

Книгата на Йов ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Книгата носи заглавие на името на главния си герой – Йов, евр. „Йов“.

2. Авторство. Ранната еврейска традиция, макар и не единодушно, приписва авторството на книгата на Моисей. Вавилонският Талмуд твърди: „Моисей е написал собствената си книга и пасажите за Валаам и Йов“ (Баба Батра, 14б, 15а). Това твърдение се отхвърля от повечето съвременни учени, както и от много от по-ранните. Някои от тях предполагат Елиху, Соломон и Ездра като възможни автори. Други смятат, че книгата е дело на неназован автор, може би от времето на Соломон, или от времето на Давид, или от епохата на Плена. Всички тези твърдения, които са били развити подробно от различни автори, са хипотетични, с недостатъчни доказателства, вътрешни или външни, за положителна идентификация.

Остават много неща в подкрепа на традицията, която приписва книгата на Моисей. Моисей прекарва 40 години в Мадиям, което би му дало достатъчно информация за силния арабски привкус, който е очевиден в цялата книга. Египетският произход на Моисей обяснява и алюзиите към египетския живот и практика, които се срещат в книгата. Образът на Бог като създател и поддържащ се вписва добре в разказа за сътворението, запазен в друга книга, написана от Моисей (виж Ед 159).

Някои учени възразяват срещу авторството на Моисей, поради различие в стила между книгата Йов и други книги, приписвани на Моисей. Аргументът за стила е неубедителен. Посочването на Моисей като автор на книгата Йов не изключва възможността голяма част от материала вече да е бил в писмена форма – може би написан от ръката на самия Йов. Темата на Йов е напълно различна от тази на другите книги на Моисей и би изисквала различно третиране. От друга страна, могат да се демонстрират поразителни сходства в стила. Например, някои думи, използвани в книгата Йов, се появяват и в Петокнижието, но никъде другаде в Стария завет; много други думи, общи както за Йов, така и за Петокнижието, рядко се използват от други библейски писатели.

Титлата „Ел-Шадаи“, „Всемогъщият“ (виж том I, стр. 171), е използвана 31 пъти в книгата Йов и 6 пъти в книгата Битие, но не се среща в тази конкретна форма никъде другаде в Библията.

3. Историческа обстановка. Книгата Йов е поема за човешкия опит, чийто автор е Божий пророк. Горните коментари разкриват приблизителното време на написване на книгата – по време на пребиваването на Моисей в Мадиям. Йов може да е бил съвременник на Моисей.

Тази концепция относно датата на авторство разкрива защо книгата не споменава Изхода или събитията след него. Тези събития все още не са се случили. Учените, които се стремят да поставят Йов по времето на Соломон или по-късно, трябва да обяснят липсата на всички подобни исторически алюзии в Йов. Приликата между Йов и мъдростта не показва, че Йов е копира на Соломон или неговите съвременници. Също толкова разумно е да се предположи, че Соломон е бил повлиян от такъв шедьовър като Йов, колкото и да се предположи обратното. Не е нужно да заемаме нито една от двете позиции.

Очевидната обстановка на действието на Йов е културата на Арабската пустиня. Колкото и да е странно, то е не е израилтянска среда. Имало е поклонници на Бога извън пределите на потомците на Авраам. Обстановката не е политическа, военна или църковна. По-скоро Йов произлиза от домашен произход, обичаен за неговата епоха. Той е бил богат

земевладелец, почитан и обичан от своите сънародници. Той не може да бъде отъждествен с никоя династия или управляващ клан. Той се откроява, самотна, величествена фигура в историята, важна заради личния си опит, а не заради връзката си с времето си или със съвременниците си.

4. Тема. Това е историята на мъж, който се връща към нормалния живот след поредица... на ужасни, необясними обрати. Елементите на заден план, които правят ситуацията драматична, са (1) контрастът между просперитета на Йов и неговото упадък, (2) внезапността на неговото бедствие, (3) проблемът, породен от философията на страданието, често срещана по негово време, (4) жестокостта на приятелите му, (5) дълбочината на обезсърчението му, (6) постепенното издигане до доверие в Бога, (7) драматичната поява на Бога, (8) покаянието на Йов, (9) унижението на приятелите му, (10) възстановяването на Йов.

Никое едно твърдение не е достатъчно, за да обхване сложното учение на книгата. Много второстепенни теми се вписват в по-голямата тема, правейки книгата като цяло да наподобява симфония от идеи. Един от най-великите приноси на книгата е нейният образ на Бога. Никога славата и дълбочината на Бога не са били изразени по-красноречиво, освен в личността на самия Исус Христос. Сатана се опитва да оспори Бога, обстоятелствата изкушават Йов да се съмнява в Божията любов, приятелите тълкуват Бога погрешно; но накрая Бог се разкрива толкова величествено, че Йов е накаран да възкликне: „Сега окото ми те вижда“ (гл. 42:5). Значително е, че дори в дълбините на скръбта си Йов скърби повече за това, което му се струва загуба на Бога, отколкото за загубата на имущество и семейство. Бог стои в центъра на книгата, понякога скрит от облаци от неразбиране, но накрая оправдан като справедлив и любящ Създател.

Проблемът със страданието също е от голямо значение в книгата. Читателят на повествованието е запознат от самото начало с причината за нещастията на Йов. Йов не е бил наясно с интригите на Сатана срещу него. Напротив, Йов и приятелите му са били потопени в традиция, която твърди, че страданието винаги е наказание за конкретен грях. Йов не е бил наясно с такъв грях и е бил изправен пред затруднението да намери обяснение за нещастията си. Преодолявайки препятствията от неразбиране и погрешно представяне, поставени на пътя му от сегашната традиция, Йов е трябвало да си проправи път от отчаяние към увереност.

В болестта си Йов бил изправен лице в лице със смъртта. Това го накарало да се замисли за състоянието на човека след смъртта. Йов смятал смъртта за сън (гл. 14:12) с възкресение отвъд (ст. 14, 15). Присъствието на това твърдение е било препъни камък за коментаторите, които вярват в съзнателното състояние на мъртвите. Направени са много фантастични тълкувания на препратките на Йов към бъдещия живот, въпреки че тези препратки са в пълна хармония с ученията на други писания.

Друга второстепенна тема е олицетворението на Мъдростта. Както по-късно прави Соломон, Йов възхвалява мъдростта като най-висше благо. И двамата писатели свързват мъдростта със „страха от Господа“ (Йов 28:28; Притчи 15:33).

При тълкуването на книгата Йов трябва да се прави разлика между идеите, които изразяват божествена истина, и твърденията за лични чувства и мнения, изразени от различните герои в повествованието. Например, философията на страданието, изложена от приятелите на Йов, не е правилна. Тя отразява погрешното мислене на времето. Горчивите речи не са в хармония с Божията воля. Вдъхновението е записало погрешните представи на някои хора, но това не прави тези идеи правилни. Читателят на Йов винаги трябва да прави разлика между истините, които Бог проповядва, и погрешните идеи, често...

изразено от ограничените говорещи. Да се използва например твърдение от Билдад, за да се установи доктрина, означава да се следва съмнителен принцип на тълкуване.

В коментара към книгата са дадени алтернативни тълкувания на определени пасажи. Основната причина за това е неяснотата на еврейския текст. Често еврейските думи имат няколко значения. Тези значения често са доста различни - дори противоположни. В някои случаи едно твърдение може да се тълкува по няколко начина. В такива случаи се дават различни възможни тълкувания. Понякога еврейският език е толкова неясен, че става въпрос за предположения. Тези проблеми обаче не влияят съществено на цялостното значение на текста.

Удивителната черта на Йов е литературното умение, с което е развита темата. Проф. Джордж Фут Мур от Харвардския университет говори за композицията като за най-великото произведение на еврейската литература, достигнало до нас, и едно от най-великите поетични произведения на световната литература. Друг панегирик я нарича „Матерхорн на Стария завет“.

Книгата Йов не може да бъде добре разбрана, без да се обърне внимание на нейния дизайн. Книгата очевидно е стихотворение. Основата на еврейската поезия е паралелизмът. Това е поетична форма, в която една идея се изразява в две кратки изречения. Понякога двете изречения са почти идентични, както в гл. 3:25. Понякога вторият израз е разширение на първия и добавя допълнителна мисъл (виж гл. 5:12). За обсъждане на еврейските паралелизми вижте стр. 24–27.

Книгата има три части: пролог, поема, епилог. Поемата е разделена на три части: диалозите между Йов и неговите приятели, речта на Елиу, Божията намеса. В споровете на Йов с приятелите му има три цикъла, всеки от които съдържа три речи на Йов и по една на приятелите му (с изключение на отсъствието на речта на Софар в третия цикъл). В последното обръщение на Йов има три речи. Бог е представен като произнасящ три обръщения. Епилогът е разделен на три части. Този замисъл може да се приложи дори в конструкцията на някои от отделните речи в книгата. Подобно разположение по никакъв начин не е изненадващо; то е в пълно съответствие с гения на еврейската поезия. (Вижте гл. 27:13 за мнението, че Софар е произнесъл трето обръщение.)

Редно е да се каже нещо относно повторенията в книгата Йов. Средностатистическият читател е впечатлен – а понякога и обезкуражен – от многобройните случаи на повторение на една и съща идея. Трябва да се помни, че всички речи на приятелите на Йов са имали за цел да докажат една идея – че нещастieto трябва да се тълкува като наказание. Елиу също така развива една основна тема – че нещастieto трябва да се тълкува като дисциплина. Йов, от друга страна, се е стремил към една цел – реабилитацията на оспорваната му почтеност. Във всеки случай всеки ресурс се използва за доказване на случая. Това води до изразяване на една и съща мисъл в много различни ситуации – например, всеки от приятелите обхваща една и съща тема, набляга на едни и същи идеи и често използва едни и същи изрази.

Трябва да се отбележи, че разпространението на повторенията спира, когато Бог започне да говори. Речите на приятелите са сравнявани с толкова много колела, въртящи се около една и съща ос. Тяхната еднаквост прави това сравнение уместно. Речта на Елиу представлява съдържаната емоция на млад мъж, ентузиазизиран от това, което смята за велика идея. Божиите речи са различни. Те са в собствен клас. През цялото време на божествените изказвания има напредък. Всяка фраза е пълна със смисъл. Божиите речи са ясно откровение за божествения Един, който използва обектите на творението като средство за...

израз. Тези факти трябва да бъдат разпознати от изследвателя на Йов, за да може правилно да се тълкува очертанията на книгата.

5. Очертание.

I. Прозаичен прелюдиум, 1:1 до 2:13.

A. Йов и семейството му, 1:1–5.

Б. Сатана получава разрешение да измъчва Йов, 1:6–12.

В. Сатана измъчва Йов, 1:13–19.

Г. Оставката на Йов, 1:20–22.

Д. Сатана поражда Йов с болест, 2:1–10.

Е. Пристигането на тримата приятели, 2:11–13.

II. Диалозите между Йов и неговите приятели, 3:1 до 31:40.

A. Първият цикъл, от 3:1 до 11:20.

1. Първата реч на Йов: дълбокото му обезсърчение, 3:1–26.

2. Речта на Елифаз: Йов е порицан, 4:1 до 5:27.

3. Втората реч на Йов: сериозността на неговото страдание, 6:1 до 7:21.

4. Речта на Валдад: Йов е обвинен, че е грешник, 8:1–22.

5. Третата реч на Йов: оплакване относно Божиите отношения с него, 9:1 до 10:22.

6. Речта на Софар: призив за покаяние, 11:1–20.

Б. Вторият цикъл, 12:1 до 20:29.

1. Първата реч на Йов: той запазва своята непорочност, 12:1 до 14:22.

2. Речта на Елифаз: той упреква Йов за нечестие, 15:1–35.

3. Втората реч на Йов: той обвинява приятелите си, че са безмилостни, 16:1 до 17:16.

4. Речта на Валдад: той настоява, че бедствието сполетява нечестивите, 18:1–21.

5. Третата реч на Йов: той изразява вярата си във възкресението, 19:1–29.

6. Речта на Софар: той описва настоящото и бъдещото наказание на нечестивите, 20:1–29.

В. Третият цикъл, 21:1 до 31:40.

1. Първата реч на Йов: той твърди, че нечестивите понякога преуспяват, 21:1–34.

2. Речта на Елифаз: той подтиква Йов да се покае, 22:1–30.

3. Втората реч на Йов: той изразява копнежа си за възможност да се яви пред Бога, 23:1 до 24:25.

4. Речта на Валдад: той твърди, че човек не може да бъде оправдан пред Бога, 25:1–6.

5. Третата и най-дълга реч на Йов: той преглежда преживяното и твърди, че е невинен, 26:1 до 31:40.

III. Речите на Елиху, 32:1 до 37:24.

A. Въведение и първа реч: той представя нова философия на страданието, 32:1 до 33:33.

Б. Втора реч: той се стреми да защити Бога, 34:1–37.

В. Трета реч: той разсъждава, че Бог не е послушал Йов, 35:1–16.

Г. Четвърта реч: той представя Бога на гръмотевичните бури, 36:1 до 37:24.

IV. Божият отговор, 38:1 до 41:34.

A. Първо обръщение: физическата вселена разкрива Бога, 38:1–41.

Б. Второ обръщение: животинският живот разкрива Бога, 39:1–30.

В. Трето обръщение: бегемотът и левиатанът разкриват Бога, 40:1 до 41:34.

V. Прозаичен постлюдий, 42:1–17.

A. Признанието на Бога от Йов, 42:1–6.

Б. Йов се моли за приятелите си, 42:7–9.

В. Възстановяването на Йов, 42:10–17.

ГЛАВА 1

1 Святостта, богатството и религиозната грижа на Йов за децата му. 6 Сатана, явявайки се пред Бога, чрез клеветата получава разрешение да изкушава Йов. 13 Осъзнавайки загубата на имуществото и децата си, в скръбта си той благославя Бога.

1. Уз. Това географско местоположение не е идентифицирано със сигурност. Според Плач 4:21 „земята Уз“ по времето на Йеремиа е била или отъждествявана с Едом, или пък „дъщерята на Едом“ е живяла далеч от дома си в земя, която може би е била завладяна от Едом. Последното вероятно е вярно, тъй като „земята Уз“ и Едом са изброени отделно в дълъг каталог от народи, които е трябвало да понесат божествено отмъщение (Ер. 25:20, 21). Оскъдните библейски данни относно местоживеенето на спътниците на Йов, Елифаз, Вилдад и Софар (Йов 2:11), обаче изглежда показват, че те са дошли от някъде в околностите на Едом. Например, Елифаз е бил теманец. Едом и Теман са изброени по начин, който тясно ги свързва (виж Йер. 49:7, 20; Ез. 25:13; Амос 1:11, 2; Авдия 8, 9). Племето на Вилдад, състоящо се от шухийците, вероятно произлиза от Хетура, наложницата на Авраам (Бит. 25:2). Буз, домът на четвъртия спътник на Йов, Елиу (Йов 32:2), също е свързан с Тема, родния град на Елифаз (виж Йер. 25:23).

Въпреки тези доказателства, които сочат към едомитската област като местоположението на Уз, други фактори са довели някои до различни заключения. В LXX за Уз се посочва Авсити, за който се казва, че е област в северната част на Арабската пустиня между Палестина и река Ефрат. Гезений защитава това място като Уз от Йов 1:1. Близостта му до Халдея, откъдето дойдоха грабителските банди, които отвлякоха камилите на Йов (ст. 17), е склонна да даде достоверност на тази теория. От друга страна, на свидетелството на LXX не винаги може да се разчита, както например на твърдението в приложението към LXX на Йов, което твърди, че Йов е бил един от царете на Едом.

Други предания, запазени от арабите, поставят Уз в близост до Дамаск. Всъщност, едно място на 40 мили югозападно от Дамаск все още носи името Деир Ейюб, увековечавайки името на Йов. Това местоположение и местоположението в северната част на Арабия са били защитавани, доколкото за Йов се говори като за най-великия от „мъжете на изток“ (ст. 3). Предполага се, че този термин се отнася за територия източно от Палестина. Следователно околностите на Едом не биха се квалифицирали географски. От друга страна, ако приемем, че Моисей е авторът на книгата (вижте Въведение, стр. 493), неговата географска ориентация може да е била тази на Египет или Мадиям, а не на Палестина.

В самата книга няма много други неща, които да помогнат за идентифицирането на Уз. Синовете и дъщерите на Йов живеели в район, където ги ударил „силен вятър от пустинята“ (ст. 19). Те живеели в обработваема област, където „воловете орали, а ослите пасли до тях“ (ст. 14). Домът на Йов бил в или близо до град (гл. 29:7). Картината, колкото и фрагментарна да е, изглежда е тази на крайбрежна област от ферми и градове на ръба на пустиня. Подобна ситуация не би била необичайна в много части на Изтока.

Йов. Евр. „Ийоб“, което някои смятат за произлизащо от корена „аяб“, което означава „да бъдеш враждебен“, „да се отнасяш като към враг“. Следователно „Йов“ може да означава „нападнатият“. Гезений предполага, че основната идея на „аяб“ може да е дишането, духането или пухтенето върху някого, като израз на гняв или омраза. Не може обаче да се установи дали името „Йов“ произлиза от този корен. Въпреки това, в Писанията не е необичайно името на човек да описва основната му характеристика. Тези имена са били дадени, несъмнено, в по-късен етап

живот, както е било името „Израел“ (Бит. 32:28). Името „Йов“ е непознато другаде в еврейската литература, но се среща в Амарнските писма от 14 век пр.н.е. под формата *Ayuab*. Името е засвидетелствано и в клинописни документи от Мари, където е написано *Ayuabum*. „Йов“ от Бит. 46:13 не е от евр. „Ийоб“, а от *Yob*.

В гробището Рок Крик във Вашингтон, окръг Колумбия, се намира известната статуя на скръбта от Огюст Сен-Годенс. Предназначен е да бъде възплъщение на цялата човешка скръб. Относно това, един френски критик казал: „Не познавам произведение, което да е толкова дълбоко в чувствата си, толкова възвишено в изкуството си и изпълнено с толкова прости и широки методи.“ Библията има своето „възплъщение на скръбта“ в лицето на Йов. Перифразирайки изкуството, няма нищо по-дълбоко в чувствата си или по-възвишено в изкуството си от тази книга.

Съвършен. Евр. *tam*. Тази дума не означава непременно абсолютна безгрешност. Тя означава по-скоро пълнота, почтеност, искреност, но в относителен смисъл. Човекът, който е „съвършен“ в очите на Бога, е човекът, който е достигнал степента на развитие, която Небето очаква от него във всеки един момент. Еврейският термин *tam* е еквивалентен на гръцкия *teleios*, който често се превежда като „съвършен“ в Новия завет, но е по-добре да се преведе като „напълно зрял“ или „зрял“ (виж 1 Кор. 14:20, където *teleioi* се превежда като „мъже“ за разлика от „деца“). Трудно е да се намери една дума, която е адекватен превод на *tam*.

Някои преводачи, следвайки LXX, са използвали думата „безупречен“. Това не изглежда достатъчно, за да внуши положителната конотация на цялостност и цялостност, присъстващи в там.

Вертикално. Евр. *yashar*, „прав“, „равен“, „точно“, „правилно“.

Страхуваше се от Бога. Често срещан библейски израз, обозначаващ лоялност и преданост към Бога. Тук се прави контраст между Йов, който беше верен на Бога, и онези, които се покланяха на други божества.

Избягвал. Буквално „отвърнал се“. Идеята е да се избягва злото, да се отвърщаме от него, както от наличието на опасност. Четирите идеи, включени в този стих, не са просто повторения, целящи да впечатлят читателя, че Йов е бил добър човек. По-скоро те се допълват взаимно, като формират цялостна картина на един изключителен характер.

3. Вещество. Евр. *tiqneh*, „добитък“, от корена *qanah*, „да се придобие собственост“.

Богатството на Изтока се е измервало до голяма степен в добитък.

Овца. Евр. *so'n*, дума, отнасяща се както за овце, така и за кози. Тези животни са осигурявали храна и облекло.

Камили. Те направиха възможна търговията с отдалечени райони.

Магарета. Обичайните домашни товарни животни.

Голямо домакинство. Много слуги, които вършеха работата.

4. Пирувал. Буквално „направил пиршество“. Еврейската дума за „пиршество“ произлиза от корен, означаващ „да пия“, като по този начин показва повод за пиене.

Неговият ден. Мнозина предполагат, че този израз може да се отнася до рождени дни, рисуване заключението от гл. 3:1, където се казва, че Йов е „проклет деня си“. Други са си представяли, че тези синове и дъщери са се угощавали всеки ден и че това описание е символ на тяхното богатство. Трети пък са смятали, че се има предвид обичайните празнични дни. Въпросът не може да бъде решен окончателно.

5. Бяха изчезнали. Или „бяха направили кръга“ или „завършиха кръга“.

Картината е тази на цикъл от дни, следващи един след друг в ротация.

Осветил ги. Като патриархален свещеник на дома, той „осветил“ децата си. Изглежда, че Йов е повикал децата си да се явят в дома му, където е била проведена някаква форма на религиозна церемония.

Синовете ми съгрешиха. Синовете очевидно живеяха живот на безгрижен лукс. Йов, в своята духовна чувствителност, разпозна опасностите им и умоляваше божествена прошка за тях. Грехът, от който Йов се страхуваше у синовете си, колкото и да е странно, беше същият грях, който самият той по-късно беше изкушен да извърши. Те бяха изкушени от лекотата; той беше изкушен от трудностите.

Проклет. Евр. барак, повече от 200 пъти преведено „да благославям“. Но тук и в Йов 1:11; 2:5, 9; 3 Царе 21:10, 13, търсеното значение изглежда е точно обратното.

Вместо да приписват директно на барак противоположни значения, много учени предпочитат да разглеждат употребата му тук като евфемизъм. Други превеждат барак с обичайното му значение „да благославям“ и превеждат „Елохим“ като „богове“ вместо „Бог“, като по този начин внушават, че синовете са

благославяли фалшиви божества. Изглежда обаче, че е предвидено „проклятие“ и че „Елохим“ означава истинският Бог. Думи с точно противоположни значения се срещат и в други древни езици, като например египетския.

Непрестанно. Буквално „през всички дни“. Въпреки че бил богат и влиятелен човек, Йов го правил не позволяваше на отговорностите си да намалят загрижеността му за децата му, които той непрекъснато държеше пред своя Бог.

6. Имало един ден. Еврейската традиция предполага, че този „ден“ е бил еврейският религиозен празник. Нова година. Някои християнски тълкуватели виждат в този израз годишния ден на страшния съд. Няма нужда този ден да се синхронизира с някакъв човешки празник. Изглежда ненужно Божиите срещи с Неговите небесни същества да се вписват в земните изчисления. Фразата очевидно предполага, че срещата се е провела в определеното от Бог време (виж гл. 2:1).

Божии синове. LXX превежда фразата като „Божии ангели“. Очевидно се имат предвид ангели (виж DA 834; GC 518; 6T 456). Ангелите, подобно на хората, са създадени същества (Кол. 1:16) и в този смисъл Божии синове.

Пред Господа. Мястото не е уточнено и следователно не може да бъде известно. Не изглежда разумно сцената да се е разиграла в самото небе, защото Сатана е бил изключен от неговите предели (Откр. 12:7-9; SR 26, 27). Той е имал известен достъп до други светове (виж EW 290).

Сатана. Евр. ṣāṣatan, буквално „противникът“. От това произлиза глаголът satan, „да бъдеш противник“ или „да действаш като противник“. Глаголът и съществителното се срещат заедно в Захария 3:1, което буквално гласи „противникът, стоящ отясно му, за да му се противопостави“. Английската дума „Сатана“ идва директно от еврейския език. Сатана не е един от „синовете Божии“. Той дойде сред тях, но не беше един от тях (вижте GC 518).

7. Ходене напред-назад. Евр. затвори, „обикалям“ или „скитам се наоколо“. Например, думата се използва, за да опише търсенето на манна (Числа 11:8), преброяването на населението (2 Царе 24:2) и търсенето на добър човек (Ер. 5:1).

Ходене нагоре-надолу. Сравнете израза „Вашият противник, дяволът...“ обикаля и търси кого да погълне“ (1 Петрово 5:8).

9. За нищо. Евр. *chinnam*, „gratis“, „за нищо“, „безрезервно“, „напразно“.

Същата дума е използвана в гл. 2:3, където Господ казва на Сатана: „ти Ме подбуди против него, за да го погубя без причина“; и отново в гл. 9:17, където Йов се оплаква, че Бог е умножил раните му „без причина“.

Сатана намекнал, че Йов служи на Бога от егоистични мотиви – заради материалната изгода, която Бог позволил да се натрупа като стимул и награда за службата му. Той се опитал да отрече, че истинската религия произтича от любов и разумно оценяване на Божия характер, че истинските поклонници обичат религията заради самата нея – а не за награда; че те служат на Бога, защото такава служба е правилна сама по себе си, а не само защото небето е пълно със слава; и че те обичат Бога, защото Той е достоен за тяхната обич и доверие, а не само защото ги благославя.

10. За дома му. Сатана споменава три неща, които са защитно оградени: самият Йов, домът му и имуществото му. Нещастieto го сполетя, първо имуществото му (ст. 15–17), след това домът му (ст. 18, 19) и накрая самият Йов (гл. 2:7, 8).

Вещество. Евр. *микне*. Вижте на стих 3.

Увеличено. Евр. *paraš*, „да пробия“, „да избухна“. *Paraš* се използва в израза „линовете ти ще прелеят с ново вино“ (Притчи 3:10). Благосъстоянието на Йов беше феноменално.

11. Но. Евр. 'улам. Силен противник, който подчертава контраста между настоящото блаженство на Йов и предсказаното му отношение към негодите. Еврейската дума може да се преведе категорично като „със сигурност ще те прокълне“. Вижте стих 5 относно „проклятие“ като превод на барак.

12. В твоята сила. Бог прие предизвикателството. Той премахна защитата Си от притежанията на Йов, позволявайки му да демонстрира, че е достоен за изпитанието. Господ желаше да покаже, че хората ще Му служат от чиста любов. Беше необходимо да се докаже, че подигравката на Сатана е несправедлива. И все пак, чрез всичко това Бог щеше да отмени с целите на милостта (вижте ДА 471).

13. Имаше един ден. Вижте върху стих 6; вж. гл. 2:1. Тези три пасажа, въведени от едно и също времево изречение представят мястото на действието на три последователни сцени. Първата и третата от тези сцени се развиват на неизвестно място, може би в небесното царство (виж стих 6), а тази, която сега разглеждаме, е на земята. Сцената започва с един от обичайните празненства на децата на Йов, този път в дома на най-големия брат. Животът на децата е безгрижен и щастлив, животът на Йов – спокоен.

14. Ораха. Това показва, че денят не е бил общ празник.

15. Савейте. Вероятно потомци на Куш (Бит. 10:7) или на Авраам от Хетура (Бит. 25:3). Савейте са били идентифицирани като живеещи в различни части на Арабия. Следователно местоположението на земята Уц (вижте на стих 1) не може да бъде определено чрез локализиране на савейте.

16. Божият огън. LXX пропуска „от Бога“. Този огън се смята от много коментатори за мълния, но подобно предположение не е необходимо. Какъвто и да е бил разрушителният агент, древните биха го сметнали за идващ от Бога. Фактите на великата борба, толкова поразително демонстрирани в настоящия опит, не са били разбрани и хората са приписвали на Бога това, което често е било дело на противника.

Дори след разкриването на пакостливите устройства на Сатана, действията, които Бог допуска, често се приписват на Бог.

17. Халдейците. Евр. Kašdim. LXX чете „конниците“, но това е

вероятно тълкувателно, за да покаже, че преводачите са смятали, че странстващите групи на Кашдим използвала кавалерия.

Нападнал. Или „направил нападение“. Такива нападения винаги са били често срещани в Арабия и други части на Близкия изток.

19. От пустинята. Буквално „отвъд пустинята“. Изразът изглежда описва вятър, който духа през пустинята и идва с пълна сила върху населената област. Първата и третата трагедия са извършени от алчни мъже – савейте и халдейците. Втората и четвъртата трагедия са резултат от огън и вятър – сили извън човешкия контрол.

Млади мъже. Евр. ne'arim, буквално „момчета“, „младеж“. Може да се разбира възраст от ранно детство (Исх. 2:6) до млада възраст. Ne'arim е преведено като „слуги“ в Йов 1:15, 16, 17. В стих 19 това включва синовете и дъщерите (ст. 18) и слугите, които са им служили.

На Йов не му беше дадена възможност да възстанови равновесието си между ударите. Трогателността на трагедиите беше подчертана от безмилостния момент на събитията. За няколко минути светът му се срина.

20. Разкъса мантията си. Обичайните жестове на скръб (виж Бит. 37:29, 34; 44:13; 3 Царе 21:27; Ис. 15:2; Ер. 47:5).

Покланял се. Евр. шаха, „да се поклониш“, „да се поклониш“. Йов може би е проклетел савейте и халдейците. Може би е проклетел огъня и вятъра. Може би е проклетел Бога, който е допуснал подобни катастрофи. Вместо това, той е „се поклонил“. Сравнете преживяването на Давид, който след смъртта на детето си „влезе в дома Господен и се поклони“ (2 Царе 12:20).

21. Върнете се там. Езикът тук не бива да бъде насилван. Това е поезия, а не проза. Той е просто поетичен начин да се каже, че човек напуска този свят толкова гол и безпомощен, колкото е влязъл в него. Йов не е говорил тук с техническия език на теологията, метафизиката или физиологията.

Господ даде. Това твърдение се е превърнало в класически израз на християнското примирение. Още от грехопадението насам Сатана очерня Божия характер. Още по-лошо, той се стреми да изложи Бога пред очите му за злите дела, които е извършил (вижте GC 534).

Благословен. Поведението на Йов беше драматично отричане на намеците на Сатана (ст. 11). Към На въпроса: „Бои ли се Йов от Бога, без да се интересува от егоистична изгода?“ Йов отговорил: „Да.“ Сатана бил озадачен. Той бил виждал много хора, които биха проклели Бога при подобни обстоятелства, но отношението на Йов било необяснимо.

Пожар бушува над енорията на един немски пастор, разрушавайки дома му и домовете на неговите хора. След това смъртта отне жена му и децата му. Болест го повали на земята; след това го застигна слепота. Под тази лавина от беди той продиктува следните думи: „Исусе мой, както Ти желаеш;

О, нека Твоята воля бъде моя!

В Твоята ръка на любовта

Бих подала оставка изцяло.

22. Нито обвини Бога глупаво. Изразът на еврейски е идиоматичен. Буквално „не приписа на Бога типла“. Типла изглежда се отнася до това, което не е в хармония с характера на Бога. В реакцията си на първоначалната трагедия Йов не каза нищо, за което по-късно да съжалява; не се сниши до самосъжаление или мелодраматична скръб; той запази самообладание, когато по-нисшите хора щяха да се разпаднат под смазващите удари.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 DA 834; GC 518

7 MYP 51; 1T 341; 5T 294

8–12, Изд. 155

9, 10 ГК 513

10 ГК 589

12 ЗТ 311

12–19ГК 589

21 LS 253; 1T 110, 111

ГЛАВА 2

1 Сатана се явява отново пред Бога и получава ново разрешение да изкушава Йов. 7 Той го поразява с люти циреи. 9 Йов укорява жена си, подтиквайки го да прокълне Бога. 11 Тримата му приятели мълчаливо му съчувстват.

1. Да се представят. Вижте гл. 1:6.
2. Ходене напред-назад. Вижте гл. 1:7.
3. Праведен човек. Вижте гл. 1:1, 7.

Целост. Евр. tummah. Тази дума произлиза от същия корен като думата, преведена като „съвършен“ в този стих и в гл. 1:1, 8. Идеята е за пълнота (вижте на гл. 1:1).
Да го унищожи. Буквално „да го погълне“, „да го обхване“. LXX за „него“ се чете като „неговите притежания“.

Без причина. Евр. chinpat. Преведено „за нищо“ (вижте на гл. 1:9).

4. Кожа за кожа. Този израз е предизвикал много дискусии сред коментаторите. Поговорката, очевидно пословична, може да произлиза от езика на бартера или размяната, означавайки, че човек би се отказал от едно нещо за друго или от един имот с по-малка стойност, за да спаси по-голям. По подобен начин той би бил готов да се откаже от всичко, за да може животът му, най-ценният предмет, да бъде запазен. Сатана се опитва да покаже, че на Йов не е било наложено достатъчно строго изпитание, за да разкрие истинския му характер. Той изтъква теорията, че всеки човек има своята цена. Безкомпромисността на Йов показва, че човек може да загуби имота си и все пак да служи на Бога; но Сатана не желаше да признае, че човек ще запази лоялността си към Бога, ако животът му е изложен на опасност. Сравни Мат. 6:25.

6. Спасявам. Евр. шамар, „да пазя“, „да наблюдавам“, „да запазвам“.

Живот. Евр. нефеш, често превеждано като „душа“, но тук значението на физическия живот определено е предназначено.

7. Циреи. Евр. шехин, от корен, който означава „да бъде горещ“, „да бъде възпален“. Думата се използва за циреите по време на египетските язви (Изх. 9:9), обривите от проказа (Лев. 13:20) и за болестта на Езекия (4 Царе 20:7). Едно и също заболяване може да не бъде описано във всеки случай. Мнозина са се опитвали да диагностицират болестта на Йов въз основа на различните посочени симптоми (Йов 7:4, 5, 14; 17:1; 19:17–20; 30:17–19, 30). Някои са предполагали

че циреите на Йов са били гнойните кожни тумори, широко известни днес. Други са смятали, че Йов е страдал от елфантиаза. Това заболяване получава името си от външния вид на засегнатите части, които са покрити с възловата и напукана кора като кожата на слон. Несигурно е да се опитваме да диагностицираме болестта на човек, живял преди 3500 години, когато единствената ни информация се състои от няколко нетехнически наблюдения, записани в книга, която е до голяма степен поетична. Първо, не може спокойно да се предположи, че всички болести днес са идентични с тези от времето на Йов. Второ, симптомите са твърде неясни, за да се направи заключение. Трето, дори не е сигурно, че сатанинската мъка на Йов е следвала плана на някоя тогавашна или сега известна болест. Достатъчно е да видим Йов като голям страдалец, без да се опитваме да диагностицираме специфичното му заболяване.

8. Грънчарски череп. Парче счупена керамика, очевидно използвано за облекчаване на силния сърбеж. и евентуално за премахване на секрета и коричката от обривите.

Седнал сред пепелта. Обичаен символ на скръб (виж Исаия 58:5; Йеремия 6:26; Йона 3:6). За това изречение в LXX се казва „седнал на бунище извън града“, но този превод може да е тълкувателен.

9. Съпругата му. Таргумът дава името ѝ Дина, от което някои са направили заключението че Йов е бил зет на Яков. Това, разбира се, е само предание.

Честност. Вижте гл. 2:3.

Прокълни Бога. Съпругата на Йов се опитва да убеди Йов да направи това, което Сатана иска от него. Тя всъщност казва: „Каква е ползата от твоята добродетел? Можеш да прокълнеш Бога и да понесеш последствията.“ LXX значително разширява речта на съпругата на Йов: „И когато мина много време, жена му му каза: Докога ще търпиш, казвайки: Ето, аз чакам още малко, очаквайки надеждата за моето избавление? Защото, ето, споменът ти е премахнат от земята, дори синовете ти и дъщерите ти, болките и мъките на утробата ми, които напразно носех с болки; и ти самият седиш да пренощуваш на открито сред гниенето на червеи, а аз съм скитник и слуга от място на място и от къща на къща, чакайки залез слънце, за да си почина от трудовете и болките си, които сега ме обземат; но кажи някоя дума против Господа и умри.“

Произходът на горното твърдение е несигурен. То не се среща в нито един съществуващ днес еврейски ръкопис и има причини да се съмняваме дали е било в най-ранните ръкописи на LXX.

10. Глупав. Евр. небала. Не слабост на разума, а религиозна и морална безчувственост.

Приемете зло. Тук отново е пълното примирение, изразено по-рано в гл.

1:21. Въпросът на Йов може да се перифразира по следния начин: „Трябва ли да приемаме всички Божии благословения като нещо естествено и след това да се оплакваме, когато Той ни изпраща страдания?“

11. Елифаз от Теманеца. Вижте гл. 1:1. Един от синовете на Исав се казвал Елифаз.

Той от своя страна имал син на име Теман (Битие 36:11). Теман е посочен като географско място, свързано с Едом, в Йеремия 49:7; Езекиил 25:13; Амос 1:11, 12; Авдия 8, 9.

Изглежда няма категорична информация за това коя част от Едом е била домът на теманитите.

Валдад Шуахецът. Коментаторите свързват Валдад с Шуах, братът на Мадиям (Бит. 25:2), чиито потомци се смята, че са живели някъде в района на едомците. Надписите обаче сега сочат Шуху на средния Ефрат като вероятния произход на Билдад.

Наамецът Софар. Името Софар е неизвестно. Имало е град от Наама в югозападна Юдея (Исус Навин 15:41), към която може да е принадлежал Софар.

Уговори се среща. Споменатите тук обстоятелства предполагат, че е изминало значително време, откакто бедствията бяха сполетели Йов. Щеше да отнеме време, докато вестта за тежкото му положение достигне до тези трима приятели. След това трябваше да има допълнително време, за да могат тримата мъже да общуват помежду си и да си уговорят среща. След това те трябваше да пътуват до дома на Йов в земята Уц. Този период от време помага да се обясни промяната в отношението на Йов от спокойното примирение от гл. 2:10 до дълбокото обезсърчение от гл. 3. Първоначалните удари на трагедията не изглеждаха толкова разрушителни за морала на Йов, колкото седмиците на постоянно телесно страдание и душевно страдание, които последваха.

Да скърбя. Буквално „да поклащам глава като израз на съжаление“, „да правя жестове“ на скръб.“ Понякога се превежда като „да оплаквам“ (Йов 42:11; Йер. 15:5; Йер. 16:5; и др.).

Да утешавам. Евр. *nacham*, свързано със сроден арабски корен, означаващ „да дишам тежко“.

12. Не го позна. Йов беше толкова помрачен от страданието си, че не можеше да се разпознае. Приятелите му не можеха да контролират емоциите си, когато видяха състоянието му. Те не само плачеха, което е естествената реакция на скръбта; те също така наблюдаваха изрази на скръб, обичайни на Изток – разкъсване на дрехите си и посипване на главите си с прах или пепел (виж Исус Навин 7:6; 1 Царе 4:12).

13. Никой не проговори и дума. Някои са забелязали, че сред евреите и сред ориенталците като цяло е било въпрос за благоприличие, продиктувано от добро и истинско чувство, да не се говори с човек в дълбока скръб, докато той не намекне, че желае да бъде утешен. Ако е така, тогава докато Йов мълчи, приятелите му щяха да се въздържат от разговор.

Към него. Това твърдение предполага, че те са били свободни да обсъждат въпроси помежду си или със слугите, които са обслужвали Йов.

Скръб. Буквално „болка“, физическа или психическа. Тук вероятно и двете.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5-7DA 471; Изд. 155

7 ПП 129

7-10AA 575; 3Т 311; 4Т 525

ГЛАВА 3

1 Йов проклина деня и службите на своето раждане. 13 Лесната смърт. 20 Той се оплаква от живота поради мъките си.

1. Прокле деня си. Думата, преведена като „проклет“, идва от калал, често срещан термин за проклетие, а не от барак, както в гл. 1:5, 11; 2:5, 9 (вижте върху гл. 1:5). Изминалите седмици очевидно бяха свалили Йов от спокойно примирение до дълбоко отчаяние. Сравнете проклятието на Йеремиа за деня на неговото раждане, изказано с подобен език (Йеремиа 20:14-18).

2. Говорил. Евр. 'ана, обикновено превеждано като „отговарям“. Тук означава „отговарям на повод“, „говоря с оглед на обстоятелствата“ (виж Втор. 26:5; Ис. 14:10; Зах. 3:4). Този стих завършва прозаичното въведение към книгата Йов.

Глава 3:3-26 представя първото стихотворение. То е разделено на три строфи: 3-10; 11-19; и 20-26. В първата строфа Йов проклина деня на раждането си и нощта на зачеването си. Във втората изразява желанието си да е умрял преди раждането си. Третата

Строфата задава въпроса: Защо Бог принуждава хората да живеят, когато те предпочитат да умрат? Неговите проклетия са тържествени, дълбоки и възвишени. Тези поетични изказвания не се поддават на подробен технически анализ. Йов не представя логика. По-скоро той излива страстните чувства на страдаща душа.

Нека денят погине. Поетичен начин да се каже: „Иска ми се никога да не съм се раждал.“ „Денят“ тук е олицетворен.

Нощта. „Нощ“ също е персонифицирано. По-прост превод би бил „нощта, която каза“ (виж RSV).

Мъжко дете. Евр. *geber*, „мъж“, подчертано като силен, различен от жените и децата. Това не е обичайната дума за обозначаване на мъжкия пол, която би била *zakar*. *Geber* е използвана тук поетично. Тъй като съобщението за зачеването се прави от персонифицираната „нощ“, така и заченатият индивид се разглежда не в обичайния смисъл на дете, а като мъж, в който Йов в крайна сметка ще се превърне. LXX определя нощта като нощта на раждането на Йов, а не като нощта на неговото зачеване. Причината вероятно е, за да се избегне трудността при обявяването на пола на детето в нощта на зачеването. Въпреки това, поетичната фантазия приписва такова знание на нощта.

4. Онзи ден. Стихове 4 и 5 проклинат деня на раждането, срещу 6-10 - нощта на зачеването.

Тъмнина. Най-драматичното проклетие, което може да бъде произнесено над един ден, защото тъмнината е противоположността на деня.

Разгледайте го. Буквално „питайте за него“. Бог е Този, Който дава светлината на деня.

Сега той е призван да го подмине.

Лек блясък. Акцентът се постига чрез повторение.

5. Сянката на смъртта. Евр. *šalmaweth*. Някои учени променят посоката на гласните.

да се чете салмут и да се преведе като „дълбока тъмнина“ (виж RSV). салмут се счита за най-силната дума в еврейския език, изразяваща идеята за тъмнина (виж Йов 10:21, 22; 12:22; 16:16; 24:17; 34:22; Исая 9:2; Йеремиа 2:6; Амос 5:8). Други учени не виждат достатъчно основание да се отклонят от традиционните гласни, които се поддържат от LXX, и запазват превода „сянка на смъртта“.

Петно. От еврейската дума *ga'al*, „да изкупя“, „да действам като роднина“. Вероятно тук в смисъл на „да претендирам“. Думата има също значението „да опетнявам“ или „да замърсявам“. И двете значения придават смисъл на пасажа, но първото дава по-ярка образност. Нощта, като най-близък роднина на деня, веднага след настъпването на деня го претендира за себе си. За обсъждане на значението на *ga'al* в този смисъл вижте Рут 2:20.

Облак. Нека облаците, сгъстени, уплътнени, струпани заедно, се стоварят върху него. Това е друг начин за изразяване на идеята за тъмнината, която поетът се опитва да подчертае.

Чернота на деня. Вероятно препратка към затъмнения, торнадо или пясъчни бури като както би помрачил един ден.

6. Онази нощ. Нощта на зачеването на Йов (ст. 3).

Тъмнина. Евр. „офел“, понякога използвано за изразяване на тъмнината на подземния свят (виж гл. 10:22).

Бъди присъединен. Буквално „радвай се“. Преводът „бъди присъединен“ изисква промяна на гласните в еврейския глагол. Такава промяна се подкрепя от версията на Симаха на LXX. Буквалният превод обаче е напълно разбираем и изглежда няма достатъчно основания да се отклоним от него.

Нека не се случи. Йов щеше да изхвърли от летописите нощта на зачеването си.

7. Самотен. Буквално „безплоден“, „твърд“, „стерилен“. Нека тази нощ бъде лишена от добро както гола скала е от зеленина.

8. Нека прокълнат. Това е много озадачаващ текст. Много коментатори смятат, че Йов призовавал за помощ магьосници, „проклинатели на деня“, личности, които твърдели, че могат да нанасят проклетия в определени дни. Ако това тълкуване е правилно, не следва, че Йов е вярвал в такива магьосници. Той просто признавал съществуването им и на езика на поезията си пожелавал в нощта на неговото зачеване да се струпат не само реални злини, но и такива, които са въображаеми. Кларк вижда в „проклинателите на деня“ онези, които мразят деня – онези, които мразят дневната светлина, като прелюбодейци, убийци, крадци и бандити, за чиито практики нощта е по-подходяща.

Траур. Буквално „левиатан“. Изречението трябва да гласи „които са готови да събудят левиатан“. Тези, които прилагат първия ред на стиха към магьосниците, виждат в добавения ред допълнително позоваване на силата на тези магьосници да събудят левиатан. Древната митология е имала голям дракон, който е бил враг на слънцето и луната и за когото се е предполагало, че има власт над затъмненията. Изглежда неразумно да се вярва, че Йов е имал някаква вяра в такива сили. Ако той говори за митология, той го прави само за да представи ярък поетичен образ.

9. Звезди на здрача. Думата „здрач“ може да се отнася или до вечер, или до сутрешен здрач; тук, към последното.

Зора на деня. Буквално „клепачи на зората“.

10. Утробата на майка ми. Буквално „утробата ми“, тоест утробата, която ме е родила. Тук нощта е изобразена като имаща силата да предотвратява зачеването.

11. Защо? Повтарящ се въпрос на Йов, както и на всички страдащи през вековете. Но в този случай Йов не пита защо е бил причинен да страда; той по-скоро пита защо не е умрял в ранна детска възраст. Той не търси толкова отговор, колкото изразява дълбокото си отчаяние.

Предай се от духа. Буквално „умри“ или „изчезни“. Изразът „да се предадеш от духа“ е тълкувателен превод, отразяващ теологията на преводачите относно природата на човека. В повечето случаи изразът превежда еврейска или гръцка дума, означаваща просто „да издъхна“ (виж Бит. 25:8, 17; 49:33; Марк 15:37; Деяния 5:5, 10). От друга страна, „да предам духа си“ е буквален превод на гръцкия израз в Мат. 27:50.

12. Предотвратявам. Думата носи остарялото значение „да предвиждам“ или „да вървя напред“ (виж 1 Сол. 4:15). По-добър превод на формата на използвания тук еврейски глагол би бил „да срещна“, „да се изправя срещу“, „да приема“. Йов вероятно е питал: „Защо майка ми ме взе в скута си?“

13. Спане. Йов изобразява смъртта като тих, спокоен сън (виж Пс. 13:3; Йоан 11:11; 1 Кор. 15:51; 1 Сол. 4:14). В този пасаж той не очаква с нетърпение живота след възкресението. Той просто противопоставя настоящите си страдания на покоя, на който би се радвал, ако беше мъртъв.

14. С царе. Йов противопоставя окаяното си състояние на достойнството на смъртта. Мисълта му е добре изразена в „Танатопсис“ на Брайънт: „И все пак няма да се оттеглиш сам във вечното си място за почивка, нито би могъл да пожелаеш по-величествено легло. Ще легнеш с патриарси на детския свят – с царе,

Силните на земята – мъдрите, добрите, красивите форми
и древните пророци от минали векове, всички в
един могъщ гроб.”

Пуси места. Краткостта затруднява откриването на точното значение на този израз. Някои виждат в изречението идеята царете да си строят паметници, като възстановяват разрушени, запустели градове (виж Исаия 61:4; Езекиил 36:10, 33; Малия 1:4); други - издигането на сгради, които оттогава са запустели. Други смятат, че терминът е иронично обозначение на великолепно дворци, които, въпреки величието си, най-накрая трябва да се превърнат в руини.

16. Скрито преждевременно раждане. Преди това Йов беше попитал: „Защо не умрях при раждането си?“ (вижте стих 11).

17. Тревожен. Буквално „бушуващ“, „вълнение“. Думата описва безпокойството, възбуда, вътрешна ярост, които характеризират нечестивите. Думата произлиза от еврейски корен, който означава „да се вълнуваш“, „да трепериш“, „да се трепериш“ (виж Втор. 2:25; Притчи 2:25). 29:9; Исаия 5:25). Йов 3:17–19 не се отнася до бъдещия живот. Той описва забравата в гроба. Възбудата, умората, мъчителното робство на живота са погълнати от безсънния сън. Макар че това е красива мисъл, християнинът трябва да види отвъд гроба възкресението и безсмъртието. По-късно Йов изразява тази по-голяма надежда (гл. 14:14, 15).

18. Затворници. Или „роби“. Тук тези, които работят на принудителен труд и са постоянно под бича на „потисника“. Думата, преведена като „потисник“, е тази, преведена като „надзирател“ в Изх. 3:7; 5:6, 10, 13, 14.

19. Малко и голямо. Равенството на всички възрасти в смъртта е красиво изобразено в „Танатопсис“ на Брайънт: „... Докато дългият
влак от векове се плъзга,
синовете човешки, младежът в зелената
пролет на живота и онзи, който си отива в пълна сила на
годините, матрона и девойка, безмълвното бебе и
посивяващият мъж - един по един ще бъдат събрани до теб,
от онези, които на свой ред ще ги последват.“

20. Защо? По-просто казано, „Защо?“ Този израз въвежда третата строфа на Плачът на Йов. Той е размишлявал върху тихото спокойствие на смъртта. Сега мислите му се връщат към собственото му нещастие и той повтаря вечния въпрос: „Защо?“ Строфата е картина на човек, който искрено копнее за смъртта, но е обречен да живее безкрайно. Преживяването има своя съвременен еквивалент в лицето на болния от рак, който се изтощава през дълги, мъчителни, безплодни месеци, преди смъртта в крайна сметка да осигури освобождение. Сега, както и тогава, често се задава въпросът: „Защо?“

Светлина. Вижте стих 16. Светлината изглежда е използвана тук като символ на живота.

Огорчен в душата. Евр. mare nephesh. Комбинацията от тези еврейски думи се превежда по различен начин: „ядосан“ (Съдии 18:25), „с огорчение в душата“ (1 Царе 1:10), „недоволен“ (1 Царе 22:2), „душата [беше] наскърбена“ (1 Царе 30:6), „раздразнени в сърцата си“ (2 Царе 17:8). Изразът тук е в множествено число. Йов мисли не само за себе си, но и за други страдащи.

23. Скри се. Йов се чувства осуетен. Не знае накъде да поеме.

Загради се. Сатана твърдеше, че Бог е изградил защитна ограда около Йов (гл. 1:10). Сега Йов твърди, че Бог е изградил около него ограда от страдания.

24. Преди да ям. Буквално „преди хляба си“. Значението е несигурно. Някои превеждат фразата, но със съмнителна достоверност, „вместо храната ми“. Други предлагат следните тълкувания: „заема мястото на ежедневната ми храна“, „по начина на храната ми“, „когато започна да ям“. Някои предполагат, че състоянието на Йов е правело храненето болезнено; други, че въздишките са били толкова постоянни, колкото и ежедневната му храна. Поетичният характер на пасажа прави последното обяснение по-вероятно.

Ревове. Или „стенания“, „въздишки“. Тези изрази на скръбта на Йов са като непрекъснат поток от вода.

25. Нещото. Означава ли това, че Йов е изпитвал страх от бедствие преди бедствието? го е ударил? Това заключение не е необходимо. В буквален превод текстът гласи: „Защото се боя от страх и той ме сполетява; и това, от което се ужасявам, ме сполетява.“ Изглежда, че Йов описва преживяването си след началото на бедите си. Всяка катастрофа увеличава страха му от по-нататъшни беди; и във всеки случай, както изглежда, идват още беди.

26. Проблем. Вижте стих 17.

Не бива да се прави заключението, че твърденията на Йов от гл. 3 представляват похвална реакция на бедствие. Това стихотворение съдържа много оплаквания и горчивина, които при тези обстоятелства могат да бъдат простени, но не и одобрени. Фактът, че Йов се е оплаквал от съдбата си, го прави да изглежда по-близо до човечеството, отколкото ако не е бил обезпокоен от нещастията си. Йов е бил духовно велик, не защото никога не е бил обезсърчен, а защото в крайна сметка е намерил изход от обезсърчението. Ако искаме да видим свършен пример за сила на духа в страдание, трябва да погледнем към Исус, а не към Йов. В страданието си Йов прокле деня на своето раждане; Исус каза: „Затова дойдох на този час“ (Йоан 12:27). В този свят на греха свършенството на характера идва само чрез страдание (вижте на Евр. 2:10; 1 Петрово 4:13).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 РК 162; 3Т 262

ГЛАВА 4

1 Елифаз укорява Йов за липсата на благочестие. 7 Той учи, че Божиите съдби не са за праведните, а за нечестивите. 12 Страшното му видение, за да смири превъзходството на творенията пред Бога.

1. Елифаз. Първият от приятелите, който отговаря на Йов. Неговите твърдения са по-дълбоки отколкото тези на неговите спътници. Може би той е бил най-възрастният от групата. Той обобщава с голяма яснота преобладаващото по негово време отношение относно връзката между страданието и греха. В речта на Елифаз има известна истина. Той разкрива проникателност, но му липсват топлина и съчувствие и напълно пропуска целта в оценката си за ситуацията на Йов. Елифаз е пример за това как искрените хора, които не успяват да разберат Бога и Неговото отношение към човека, могат да тълкуват погрешно дълбоки истини.

2. Опит за общуване. Елифаз започва речта си с въпрос. Такава форма се използва често в Йов (виж гл. 8:2; 11:2; 15:2; 18:2; 22:2). Трудно е да се каже със сигурност дали тонът на въпроса на Елифаз е извинителен или леко саркастичен.

Наскърбен. Буквално „изтощен съм“, „нетърпелив съм“. Същата дума е преведена като „най-слаб“ в стих 5.

Въздържа се. Елифаз е наблюдавал страданието на Йов и е изслушал оплакването му. Той чувства, че не може повече да мълчи. Очевидно е дошъл на мястото с

добре дефинирана философия относно страданието. Сега той се опитва да интерпретира тежкото положение на Йов в светлината на тази философия. Изглежда решен на всяка цена да защити предубежденията си.

3. Наставен. Може би тук в морален смисъл, учейки другите да гледат на страданията като на поправителни наказания.

Слаби ръце. Буквално „ръцете, отпуснати“. Знак на униние и обезсърчение. Елифаз отдава почит на усилията на Йов в полза на неговите събратя.

4. Падане. Или „спъване“, „залитане“, „клатушкане“.

Слаби колени. Или „прегърбени колени“; колени, неспособни да носят тежестта на тежък товар. Йов успял да помогне на обезкуражени, страдащи хора. Той несъмнено насочвал такива хора към Бога и съветите му били ефективни в тяхна полза.

5. Но сега. Ситуацията се промени. Йов вече не може да заеме обективна позиция. към страдание. Призовава се личен опит, за да се проверят предишните теории.

Най-слаби. Или „са уморени“, „са нетърпеливи“ (вижте на стих 2).

Разтревожен. Или „разтревожен“, „смутен“, „уплашен“. Елифаз прави важно наблюдение.

Хората, които се стремят да помагат на другите да понасят добре страданията си, трябва да бъдат пример за сила в изпитанията. От друга страна, съмнително е дали Йов някога е имал възможност да окуражи човек, чието състояние е било толкова сериозно, колкото неговото собствено. Елифаз сякаш не успява да осъзнае, че за няколко дни Йов е претърпял повече неуспехи, отколкото среднестатистическият човек е призован да срещне през целия си живот. За правния ум на Елифаз, бедата си е беда и от Йов, който е загубил всичко, се очаква да посрещне мъката си със същата сила, както друг човек, който например може да е загубил едно от децата си.

6. Те се страхуват. Очевидно страхът от Бога. Изречението може да се преведе като „Не е ли страхът [на Бога] твоята увереност?“

Правдивост. Или „почтеност“, „съвършенство“. Така преведената еврейска дума е от същия корен като тази, преведена като „съвършен“ в гл. 1:1. За да се балансира стихът, вторият ред трябва да се преведе като „[Не] ли е твоята надежда непорочността на твоите пътища?“ Елифаз говори за две от големите добродетели на Йов – страхът му от Бога и неговата непорочност. Не са ли те достатъчни в часа на изпитанието?

7. Кой някога е загинал, бидейки невинен? Стихове 7–11 излагат философията, че страданието е прякото наказание за конкретен грях.

8. Оре те беззаконието. Неизбежното заключение беше, че Йов жъне това, което е сял.

9. Дъхът на ноздрите му. Поетична фигура, приписваща човешки характеристики на Бог.

10. Лъв. Стихове 10 и 11 описват пет класа лъвови, които обхващат целия диапазон от малко лъвче до старото, безпомощно животно. Картината показва разрушаването на лъвска яма. Илюстрацията е важна в страна, където лъвовете са многобройни. В съзнанието на хората лъвовете са били синоним на насилие и разрушение. Елифаз посочва унищожението на всички класове нечестиви хора, млади и стари, слаби или силни, дори когато група лъвови се разпръсква. Елифаз може би е имал предвид семейството на Йов.

12. Нещо. Евр. *dabar*, най-често превеждано като „дума“ и за предпочитане тук е така.

Малко. Евр. *shemesh*, „шепот“. В един от най-ярките пасажии от книгата Елифаз описва това, което той нарича божествено откровение.

13. Мисли. Буквално „тревожни мисли“, „вълнуващи мисли“. Тъмнината на Нощта осигури зловещата атмосфера за последвалото.

14. Кости. Костите, образуващи носещата структура на човешката рамка, са, както е показано на фигурата, често тясно свързани с вътрешни емоции (виж Притчи 3:8; 12:4; 15:30; 17:22; Йов 30:30; Пс. 31:10).

Разклащане. Прилага се преносно за костите в смисъла, отбелязан по-горе.

16. Разпознайте формата. Нямаме гаранция, че това е било истинско откровение. Елифаз очевидно е вярвал в неговата валидност. Библията никъде дори не споменава, че е притежавал пророчески дар.

17. Смъртен човек. Евр. „енош“. Двете английски думи превеждат една-единствена еврейска дума.

„Енос означава просто „човек“ или „човечество“. Превежда се като „човек“ 31 пъти, „мъже“ 7 пъти, „друг“ веднъж и във връзка с други съществителни, веднъж „познат“ и веднъж „непознат“. Само че тук е преведено с описателното прилагателно „смъртен“. Преводът е тълкувателен, тъй като предоставя прилагателно там, където оригиналът няма такова. Тълкуването е селективно, защото избира един от многото атрибути на човешкото семейство, всеки от които би имал еднаква валидност, ако е необходимо да се добави прилагателно. Това обаче не е от съществено значение. Следователно текстът не подкрепя доктрината за смъртността на човека. Ясното доказателство за смъртността на човека обаче се намира в множество писания (1 Тим. 1:17; 6:16; и др.).

Възможно е преводът „смъртен човек“ да е дошъл до нас чрез

LXX. В Йов 4:17 този превод превежда „енош“ с „бротос“, което правилно означава „смъртен човек“. LXX обаче има „бротос“ и в гл. 9:2; 10:4; 15:14; 25:4; 28:4, 13; 32:8; 33:12; 36:25; в нито един от тези глави KJV не предава „енош“ като „смъртен човек“.

Освен това, LXX не превежда последователно „енош“ с „бротос“, дори в книгата Йов (виж LXX на гл. 5:17; 7:1, 17; 10:5; 14:19; 25:6; 33:26).

По-справедливо. Много преводачи предават този стих така: „Може ли смъртен човек да бъде праведен пред Бога? Може ли човек да бъде чист пред своя Създател?“ Еврейският език позволява и двата превода. Употребата на „преди“ вместо „повече от“ изглежда засилва значението на стиха. Човекът не само е неспособен да надмине Бога по праведност и чистота; той всъщност е неспособен да бъде справедлив и чист в очите на Бога.

18. Слуги. Тук очевидно са небесни същества, защото са противопоставени на членовете на човешката раса (ст. 19). Не бива да се заключава, че тези същества са грешни. В своята мярка те са съвършени, но тяхната святост е нищо в сравнение с безкрайното съвършенство на Бога. Историята на бунта в небето показва, че дори небесните същества могат да бъдат повлияни от изкушение и са способни на бунт срещу Бога.

Сравни Откр. 12:3, 4.

Глупост. Буквално „грешка“.

19. Колко по-малко. Елифаз противопоставя човека на небесните същества и подчертава човешката крехкост.

Смазан преди молец. Може би значението е „като молец“ или „по-рано или по-рано“ „по-лесно от молец“. Някои го перифразират, „сякаш са молци“.

21. Превъзходителство. Евр. *yether*, което означава също „връзка“ или „нишка“. Глаголът, преведен като „отива ли си“, има основното значение на „издърпвам нагоре или навън“ и следователно тръгвам на път. Затова някои преводачи предават този стих така: „Ако въжето на шатрата им се издърпа

„...в тях не умират ли, и то без мъдрост?“ (RSV). Според този превод, „Йетер“ се отнася до възето, което държи палатка.

Откровението, което Елифаз описва, може да се обобщи като проблисък на величието и добротата на Бог в контраст с греховността и крехкостта на човека. Но неговите твърдения не са смекчени със съчувствие, доброта и човешко разбиране. На Йов му е нужно да му се каже как може да запази доверието си в Бог сред ужасни страдания. Елифаз просто му казва това, което той вече знае – че трябва да се уповава на Бог.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 5T 489

1

Книгата на Йов

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Книгата носи заглавие на името на главния си герой – Йов, евр. „Йов“.

2. Авторство. Ранната еврейска традиция, макар и не единодушно, приписва авторството на книгата на Моисей. Вавилонският Талмуд твърди: „Моисей е написал собствената си книга и пасажите за Валаам и Йов“ (Баба Батра, 14б, 15а). Това твърдение се отхвърля от повечето съвременни учени, както и от много от по-ранните. Някои от тях предполагат Елиху, Соломон и Ездра като възможни автори. Други смятат, че книгата е дело на неназован автор, може би от времето на Соломон, или от времето на Давид, или от епохата на Плена. Всички тези твърдения, които са били развити подробно от различни автори, са хипотетични, с недостатъчни доказателства, вътрешни или външни, за положителна идентификация.

Остават много неща в подкрепа на традицията, която приписва книгата на Моисей. Моисей прекарва 40 години в Мадиям, което би му дало достатъчно информация за силния арабски привкус, който е очевиден в цялата книга. Египетският произход на Моисей обяснява и алюзиите към египетския живот и практика, които се срещат в книгата. Образът на Бог като създател и поддържащ се вписва добре в разказа за сътворението, запазен в друга книга, написана от Моисей (виж Ед 159).

Някои учени възразяват срещу авторството на Моисей, поради различие в стила между книгата Йов и други книги, приписвани на Моисей. Аргументът за стила е неубедителен. Посочването на Моисей като автор на книгата Йов не изключва възможността голяма част от материала вече да е бил в писмена форма – може би написан от ръката на самия Йов. Темата на Йов е напълно различна от тази на другите книги на Моисей и би изисквала различно третиране. От друга страна, могат да се демонстрират поразителни сходства в стила. Например, някои думи, използвани в книгата Йов, се появяват и в Петокнижието, но никъде другаде в Стария завет; много други думи, общи както за Йов, така и за Петокнижието, рядко се използват от други библейски писатели.

Титлата „Ел-Шадай“, „Всемогъщият“ (виж том I, стр. 171), е използвана 31 пъти в книгата Йов и 6 пъти в книгата Битие, но не се среща в тази конкретна форма никъде другаде в Библията.

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

3. Историческа обстановка. Книгата Йов е поема за човешкия опит, чийто автор е Божий пророк. Горните коментари разкриват приблизителното време на написване на книгата – по време на пребиваването на Моисей в Мадиям. Йов може да е бил съвременник на Моисей.

Тази концепция относно датата на авторство разкрива защо книгата не споменава Изхода или събитията след него. Тези събития все още не са се случили.

Учените, които се стремят да поставят Йов по времето на Соломон или по-късно, трябва да обяснят липсата на всички подобни исторически алюзии в Йов. Приликата между Йов и мъдростта не показва, че Йов е копирал стила на Соломон или неговите съвременници. Също толкова разумно е да се предположи, че Соломон е бил повлиян от такъв шедьовър като Йов, колкото и да се предположи обратното. Не е нужно да заемаме нито една от двете позиции.

Очевидната обстановка на действието на Йов е културата на Арабската пустиня. Колкото и да е странно, то е не е израилтянска среда. Имало е поклонници на Бога извън пределите на потомците на Авраам. Обстановката не е политическа, военна или църковна. По-скоро Йов произлиза от домашен произход, обичаен за неговата епоха. Той е бил богат земевладелец, почитан и обичан от своите сънародници. Не може да бъде идентифициран с династия или управляващ клан. Той се откроява, самотна, величествена фигура в историята, важна заради личния си опит, а не заради връзката си с времето си или със съвременниците си.

4. Тема. Това е историята на мъж, който се връща към нормалния живот след поредица... на ужасни, необясними обрати. Елементите на заден план, които правят ситуацията драматична, са (1) контрастът между просперитета на Йов и неговото упадък, (2) внезапността на неговото бедствие, (3) проблемът, породен от философията на страданието, често срещана по негово време, (4) жестокостта на приятелите му, (5) дълбочината на обезсърчението му, (6) постепенното издигане до доверие в Бога, (7) драматичната поява на Бога, (8) покаянието на Йов, (9) унижението на приятелите му, (10) възстановяването на Йов.

Никое едно твърдение не е достатъчно, за да обхване сложното учение на книгата. Много второстепенни теми се вписват в по-голямата тема, правейки книгата като цяло да наподобява симфония от идеи. Един от най-великите приноси на книгата е нейният образ на Бога. Никога славата и дълбочината на Бога не са били изразени по-красноречиво, освен в личността на самия Исус Христос. Сатана се опитва да оспори Бога, обстоятелствата изкушават Йов да се съмнява в Божията любов, приятелите тълкуват Бога погрешно; но накрая Бог се разкрива толкова величествено, че Йов е накаран да възкликне: „Сега окото ми те вижда“ (гл. 42:5). Значително е, че дори в дълбините на скръбта си Йов скърби повече за това, което му се струва загуба на Бога, отколкото за загубата на имущество и семейство. Бог стои в центъра на книгата, понякога скрит от облаци от неразбиране, но накрая оправдан като справедлив и любящ Създател.

Проблемът със страданието също е от голямо значение в книгата. Читателят на повествованието е запознат от самото начало с причината за нещастията на Йов. Йов не е бил наясно с интригите на Сатана срещу него. Напротив, Йов и приятелите му са били потопени в традиция, която твърди, че страданието винаги е наказание за конкретен грях. Йов не е бил наясно с такъв грях и е бил изправен пред затруднението да намери обяснение за нещастията си. Преодолявайки препятствията от неразбиране и погрешно представяне, поставени на пътя му от сегашната традиция, Йов е трябвало да си проправи път от отчаяние към увереност.

В болестта си Йов се изправи лице в лице със смъртта. Това го накара да размисли за състоянието на човека след смъртта. Йов смяташе смъртта за сън (гл. 14:12) с възкресение

отвъд (ст. 14, 15). Присъствието на това твърдение е било препъни камък за коментаторите, които вярват в съзнателното състояние на мъртвите. Направени са много фантастични тълкувания на препратките на Йов към бъдещия живот, въпреки че тези препратки са в пълна хармония с ученията на други писания.

Друга второстепенна тема е олицетворението на Мъдростта. Както по-късно прави Соломон, Йов възхвалява мъдростта като най-висше благо. И двамата писатели свързват мъдростта със „страха от Господа“ (Йов 28:28; Притчи 15:33).

При тълкуването на книгата Йов трябва да се прави разлика между идеите, които изразяват божествена истина, и твърденията за лични чувства и мнения, изразени от различните герои в повествованието. Например, философията на страданието, изложена от приятелите на Йов, не е правилна. Тя отразява погрешното мислене на времето. Горчивите речи не са в хармония с Божията воля. Вдъхновението е записало погрешните представи на някои хора, но това не прави тези идеи правилни. Читателят на Йов винаги трябва да прави разлика между истините, които Бог проповядва, и погрешните идеи, често изразявани от крайните говорители. Да се използва например твърдение от Валдад, за да се установи доктрина, означава да се следва съмнителен принцип на тълкуване.

В коментара към книгата са дадени алтернативни тълкувания на определени пасажии. Основната причина за това е неяснотата на еврейския текст. Често еврейските думи имат няколко значения. Тези значения често са доста различни - дори противоположни. В някои случаи едно твърдение може да се тълкува по няколко начина. В такива случаи се дават различни възможни тълкувания. Понякога еврейският език е толкова неясен, че става въпрос за предположения. Тези проблеми обаче не влияят съществено на цялостното значение на текста.

Удивителната черта на Йов е литературното умение, с което е развита темата. Проф. Джордж Фут Мур от Харвардския университет говори за композицията като за най-великото произведение на еврейската литература, достигнало до нас, и едно от най-великите поетични произведения на световната литература. Друг панегирик я нарича „Матерхорн на Стария завет“.

Книгата Йов не може да бъде добре разбрана, без да се обърне внимание на нейния дизайн. Книгата очевидно е стихотворение. Основата на еврейската поезия е паралелизмът. Това е поетична форма, в която една идея се изразява в две кратки изречения. Понякога двете изречения са почти идентични, както в гл. 3:25. Понякога вторият израз е разширение на първия и добавя допълнителна мисъл (виж гл. 5:12). За обсъждане на еврейските паралелизми вижте стр. 24–27.

Книгата има три части: пролог, поема, епилог. Поемата е разделена на три части: диалозите между Йов и неговите приятели, речта на Елиу, Божията намеса. В споровете на Йов с приятелите му има три цикъла, всеки от които съдържа три речи на Йов и по една на приятелите му (с изключение на отсъствието на речта на Софар в третия цикъл). В последното обръщение на Йов има три речи. Бог е представен като произнасящ три обръщения. Епилогът е разделен на три части. Този замисъл може да се приложи дори в конструкцията на някои от отделните речи в книгата. Подобно разположение по никакъв начин не е изненадващо; то е в пълно съответствие с гения на еврейската поезия. (Вижте гл. 27:13 за мнението, че Софар е произнесъл трето обръщение.)

Редно е да се каже нещо и за повторението в книгата Йов. Средностатистическият читател е впечатлен – а понякога и обезкуражен – от многобройните случаи на повторение на едно и също нещо.

идея. Трябва да се помни, че всички речи на приятелите на Йов са имали за цел да докажат една идея – че нещастieto трябва да се тълкува като наказание. Елиу също така е развил една основна тема – че нещастieto трябва да се тълкува като дисциплина. Йов, от друга страна, е имал за цел една цел – реабилитацията на оспорваната му почитеност. Във всеки случай всеки ресурс се използва за доказване на случая. Това води до изразяване на една и съща мисъл в много различни ситуации – например, всеки от приятелите обхваща една и съща тема, набляга на едни и същи идеи и често използва едни и същи изрази.

Трябва да се отбележи, че разпространението на повторенията престава, когато Бог започне да говори. Речите на приятелите са сравнявани с толкова много колела, въртящи се на една и съща ос. Тяхната еднаквост прави това сравнение уместно. Речта на Елиу представлява сдържаната емоция на млад мъж, ентузиазизиран от това, което той смята за велика идея. Божиите речи са различни. Те са в собствен клас. През цялото време на божествените изказвания има напредък. Всяка фраза е пълна със смисъл. Божиите речи са ясно откровение за божествения, който използва обектите на творението като средство за изразяване. Тези факти трябва да бъдат разпознати от ученика на Йов, за да може правилно да се тълкува планът на книгата.

5. Очертание.

I. Прозаичен прелюдий, 1:1 до 2:13.

- A. Йов и семейството му, 1:1–5.
- Б. Сатана получава разрешение да измъчва Йов, 1:6–12.
- В. Сатана измъчва Йов, 1:13–19.
- Г. Оставката на Йов, 1:20–22.
- Д. Сатана поражда Йов с болест, 2:1–10.
- Е. Пристигането на тримата приятели, 2:11–13.

II. Диалозите между Йов и неговите приятели, 3:1 до 31:40.

A. Първият цикъл, от 3:1 до 11:20.

- 1. Първата реч на Йов: дълбокото му обезсърчение, 3:1–26.
- 2. Речта на Елифаз: Йов е порицан, 4:1 до 5:27.
- 3. Втората реч на Йов: сериозността на неговото страдание, 6:1 до 7:21.
- 4. Речта на Валдад: Йов е обвинен, че е грешник, 8:1–22.
- 5. Третата реч на Йов: оплакване относно Божиите отношения с него, 9:1 до 10:22.
- 6. Речта на Софар: призив за покаяние, 11:1–20.

Б. Вторият цикъл, 12:1 до 20:29.

- 1. Първата реч на Йов: той запазва своята непорочност, 12:1 до 14:22.
- 2. Речта на Елифаз: той упреква Йов за нечестие, 15:1–35.
- 3. Втората реч на Йов: той обвинява приятелите си, че са безмилостни, 16:1 до 17:16.
- 4. Речта на Валдад: той настоява, че бедствието сполетява нечестивите, 18:1–21.
- 5. Третата реч на Йов: той изразява вярата си във възкресението, 19:1–29.
- 6. Речта на Софар: той описва настоящото и бъдещото наказание на нечестивите, 20:1–29.

В. Третият цикъл, 21:1 до 31:40.

- 1. Първата реч на Йов: той твърди, че нечестивите понякога преуспяват, 21:1–34.
- 2. Речта на Елифаз: той подтиква Йов да се покае, 22:1–30.
- 3. Втората реч на Йов: той изразява копнежа си за възможност да се яви пред Бога, 23:1 до 24:25.
- 4. Речта на Валдад: той твърди, че човек не може да бъде оправдан пред Бога, 25:1–6.

5. Третата и най-дълга реч на Йов: той преглежда преживяното и твърди, че е невинен, 26:1 до 31:40.

III. Речите на Елиху, 32:1 до 37:24.

A. Въведение и първа реч: той представя нова философия на страданието, 32:1 до 33:33.

Б. Втора реч: той се стреми да защити Бога, 34:1–37.

В. Трета реч: той разсъждава, че Бог не е послушал Йов, 35:1–16.

Г. Четвърта реч: той представя Бога на гръмотевичните бури, 36:1 до 37:24.

IV. Божият отговор, 38:1 до 41:34.

A. Първо обръщение: физическата вселена разкрива Бога, 38:1–41.

Б. Второ обръщение: животинският живот разкрива Бога, 39:1–30.

В. Трето обръщение: бегемотът и левиатанът разкриват Бога, 40:1 до 41:34.

V. Прозаичен постлюдий, 42:1–17.

A. Признанието на Бога от Йов, 42:1–6.

Б. Йов се моли за приятелите си, 42:7–9.

В. Възстановяването на Йов, 42:10–17.

ГЛАВА 1

1 Святостта, богатството и религиозната грижа на Йов за децата му. 6 Сатана, явявайки се пред Бога, чрез клеветата получава разрешение да изкушава Йов. 13 Осъзнавайки загубата на имуществото и децата си, в скръбта си той благославя Бога.

1. Уз. Това географско местоположение не е идентифицирано със сигурност. Според Плач 4:21 „земята Уз“ по времето на Йеремиа е била или отъждествявана с Едом, или пък „дъщерята на Едом“ е живяла далеч от дома си в земя, която може би е била завладяна от Едом. Последното вероятно е вярно, тъй като „земята Уз“ и Едом са изброени отделно в дълъг каталог от народи, които е трябвало да понесат божествено отмъщение (Ер.

25:20, 21). Оскъдните библейски данни относно местоживеенето на спътниците на Йов, Елифаз, Вилдад и Софар (Йов 2:11), обаче изглежда показват, че те са дошли от някъде в околностите на Едом. Например, Елифаз е бил теманец. Едом и Теман са изброени по начин, който тясно ги свързва (виж Йер. 49:7, 20; Ез. 25:13; Амос 1:11, 2; Авдия 8, 9). Племето на Вилдад, състоящо се от сухийците, вероятно произлиза от Хетура, наложницата на Авраам (Бит. 25:2). Буз, домът на четвъртия спътник на Йов, Елиу (Йов 32:2), също е свързан с Тема, родния град на Елифаз (виж Йер. 25:23).

Въпреки тези доказателства, които сочат към едомитската област като местоположението на Уз, други фактори са довели някои до различни заключения. В LXX за Уз се посочва Авсити, за който се казва, че е област в северната част на Арабската пустиня между Палестина и река Ефрат. Гезений защитава това място като Уз от Йов 1:1. Близостта му до Халдея, откъдето дойдоха грабителските банди, които отвлякоха камилите на Йов (ст. 17), е склонна да даде достоверност на тази теория. От друга страна, на свидетелството на LXX не винаги може да се разчита, както например на твърдението в приложението към LXX на Йов, което твърди, че Йов е бил един от царете на Едом.

Други предания, запазени от арабите, поставят Уз в близост до Дамаск. Всъщност, едно място на 40 мили югозападно от Дамаск все още носи името Деир Ейюб, увековечавайки името на Йов. Това място и местоположението в северната част на Арабия са били защитавани, доколкото за Йов се говори като за най-великия от „мъжете на изток“ (ст. 3). Предполага се, че този термин се отнася за територия източно от Палестина. Следователно околностите на Едом не биха се квалифицирали географски. От друга страна, ако приемем позицията, че Моисей е

авторът на книгата (виж въведение, стр. 493), неговата географска ориентация може да е била тази на Египет или Мадиям, а не на Палестина.

В самата книга няма много други неща, които да помогнат за идентифицирането на Уц. Синовете и дъщерите на Йов живеели в район, където ги ударил „силен вятър от пустинята“ (ст. 19). Те живеели в обработваема област, където „воловете орали, а ослите пасли до тях“ (ст. 14). Домът на Йов бил в или близо до град (гл. 29:7). Картината, колкото и фрагментарна да е, изглежда е тази на крайбрежна област от ферми и градове на ръба на пустиня. Подобна ситуация не би била необичайна в много части на Изтока.

Йов. Евр. 'Ийоб, което някои смятат за произлизащо от корена 'аяб, което означава „да бъдеш враждебен“, „да се отнасяш като към враг“. Следователно „Йов“ може да означава „нападнатият“. Гезений предполага, че основната идея на 'аяб може да е дишането, духането или пухтенето върху някого, като израз на гняв или омраза. Не може обаче да се установи, че името „Йов“ произлиза от този корен. Въпреки това, не е необичайно в Писанията името на човек да описва основната му характеристика. Тези имена несъмнено са били давани в по-късен живот, както и името „Израел“ (Бит. 32:28). Името „Йов“ е непознато другаде в еврейската литература, но се среща в Амарнските писма от 14 век пр.н.е. под формата Айяб. Името е засвидетелствано и в клинописни документи от Мари, където е написано Айябум. „Йов“ от Бит. 46:13 не е от евр. „Ийоб, но от Йоб.“

В гробището Рок Крик във Вашингтон, окръг Колумбия, се намира известната статуя на скръбта от Огюст Сен-Годенс. Предназначен е да бъде възплъщение на цялата човешка скръб. Относно това, един френски критик казал: „Не познавам произведение, което да е толкова дълбоко в чувствата си, толкова възвишено в изкуството си и изпълнено с толкова прости и широки методи.“ Библията има своето „възплъщение на скръбта“ в лицето на Йов. Перифразирайки изкуствоведа, няма нищо по-дълбоко в чувствата си или по-възвишено в изкуството си от тази книга.

Съвършен. Евр. tam. Тази дума не означава непременно абсолютна безгрешност. Тя означава по-скоро пълнота, почтеност, искреност, но в относителен смисъл. Човекът, който е „съвършен“ в очите на Бога, е човекът, който е достигнал степента на развитие, която Небето очаква от него във всеки един момент. Еврейският термин tam е еквивалентен на гръцкия teleios, който често се превежда като „съвършен“ в Новия завет, но е по-добре да се преведе като „напълно зрял“ или „зрял“ (виж 1 Кор. 14:20, където teleioi се превежда като „мъже“ за разлика от

с „деца“). Трудно е да се намери една дума, която е адекватен превод на tam.

Някои преводачи, следвайки LXX, са използвали думата „безупречен“. Това не изглежда достатъчно, за да внуши положителната конотация на цялостност и цялостност, присъстващи в там.

Вертикално. Евр. яшар, „прав“, „равен“, „точно“, „правилно“.

Страхуваше се от Бога. Често срещан библейски израз, обозначаващ лоялност и преданост към Бога. Тук се прави контраст между Йов, който беше верен на Бога, и онези, които се покланяха на други божества.

Избягвал. Буквално „отвърнал се“. Идеята е да се избягва злото, да се отвръщаме от него, както от наличието на опасност. Четирите идеи, включени в този стих, не са просто повторения, целящи да впечатлят читателя, че Йов е бил добър човек. По-скоро те се допълват взаимно, като формират цялостна картина на един изключителен характер.

3. Вещество. Евр. *miqneh*, „добитък“, от корена *qanah*, „да се придобие собственост“.

Богатството на Изтока се е измервало до голяма степен в добитък.

Овца. Евр. *so'n*, дума, отнасяща се както за овце, така и за кози. Тези животни са осигурявали храна и облекло.

Камили. Те направиха възможна търговията с отдалечени райони.

Магарета. Обичайните домашни товарни животни.

Голямо домакинство. Многого слуги, които вършеха работата.

4. Пирувал. Буквално „направил пиршество“. Еврейската дума за „пиршество“ произлиза от корен, означаващ „да пия“, като по този начин показва повод за пиене.

Неговият ден. Мнозина предполагат, че този израз може да се отнася до рождени дни, рисуване заключението от гл. 3:1, където се казва, че Йов е „проклет деня си“. Други са си представяли, че тези синове и дъщери са се угощавали всеки ден и че това описание е символ на тяхното богатство. Трети пък са смятали, че се има предвид обичайните празнични дни. Въпросът не може да бъде решен окончателно.

5. Бяха изчезнали. Или „бяха направили кръга“ или „завършиха кръга“.

Картината е тази на цикъл от дни, следващи един след друг в ротация.

Осветил ги. Като патриархален свещеник на дома, той „осветил“ децата си. Изглежда, че Йов е повикал децата си да се явят в дома му, където е била проведена някаква форма на религиозна церемония.

Синовете ми съгрешиха. Синовете очевидно живееха живот на безгрижен лукс. Йов, в своята духовна чувствителност, разпозна опасностите им и умоляваше божествена прошка за тях. Грехът, от който Йов се страхуваше у синовете си, колкото и да е странно, беше същият грях, който самият той по-късно беше изкушен да извърши. Те бяха изкушени от лекотата; той беше изкушен от трудностите.

Проклет. Евр. барак, повече от 200 пъти преведено „да благославям“. Но тук и в Йов 1:11; 2:5, 9; 3 Царе 21:10, 13, търсеното значение изглежда е точно обратното.

Вместо да приписват директно на барак противоположни значения, много учени предпочитат да разглеждат употребата му тук като евфемизъм. Други превеждат барак с обичайното му значение „да благославям“ и превеждат „Елохим“ като „богове“ вместо „Бог“, като по този начин внушават, че синовете са

благославяли фалшиви божества. Изглежда обаче, че е предвидено „проклятие“ и че „Елохим“ означава истинският Бог. Думи с точно противоположни значения се срещат и в други древни езици, като например египетския.

Непрестанно. Буквално „през всички дни“. Въпреки че бил богат и влиятелен човек, Йов го правил не позволяваше на отговорностите си да намалят загрижеността му за децата му, които той непрекъснато държеше пред своя Бог.

6. Имало един ден. Еврейската традиция предполага, че този „ден“ е бил еврейският религиозен празник. Нова година. Някои християнски тълкуватели виждат в този израз годишния ден на страшния съд. Няма нужда този ден да се синхронизира с някакъв човешки празник. Изглежда ненужно Божиите срещи с Неговите небесни същества да се вписват в земните изчисления. Фразата очевидно предполага, че срещата се е провела в определеното от Бог време (виж гл. 2:1).

Божии синове. LXX превежда фразата като „Божии ангели“. Очевидно се имат предвид ангели (виж DA 834; GC 518; 6T 456). Ангелите, подобно на хората, са създадени същества (Кол. 1:16) и в този смисъл Божии синове.

Пред Господа. Мястото не е уточнено и следователно не може да бъде известно. Не изглежда разумно сцената да се е разиграла в самото небе, защото Сатана е бил изключен от неговите предели (Откр. 12:7-9; SR 26, 27). Той е имал известен достъп до други светове (виж EW 290).

Сатана. Евр. *haššatan*, буквално „противникът“. От това произлиза глаголът *satan*, „да бъдеш противник“ или „да действаш като противник“. Глаголът и съществителното се срещат заедно в Захария 3:1, което буквално гласи „противникът, стоящ отдясно му, за да му се противопостави“. Английската дума „Сатана“ идва директно от еврейския език. Сатана не е един от „синовете Божии“. Той дойде сред тях, но не беше един от тях (вижте GC 518).

7. Ходене напред-назад. Евр. затвори, „обикалям“ или „скитам се наоколо“. Например, думата се използва, за да опише търсенето на манна (Числа 11:8), преброяването на населението (2 Царе 24:2) и търсенето на добър човек (Ер. 5:1).

Ходене нагоре-надолу. Сравнете израза „Вашият противник, дяволът...“ обикаля и търси кого да погълне“ (1 Петрово 5:8).

9. За нищо. Евр. *chinnam*, „gratis“, „за нищо“, „безрезервно“, „напразно“. Същата дума е използвана в гл. 2:3, където Господ казва на Сатана: „ти Ме подбуди против него, за да го погубя без причина“; и отново в гл. 9:17, където Йов се оплаква, че Бог е умножил раните му „без причина“.

Сатана намекнал, че Йов служи на Бога от егоистични мотиви – заради материалната изгода, която Бог позволил да се натрупа като стимул и награда за службата му. Той се опитал да отрече, че истинската религия произтича от любов и разумно оценяване на Божия характер, че истинските поклонници обичат религията заради самата нея – а не за награда; че те служат на Бога, защото такава служба е правилна сама по себе си, а не само защото небето е пълно със слава; и че те обичат Бога, защото Той е достоен за тяхната обич и доверие, а не само защото ги благославя.

10. За дома му. Сатана споменава три неща, които са защитно оградени: самият Йов, домът му и имуществото му. Нещастиято го сполетя, първо имуществото му (ст. 15–17), след това домът му (ст. 18, 19) и накрая самият Йов (гл. 2:7, 8).

Вещество. Евр. микне. Вижте на стих 3.

Увеличено. Евр. *paraš*, „да пробия“, „да избухна“. *Paraš* се използва в израза „линовете ти ще прелеят с ново вино“ (Притчи 3:10). Благосъстоянието на Йов беше феноменално.

11. Но. Евр. 'улам. Силен противник, който подчертава контраста между настоящото блаженство на Йов и предсказаното му отношение към негодите. Еврейската дума може да се преведе категорично като „сърсигурност ще те прокълне“. Вижте стих 5 относно „проклятие“ като превод на барак.

12. В твоята сила. Бог прие предизвикателството. Той премахна защитата Си от притежанията на Йов, позволявайки му да демонстрира, че е достоен за изпитанието. Господ желаше да покаже, че хората ще Му служат от чиста любов. Беше необходимо да се докаже, че подигравката на Сатана е несправедлива. И все пак, чрез всичко това Бог щеше да отмени с целите на милостта (вижте ДА 471).

13. Имаше един ден. Вижте върху стих 6; вж. гл. 2:1. Тези три пасажа, въведени от едно и също времево изречение представят мястото на действието за три последователни сцени. Първата и третата от тези сцени се развиват на неизвестно място, може би в небесното царство (виж стих 6), а разглежданата сега – на земята. Сцената започва с една от обичайните

празненства на децата на Йов, този път в дома на най-големия брат. Животът на децата е безгрижен и щастлив, животът на Йов - спокоен.

14. Ораха. Това показва, че денят не е бил общ празник.

15. Савейците. Вероятно потомци на Куш (Бит. 10:7) или на Авраам от Хетура (Бит. 25:3). Савейците са били идентифицирани като живеещи в различни части на Арабия. Следователно местоположението на земята Уц (вижте на стих 1) не може да бъде определено чрез локализиране на савейците.

16. Божият огън. LXX пропуска „от Бога“. Този огън се смята от много коментатори за мълния, но подобно предположение не е необходимо. Какъвто и да е бил разрушителният агент, древните биха го сметнали за идващ от Бога. Фактите на великата борба, толкова поразително демонстрирани в настоящия опит, не са били разбрани и хората са приписвали на Бога това, което често е било дело на противника.

Дори след разкриването на пакостливите устройства на Сатана, действията, които Бог допуска, често се приписват на Бог.

17. Халдейците. Евр. Kašdim. LXX чете „конниците“, но това е

вероятно тълкувателно, за да покаже, че преводачите са смятали, че странстващите групи на Кашдим използвала кавалерия.

Нападнал. Или „направил нападение“. Такива нападения винаги са били често срещани в Арабия и други части на Близкия изток.

19. От пустинята. Буквално „отвъд пустинята“. Изразът изглежда описва вятър, който духа през пустинята и идва с пълна сила върху населената област. Първата и третата трагедия са извършени от алчни мъже – савейците и халдейците. Втората и четвъртата трагедия са резултат от огън и вятър – сили извън човешкия контрол.

Млади мъже. Евр. ne'arim, буквално „момчета“, „младеж“. Може да се разбира възраст от ранно детство (Изм. 2:6) до млада възраст. Ne'arim е преведено като „слуги“ в Йов 1:15, 16, 17. В стих 19 това включва синовете и дъщерите (ст. 18) и слугите, които са им служили.

На Йов не му беше дадена възможност да възстанови равновесието си между ударите. Трогателността на трагедиите беше подчертана от безмилостния момент на събитията. За няколко минути светът му се срина.

20. Разкъса мантията си. Обичайните жестове на скръб (виж Бит. 37:29, 34; 44:13; 3 Царе 21:27; Ис. 15:2; Ер. 47:5).

Покланял се. Евр. шаха, „да се поклониш“, „да се поклониш“. Йов може би е проклет савейците и халдейците. Може би е проклет огъня и вятъра. Може би е проклет Бога, който е допуснал подобни катастрофи. Вместо това, той е „се поклонил“. Сравнете преживяването на Давид, който след смъртта на детето си „влезе в дома Господен и се поклони“ (2 Царе 12:20).

21. Върнете се там. Езикът тук не бива да бъде насилван. Това е поезия, а не проза. Той е просто поетичен начин да се каже, че човек напуска този свят толкова гол и безпомощен, колкото е влязъл в него. Йов не е говорил тук с техническия език на теологията, метафизиката или физиологията.

Господ даде. Това твърдение се е превърнало в класически израз на християнското примирение. Още от грехопадението насам Сатана е очернял Божия характер. Още по-лошо, той е...

се е стремил да изкара така, сякаш злите дела, които е извършил, трябва да бъдат обвинени срещу Бога (вижте GC 534).

Благословен. Поведението на Йов беше драматично отричане на намеците на Сатана (ст. 11). Към На въпроса: „Бои ли се Йов от Бога, без да се интересува от егоистична изгода?“ Йов отговорил: „Да.“ Сатана бил озадачен. Той бил виждал много хора, които биха проклели Бога при подобни обстоятелства, но отношението на Йов било необяснимо.

Пожар бушува над енорията на един немски пастор, разрушавайки дома му и домовете на неговите хора. След това смъртта отне жена му и децата му. Болест го повали на земята; след това го застигна слепота. Под тази лавина от беди той продиктува следните думи: „Исусе мой, както Ти желаеш;

О, нека Твоята воля бъде моя!

В Твоята ръка на любовта

Бих подала оставка изцяло.

22. Нито обвини Бога глупаво. Изразът на еврейски е идиоматичен. Буквално „не приписа на Бога типла“. Типла изглежда се отнася до това, което не е в хармония с характера на Бога. В реакцията си на първоначалната трагедия Йов не каза нищо, за което по-късно да съжалява; не се сниши до самосъжаление или мелодраматична скръб; той запази самообладание, когато по-нисшите хора щяха да се разпаднат под смазващите удари.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 DA 834; GC 518

7 MYP 51; 1T 341; 5T 294

8–12, Изд. 155

9, 10 ГК 513

10 ГК 589

12 3T 311

12–19ГК 589

21 LS 253; 1T 110, 111

ГЛАВА 2

1 Сатана се явява отново пред Бога и получава ново разрешение да изкушава Йов. 7 Той го поразява с люти циреи. 9 Йов укорява жена си, подтиквайки го да прокълне Бога. 11 Тримата му приятели мълчаливо му съчувстват.

1. Да се представят. Вижте гл. 1:6.

2. Ходене напред-назад. Вижте гл. 1:7.

3. Праведен човек. Вижте гл. 1:1, 7.

Целост. Евр. *tumtah*. Тази дума произлиза от същия корен като думата, преведена като „съвършен“ в този стих и в гл. 1:1, 8. Идеята е за пълнота (вижте на гл. 1:1).

Да го унищожи. Буквално „да го погълне“, „да го обхване“. LXX за „него“ се чете като „неговите притежания“.

Без причина. Евр. *chinnam*. Преведено „за нищо“ (вижте на гл. 1:9).

4. Кожа за кожа. Този израз е предизвикал много дискусии сред коментаторите.

Поговорката, очевидно пословична, може да произлиза от езика на бартера или размяната, означавайки, че човек би се отказал от едно нещо за друго или от един имот с по-малка стойност, за да спаси по-голям. По подобен начин той би бил готов да се откаже от всичко, за да може животът му, най-ценният предмет, да бъде запазен. Сатана се опитва да покаже, че не е било наложено достатъчно строго изпитание.

върху Йов, за да разкрие истинския му характер. Той изтъква теорията, че всеки човек има своята цена. Безкомпромисността на Йов показва, че човек може да загуби имота си и все пак да служи на Бога; но Сатана не желаше да признае, че човек ще запази лоялността си към Бога, ако животът му е изложен на опасност. Сравни Мат. 6:25.

6. Спасявам. Евр. шамар, „да пазя“, „да наблюдавам“, „да запазвам“.

Живот. Евр. нефеш, често превеждано като „душа“, но тук значението на физическия живот определено е предназначено.

7. Цирей. Евр. шехин, от корен, който означава „да бъде горещ“, „да бъде възпален“. Думата се използва за циреите от египетските язвиги (Исх. 9:9), обривите от проказа (Лев. 13:20) и за болестта на Езекия (4 Царе 20:7). Едно и също заболяване може да не бъде описано във всеки случай. Мнозина са се опитвали да диагностицират болестта на Йов въз основа на различните посочени симптоми (Йов 7:4, 5, 14; 17:1; 19:17–20; 30:17–19, 30). Някои са предполагали, че циреите на Йов са гнойните кожни тумори, широко известни днес. Други са смятали, че Йов е страдал от елефантиаза. Това заболяване получава името си от външния вид на засегнатите части, които са покрити с възлова и напукана кора, подобна на кожата на слон. Несигурно е да се опитваме да диагностицираме болестта на човек, живял преди 3500 години, когато единствената ни информация се състои от няколко нетехнически наблюдения, записани в книга, която е до голяма степен поетична. Първо, не може спокойно да се предположи, че всички болести днес са идентични с тези от времето на Йов. Второ, симптомите са твърде неясни, за да се направи заключение. Трето, дори не е сигурно, че сатанинската мъка на Йов е следвала плана на някоя тогавашна или сега известна болест. Достатъчно е да видим Йов като голям страдалец, без да се опитваме да диагностицираме конкретното му заболяване.

8. Грънчарски череп. Парче счупена керамика, очевидно използвано за облекчаване на силния сърбеж. и евентуално за премахване на секрета и коричката от обривите.

Седнал сред пепелта. Обичаен символ на скръб (виж Исая 58:5; Йеремия 6:26; Йона 3:6). За това изречение в LXX се казва „седнал на бунище извън града“, но този превод може да е тълкувателен.

9. Съпругата му. Таргумът дава името ѝ Дина, от което някои са направили заключението че Йов е бил зет на Яков. Това, разбира се, е само предание.

Честност. Вижте гл. 2:3.

Прокълни Бога. Съпругата на Йов се опитва да убеди Йов да направи това, което Сатана иска от него. Тя всъщност казва: „Каква е ползата от твоята добродетел? Можеш да прокълнеш Бога и да понесеш последствията.“ LXX значително разширява речта на съпругата на Йов: „И когато мина много време, жена му му каза: Докога ще търпиш, казвайки: Ето, аз чакам още малко, очаквайки надеждата за моето избавление? Защото, ето, споменът ти е премахнат от земята, дори синовете ти и дъщерите ти, болките и мъките на утробата ми, които напразно носех с болки; и ти самият седиш да пренощуваш на открито сред гниенето на червеи, а аз съм скитник и слуга от място на място и от къща на къща, чакайки залез слънце, за да си почина от трудовете и болките си, които сега ме обземат; но кажи някоя дума против Господа и умри.“

Произходът на горното твърдение е несигурен. То не се среща в нито един съществуващ днес еврейски ръкопис и има причини да се съмняваме дали е било в най-ранните ръкописи на LXX.

10. Глупав. Евр. небала. Не слабост на разума, а религиозна и морална безчувственост.

Приемете зло. Тук отново е пълното примирение, изразено по-рано в гл.

1:21. Въпросът на Йов може да се перифразира по следния начин: „Трябва ли да приемаме всички Божии благословения като нещо естествено и след това да се оплакваме, когато Той ни изпраща страдания?“

11. Елифаз от Теманец. Вижте гл. 1:1. Един от синовете на Исав се казвал Елифаз.

Той от своя страна имал син на име Теман (Битие 36:11). Теман е посочен като географско място, свързано с Едом, в Йеремиа 49:7; Езекиил 25:13; Амос 1:11, 12; Авдия 8, 9.

Изглежда няма категорична информация за това коя част от Едом е била домът на теманитите.

Валдад Шуахецът. Коментаторите свързват Валдад с Шуах, братът на Мадиям (Бит. 25:2), чиито потомци се смята, че са живели някъде в района на едомците. Надписите обаче сега сочат Шуху на средния Ефрат като вероятния произход на Билдад.

Наамецът Софар. Името Софар е неизвестно. Имало е град от Наама в югозападна Юдея (Исус Навин 15:41), към която може да е принадлежал Софар.

Уговориха среща. Споменатите тук обстоятелства предполагат, че е изминало значително време, откакто бедствията бяха сполетели Йов. Щеше да отнеме време, докато вестта за тежкото му положение достигне до тези трима приятели. След това трябваше да има допълнително време, за да могат тримата мъже да общуват помежду си и да си уговорят среща. След това те трябваше да пътуват до дома на Йов в земята Уц. Този период от време помага да се обясни промяната в отношението на Йов от спокойното примирение от гл. 2:10 до дълбокото обезсърчение от гл. 3. Първоначалните удари на трагедията не изглеждаха толкова разрушителни за морала на Йов, колкото седмиците на постоянно телесно страдание и душевно страдание, които последваха.

Да скърбя. Буквално „да поклащам глава като израз на съжаление“, „да правя жестове“ на скръб.“ Понякога се превежда като „да оплаквам“ (Йов 42:11; Йер. 15:5; Йер. 16:5; и др.).

Да утешавам. Евр. *nacham*, свързано със сроден арабски корен, означаващ „да дишам тежко“.

12. Не го позна. Йов беше толкова помрачен от страданието си, че не можеше да се разпознае. Приятелите му не можеха да контролират емоциите си, когато видяха състоянието му. Те не само плачеха, което е естествената реакция на скръбта; те също така наблюдаваха изрази на скръб, обичайни на Изток – разкъсване на дрехите си и посипване на главите си с прах или пепел (виж Исус Навин 7:6; 1 Царе 4:12).

13. Никой не проговори и дума. Някои са забелязали, че сред евреите и сред ориенталците като цяло е било въпрос на благоприличие, продиктувано от добро и истинско чувство, да не се говори с човек в дълбока скръб, докато той не намекне, че желае да бъде утешен. Ако е така, тогава докато Йов мълчи, приятелите му щяха да се въздържат от разговор.

Към него. Това твърдение предполага, че те са били свободни да обсъждат въпроси помежду си или със слугите, които са обслужвали Йов.

Скръб. Буквално „болка“, физическа или психическа. Тук вероятно и двете.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5-7DA 471; Изд. 155

7 ПП 129

7-10AA 575; ЗТ 311; 4Т 525

ГЛАВА 3

1 Йов проклина деня и службите на своето раждане. 13 Лесната смърт. 20 Той се оплаква от живота поради мъките си.

1. Прокле деня си. Думата, преведена като „проклет“, идва от калал, често срещан термин за проклятие, а не от барак, както в гл. 1:5, 11; 2:5, 9 (вижте върху гл. 1:5). Изминалите седмици очевидно бяха свалили Йов от спокойно примирение до дълбоко отчаяние.

Сравнете проклятието на Йеремиа за деня на неговото раждане, изказано с подобен език (Йеремиа 20:14–18).

2. Говорил. Евр. 'ана, обикновено превеждано като „отговарям“. Тук означава „отговарям на повод“, „говоря с оглед на обстоятелствата“ (виж Втор. 26:5; Ис. 14:10; Зах. 3:4).

Този стих завършва прозаичното въведение към книгата Йов.

Глава 3:3–26 представя първото стихотворение. То е разделено на три строфи: 3–10; 11–19; и 20–26. В първата строфа Йов проклина деня на раждането си и нощта на зачатието си. Във втората изразява желанието си да е умрял преди раждането си. Третата строфа задава въпроса: Защо Бог принуждава хората да живеят, когато те предпочитат да умрат?

Неговите проклетия са тържествени, дълбоки и възвишени. Тези поетични изказвания не се поддават на подробен технически анализ. Йов не представя логика. По-скоро той излива страстните чувства на страдаща душа.

Нека денят погине. Поетичен начин да се каже: „Иска ми се никога да не съм се раждал.“ „Денят“ тук е олицетворен.

Нощта. „Нощ“ също е персонифицирано. По-прост превод би бил „нощта, която каза“ (виж RSV).

Мъжко дете. Евр.geber, „мъж“, подчертано като силен, различен от жените и децата. Това не е обичайната дума за обозначаване на мъжкия пол, която би била zakar. Geber е използвана тук поетично. Тъй като съобщението за зачеването се прави от персонифицираната „нощ“, така и заченатият индивид се разглежда не в обичайния смисъл на дете, а като мъж, в който Йов в крайна сметка ще се превърне. LXX определя нощта като нощта на раждането на Йов, а не като нощта на неговото зачеване. Причината вероятно е, за да се избегне трудността при обявяването на пола на детето в нощта на зачеването. Въпреки това, поетичната фантазия приписва такова знание на нощта.

4. Онзи ден. Стихове 4 и 5 проклинат деня на раждането, срещу 6–10 - нощта на зачеването.

Тъмнина. Най-драматичното проклятие, което може да бъде произнесено над един ден, защото тъмнината е противоположността на деня.

Разгледайте го. Буквално „питайте за него“. Бог е Този, Който дава светлината на деня.

Сега той е призван да го подмине.

Лек блясък. Акцентът се постига чрез повторение.

5. Сянката на смъртта. Евр. şalmaweth. Някои учени променят посоката на гласните.

да се чете салмут и да се преведе като „дълбока тъмнина“ (виж RSV). салмут се счита за най-силната дума в еврейския език, изразяваща идеята за тъмнина (виж Йов 10:21, 22; 12:22; 16:16; 24:17; 34:22; Исаия 9:2; Йеремиа 2:6; Амос 5:8). Други учени не виждат достатъчно основание да се отклонят от традиционните гласни, които се поддържат от LXX, и запазват превода „сянка на смъртта“.

Петно. От еврейската дума ga'al, „да изкупя“, „да действам като роднина“. Вероятно тук в смисъл на „да претендирам“. Думата има също значението на „да опетнявам“ или „да замърсявам“. И двете

значенията придават смисъл на пасажа, но първите дават по-ярка образност. Нощта, като най-близък роднина на деня, веднага след настъпването на деня го претендира за себе си. За обсъждане на значението на га'ал в този смисъл вижте Рут 2:20.

Облак. Нека облаците, сгъстени, уплътнени, струпани заедно, се стоварят върху него. Това е друг начин за изразяване на идеята за тъмнината, която поетът се опитва да подчертае.

Чернота на деня. Вероятно препратка към затъмнения, торнадо или пясъчни бури като както би помрачил един ден.

6. Онази нощ. Нощта на зачеването на Йов (ст. 3).

Тъмнина. Евр. „офел“, понякога използвано за изразяване на тъмнината на подземния свят (виж гл. 10:22).

Бъди присъединен. Буквално „радвай се“. Преводът „бъди присъединен“ изисква промяна на гласните в еврейския глагол. Такава промяна се подкрепя от версията на Симаха на LXX. Буквалният превод обаче е напълно разбираем и изглежда няма достатъчно основания да се отклоним от него.

Нека не се случи. Йов щеше да изхвърли от летописите нощта на зачеването си.

7. Самотен. Буквално „безплоден“, „твърд“, „стерилен“. Нека тази нощ бъде лишена от добро както гола скала е от зеленина.

8. Нека прокълнат. Това е много озадачаващ текст. Много коментатори смятат, че Йов призовавал за помощ магьосници, „проклинатели на деня“, личности, които твърдели, че могат да нанасят проклетия в определени дни. Ако това тълкуване е правилно, не следва, че Йов е вярвал в такива магьосници. Той просто признавал съществуването им и на езика на поезията си пожелавал в нощта на неговото зачеване да се струпат не само реални злини, но и такива, които са въображаеми. Кларк вижда в „проклинателите на деня“ онези, които мразят деня – онези, които мразят дневната светлина, като прелюбодейци, убийци, крадци и бандити, за чиито практики нощта е по-подходяща.

Траур. Буквално „левиатан“. Изречението трябва да гласи „които са готови да събудят левиатан“. Тези, които прилагат първия ред на стиха към магьосниците, виждат в добавения ред допълнително позоваване на силата на тези магьосници да събудят левиатан. Древната митология е имала голям дракон, който е бил враг на слънцето и луната и за когото се е предполагало, че има власт над затъмненията. Изглежда неразумно да се вярва, че Йов е имал някаква вяра в такива сили. Ако той говори за митология, той го прави само за да представи ярък поетичен образ.

9. Звезди на здрача. Думата „здрач“ може да се отнася или до вечер, или до сутрешен здрач; тук, към последното.

Зора на деня. Буквално „клепачи на зората“.

10. Утробата на майка ми. Буквално „утробата ми“, тоест утробата, която ме е родила. Тук нощта е изобразена като имаща силата да предотвратява зачеването.

11. Защо? Повтарящ се въпрос на Йов, както и на всички страдащи през вековете. Но в този случай Йов не пита защо е бил причинен да страда; той по-скоро пита защо не е умрял в ранна детска възраст. Той не търси толкова отговор, колкото изразява дълбокото си отчаяние.

Предай се от духа. Буквално „умри“ или „изчезни“. Изразът „да се предадеш от духа“ е тълкувателен превод, отразяващ теологията на преводачите относно природата на човека. В повечето случаи изразът превежда еврейска или гръцка дума, означаваща просто „да издъхна“ (виж Бит. 25:8, 17; 49:33; Марк 15:37; Деяния 5:5, 10). От друга страна, „да предам духа си“ е буквален превод на гръцкия израз в Мат. 27:50.

12. Предотвратявам. Думата носи остарялото значение „да предвиждам“ или „да вървя напред“ (виж 1 Сол. 4:15). По-добър превод на формата на използвания тук еврейски глагол би бил „да срещна“, „да се изправя срещу“, „да приема“. Йов вероятно е питал: „Защо майка ми ме взе в скута си?“

13. Спане. Йов изобразява смъртта като тих, спокоен сън (виж Пс. 13:3; Йоан 11:11; 1 Кор. 15:51; 1 Сол. 4:14). В този пасаж той не очаква с нетърпение живота след възкресението. Той просто противопоставя настоящите си страдания на покоя, на който би се радвал, ако беше мъртъв.

14. С царе. Йов противопоставя окаяното си състояние на достойнството на смъртта. Мисълта му е добре изразена в „Танатопсис“ на Брайънт: „И все пак няма да се оттеглиш сам във вечното си място за покой, нито би могъл да пожелаеш по-величествено ложе. Ще легнеш с патриарси на младия свят – с царе, могъщите на земята – мъдрите, добрите, красивите форми и стари пророци от минали векове, всички в един могъщ гроб.“

Пустите места. Краткостта затруднява откриването на точното значение на този израз. Някои виждат в изречението идеята царете да си строят паметници, като възстановяват разрушени, запустели градове (виж Исаия 61:4; Езекиил 36:10, 33; Малия 1:4); други - издигането на сгради, които оттогава са запустели. Други смятат, че терминът е иронично обозначение на великолепно дворци, които, въпреки величието си, най-накрая трябва да се превърнат в руини.

16. Скрито преждевременно раждане. Преди това Йов беше попитал: „Защо не умрях при раждането си?“ (вижте стих 11).

17. Тревожен. Буквално „бушуващ“, „вълнение“. Думата описва безпокойството, възбуда, вътрешна ярост, които характеризират нечестивите. Думата произлиза от еврейски корен, който означава „да се вълнуваш“, „да трепериш“, „да се трепериш“ (виж Втор. 2:25; Притчи 2:25). 29:9; Исаия 5:25). Йов 3:17–19 не се отнася до бъдещия живот. Той описва забравата в гроба. Възбудата, умората, мъчителното робство на живота са погълнати от безсъния сън. Макар че това е красива мисъл, християнинът трябва да види отвъд гроба възкресението и безсмъртието. По-късно Йов изразява тази по-голяма надежда (гл. 14:14, 15).

18. Затворници. Или „роби“. Тук тези, които работят на принудителен труд и са постоянно под бича на „потисника“. Думата, преведена като „потисник“, е тази, преведена като „надзирател“ в Изх. 3:7; 5:6, 10, 13, 14.

19. Малко и голямо. Равенството на всички възрасти в смъртта е красиво изобразено в „Танатопсис“ на Брайънт: „... Докато дългият влак от векове се плъзга, синовете човешки, младежът в зелената пролет на живота и онзи, който си отива в пълна сила на годините, матрона и девойка, безмълвното бебе и посивяващият мъж - един по един ще бъдат събрани до теб, от онези, които на свой ред ще ги последват.“

20. Защо? По-просто казано, „Защо?“ Този израз въвежда третата строфа на Плачът на Йов. Той е размишлявал върху тихото спокойствие на смъртта. Сега мислите му се връщат към собственото му нещастие и той повтаря вечния въпрос: „Защо?“ Строфата е картина на човек, който искрено копнее за смъртта, но е обречен да живее безкрайно. Преживяването има своя съвременен еквивалент в лицето на болния от рак, който се изтощава през дълги, мъчителни, безплодни месеци, преди смъртта в крайна сметка да осигури освобождение. Сега, както и тогава, често се задава въпросът: „Защо?“

Светлина. Вижте стих 16. Светлината изглежда е използвана тук като символ на живота.

Огорчен в душата. Евр. *mare nephesh*. Комбинацията от тези еврейски думи се превежда по различен начин: „ядосан“ (Съдии 18:25), „с огорчение в душата“ (1 Царе 1:10), „недоволен“ (1 Царе 22:2), „душата [беше] наскърбена“ (1 Царе 30:6), „раздразнени в сърцата си“ (2 Царе 17:8). Изразът тук е в множествено число. Йов мисли не само за себе си, но и за други страдащи.

23. Скри се. Йов се чувства осуетен. Не знае накъде да поеме.

Загради се. Сатана твърдеше, че Бог е изградил защитна ограда около Йов (гл. 1:10). Сега Йов твърди, че Бог е изградил около него ограда от страдания.

24. Преди да ям. Буквално „преди хляба си“. Значението е несигурно. Някои превеждат фразата, но със съмнителна достоверност, „вместо храната ми“. Други предлагат следните тълкувания: „заема мястото на ежедневната ми храна“, „по начина на храната ми“, „когато започна да ям“. Някои предполагат, че състоянието на Йов е правело храненето болезнено; други, че въздишките са били толкова постоянни, колкото и ежедневната му храна. Поетичният характер на пасажа прави последното обяснение по-вероятно.

Ревове. Или „стенания“, „въздишки“. Тези изрази на скръбта на Йов са като непрекъснат поток от вода.

25. Нещото. Означава ли това, че Йов е изпитвал страх от бедствие преди бедствието? го е ударил? Това заключение не е необходимо. В буквален превод текстът гласи: „Защото се боя от страх и той ме сполятява; и това, от което се ужасявам, ме сполятява.“ Изглежда, че Йов описва преживяването си след началото на бедите си. Всяка катастрофа увеличава страха му от по-нататъшни бедни; и във всеки случай, както изглежда, идват още бедни.

26. Проблем. Вижте стих 17.

Не бива да се прави заключението, че твърденията на Йов от гл. 3 представляват похвална реакция на бедствие. Това стихотворение съдържа много оплаквания и горчивина, които при тези обстоятелства могат да бъдат простени, но не и одобрени. Фактът, че Йов се е оплаквал от съдбата си, го прави да изглежда по-близо до човечеството, отколкото ако не е бил обезпокоен от нещастията си. Йов е бил духовно велик, не защото никога не е бил обезсърчен, а защото в крайна сметка е намерил изход от обезсърчението. Ако искаме да видим свършен пример за сила на духа в страдание, трябва да погледнем към Исус, а не към Йов. В страданието си Йов прокле деня на своето раждане; Исус каза: „Затова дойдох на този час“ (Йоан 12:27). В този свят на греха свършенството на характера идва само чрез страдание (вижте на Евр. 2:10; 1 Петрово 4:13).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

З РК 162; ЗТ 262

ГЛАВА 4

1 Елифаз укорява Йов за липсата на благочестие. 7 Той учи, че Божиите съдби не са за праведните, а за нечестивите. 12 Страшното му видение, за да смири превъзходството на творенията пред Бога.

1. Елифаз. Първият от приятелите, който отговаря на Йов. Неговите твърдения са по-дълбоки отколкото тези на неговите спътници. Може би той е бил най-възрастният от групата. Той обобщава с голяма яснота преобладаващото по негово време отношение относно връзката между страданието и греха. В речта на Елифаз има известна истина. Той разкрива проникателност, но му липсват топлина и съчувствие и напълно пропуска целта в оценката си за ситуацията на Йов. Елифаз е пример за това как искрените хора, които не успяват да разберат Бога и Неговото отношение към човека, могат да тълкуват погрешно дълбоки истини.

2. Опит за общуване. Елифаз започва речта си с въпрос. Такава форма се използва често в Йов (виж гл. 8:2; 11:2; 15:2; 18:2; 22:2). Трудно е да се каже със сигурност дали тонът на въпроса на Елифаз е извинителен или леко саркастичен.

Наскърбен. Буквално „изтощен съм“, „нетърпелив съм“. Същата дума е преведена като „най-слаб“ в стих 5.

Въздържа се. Елифаз е наблюдавал страданието на Йов и е изслушал оплакването му. Той чувства, че не може повече да мълчи. Очевидно е дошъл на сцената с добре дефинирана философия относно страданието. Сега се опитва да интерпретира тежкото положение на Йов в светлината на тази философия. Изглежда решен на всяка цена да защити предубежденията си.

3. Наставен. Може би тук в морален смисъл, учейки другите да гледат на страданията като на поправителни наказания.

Слаби ръце. Буквално „ръцете, отпуснати“. Знак на униние и обезсърчение. Елифаз отдава почит на усилията на Йов в полза на неговите събратя.

4. Падане. Или „спъване“, „залитане“, „клатушкане“.

Слаби колене. Или „прегърбени колене“; колене, неспособни да носят тежестта на тежък товар. Йов успял да помогне на обезкуражени, страдащи хора. Той несъмнено насочвал такива хора към Бога и съветите му били ефективни в тяхна полза.

5. Но сега. Ситуацията се промени. Йов вече не може да заеме обективна позиция. към страдание. Призовава се личен опит, за да се проверят предишните теории.

Най-слаби. Или „са уморени“, „са нетърпеливи“ (вижте на стих 2).

Разтревожен. Или „разтревожен“, „смутен“, „уплашен“. Елифаз прави важно наблюдение. Хората, които се стремят да помагат на другите да понасят добре страданията си, трябва да бъдат пример за сила в изпитанията. От друга страна, съмнително е дали Йов някога е имал възможност да окуражи човек, чието състояние е било толкова сериозно, колкото неговото собствено. Елифаз сякаш не успява да осъзнае, че за няколко дни Йов е претърпял повече неуспехи, отколкото средностатистическият човек е призован да срещне през целия си живот. За правния ум на Елифаз, бедата си е беда и от Йов, който е загубил всичко, се очаква да посрещне мъката си със същата сила, както друг човек, който например може да е загубил едно от децата си.

6. Те се страхуват. Очевидно страхът от Бога. Изречението може да се преведе като „Не е ли страхът [на Бога] твоята увереност?“

Правдивост. Или „почтеност“, „съвършенство“. Така преведената еврейска дума е от същия корен като тази, преведена като „съвършен“ в гл. 1:1. За да се балансира стихът, вторият ред трябва да се преведе като „[Не] ли е твоята надежда непорочността на твоите пътища?“ Елифаз говори за две от големите добродетели на Йов – страхът му от Бога и неговата непорочност. Не са ли те достатъчни в часа на изпитанието?

7. Кой някога е загинал, бидейки невинен? Стихове 7–11 излагат философията, че страданието е прякото наказание за конкретен грях.

8. Орете беззаконието. Неизбежното заключение беше, че Йов жъне това, което е сял.

9. Дъхът на ноздрите му. Поетична фигура, приписваща човешки характеристики на Бог.

10. Лъв. Стихове 10 и 11 описват пет класа лъвове, които обхващат целия диапазон от малко лъвче до старото, безпомощно животно. Картината показва разрушаването на лъвска яма. Илюстрацията е важна в страна, където лъвовете са многобройни. В съзнанието на хората лъвовете са били синоним на насилие и разрушение. Елифаз посочва унищожението на всички класове нечестиви хора, млади и стари, слаби или силни, дори когато група лъвове се разпръсква. Елифаз може би е имал предвид семейството на Йов.

12. Нещо. Евр. *dabar*, най-често превеждано като „дума“ и за предпочитане тук е така.

Малко. Евр. *shemesh*, „шепот“. В един от най-ярките пасажии от книгата Елифаз описва това, което той нарича божествено откровение.

13. Мисли. Буквално „тревожни мисли“, „вълнуващи мисли“. Тъмнината на Нощта осигури зловещата атмосфера за последвалото.

14. Кости. Костите, образуващи носещата структура на човешката рамка, са, както е показано на фигурата, често тясно свързани с вътрешни емоции (виж Притчи 3:8; 12:4; 15:30; 17:22; Йов 30:30; Пс. 31:10).

Разклащане. Прилага се преносно за костите в смисъла, отбелязан по-горе.

16. Разпознайте формата. Нямаме гаранция, че това е било истинско откровение. Елифаз очевидно е вярвал в неговата валидност. Библията никъде дори не споменава, че е притежавал пророчески дар.

17. Смъртен човек. Евр. „енош“. Двете английски думи превеждат една-единствена еврейска дума.

„Енос означава просто „човек“ или „човечество“. Превежда се като „човек“ 31 пъти, „мъже“ 7 пъти, „друг“ веднъж и във връзка с други съществителни, веднъж „познат“ и веднъж „непознат“. Само че тук е преведено с описателното прилагателно „смъртен“. Преводът е тълкувателен, тъй като предоставя прилагателно там, където оригиналът няма такова. Тълкуването е селективно, защото избира един от многото атрибути на човешкото семейство, всеки от които би имал еднаква валидност, ако е необходимо да се добави прилагателно. Това обаче не е от съществено значение. Следователно текстът не подкрепя доктрината за смъртността на човека. Ясното доказателство за смъртността на човека обаче се намира в множество писания (1 Тим. 1:17; 6:16; и др.).

Възможно е преводът „смъртен човек“ да е дошъл до нас чрез

LXX. В Йов 4:17 този превод превежда „енош“ с „бротос“, което правилно означава „смъртен човек“. LXX обаче има „бротос“ и в гл. 9:2; 10:4; 15:14; 25:4; 28:4, 13; 32:8; 33:12; 36:25; в нито един от тези глави KJV не предава „енош“ като „смъртен човек“.

Освен това, LXX не превежда последователно „енош“ с „бротос“, дори в книгата Йов (виж LXX на гл. 5:17; 7:1, 17; 10:5; 14:19; 25:6; 33:26).

По-справедливо. Много преводачи предават този стих така: „Може ли смъртен човек да бъде праведен пред Бога? Може ли човек да бъде чист пред своя Създател?“ Еврейският език позволява и двата превода. Употребата на „преди“ вместо „повече от“ изглежда засилва значението на стиха. Човекът не само е неспособен да надмине Бога по праведност и чистота; той всъщност е неспособен да бъде справедлив и чист в очите на Бога.

18. Слуги. Тук очевидно са небесни същества, защото са противопоставени на членовете на човешката раса (ст. 19). Не бива да се заключава, че тези същества са грешни. В своята мярка те са съвършени, но тяхната святост е нищо в сравнение с безкрайното съвършенство на Бога. Историята на бунта в небето показва, че дори небесните същества могат да бъдат повлияни от изкушение и са способни на бунт срещу Бога.

Сравни Откр. 12:3, 4.

Глупост. Буквално „грешка“.

19. Колко по-малко. Елифаз противопоставя човека на небесните същества и подчертава човешката крехкост.

Смазан преди молец. Може би значението е „като молец“ или „по-рано или по-рано“ „по-лесно от молеца.“ Някои го перифразират, „сякаш са молци“.

21. Превъзходителство. Евр. *yether*, което означава също „връв“ или „нишка“. Глаголът, преведен като „отива си“, има основното значение на „издърпвам“ и следователно тръгвам на път. Затова някои преводачи предават този стих така: „Ако въжето на шатрата им се издърпа вътре в тях, не умират ли, и то без мъдрост?“ (RSV). Според този превод, *yether* се отнася до въжето, което държи шатрата.

Откровението, което Елифаз описва, може да се обобщи като проблясък на величието и добротата на Бог в контраст с греховността и крехкостта на човека. Но неговите твърдения не са смекчени със съчувствие, доброта и човешко разбиране. На Йов му е нужно да му се каже как може да запази доверието си в Бог сред ужасни страдания. Елифаз просто му казва това, което той вече знае – че трябва да се уповава на Бог.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 5Т 489

2

ГЛАВА 5

1 Вредата от невниманието. 3 Краят на нечестивите е нещастие. 6 Бог трябва да бъде почитан в страдание. 17 Щастливият край на Божието поправяне.

1. Призове сега. С други думи, „ако се отвърнете от Бога и Го укорите, каква помощ можете да поискате?“

Светии. Буквално „свети“. Тук вероятно се имат предвид ангели (виж Дан. 8:13; Зах. 14:5), но не бива да се приема, че призоваването на ангели е одобрено. Елифаз не е авторитет по религиозни въпроси.

2. Гняв. Или „досада“. Елифаз намеква, че Йов, като глупак, е позволил на досадата си да го унищожи. На това Йов е отговорил: „О, дано скръбта [досадата] ми бъде добре претеглена“ (гл. 6:2).

Завист. Или „ревност“, „пламенен гняв“ (Пр. 14:30; Ис. 42:13).

Глукаво. По-добре „просто“.

3. Пускане на корени. Елифаз признава, че нечестивите могат да „пускат корени“ и да просперират, но не вярва, че такъв просперитет ще бъде постоянен.

Проклет. Тоест, обях го за прокълнато, знаейки, че Божието проклятие лежи върху него.

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

4. Смазан в портата. Портата на древния град е била мястото, където се е намирал съдът на свикано правосъдие. Изразът може да е еквивалентен на „лишени от правата си в съда“ (виж Притчи 22:22). Някои виждат в този стих алюзия към смъртта на децата на Йов.

5. Тръните. Дори тръненият жив плет около полето не защитава реколтата на глупак от бандите на гладните мародери.

Разбойникът. Евр. шамим. Дума със съмнително значение, вероятно „примка“, „капан“. Лека вариация в еврейските гласни позволява превода „жаден“. Такъв превод би подобрил паралелизма с „гладен“ в първия ред на стиха. Този превод се подкрепя от два гръцки превода, както и сирийския и Вулгата. Вижте том I, стр. 34, 35.

Поглъща. Или „пъхти след“, „копнее за“.

Тяхната същност. Скрит намек за големите материални загуби на Йов.

6. За праха. Вижте гл. 4:8, за което Елифаз може би намеква. Скръбта и бедата, твърди той, не растат като плевели от земята. Почвата трябва да бъде подготвена и злото семе да бъде посето. Човекът е естествено грешен; следователно е естествено за него да страда.

7. Искри. Буквално „синове на пламъка“. Всички хора грешат; следователно е също толкова естествено за тях да изпитват беди, колкото е естествено искрите да летят нагоре. Защо Йов трябва да се оплаква толкова горчиво от съдбата си, когато скръбта е общата съдба на цялото човечество? Елифаз не успява да осъзнае, че посочването на причина за бедата не утешава страдащия. Човешкото сърце не се лекува от знанието за неизбежността на бедата, както грехът не се прощава от знанието за универсалността на греха.

8. Търсете Бога. „Ако бях на ваше място“, казва Елифаз, „щях да спра да се оплаквам и „...търсете Бога. Вместо да желая смъртта, бих се уповавал на Него.“ Лесно е човек да предположи, че би посрещнал несгодите по-смело от друг. Действителният опит понякога издава слабост у онези, които са най-уверени. Елифаз е бил прав в казаното от него, но по-късно Йов е оценил уместността му с тези думи: „окаяни утешители сте всички вие“ (гл. 16:2).

9. Велики неща. В стихове 9–16 Елифаз говори за Божията ръка в човешките събития. Той не е бил наясно с присъствието и действията на великия противник, на чиято врата трябва да бъде поставена отговорността за всички земни страдания и беди.

12. Разочарова. Вижте Пс. 33:10; Ис. 8:10.

13. Той взема мъдрите. Това е единственият текст от книгата Йов, който е цитиран в Новия завет (1 Кор. 3:19). Павел вероятно е превел текста директно от еврейски или е използвал някой ръкопис на LXX, който не е запазен днес. Той изразява мисъл, подобна на тази на LXX, но използва различни думи.

Пароглав. Или „хитър“.

Носен стремглаво. Буквално „е прибързан“, тоест „доведен до бърз край“ (RSV).

15. Бедните. Еврейският текст гласи буквално: „Но Той спасява от меч, от устата им и от ръката на силните, нуждаещите се.“ Текстът не следва обичайния паралелизъм. Предложени са различни редакции, за да се запази поетичната метрика, но нито една от тези версии не допринася много за разбирането на пасажа. Бог е изобразен като защитник на нуждаещите се срещу техния потисник.

17. Щастлив. Стихове 17–27 вероятно представляват най-важния пасаж сред всички твърдения на приятелите на Йов; въпреки това те се основават на предположението, че Йов е страдал от наказание за грех.

Поправя. Или „изобличава“. Идеята, че Божието изобличение е благосклонност, се среща и в други писания (вижте Пс. 94:12; Прит. 3:11, 12; Евр. 12:5–11).

18. Той причинява болка. Вижте Втор. 32:39; Осия 6:1.

19. Шест беди: да, в седем. Израз, който се среща и в угаритската поезия. Тези числа не трябва да се приемат буквално. Шест означава много – седем означава повече. Това е поетичен начин да се каже, че Бог ще избави от всички беди (вижте Амос 1:3–11 за пример за подобно номериране).

21. Бич на езика. Клевета и злоупотреба.

23. В съюз. Поетична фигура. Одушевеното (животните) и неодушевеното (камъни) биха били в мир със слугата Божий.

24. Скиния. Или „шатра“.

Гр. евр. *chata'*, което може да се преведе и като „да пропуснеш [път или цел]“ (виж Съдии 20:16).

Следователно стихът може да се преведе като „Ще прегледаш кошарата си и няма да пропуснеш нищо“ (PCB).

25. Твоето потомство. Да бъдеш благословен с много потомци се е приемало като знак за божествена благосклонност.

26. Пълнолетие. Още един знак за божествена благосклонност. Въпреки тежкото физическо състояние на Йов, приятелят му го е дал надежда за дълголетие.

Като сноп царевица. Сравнете Милтън: „Така можеш да живееш; докато като узрял плод не паднеш в скута на майка си; или докато бъдеш с лекота събран, а не грубо откъснат; за смъртта зрял.“

27. Така е. Елифаз бил убеден, че неговите наблюдения и заключения са правилни и подтикнал Йов да приеме съвета му и да действа според него.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 FE 348

18 PK 435

ГЛАВА 6

1 Йов показва, че оплакванията му не са безпричинни. 8 Той желае смърт, в която е уверен в утеха. 14 Той изобличава приятелите си за немилостивост.

1. Йов отговори. Глави 6 и 7 записват отговора на Йов към Елифаз. Първият му отговор е за да оправдае горчивината на оплакването си. Тонът на речта му обаче се променя. Вместо почти трескавата, изпълнена със съмнение агония на първоначалното изказване, той проявява дух, който може да се определи като кротък, тъжен и до известна степен спокоен.

2. Скръб. Евр. *ka'aś*, буквално „досада“ или „нетърпение“. *ka'aś* е преведено като „гняв“ в гл.

5:2. Елифаз критикувал Йов за неговото „досада“. Йов започва защитата си, като се позовава на това обвинение.

Претеглено. Йов изразява желанието да му бъдат осигурени везни и мъката му да бъде поставена срещу бедствието му. Колкото и горчиво да е било оплакването му, той чувствал, че то е малко в сравнение с мъката, която го е причинила.

3. Морски пясък. Сравнение, описващо в този случай голяма тежест (виж Притчи 27:3).

Йов признава известна екстравагантност в езика си, но смята, че прибързаните му думи са оправдани от ужасното му страдание.

4. Стрели на Всемогъщия. Образен израз, описващ бедствия като цяло.

(виж Втор. 32:23; Пс. 7:13; 38:2; Езек. 5:16). Тук Йов конкретно посочва Бога като автор на своите беди. Тази мисъл сякаш допълнително увеличава страданието му, защото той не може да разбере защо Бог би се отнесъл с него по този начин.

Отрова. В някои страни е било обичайно воините да се бият със стрели, потопени в отрова (виж Пс. 7:13). Вместо „отровата, която изпива духа ми“, изречението може да се преведе като „отровата, която духът ми пие“.

Арей. Картина, изобразяваща злините на Йов, насочени срещу него като сили на враждебен враг.

5. Когато има трева. Ревът на магаретата или мученето на воловете показва, че някаква нужда от тези животни не е задоволена. По подобен начин оплакванията на Йов произтичат от това, което той смята за основателна причина.

6. Неприятен. Или „безвкусен“, „безвкусен“, „неподправен“. Йов смята оплакванията си за оправдан израз на отвращение от диетата, с която е бил принуден да се храни.

Белтък на яйце. Евр. рир халамут, чието значение е неясно. Рир означава слюзест сок или слюнка (виж 1 Царе 21:13). Някои приемат халамут за растение с гъст, слюзест сок, наречено тученица. Зайците приемат халамут за жълтъка на яйцето и следователно рир за слюзестата част на яйцето, а именно белтъка. Тъй като халамут

среща се само тук, е трудно да се стигне до значението му с каквато и да е степен на сигурност.

8. Моята молба. Копнежът за смърт (гл. 3:11–19).

Нещото, за което копнея. Буквално „моето очакване“ или „моето желание“.

9. Унищожавам. Буквално „смачквам“.

Прекъсни ме. Вижте Исаия 38:12. Идеята изглежда е да се прекъсне нишката на живота. Докато тъкачът отрязва готовия материал от стана.

10. Утеха. Има нещо жалко в искреността на копнежа на Йов за смърт. Ако беше езичник, може би щеше да говори за самоубийство. Неговото отношение към живота изключва подобна идея. Той трябва да зависи от Бог, за да уреди живота си. Трябва да се подчини на Бог, въпреки че чувства, че проблемите му са Божии стрели, заострени с отрова. Въпреки че желае смъртта, той не показва и най-малки доказателства, че би поел въпроса в свои ръце.

Закоравявам се. Значението на това изречение е неясно. Думата, преведена тук като „закоравявам се“, не се среща другаде в Библията. LXX я предава като „скок“, но в съвсем различен контекст, предавайки стиха така: „Нека гробът бъде моят град, върху чиито стени съм скочил. Няма да се отдръпна от него; защото не съм се отрекъл от светите думи на моя Бог.“

Скрит. Или „отречен“. Йов не се страхува от смъртта. Той е уверен в своята невинност. Не съзнава, че отрича Бога.

11. Моята сила. Елифаз е предсказал по-щастливо бъдеще (гл. 5:17–27). Йов отговаря: „Нямам достатъчно сили да чакам такива обещани благословии.“

Моят край. Има ли достатъчна цел в по-нататъшното удължаване на такова жалко съществуване?

12. Камъни. За да се издържи за продължителен период такова страдание, би било необходимо тяло от месинг и здравината на камъка.

13. Моята помощ в мен. По-буквално казано, „Не е ли вярно, че в мен няма помощ?“ въпросът е признание за чувството на пълно безсилие на Йов.

14. Измъчван. Еврейският текст на този стих е неясен. Някои виждат в него мисълта, че приятелите трябва да проявяват нежност към отчаяните, дори ако страдащият може да е изоставил страха от Всемогъщия. Ако това е намерението на думите му, не бива да се заключава, че Йов с това признава отстъпничество. Последната фраза трябва да се разглежда като хипотетична, т.е. дори и да се е отрекъл от Бога, приятелите му не бива да го изоставят.

Други, въз основа на идеите, предложени от сирийския превод, Вулгата и Таргумите, дават това превод: „Който отказва доброта от приятел, изоставя страха от Всемогъщия“ (RSV). И двата превода имат смисъл и отговарят на контекста.

15. Братя мои. Йов сравнява приятелите си с поток, който е придошъл и бурен през зимата, когато водите му не са толкова необходими, но който пресъхва и изчезва в летните жеги. Тези потоци, известни като вади, са често срещани в източните страни. Пълнотата, силата и шумът на тези временни потоци през зимата се сравняват с отношението на приятелите на Йов към него в дните на неговия просперитет. Пресъхването на водите с приближаването на лятото се сравнява с провала на тези приятели във време на скръб.

16. Които са черни. Вероятно се отнасят до пролетта, когато се топят лед и сняг изпращат тъмни, бурни води надолу по деретата.

17. Те изчезват. Когато е необходима вода, в летните жеги, потоците изчезват.

18. Пътеки. Евр. „орхот“, правилно преведено като „пътеки“ или „пътища“ и като такова би се отнасяло до потоците, виещи се в пустинята и губещи се в пясъците. Малко по-различна вокализация на еврейския език води до превода „кervани“ (виж Ис. 21:13, където думата е преведена като „пътуващи групи“). Тогава фигурата би показвала тези кervани, които се отклоняват, за да намерят вода в речните корита, и не намират такава, загивайки от жажда в безплодните пустоши. Виж том I, стр. 44, 45.

19. Войски. Евр. „орхот“, същата дума, която е използвана в стих 18. Ако идеята за кervан не присъства в стих 18, тя определено е въведена тук.

Тема. Известен оазис в северозападна Арабия.

Погледна. Картината е на кervани, приближаващи се към вадитата, с нетърпение надяващи се да намерят вода.

20. Смутен. Буквално „посрамен“ (виж Пс. 6:10; 22:5; 25:2, 3, 20). Думата се използва и в смисъл на разочарование (виж Ис. 1:29; Йер. 2:36).

21. Нищо. Това е превод на полето от еврейската Библия. Текстът, както е сега, гласи „към него“ или „към него“, чието значение е неясно. В LXX в този контекст има „към мен“: „но вие дойдохте при мен без да ме пожелите“. Йов се уверява, че приятелите му разбират илюстрацията му. Той е разочарован, когато идва при тях за утеха и не намира такава. Те са като сухите корита, където би трябвало да текат освежаващи потоци.

Понижаване. Буквално „ужас“. Йов прониква в мотивите на приятелите си. Те бяха дошли с добри намерения, с цел да го утешат и подкрепят, но когато видяха състоянието му, се страхуваха да проявят прекалено много приятелство. Смятаха го за обект на божествено отмъщение и се страхуваха, че ако му проявят съчувствие, може да си навлекат наказание.

22. Донесете ми. Йов не моли за материални облаги от приятелите си.

23. Избави ме. Йов не иска отмъщение на враговете си, нито пък приятелите му да си върне откраднатото имущество.

24. Научи ме. Елифаз намекна, че Йов е съгрешил. Не бяха повдигнати обаче конкретни обвинения относно живота на Йов. Вярно е, че приятелите му намериха недостатъци в думите му, но те само отразяваха отчаянието му. Йов предизвика приятелите си да представят конкретни доказателства, че страданието му е пряко наказание за грях.

25. Правилни думи. Буквално „думи на праведност“.

Какво изобличава твоят спор? Буквално „Какво изобличава твоят изобличаващ аргумент?“ Йов твърди, че думите, произлизащи от искреност, са ефективни. Но той пита каква сила имат думите ви? Разсъжденията ви са погрешни, защото предпоставките ви са погрешни.

26. Порицавайте думите. Йов всъщност казва: „Ще се придържате ли към думите ми, изречени в възбуда на страстта, а не фактът на моето безупречно поведение?“

Като вятър. Буквално „за вятъра“. Йов осъзнава, че думите му са били израз на отчаяние. Текстът, такъв какъвто е, предполага, че подобно на вятъра, речите му са се характеризирали със звук и ярост, а не със спокойно доверие и преценка. Буквалният превод подсказва, че думите му са били предназначени да бъдат подхванати и отнесени от вятъра, а не да бъдат приемани като изискващи порицание.

27. Претоварвам. Буквално „направя да се падне [върху]“. Изразът се използва за „хвърляне на жребий“ и вероятно има такова значение тук. Жребий се хвърля върху сираците, които се продават като роби, за да платят дълговете на починалия си баща. Думите са сурово обвинение срещу приятелите.

28. Погледни ме. „Погледни ме в очите“, казва Йов, „и съди по лицето ми дали казвам истината.“ Съзнателната невинност на Йов се изразява в това предизвикателство.

29. Върни се. Или „обърни се“, тоест „промени отношението си“. Ти несправедливо поем моята вина. Йов подканва приятелите си да потърсят други обяснения за неговото нещастие. Той настоява, че по-нататъшно разследване би оправдало неговата праведност.

30. Моят вкус. Йов се стреми да защити здравия разум на своите морални преценки. Неговата искреност не може да бъде подложен на съмнение, но като се е доверявал твърде много на собственото си чувство за ценности, Йов е бил на опасна позиция. Само Бог е компетентен да оцени моралната и духовната стойност на човека. По-късно Йов признава, че е казал нещо, което не е разбирал (гл. 42:3).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 РК 162; 5Т 313

4 АА 45; ПК 435

8–10РК 163

ГЛАВА 7

1 Йов извинява желанието си за смърт. 12 Той се оплаква от собственото си безпокойство 17 и от Божията бдителност.

1. Определено време. Буквално „война“, „военно дело“. Описанието на живота от Йов е в рязък контраст с очарователната картина на Елифаз в гл. 5:17–27. Йов твърди, че е също толкова естествено и правилно човек в неговите обстоятелства да желае да бъде освободен чрез смърт, колкото един войник да желае срокът на службата му да бъде изпълнен (виж Йов 14:14; Исаия 40:2).

2. Копнее за сянката. Както слуга очаква с нетърпение сенките на вечерта, когато ще бъде освободен от труда си, така Йов пламенно копнее за смъртта.

3. Създаден да притежава. Или „създаден да наследява“. Йов не е успял да запълни дългите месеци с никакво добро. Това не означава непременно, че болестта му е продължила от месеци. Възможно е той да е очаквал с нетърпение предстоящите дни.

4. Кога ще стана? Всеки, който е страдал от сериозно заболяване, може да оцени думите на Йов препратка към дългите му, привидно безкрайни нощи на болка и безпокойство.

5. Червеи. Червеи се размножават в раните му. Върху обривите се образуват корички. Язвите се пукат. Отваря се и се получава изхвърляне на отвратителен характер.

6. Совалката на Уивър. Тук той не говори толкова много за бързината, с която неговата Дните минаваха, очаквайки скоро да си отидат.

Без надежда. Йов не споделя надеждата, която Елифаз предлага (гл. 5:17-27). Той не вижда друга надежда освен смъртта.

7. Запомнете. Тук започва обръщение към Бога, което продължава до края на настоящата реч (ст. 21). Йов въздига очите и сърцето си към своя Създател и настоява за причини, поради които Бог трябва да прекрати живота на Своя отчаян слуга.

8. Око. Обърнете внимание на повторението на тази дума в стихове 7 и 8. Първо, Йов споменава „моето око“, след това „окото на онзи, който ме е видял“, визирайки своите близки, и накрая „твоите очи“, визирайки очите на Бога.

Аз не съм. Буквално „нищото от мен“. Йов говори за смърт (виж стих 9).

9. Като облак. Йов сравнява смъртта с изчезването на облак в небето, тъй като неговото влагата се абсорбира във въздуха около него.

Гроб. Евр. she'ol. Фигуративното царство на мъртвите, където мъртвите са изобразени като спящи и почитащи заедно (виж гл. 3:13-19).

Няма да се издигам вече. Това твърдение не е отричане на възкресението. Значението му е ограничено от наблюдението на следващия стих. Мъртвите няма да се възкресят вече, за да се върнат в предишните си домове. Дори взети самостоятелно, еврейските думи, преведени като „няма да се издига вече“, не изразяват окончателност, а просто незавършено действие.

11. Няма да се въздържа. Страданието на Йов е толкова силно, че той се чувства оправдан в безгрижието си оплакване (виж Пс. 55:2; 77:3; 142:2).

12. Море. Йов пита: „Нима съм като бушуващо и бурно море, че е необходимо да ме обуздава и ограничава?“

Кит. Евр. танин, „морско чудовище“ (виж върху Бит. 1:21), „дракон“ (LXX). Вероятно крокодил. Йов пита: „Дали съм като опасно чудовище, което трябва да се държи под стража?“

14. Плашиш ме. Когато Йов търси утеха в почивка и сън, той е ужасен от своите сънища. Той възлага отговорността за това състояние на Бог.

15. Удушаване. Възможно е чувството на задавяне да е съпътствало Йов страдание. Във всеки случай, той смята удушаването за по-желателно от живота.

Моят живот. Буквално „моите кости“, израз, вероятно еквивалентен на „жив скелет“.

16. Отвращавам се. Евр. ма'ас, „да отхвърлям“, „да презирам“, „да отказвам“. Вероятно „животът ми“ трябва да се посочи като обект (виж гл. 9:21, където ма'ас е преведено като „презирам“, а „животът ми“ се среща в текста).

Оставете ме на мира. Това бяха дръзки думи, които всеки смъртен можеше да каже на Бога. Йов е в дълбочината на отчаянието. Той чувства, че Всемогъщият го е отделил и моли за свобода от божествената намеса. Колко различно би се чувствал, ако можеше да погледне зад кулисите и да види небесния си Отец да го гледа с нежно съжаление и непоколебима любов. Бог страдаше със Своя слуга, но Йов не го знаеше.

Суета. Буквално „дъх“, „пара“, образ на нещо преходно. Йов смяташе живота си за маловажен. Той не беше способен да оцени огромната си стойност в очите на Бога.

17. Какво е човек? Псалмистът използва подобни думи в рамка, която възхвалява Божията любов и грижа (Пс. 8:3–8). В страданието си Йов изопачава неспящата Божия грижа в нежелана намеса. Йов всъщност казва на Бог: „Защо досаждаш на човека с изпитанията и трудностите Си? Не гледай на другата страна. Дай ми време да „прегълтна плюнката си““ (Йов 7:19). Неприлични думи, но Бог не порази Йов заради дръзкото му изявление.

20. Съгреших. Вероятно не е изповед, а е замислено в смисъл на „въпреки че аз съгреших“ или „признавам, че съм съгрешил“.

Пазител. Или „наблюдател“. Тук не в добър смисъл, но мисълта сякаш е: „Ами ако съм съгрешил — каква е разликата за Теб, Ти, наблюдател на хората?“

Марк. Евр. *miṣṭar*, нещо, срещу което се удря. Някои тълкуват думата като „цел“. Други виждат идеята за „препъни камък“ или „препятствие“.

Срещу теб. Буквално „по отношение на теб“, тоест, Йов се смятал за обект, срещу който Бог да удари.

Бреме за себе си. LXX гласи „бреме за теб“. Еврейската традиция твърди, че това беше първоначалното значение, но че е било поправено от книжниците, защото е изглеждало нечестиво.

21. Прошка. Йов чувства, че скоро ще умре – „ще спи в прахта“ – тогава защо Бог да не му прости? Каква е ползата за Бога да го мъчи, когато животът почти е изчезнал? Ако прошката не дойде бързо, ще бъде твърде късно.

Има хора, които вярват, че стихове 20 и 21 са били адресирани не до Бог, а до Елифаз. Според тази гледна точка, Йов се обърнал към Елифаз и всъщност казал: „Ти казваш, че сигурно съм бил грешник. Тогава какво? Не съм съгрешил против теб, о, ти, който шпионираш човечеството!“ „Защо си ме поставил за мишена, в която да стреляш? Защо ти станах бreme? Защо по-скоро не пренебрегнеш прегрешенията ми и не подминеш беззаконието ми? Утре може би ще бъда търсен напразно!“ Такова тълкуване е възможно, но промяна в адреса на лицето не е очевидна в текста.

Речта на Йов, записана в глави 6 и 7, разкрива определени опасности: (1) Опасността от прекаленото наблягане на суетата на живота. Хората трябва да помнят голямата си стойност в очите на Бога. (2) Опасността от необузданото изразяване на емоции. Когато Йов премахна задръжките си, той се оплака с горчивина, разпитваше с непочтителност, обвиняваше с прибързаност и молеше с нетърпение. (3) Склонността на човешкото сърце, когато е заслепено от скръб или развълнувано от страст, да тълкува погрешно Божиите действия. (4) Сигурността, че добрите хора може да носят голяма част от старата, необновена природа в себе си, която лежи неподозирана, докато случаят не я извика. Човек едва ли би очаквал изблика на страст от Йов.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11, 15, 16 РК 163

ГЛАВА 8

1 Валдад показва Божията справедливост в постъпването с хората според делата им. 8 Той се позовава на древността, за да докаже сигурното унищожение на лицемера. 20 Той прилага Божията справедливост към Йов.

1. Вилдад. Тази глава съдържа отговора на Вилдад на речта на Йов от глави 6 и 7. Валдад не говори за изразите на отчаяние на Йов (гл. 6:1–13), нито за тирадата му срещу приятелите му (гл. 6:14–30). Той по-скоро говори за критиката на Йов към Бога. Където Елифаз

беше подкрепил аргумента си с видение, за което той твърди, че е от Бога (гл. 4:13), Валдад се обръща за подкрепа към мъдростта на древните.

2. Колко дълго? Приятелите несъмнено са се надявали, че аргументът на Елифаз ще накара Йов да млъкне. Те са изумени, че той продължавал да излива неуморен поток от думи.

Силен вятър. Йов наричаше собствените си речи „вятър“ (гл. 6:26) и Валдад сякаш долавя образа. По този въпрос той се съгласи с Йов!

3. Изопачава преценката. Валдад се опитва да защити Божията справедливост. Той е прав в уважението му към Божията справедливост, но погрешно разбиране за нея. Той вярва, че справедливостта изисква конкретно наказание за греховете в този живот. Предполага, че Йов е обект на такава справедливост.

4. Твоите деца. Най-тежката загуба на Йов беше тази на децата му. Валдад отправи груб удар към Йов, като заключи, че децата му са умрели, защото са били грешници. Година след година Йов е принасял жертви за синовете си (гл. 1:5). Валдад грешеше в предположението си. Бедствието не доказва вината на жертвите му (виж Лука 13:1-5; Йоан 9:2, 3).

5. Ако искаш да търсиш. Валдад сякаш казва: „Децата ти са мъртви поради греховете си, но ти си жив. Ако търсиш Бога и живееш правилно, Бог все още може да излекува положението ти.“

Временно. Това наречие се използва, за да се изясни по-ясно значението на Еврейският глагол *shachar*, който означава „да търсиш усърдно“ или „да търсиш рано сутрин“ (виж Йов 24:5; Пс. 63:1; Притчи 7:15; Притчи 8:17; Исаия 26:9; Осия 5:15).

6. Праведен. Бог беше обявил Йов за праведен (гл. 1:8). Валдад показва погрешимостта на човешка преценка, когато заяви, че Йов е различен. Студентите и безчувствени намеци на този критик сигурно са изпитали сериозно търпението на Йов.

7. Твоят последен край. Валдад се присъединява към Елифаз в предсказанието за завръщането на просперитета за Йов въз основа на покаяние. Трудно е да се повярва, че някой от „утешителите“ е вложил много вяра в тази перспектива. Възможно е в думите на Валдад да е имало подразбиращ се сарказъм. „Ако беше толкова невинен, колкото твърдиш, че си“, сякаш казва Валдад, „щеше да бъдеш уверен в бъдещето си. Ако не си уверен, трябва да осъзнаваш вината си.“ Несъзнателно Валдад предсказва действителния резултат от преживяването на Йов (виж гл. 42:12).

8. Търсенето на бащите им. Или „изследването на бащите“. Във всяка епоха можете да се обърнали към мъдростта на своите предци. Валдад прилага върху Йов традициите на общото им минало.

9. От вчерашния ден. Билдад наемка, че трябва да разчитаме на философията на миналото. Сянка. Вижте Пс. 102:11; 109:23.

10. Научи те. Валдад очевидно смяташе Йов за нежелан ученик, но се надяваше, че Той щеше да се вслушва в гласовете от миналото. Някои смятат, че Билдад се е отнасял до патриарсите на древния свят, които са живели много дълъг живот и по този начин са имали възможност да придобият много мъдрост.

11. „Ръш“. Евр. „гоме“, обикновено се приема, че се отнася до папируса, висока тръстика, която расте до два пъти по-висок от човек и имал голям кичур листа и цветове на върха. Бил е разпространен в изобилие в древен Египет, а също и в долината на река Йордан.

Флаг. Евр. „аху“, „тръстика“, „папур“. Тези растения консумират големи количества вода.

12. То изсъхва. Такива растения нямат самоподдържаща се сила. Те са зависими от влага за своята подкрепа. Ако тя бъде лишена, те увяхват и умират.

13. Всички, които забравят Бога. Този стих съдържа приложението на притчата. Когато Божията поддържаща сила бъде оттеглена от човек, той загива като някога пищната водна тръстика. Фигурата илюстрира съдбата, която Валдад замисля като сполетяваща човека, който някога е бил праведен и следователно просперираш, но впоследствие се е отклонил от Бога. Йов не е могъл да пропусне приложението.

Лицемер. Евр. ханеф. Буквално „безбожен човек“. Еврейската дума не внушава прикриването, което се подразбира в английската дума „лицемер“, а по-скоро обозначава безбожие и вулгарност (виж Йов 13:16; 15:34; 17:8; 20:5; 27:8; 34:30; 36:13; Пс. 35:16; Притчи 11:9).

14. Чия надежда. Някои предполагат, че цитатът от древните завършва със стих 13, и че стих 14 започва коментарите на Валдад върху пасажа, на който той се позовава. Други продължават цитата до края на стих 18, а трети до края на стих 19.

Паяжина. Буквално „къщичка на паяк“. Символ на крехкост.

15. Върху дома му. Картина на несигурността на безбожните.

Дръж го здраво. Или „хвани го здраво“. Картината е за паяка, който се опитва да се поддържа, като се държи за къщата си. „Къщата“ на Йов е била отнета от него. Надеждата му е отсечена. Така Валдад сякаш причислява Йов към безбожните.

16. Зелено. Нова илюстрация, тази на пищно пълзящо растение, пълно със сок и жизненост, внезапно унищожено и забравено.

17. Купчината. Евр. гал. Тук вероятно е купчина камъни (виж Исус Навин 7:26; 8:29, където думата се среща с „камъни“).

Вижда мястото на камъните. LXX гласи: „ще живее сред кремъците“. Картината вероятно е този на пълзящото растение, което закрепва пипалата си, подобно на бръшлян, към скалите и сякаш расте от самите камъни.

18. Ако го унищожи. Темата изглежда безлична, „ако някой [или нещо] го унищожи“. Буря или някакво друго обстоятелство изкоренява растението и го отнася.

То ще го отрече. Мястото, където е израснало растението, е персонифицирано и е представено като отричащо съществуването на някога процъфтяващото растение.

19. Радост по пътя му. Иронично твърдение. Така завършва някога радостният ход на живота.

Други растат. Растението не е оплакано или липсващо. То не оставя следа. Други растения скоро заемат неговото място. Чрез притчата за пълзящото растение Валдад се опитва да илюстрира какво се е случило с Йов. За известно време той процъфтявал, после дошло бедствие и подобно на растението бил унищожен.

20. Съвършен човек. Валдад беше поставил под съмнение праведността на Йов (ст. 6). Сега той оспорва друга от забележителните характеристики на Йов (виж гл. 1:1, 8). Той твърди, че ако Йов е безупречен, Бог ще го благослови.

21. Напълни си устата. Валдад не смята случая на Йов за безнадежден. Подобно на Елифаз, той предсказва обрат на бедствието на Йов и съдба върху враговете му. Приятелите сякаш имат известна увереност в основната почтеност на Йов, въпреки че са убедени, че е извършил някакъв голям грях, който е отговорен за бедствието му.

Сравнението на първата беседа на Елифаз с тази на Валдад разкрива, че и двете имат остро въведение и помирителен край. И двамата увещават Йов да се обърне към Бога с покаяние и молитва за помощ и предлагат обещание за спасение. Елифаз подсилва аргумента си с предполагаемо божествено откровение, докато Валдад се стреми да постигне същите резултати, като се обръща към древните учители на мъдростта.

ГЛАВА 9

1 Йов, признавайки Божията справедливост, показва, че няма спор с Него. 22 Човешката Невинността не бива да бъде осъждана чрез страдания.

1. Йов отговори. Глави 9 и 10 записват третата реч на Йов, в която той признава всемогъществото на Бог и, за разлика от него, собственото си безсилие. След това той се впуска в друго меланхолично оплакване относно своите страдания.

2. Така е. Йов признава правилността на аргументите на Валдад.

Как човек трябва да бъде справедлив? Проблемът на Йов не е Божията справедливост; това той признава. Той иска да знае как той, един човек, може да бъде праведен пред Бога. Обстоятелствата му го инкриминират като виновен, докато съвестта му свидетелства за неговата невинност. Въпросът на Йов е получил пълен отговор едва в откровението на плана за спасение. Чрез разпоредбите на плана е възможно Бог да „бъде праведен и да оправдава този, който вярва в Исус“ (Римляни 3:26).

3. Един от хиляда. Човекът не е равен на Бога. Той не може да отговори на Неговите въпроси или обвинения.

4. Преуспя. Евр. шалам, „да бъдеш завършен, здрав, безопасен“. Шалам е свързано с арабски корен, който носи допълнителната идея за подчинение.

5. Премества планините. Човекът гледа на планините като символи на огромна величина и стабилност, но Бог е способен да ги премести и да ги обърне с главата надолу.

6. Разтърсва земята. Несъмнено става дума за земетресения (1 Царе 19:11; виж Пс. 104:32; Зах. 14:4, 5; Мат. 24:7).

Стълбовете му треперят. Поетично описание на земетресенията. Не е необходимо да намерете буквално обяснение за „стълбовете“.

7. Заповядва на слънцето. Бог е представен като притежаващ абсолютна власт над природата. Писанията често споменават природните явления като проява на Божията сила (вижте Изх. 10:21; Ез. 32:7; Йоил 2:31; Мат. 24:29; Откр. 6:12; 16:10).

8. Разпростира небесата. Вижте Пс. 104:2; Ис. 40:22; Йер. 10:12. Фигурата възхвалява всемогъществото на Бог, като насочва вниманието към делото на Неговите ръце.

Морски вълни. Буквално „морски височини“. Бог е изобразен като някой, който има силата да покори гордата мощ на вълните.

9. Арктур. Евр. 'аш ('айш, гл. 38:32). Идентификацията не е абсолютно сигурна.

Мнозина смятат, че съзвездиято Голяма мечка е обозначено (виж гл. 38:32).

Орион. Евр. kesil, буквално „глупак“, въпреки че не е сигурно дали името на съзвездиято произлиза от същия корен, от който произлиза определението „глупак“. Съществува общо съгласие, че kesil тук означава Орион (вижте на гл. 38:31).

Плеяди. Евр. кима. Някои тълкуват „аш“ като Плеяди и правят кима да се отнася до някои друга блестяща звезда, като Сириус. LXX за трите еврейски термина гласи „Плеяди, Хеспер и Арктур“ (вижте на гл. 38:31).

Стаите на юга. Вероятно неназовани съзвездия в южната част небесата или може би необятните пространства отвъд южния хоризонт.

10. Велики неща. Този стих е почти дословно този от гл. 5:9, където говори Елифаз. Елифаз вижда в чудесата на Божието творение израз на Божията доброта, докато

Йов сякаш вижда само Божията сила. Вероятно тези думи са били често срещани в устата на религиозните мъже в древността.

11. Не го виждам. Рязка линия разделя видимия и невидимия свят; и тази линия е рядко се пресичат. Йов вероятно разсъждава върху твърдението на Елифаз, че е имал физическо съзнание за посещението на дух (гл. 4:15, 16) и твърди, че при него е различно – духовният свят минава покрай него и той не получава светлина, никакво просветление, никакво чудодейно напътствие от него.

Предава. Евр. халаф, същият глагол, който Елифаз използва (гл. 4:15), когато говори от неговото духовно посещение.

Не го усещам. Елифаз заяви, че е имал ярко усещане за присъствието на духа (гл. 4:15, 16) и е чул гласа му (гл. 4:16–21). Тук Йов посочва, че не е бил така облагодетелстван.

12. Кой може да му попречи? Сравнете гл. 11:10 и 23:13. Когато бедствия сполетяха Йов, неговият отговор беше: „Господ даде, Господ взе; благословено да бъде името Господне“ (гл. 1:21). Това беше отговор на доверие. С течение на времето и въздействието на непрестанната болка отслабиха духа на Йов. Доверието отстъпи място на чувство за безпомощност. Вместо да признае Божията мъдрост и любов, той вижда собствената си слабост. Често внезапната трагедия не сломява човешкия дух така, както упорито, монотонно страдание.

13. Ако. В еврейския език няма „ако“. Изречението трябва да се преведе като твърдение на факт, а не като условие. „Бог няма да оттегли гнева си“.

Гордите помощници. Евр. „озре рахав“, буквално „помощниците на Раав“. Раав се среща в гл. 26:12, където е преведено като „горд“, и в Ис. 51:9, където се появява като собствено име. Някои смятат, че Раав е древно обозначение на велика сила на злото. Ако е така, Йов тук сякаш казва, че Бог държи в подчинение не само хората, но и същества, много по-мощни от човека, като Раав и неговите помощници. Тъй като Раав означава гордост, това би било подходящо обозначение за Луцифер, а „помощниците“ – обозначение за съществата, които са последвали Луцифер (виж Ис. 14:12–14; Откр. 12:7–9). Йов обаче с речите си показва, че е имал само ограничени познания за великата борба между Бог и Сатана.

14. Отговорете му. Стихове 14–16 внушават езика на съда. Йов признава неспособността си да представи успешна защита.

Въпреки че бях праведен. Йов признава суверенитета на Бога. Въпреки че е Сигурен в своята невинност, той все още моли за милост, докато се приближава до своя Съдия.

16. Нарича се. Евр. кара'. Тук очевидно със значението „да призовеш в правен смисъл“. Йов казва: Ако бях предизвикал Бога в спор и Той го беше одобрил и ми беше заповядал да защита каузата си пред Неговата адвокатура, не бих ли могъл да предположа, че Той наистина го е имал предвид и би ми позволил смело да застана пред Него и свободно да оспорвам делата Му. Подобно снизхождение изглежда немислимо за Йов.

17. Съкруши ме. В стихове 17–21 Йов се опитва да си представи какво би се случило, ако да предизвика Бога и Бог трябва да отговори на неговото предизвикателство. Той си представя Бога като действащ спрямо него не като съдия, определящ въпросите чрез върховенство на закона, а като суверен, определящ ги по Своята собствена воля. Йов сякаш губи от поглед факта, че върховният суверенитет не е несъвместим с върховната любов и праведност.

Без причина. Евр. *chinnam* е преведено по подобен начин в гл. 2:3, но е предадено като „за нищо“ в гл. 1:9. Йов приписва на Бога това, което очевидно е било дело и план на Сатана (гл. 2:3). Вижте върху Пс. 38:3; 39:9.

18. Поеми ми дъха. Божиите съдби са описани като толкова постоянни и непрестанни че Йов дори не може „да си поеме дъх“.

19. Той е силен. Йов не се съмнява в Божиата сила. Чувството му за тази сила е било по-силно развито от признателността му за Божиата доброта.

Кой ще ми определи време? Или „кой ще ме призове?“ LXX гласи: „кой тогава ще се противопостави на съда Му?“

20. Ако се оправдая. Изречението е вярно, ако думите са правилно приложени (виж 1 Кор. 4:4). Но Йов е мислил за тях в съвсем различна светлина. Той е размишлявал върху мисълта, че създанието няма шанс, когато се противопостави на Владетеля на вселената.

21. Въпреки че бях съвършен. Буквално този стих гласи: „Аз съм съвършен; не познавам себе си; отвращавам се от живота си.“ Мисълта изглежда е, че Йов е запазил невинността си, но не е могъл да разбере себе си или обстоятелствата си и конфликтът му е бил толкова силен, че е презирал живота си.

22. Едно нещо. Или „едно нещо“. Тоест, всички са еднакви в Божиите очи. Няма разликата между делата на праведните и тези на нечестивите.

Аз го казах. Или „Аз казвам.“ Йов е на път да направи смело твърдение.

Той погубва. Йов е убеден, че нищо не може да се спори със сигурност за характера на човек, съдейки по божественото отношение към него. Бог позволява праведните и нечестивите да бъдат пометени заедно.

23. Бич. Йов вероятно има предвид война, чума или мор. Ако едно от тях бъде Пуснато върху хората, то убива без разграничение. В такъв случай Бог не винаги се намесва, за да спаси праведните.

Смят се. Или „подиграват се“, „осмиват“. Дръзка, непочтителна и горчива забележка, която някои се опитват да защитят с това, че е риторично твърдение, но защитата изглежда неадекватна. Очевидно е едно от онези твърдения, за които той по-късно се разкая в „прах и пепел“ (гл. 42:6).

24. Ако не. Изречението може да се преведе като „Ако не, тогава кой е?“ В този пасаж Йов отразява може би най-дълбокото обезсърчение и най-тъмното недоверие, наблюдавани във всяка от неговите речи. Той твърди, че установеното състояние на нещата в човешкото общество трябва да се припише на Бог; няма никой друг, на когото може да се припише.

25. Дните ми са по-бързи. С трицифрено число Йов илюстрира бързината, с която животът му се втурва към своя край.

Поща. Бързо действащ пратеник или куриер.

26. Бързи кораби. Или „кораби от тръстика“. Кораби, построени за лекота и скорост, но не и за големи размери.

Орелът. Йов беше посочил онова, което беше най-бързо на сушата, това, което беше най-бързият във водата, а сега той посочва това, което е било най-бързо във въздуха. Той сравнява тези неща със скоростта, с която животът му се приближава към целта си.

27. Моята тежест. Буквално „лицето ми“ или „изражението ми“, тоест скръбта изражението, което имаше Йов. Той предлага опит да се стегнем и да намерим щастие въпреки страданията си, но смята подобни опити за напразни.

28. Страх. Страданието на Йов се усилваше от страха му, че Бог ще го осъди. Фрустрация, съмнение, страх измъчваха Йов може би толкова, колкото и физическата му болка.
29. Ако съм нечестив. Буквално „Аз съм нечестив“ или „Аз съм виновен“. Това е, вярва Йов. Стданията му показват, че е смятан за такъв.
- Защо тогава се трудя? Пораженческо отношение преследваше мисленето на Йов. Както много други... други страдащи, той по същество казваше: „Какъв е смисълът!“
30. Снежна вода. Символ на цялостно прочистване.
- Ръцете ми. Клаузата буквално гласи „очисти ръцете ми с луга [поташ]“.
31. В канавката. Няма значение, казва Йов, колко чист и непорочно се старая да направя себе си, Бог ще ме потопа отново в мръсната кал.
- Дрехи. Дрехите на Йов са персонифицирани и представени като отвращаващи го.
32. Той не е човек. Йов не вижда надежда да постигне разбирателство с Бога, поради пропастта между тях. Бог е безкраен и Йов болезнено осъзнава собственото си крайно, смъртно съществуване.
33. Дневник. Или „съдия“. В спора си с Бога Йов чувства, че няма никой към когото може да се обърне като към арбитър. Само при едно от две условия, мисли той, би ли могъл спорът между него и Бога да бъде по-равномерен: (1) Ако Бог, лишавайки се от всичките си божествени качества, стане човек и (2) ако може да се намери някакъв арбитър, който да реши спора. Нито едно от условията обаче Йов не смятал за възможно. Евангелието осигурява изпълнението и на двете условия. „АЗ СЪМ е Дневникът между Бога и човечеството, полагащ ръката Си и върху двамата“ (Живот 25). Не че е нужно да си представяме Исус като уреждащ спор между човек и Бог, но Той е Този, който представлява Бога пред човека, Този, чрез когото човек може да разбере и да се доближи до Бога. Вижте Евр. 2:17, 18.
- Положи ръката си върху. Предполага се, че това може да се отнася до някаква древна церемония, при която по някаква причина арбитърът или съдията е полагал ръце върху двете страни в правен спор. Това може да означава, че арбитърът е имал властта да контролира и двете страни, че е било неговата задача да ги ограничава в рамките на правилните граници, да проверява всякакви неподходящи изрази и да следи дали спорът е воден справедливо и от двете страни. Тази фигура, разбира се, не би могла да се приложи към Бог като една от страните, въпреки че според концепцията на Йов приложението е било валидно.
34. Махни жезъла му. Йов се свива пред Божието наказание. Той е ужасен. Той чувства, че би могъл да говори в своя защита, ако Бог спреше да му причинява страдания.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ГК 254
5 ПП 328
9 EW 41
33 ДА 25

ГЛАВА 10

- 1 Йов, като си позволява да се оплаква, спори с Бога за своите страдания. 18 Той се оплаква от живота и копнее за малко облекчение преди смъртта.
1. Оставете оплакването ми. Йов обявява намерението си да говори директно. Трите части на изречението са описани като „три конвулсивни ридания, подобни на редки едри капки пред буря“.
2. Покажи ми защо. Йов отново повдига неотговорения въпрос: „Защо?“ В следващите стихове той разглежда едно след друго предположения защо Бог се отнася с него.

по този начин. Йов отхвърля тези предположения като нехармонични с Божията природа. Главата завършва с това, че Йов все още е объркан относно намеренията и целите на Бог.

3. Добро ли ти е? Тоест, „Вижда ли ти се добро?“ Изпитва ли Бог удоволствие от това да потиска Своите създания? Бог е създал човека. Защо да презира творението Си?

Блестете върху. Или „прославяйте“. „Как е така“, пита Йов, „че нечестивите изглеждат по-добре третирани от онези, които обичат Бога?“

4. Очи от плът. Вторият въпрос на Йов: „Дали Бог е краен в Своите съдби – че разпределя награди и наказания въз основа на погрешно разбиране за заслугите на хората?“ Приятелите му са го преценили погрешно; може би и Бог го е преценил погрешно.

5. Като дните на човека. Третият въпрос на Йов: „Бог краткотраен ли е, следователно ограничен в опит и разбиране? Бог очаква ли скоро да умре и следователно наказва Йов, сякаш времето е ограничено?“

Като дните на човека. Евр. киме гебер, „като дните на силен мъж“. Паралелният израз в предходното изречение е превод на киме 'енош, „като дните на човечеството“.

7. Ти знаеш. По-скоро „въпреки че знаеш“.

Никой, който може да изпълни. Две идеи се появяват в речите на Йов: първо, чувството му за невинност; и второ, чувството му за безпомощност. Йов осъзнава, че въпросите му (ст. 3–6) са толкова очевидно нехармонични с Божия характер, че Той не може да им обърне сериозно внимание. Разсеяният страдалец се връща там, откъдето е започнал, все още изправен пред дразнещия въпрос: „Защо?“

8. Създаде ме. Кой прави красива ваза, само за да бъде разрушена? Кой извайва статуя от мрамор, само за да я счупи на парчета? Кой строи великолепна сграда, само за да я събори? Кой засажда рядко и ценно цвете, само за да има удоволствието да го откъсне?

9. Като глината. „От глина“ (LXX). Вижте Йов 33:6; Исая 29:16; 45:9; Йеремиа 18:6; Римляни 9:20, 21.

10. Изля ме. Този и следващият стих обикновено се считат за описание на зачеването и ембрионалното развитие.

12. Благосклонност. Евр. хесед. Обикновено се превежда като „милост“; често „доброта“ или „любяща доброта“; рядко „благосклонност“. Няма една единствена английска дума, която да превежда адекватно хесед. RSV го предава като „непоколебима любов“, което се доближава до значението на оригинала, макар че все още не успява да предаде на читателя на английски това, което хесед прави на читателя на иврит. Трудно е да се опише характерът на Бог на човешки език.

Посещение. Дума, която описва не само посещението, но и това, което посещението постига. Тук „посещението“ представлява загрижеността и грижата, проявени към Йов. Йов разпознаваше пазещата сила на Бог, от зачеването му до пълното му съзряване, но това признание само задълбочава въпроса защо Бог се отнася с него толкова строго сега.

13. Тези неща. Или сложността на творението на Йов, или бедствията, които Бог е причинил му беше донесло. Обикновено се предполага, че последното.

Това е с теб. Тоест, намерението да се донесат тези бедствия. Някои смятат, че фразата въвежда следващите стихове. Йов казва, ако това тълкуване е

правилно е, че въпреки Божията грижа за него, Той е имал злонамерени намерения, които сега намирали израз.

14. Гр. евр. *shaṭa'*, „да не уцелиш целта“, а не умишлен бунт, който е представен в

Еврейски с корена „паша“. Йов се оплаква, че Бог е твърде строг към малките грехове.

15. Бъди нечестив. Или „постъпвай нечестиво“. Еврейският корен, от който е преведен глаголет, показва актове на насилие, за разлика от хата (ст. 14).

Ако съм праведен. Йов се оплаква, че дори и в този случай не може да вдигне глава. Той страда въпреки праведността си и не може да се защити.

16. Увеличава се. Буквално „той е издигнат“. Сирийският превод гласи „Аз съм издигнат“.

Като свиреп лъв. Виж Исая 31:4; Йеремиа 25:38.

Покажи се чуден. Бог наказва по странни и чудни начини, казва Йов.

17. Подновявай свидетелите си. Всяко ново бедствие свидетелства, че Бог е недоволен от Йов.

Промени и война. Буквално „промени и войнство“. Вероятно става дума за армии, които непрекъснато обновяват силите си, за да поддържат натиска и инерцията на атаките си.

18. Родил ме. Йов подновява оплакването си за раждането си (вж. гл. 3:1–13).

Предаде духа си. Буквално „издъхна“ (вижте на гл. 3:11).

20. Остави ме на мира. Йов с жалост моли за малко утеха, преди да умре.

21. Тъмнина. Идеята за тъмнината е подчертана в този и следващия стих.

Използват се различни еврейски термини. В стих 21 е използвана общоприетата дума за тъмнина. Веднага след нея идва думата, преведена като „сянка на смъртта“, която е поетична за света на мъртвите.

22. Без никакъв ред. Нищо не описва смъртта по-ярко от тъмнината и хаос. И обратно, няма по-добри символи на живота от светлината и организацията.

Предложен е следният омитетичен план на глава 10: Стихове 1–7: (1) ридания в ухото на Бога, (2) молба пред престола на Бога, (3) обръщение към сърцето на Бога. Стихове 8–17: (1) предишната любяща грижа на Бога, (2) настоящото жестоко отношение на Бога. Стихове 18–22: (1) Презряна голяма милост, (2) отдадено на греховно съжаление, (3) отправена страстна молба, (4) изобразено мрачно бъдеще.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 Ед 155

ГЛАВА 11

1 Софар упреква Йов, че се оправдава. 5 Божията мъдрост е неизследима. 13 Увереното благословение на покаянието.

1. Софар. Елифаз е говорил (гл. 4 и 5), Валдад е говорил (гл. 8). И двамата са изказвали дълбоки чувства, но и двамата са се придържали енергично към философията, че страданията на Йов се измерват с греховете му. Сега Софар говори. Речта му добавя малко ново към идеите, изразени от приятелите му. Той разкрива липса на съчувствие, нежност и изтънченост, може би надминаваща тази на който и да е от другите оратори. Бурният изблик на Софар е провокиран от отричането на вината от страна на Йов и обвиненията му срещу Бога.

Речта на Софар може да бъде разделена на три части: (1) израз на желание за такова изявление от Бога, което би убедило Йов във вината му (ст. 2–6); (2) описание, целящо да предупреди Йов за възвишеното Божие знание, по силата на което той обвинява

всеки човек своите грехове (ст. 7–12); и (3) акцент върху необходимостта от покаяние като единствено условие за възстановяване на предишното му благоденствие (ст. 13–20).

2. Множество думи. Софар изглежда раздразнен от дължината на речта на Йов. Източноазиатците смятали краткостта на думите за отличителна добродетел (виж Притчи 10:19 и Екл. 5:2).

3. Лъжи. Евр. *baddim*, „празни приказки“ (виж Исая 16:6; Йеремия 48:30; 50:36). Софар характеризира речта на Йов като празни приказки и подигравки. Йов е заявил правото си да се оплаква (Йов 10:1). Софар отстоява правото си да отговаря на подобна форма на реч.

4. Учение. Евр. *leqach*, „наставление“, „учение“. Думата се среща в книгата на Йов само тук и рядко другаде. Софар вероятно е имал предвид твърдения като това на Йов в гл. 10:7. Йов не е използвал точно думите, които Софар му приписва тук, но Софар очевидно обобщава твърдението на Йов.

„Аз съм чист.“ Софар обвинява Йов, че защитава както своето „доктрина“, така и поведението си. В известен смисъл Йов беше направил точно това. Той обаче не твърдеше, че е напълно безгрешен. Той твърдеше, че не е такъв грешник, колкото го обвиняваха приятелите му. Този стих повтаря централния спор между Йов и приятелите му. Йов прие свидетелството на съвестта си, докато приятелите му погрешно тълкуваха свидетелството на страданието му.

5. Бог щеше да говори. Йов е желаел Бог да може да говори (гл. 6:24). Сега Софар повтаря същото желание; но е уверен, че ако Бог го направи, това ще бъде, за да покаже на Йов грешката му.

6. Те са двойни. Еврейският текст на тази фраза е неясен. LXX за този ред гласи: „защото ще бъде двойно повече от това, което е с теб“. Очевидно идеята е да се посочи превъзходният характер и непостижимата природа на Божията мъдрост.

Бог изисква от теб по-малко. Софар всъщност казва: „Ако само разбираше непостижимата мъдрост Божия, щеше да видиш, че Бог е накарал част от твоето беззаконие да бъде забравена. Вместо да се отнася с теб, както се оплакваш, строго, Той по никакъв начин не ти е нанесъл бедствията, които заслужаваш.“ Това е може би най-екстравагантното обвинение, отправено досега срещу Йов.

7. Чрез търсене. Изречението гласи буквално: „Можеш ли да откриеш нещата, които трябва да бъдат изследвани за Бога?“ Въпросът предава идеята за абсолютното величие и непостижимост на Бога.

8. Високо като небето. Сравнете Еф. 3:18, където същите четири измерения са използвани за описват Божията любов в Христос. Въпросите, с които Софар преплита това величествено описание на Бога, имат за цел да внушат на Йов незначителността на човека в контраст с величието на Бога.

9. По-дълга от земята. Илюстрациите са били далеч по-поразителни по времето на Йов. Ние прекосили са океана — но те не са го направили. Ние сме изследвали далечните кътчета на земята — но те не са го направили. Те са смятали подобни подвизи за невъзможни.

10. Отсечен. Буквално „минавам бързо“, „премета нататък“.

Съберете се. Или „свикайте събрание“, тоест за съд. С оглед на Божието величие, твърди Софар, ако Той реши да се изправи срещу човек, да го затвори и да го призове на съд, кой може да Му се намеси? Със сигурност Йов не е имал право да поставя под въпрос Божиите действия срещу него!

11. Суетни мъже. Софар напомня на Йов, че Бог е способен да разпознае безполезните и зли мъже.

12. Жребче на диво магаре. Този стих е труден. Друг възможен превод е „суетен човек може да придобие разум, и жребчето на дивото магаре да стане човек.“ Тоест, човек, толкова неукротим, див и упорит като дивото магаре, все пак може да се преобрази в истински мъж. Друго тълкуване се предлага от превода: „Но глупавият човек ще придобие разум, когато жребчето на дивата магарица се роди човек“ (RSV). Според това, няма повече надежда да се даде мъдрост на суетен човек, отколкото дивата магарица да роди човешко потомство. Това тълкуване обаче не изглежда да осигурява правилния преход към втората част на главата. Софар не смята случая на Йов за напълно безнадежден.

13. Ако ти. „Ти“ е емфатично на иврит.

Пригответи сърцето си. Тук Софар започва апела си, като призовава Йов да се покае. В Правейки това, той използва аргумент, подобен на този на Елифаз (гл. 5:17-27).

Простри ръцете си. Софар подканва Йов да се обърне към Бога с молба.

14. Прибери го далеч. Софар призовава Йов да се отърве от греха, за който е сигурен, че е виновен, като предпоставка за връщане на сигурността и щастието.

15. Тогава. Когато се покаете за греховете си, ще намерите увереност и сигурност и липса на страх.

16. Като води. Като порой от дъжд, локва вода или разrazil се, бурен поток, който някога заплашващото да погълне всичко скоро отминава и бива забравено, така че настоящото нещастие на Йов ще избледнее в незначителност пред по-светлия утрешен ден.

17. Отколкото пладне. Йов беше описал края си като пълна тъмнина (гл. 10:22). За акцент той беше използвал няколко думи, описващи мрак и чернота. Софар отговаря, като обещава бъдеще на светлината, подобно на това на пладне и утро.

18. Сигурност. Вековният копнеж за сигурност е отразен в това обещание.

Диг. евр. *charhar*, „да издирвам“, „да изследвам“. Това изречение може да се преведе като „Да, ще се огледаш и ще си починеш в безопасност.“

19. Предложете решение. Софар отново вижда Йов като изтъкнат човек, при когото идват хора за съвет.

20. Нечестивите. Ако Софар беше завършил със стих 19, Йов може би щеше да намери утеха от своите реч, предлагаща, както го правеше, надеждата за възстановяване на Божията благосклонност и завръщане към щастието. Но сякаш за да подчертае неблагоприятното си мнение за поведението и характера на Йов, той не завършва с насърчителни думи, а добавя пасаж, който звучи осъдително.

Тяхната надежда. Клаузата буквално гласи „тяхната надежда е издишването на живота им“. Надеждата на праведния човек живее, докато не достигне пълното си осъществяване на небето. Тя го съпътства в здраве и го подкрепя в болест; тя го ободрява в самота и е негов спътник в обществото; тя дава смисъл на живота и го подкрепя в смъртта. Грешникът няма такава надежда. При него всяко очакване свършва, когато завесата на смъртта се спусне.

Възхвалата на Бога на Софар е превъзходна. Неговата искреност е очевидна. Но той, подобно на Йов други приятели, разбира погрешно Божието провидение. Той не е в състояние да си представи страданието, освен като пряко наказание за грях. Той призовава Йов за покаяние, когато той би трябвало да му донесе любов и утеха. Речите на приятелите на Йов са сравнявани с коледа, въртящи се около една и съща ос. Те се различават в детайлите, но са съгласни в основното си чувство.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7, 8 SC 110; 5T 698
7-9MH 430; PP 116; 8T 279
8 ДА 412
15-20PK 163

ГЛАВА 12

1 Йов се противопоставя на приятелите си, които го изобличават. 7 Той признава общото учение за Божието всемогъщество.

1. Йов отговори. В настоящата беседа, която включва гл. 12-14, Йов за първи път времето наистина излива презрение върху приятелите му. Инвективата обаче се явява като второстепенна цел. Основната му цел е да оправдае предишните си твърдения: (1) че целият ход на земните събития, независимо дали са добри или зли, трябва да се припише на Бог и (2) че страданията му му дават право да се моли на Бог и да поиска да знае защо е така наказан.

2. Без съмнение. Евр. „омнам“, „истина“, от същия корен като думата, преведена като „амин“.

Вие сте народът. Това е езикът на хапливия сарказъм. Йов сякаш казва: „Вие сте единствените хора, които имат значение, единствените хора, на които се дължи внимание и единствено на които трябва да се позволи да говорят.“

Умрете с вас. При тяхната смърт мъдростта ще изчезне от земята.

3. Разбиране. Буквално „сърце“. „Сърце“ често се използва, за да обозначи разбирането или ума. Ние използваме израза „сърце“, за да обозначим седалището на чувствата и емоциите. Но евреите са смятали сърцето за седалището на разбирането. Йов вероятно отговаря на удара на Софар в гл. 11:12, ако това твърдение трябва да се тълкува като „глупав човек ще придобие разум, когато жребчето на дива магарица се роди мъж“ (вижте гл. 11:12).

По-нисш. Йов твърди, че е равен на приятелите си в способността си да цитира поговорките на древните; и за да покаже това, той цитира редица пословични думи в следващите стихове.

Такива неща. Йов смяташе чувствата на приятелите си за нещо обичайно. Той не само каза, че е запознат с тези чувства, но и заяви, че би било странно, ако някой не ги знае.

4. Кой призовава Бога. Не е съвсем ясно за кого се отнася това твърдение. Ако се отнася до Йов, то би се отнасяло до миналото му, когато е бил свикнал да получава отговори на молитвите си; ако се отнася до Софар, това би било ироничен удар към него. Йов оплаква факта, че той, човек с праведен характер, който познава Бога, се оказва обект на подигравки.

5. Този, който е готов да се подхлъзне. Стихът гласи буквално: „За бедствие, презрение към мисли на безгрижния. То е приготвено за онези, чиито крака се подхлъзват.“ Леко перифразиран стих може да гласи: „Мислите на безгрижния показват презрение към бедствието. То [презрението] е приготвено [или готово] за онези, чиито крака се подхлъзват.“ Мисълта е сравнително ясна. Йов обръща внимание на човешката слабост, която кара хората да обземат нещастните с презрение и да дават на клатушкащите се още един тласък. Тези, които запазват превода „лампа“, което е възможно, виждат идеята, че когато факлата пламти, тя се счита за ценна; но когато е почти угаснала, тя се счита за безполезна и се изхвърля. Така че, когато човек е проспериращ, на него се гледа като на водач и пример; но в несгоди съветът му се отхвърля и на него се гледа с презрение.

6. Шатрите на разбойниците. По-точно „шатрите на разбойниците“. Стих 5 оплаква бедите на нещастните. Този стих противопоставя привидния просперитет на нечестивите. Йов настоява, че Бог не се отнася с хората в този свят според истинския им характер, а че нечестивите преуспяват, а праведните страдат.

В чия ръка. Еврейският текст на този стих е несигурен. Някои предполагат, че го превеждат като „които носят своя бог в ръката си“, сякаш нямат друг Бог освен собствената си силна ръка (виж RSV).

7. Попитайте сега животните. Йов сякаш посочва, че дори сред по-нисшите животни насилниците преуспяват, а невинните са жертви. Бог не дава сигурност на кротките, опитомените и невинните, а наказва свирепите, кръвожадните и жестоките.

9. Ръката Господня. Йов поддържа тезата си за произволния суверенитет на Бог. Той се стреми да покаже, че нещастията му не е убедително доказателство, че е нечестив. Дори природата, твърди той, опровергава подобна философия. Терминът Яхве, Господ, в тази фраза се среща само тук в поетичните части на Йов. Общото обозначение на Божественото Същество е „Елоах“ или „ел“ (виж стихове 4, 6). Няма очевидно обяснение за тази интересна вариация. Редица ръкописи запазват „Елоах“ тук.

10. Душа. Евр. нефеш, „живот“ (виж върху 1 Царе 17:21).

11. Думи за опит за уши. Йов сякаш отправя апел за разграничение между това кое е вярно и невярно и кое е правилно и кое е грешно.

12. Дължина на дните. Вероятната връзка на този стих с предходното твърдение е, че както ухото определя стойността на думите, или небцето - вкуса на храната, така и възрастните мъже са били способни да придобият за себе си, в течение на дългия си живот, истинско прозрение за ценностите.

13. С него. Тоест, с Бога. Стих 12 споменава мъдростта на старите хора. Но истинската мъдрост може да се намери единствено в Бога. В останалата част от тази глава Йов представя илюстрации на Божията мъдрост и суверенитет. Неговият аргумент е: Бог е създал всички неща; Той поддържа всички неща; Той обръща условията на хората по Своето желание; Той поставя когото пожелае, а когато избере, го събаря. Божиите действия са в много отношения противоположни на това, което бихме очаквали.

14. Той съсипва. Йов твърди, че никой не може да поправи това, което Бог събаря. Мъже може да строи градове и села, но Бог може да ги унищожи с пожар, мор или земетресение. Йов несъмнено набляга на този етап от разбирането си за Божия суверенитет, защото в собствените си преживявания се е смятал за обект на разрушителната дейност на Бог.

Той млъква. Бог има силата да лиши човека от свободата му.

15. Задържа водите. Сушата и наводненията, според Йов, са доказателства за Божия суверенитет. Тези природни бедствия вероятно са били често срещани за жителите на страната на Йов.

16. Измамените. Всички класи хора са под Божия контрол. Този, който злоупотребява с мъдростта си, като отклонява другите, и този, който я използва за тяхно добро, са в Божиите ръце и служат на Неговите цели. Бог поставя граници, отвъд които човек не може да отиде.

17. Води съветниците. Съветите на мъдрите и великите мъже не надделяват срещу Бог. Думата, преведена като „разглезен“, буквално означава „бос“, следователно „гол“. Цифрата вероятно е алюзия към практиката за сваляне на горните дрехи на военнопленниците (виж Михей 1:8).

Съди глупаците. Бог има силата да осуети съветите на хора, които изглеждат най-компетентни да дават съвети. Йов прави ярък контраста между Божията мъдрост и мъдростта на най-великите хора.

18. Връзка на царете. Това, чрез което те връзват другите. Последната част на стиха изобразява царете, които някога са държали други в затвора, а сега са вързани и отведени като затворници. Цялата поредица от забележки тук се отнася до обратите и промените в условията на живот.

19. Князе. Евр. коханизм, буквално „свещеници“. Дори религиозните служители са били подложени на нещастията, които са сполетявали други хора.

20. Доверчивият. Бог отнема красноречието и лидерските способности на онези, които са си спечелили репутацията на съветници.

21. Отслабва силата. Буквално „разхлабва колана“. Ориенталците носели разхлабени развяващи се одежди, които са били закрепени с пояс или колан около кръста. Когато са работили, тичали или пътували, одеждите им са били препасани. Да се разхлаби коланът означава да се възпрепятства подобна дейност.

22. Открива дълбоки неща. Помрачението не е проблем за Бога. Той може да извади светлина дори от тъмнината. Този текст може да се отнася до (1) Божията способност да разкрива заговори, интриги и конспирации; (2) Божията сила да предсказва бъдещето; или (3) Божията способност да разбира най-съкровени мисли на човека (виж Матей 10:26).

23. Умножава народите. Виж Дан. 4:17; Пс 49, 500.

24. Отнема сърцето. Той осуетява планове на великите и ги прави... мъдрост без значение. Те стават като заблудени пътници (виж Пс. 107:4).

25. Те опипват в тъмното. Това затваря главата и заедно с нея и противоречието в относително владението на Йов на уместни и поразителни пословични изрази. Йов показва, че е толкова запознат с пословици, отнасящи се до Бога, колкото и приятелите му, и че е поддържал също толкова възвишени идеи за контрола и управлението на Всевишния, колкото и те. Приятелите тълкуват Бог като възнаграждаващ хората в този живот според делата им. Йов гледа на Бог като на човек, който управлява делата на хората от гледна точка на други критерии, освен техните дела. Животът му, според него, е бил безупречен.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7, 8 CG 58; Изд. 117
7-98T 327

13 Ед 13, 14; 8C 327
3

ГЛАВА 13

1 Йов изоблича приятелите си за пристрастие. 14 Той изповядва доверието си в Бога: 20 и умолява да узнае собствените си грехове и Божията цел да го измъчва.

1. Окоито ми видя. Стихове 1 и 2 са тясно свързани с гл. 12, образувайки естествения завършек на първата част от аргумента на Йов, че Бог е абсолютно суверенен в делата на хората.

3. Говорете с Всемогъщия. Софар беше изразил желанието Бог да се яви и да говори против Йов (гл. 11:5). Йов би приветствал възможността да обсъди нещата с Бога.

³ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 5:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

4. Фалсификатори на лъжи. Буквално „мазачи на лъжи“.

Лекари без стойност. Те бяха като лекари, които отиват да посетят болните, но не могат да направят нищо за тях.

5. Твоята мъдрост. Вижте Притчи 17:28. Ако някой смята, че Йов е донякъде нетърпелив, трябва да се помни, че той е изправен пред трима противници, всички нетърпеливи да го хванат в грешка и далеч не са меки в своите порицания.

7. За Бога. Тази фраза стои в началото на еврейското изречение, като по този начин което показва, че трябва да се наблегне особено на това. „За Бога ли ще поддържате несправедливи принципи?“ Колко често са били казвани и правени несправедливи неща, уж за да се насърчат интересите на Бог . На еврейски език е

поставено в началото на изречението за акцент, като изразът „за Бога“ по-горе.

8. Приемете неговата личност. Буквално „повдигнете лицата му“ – еврейски идиом за показване на пристрастие. Йов всъщност казва: „Ще поддържате ли, от пристрастие към Бога, несправедливи принципи и ще защитавате позиции, които са наистина несъстоятелни?“ Йов чувствал, че приятелите му го нараняват, докато се опитват да защитят Бога. Той чувствал, че действат от просто сервилност към Бога, без адекватно разбиране на свързаните с това въпроси.

Борете се за Бога. Ще бъдете ли, като несправедлив съдия, предубедени в полза на едната от страните в спора?

9. Ще те изследвам. Ще можеш ли да издържиш на Божието наблюдение?

Подиграва се на друг. Мислиш ли, че можеш да заблудиш Бог, както би заблудил човек? човек? Бог е твърде велик и мъдър, за да бъде измамен от ласкателства или от проява на благоговение.

10. Той със сигурност ще порицае. Това предсказание по-късно се изпълни (виж гл. 42:7).

Приемайте лица. Тоест, проявявайте пристрастие (вижте стих 8). При никакви обстоятелства не е правилно да проявяват пристрастие, независимо от замесеното лице. Трябва да се търси точната истина и да се прави преценка съответно.

11. Ще те уплаши. Йов предупреждава приятелите си за възвисяването и превъзходството на Бога. Той чувства, че се излага на божествен гняв с погрешните си идеи.

12. Спомени. Буквално „възпоменания“, тук възпоменателни изречения, кратки поговорки или максими. Цитатите на мъдреците от древността не струват повече от пепел.

Тела. Евр. gabbim, всичко извито, следователно се прилага към гърба на човек (Пс. 129:3). Други значения са „могила“ (Езек. 16:24, 31, 39), „изпъкнал издатък [на щит]“, преведено като „глави“ (Йов 15:26), или фалшбордове, бруствери, както вероятно е тук. Йов сякаш осмива аргументите на приятелите си, които той характеризира като глинени бруствери.

13. Мълчете. Тук има намек за опит за прекъсване. Йов моли за привилегията да му бъде позволено да продължи и да довърши речта си, нека става каквото ще става. В еврейския език местоимението „аз“ е ударено, което означава „и аз [не ти] ще говоря“.

14. Вземи плътта ми в зъбите ми. Това е неясен пасаж. Някои смятат, че фигурата е взета от практиката на животните да носят плячката си в зъбите си. Подобно открито положение на плячката провокира други животни да се опитат да я хванат, което често води до кавга и евентуална загуба на плячката. Според това тълкуване Йов заявява, че чувства, че изказванията му го водят в опасност, но е решен да го изпълни, каквото и да се случи.

Други посочват, че изречението се обяснява най-добре чрез сравняване с втория ред на стиха „и сложи живота ми в ръката ми“. Този ред сякаш носи идеята за пресметнат риск.

Други пък смятат, че изразът напомня на примитивна представа, че когато а Когато човек умира, душата му излиза от тялото му през устата или ноздрите. Това би направило текста еквивалентен на „Аз съм на път да умра“. Това тълкуване е пресилено и не е в хармония с контекста.

Идеята за пресметнат риск изглежда най-вероятният смисъл на изречението. Йов осъзнава, че спори с Бога. Той е наясно със своята слабост. И все пак упорито отстоява тезата, която смята за правилна, независимо от последствията. Стихът отразява моралната смелост на Йов.

15. Довери му се. Възможно е първата половина на този стих да се преведе на еврейски като два различни начина: (1) както тук, и (2) „ето, той ще ме убие, нямам надежда“. Разликата се състои в правописа на еврейската дума ло', преведена „в него“. Ло' почти винаги означава „не“, което е често срещаното еврейско наречие за отрицание. За да се получи преводът „в него“, правописът обикновено би бил ло. Преводът в KJV обаче се подкрепя от LXX, Vulgate, Syriac и Targums. Или преводачите на древните версии са имали пред себе си в еврейския си текст ло, или са смятали ло' понякога за еквивалентно на ло. Други текстове, където ло', „не“, очевидно е написано ло, „на него“ или негов еквивалент, са Изх. 21:8; Лев. 11:21; 25:30; 1 Царе 2:3; 2 Царе 16:18.

Приемайки формулировката на KJV, имаме първото стъпало от стълбата, по която Йов изплува от бездната на отчаянието. „От дълбините на обезсърчението и униинето Йов се издигна до висотите на безусловното доверие в милостта и спасителната сила на Бога. Триумфално той заяви: „Дори и да ме убие, пак ще Му се уповавам“ (PK 163, 164).

Пазя моите собствени пътища. Йов повтаря решимостта от стихове 13 и 14 да защити тезата си. 16. Той също ще бъде. LXX за този ред гласи: „Това ще се обърне към мен за спасение.“

Лицемер. Евр. ханеф, нечестив, нерелигиозен и безбожен човек. LXX превежда изречението: „защото измамата няма да има достъп пред него“.

17. Чуй. Този текст подчертава казаното от Йов в предишните стихове. Той иска неговия приятелите му да са наясно с неговото доверие в Бог, както и с намерението му да изрази оплакването си.

18. Подредих делото си. Тоест, „Подготвих пледоариите си.“

Оправдан. Или „обявен за праведен“, „реабилитиран“.

19. Ако си мълча. „Трябва да говоря или ще умра.“ Откакто приятелите на Йов ме обвиниха поради нечестието си, той е настоявал за привилегията да защити случая си пред Бога. Нещата вече са стигнали до точка, в която той трябва или да проговори, или да умре.

20. Не правете две неща. Йов моли за две услуги: (1) облекчение от страданието поне за известно време (ст. 21); (2) облекчение от психическите и духовните ужаси (ст. 21). Без отсъствието на физическа болка и психическа мъка Йов смята, че не би могъл да защити случая си пълноценно или справедливо.

22. Нека говоря и аз. Йов беше готов да заеме страната или на ответника, или на ищеца в процеса си с Бога.

23. Колко? Йов не твърди за абсолютно съвършенство, но твърди, че неговите греховете не се измерват със страданието му. Той призовава Бог да изброи греховете му.

24. Криеш ли лицето Си? Възможно е след стих 23 да е настъпила драматична пауза, докато Йов е очаквал Божия отговор относно греховете си. Когато Бог не е отговорил, Йов е възкликнал: „Защо криеш лицето Си?“ От друга страна, Йов може просто да се е оплакал, че Бог не е изпълнил молбите му от стих 21.

Приемете ме. Тоест, преценете ме.

25. Счупи лист. Йов се сравнява с два от най-маловажните и безполезни обекта, които можем да си представим. Той не може да разбере защо Бог би трябвало да плаши и преследва един толкова незначителен.

26. Пише. Йов говори за записване на обвиненията, които Бог му е повдигнал.

На младостта ми. Йов смята страданието си за резултат от греховете на младостта си, тъй като той няма грехове в зрелите си години, които биха предизвикали такова божествено неодобрение.

27. Залози. Примитивно средство за наказание и лишаване от свобода.

Вгледай се внимателно. Буквално „наблюдавай“.

Постави отпечатък. Йов ще бъде ограничен до определени граници. Бог постави граници за неговите дейност. Йов е като човек, затворен и пазен, без свобода.

28. Гнило нещо. Йов говори за крехкостта на себе си и на цялото човечество (виж стих 25). Неговата Използването на трето лице, „той“, когато се говори за себе си, засилва чувството за незначителност. Този стих е логически свързан с глава 14, която развива идеята за крехкостта на човека.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11 МХ 434

15 СТ 317; Ед 156; МЛ 328; 6Т 157; 7Т 275

15, 16 РК 164

ГЛАВА 14

1 Йов умолява Бога за милост, заради краткостта на живота и неминуемостта на смъртта. 7 Макар че веднъж изгубеният живот е безвъзвратен, той все пак чака промяната си. 16 Чрез греха създанието е подложено на тление.

1. От малко дни. Буквално „кратки дни“ (виж Пс. 90:10; Бит. 47:9).

Пълен с проблеми. Този често повтарян текст въвежда красноречив пасаж за слабостта и крехкостта на човека.

2. Цвете. Библейските писатели често сравняват живота с цвете или трева (виж Пс. 37:2; 90:5, 6; 103:15; Иса. 40:6; Яков 1:10, 11; 1 Петрово 1:24).

„Това е състоянието на човека: днес той разцъфва нежните листа на надеждата; утре цъфти и носи гъстите си румени почести върху себе си; на третия ден идва слана, смъртоносна слана и – когато си помисли, добрият, спокоен човек, напълно сигурен, че величието му узрява – прещипва корена му и тогава той пада.“ – Шекспир.

Сянка. Няма нищо по-несъществено от сянката (виж 1 Лет. 29:15; Пс. 102:11; 144:4; Екл. 6:12).

3. Отвори очите си? Тоест, „Нима разглеждаш толкова незначително същество заради целта да го накажеш?“

Довеждаш ли ме на съд? Тоест, трябва ли един толкова крехък да бъде изправен пред един толкова могъщ?

4. От нечист? Йов признава грешките си, но пита: „Как може да се очаква от мен?“
да бъде безупречен? Аз принадлежа към грешен род. Защо тогава Бог ме преследва с такава строгост?”

5. Дните му са определени. Целта на текста е да покаже крехкостта на човека. Животът му е ограничен. След няколко години той умира.

6. Отвърнете се от него. Йов умолява Бог да спре да го наблюдава толкова внимателно, за да може да си почине за кратко, преди да напусне земята.

Почивка. Буквално „престани“. Идеята не е за почивка, а за това Бог да спре да го измъчва. Йов пожела Бог да го остави на мира (гл. 10:20).

Наемник. Истинското удоволствие на наемника от деня му идва, когато сянката на вечерта донесе със себе си почивката, която той жадува, и заплатата, която е спечелил. По подобен начин Йов желае за себе си удовлетворението, което ще донесе края на неговия труд и скръб.

7. Дърво. Йов беше виждал отсечени дървета и как те отново поникват и растат пишно, както преди. Но на човек му липсва дори надеждата, която има едно дърво.

9. Вода. Сезон на изключителни валежи би събудил живот в привидно мъртвото корен и отново щяха да поникнат клони.

10. Човек. евр. гебер, „войн“, „силен мъж“.

Изпуска духа си. Буквално „умира“ или „издъхва“ (вижте на гл. 3:11).

Къде е той? Йов трудно прониква през завесата на бъдещето. Подробностите за телесното възкресение не са били ясно разкрити до времето на Христос (виж Йоан 5:28, 29; 1 Кор. 15:12–56; 1 Сол. 4:13–18; 2 Тим. 1:10).

11. Водите пресъхват. Фигурата се променя. Човекът не е като дърво, което може да поникне отново, а като езеро или река, които пресъхват и изчезват. Последиците от смъртта изглеждат окончателни като непроменящите се небеса.

13. Гроб. Евр. she'ol. Безсънният сън на смъртта не беше нещо, което да го ужаси. В състоянието му той го приветства. Той щеше да бъде убежище от Божия гняв. Вижте Притчи 15:11.

Назначи ми определено време. Това е повратната точка в пасажа. Йов изразява желанието че отвъд съня на смъртта, във време, когато божественият гняв е престанал, Бог ще си спомни за него. Човешкият дух не може да се задоволи с мисълта за неизбежното изчезване. Такава мисъл води до заключението, че животът е безсмислен.

14. Ще живее ли отново? Йов сякаш напруга погледа си към хоризонтите отвъд този живот. Кулите на този далечен град на вечен живот той не виждаше толкова ясно, колкото новозаветните писатели, но виждаше достатъчно, за да му даде надежда.

Моето определено време. Буквално „моята война“. Езикът сякаш е заимстван от живота на войника. Войнът служи, докато не бъде уволнен.

15. Ще призовеш. Описание на възкресението. Както спящият е призван да се събуди сутрин, така и Йов е уверен, че един ден ще бъде призван за нов живот.

Имай желание. Или „копнея [за]“. Йов вярва, че Бог няма да забрави делото на ръцете Си. Това е основата на неговото очакване за възкресение и безсмъртие.

16. Преброй стъпките ми. Йов е зърнал ден, в който Бог ще си спомни за него милост. Но видението избледнява и Йов отново вижда сегашното си страдание и Бог, който наблюдава живота му.

17. Запечатано. Както касиерът брои парите си, зашива ги здраво в торба и поставя печат върху него, указващ сумата, така че Бог забелязва всеки грях на Йов.

Някои тълкуват стихове 16 и 17 като описание не на Божието наблюдение, а на Неговото обещание за прошка и превежда стиховете по следния начин:

„Защото тогава би преброил стъпките ми,
Ти не би пазил греха ми; престъплението ми
би било запечатано в торба и Ти би покрил
беззаконието ми.“

18. Стига до нищо. Този стих започва последната строфа от речта на Йов. Йов е изразил надеждата – дори и да е виждал през огледало, неясно (виж 1 Кор. 13:12). Сега той обвинява Бог, че се е отнесъл с него по такъв начин в този живот, че надеждата е угаснала. Трагедиите на живота са сравнени с падащата планина и търкалящата се скала.

19. Унищожи надеждата. Както търкалящите се скали и бушуващите реки унищожават земята, така и житейските нещастия, които Йов приписва на Бога, унищожават надеждата на човека.

20. Завинаги. Тоест, непрекъснато. Непрестанните страдания в крайна сметка водят до смърт.

21. Синовете му. Този текст е очевидно доказателство, че Йов е смятал смъртта за сън (вижте Йоан 11:11).

22. Ще изпитва болка. Чрез поетично олицетворение се казва, че тялото в гроба изпитва болка, а по подобен начин се казва, че душата скърби. Това е графична картина на опустошенията на смъртта. Този пасаж не трябва да се тълкува в смисъл, че мъртвите са способни на усещания. В поетическия език интелигентността, личността и чувствата често се приписват на обекти или понятия, лишени от тези качества (вижте Съдии 9:8–15).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ПП 754

4 DA 172; FE 173; MH 443; SC 20; 8T 306

10–12GC 550

13 Изд. 155

14 6T 230

21 GK 550

ГЛАВА 15

1 Елифаз изобличаваше Йов за нечестието, че се оправдаваше. 17 Той доказваше чрез предания неспокойствието на нечестивите мъже.

1. Тогава Елифаз отговори. Речите в книгата на Йов се разделят на три цикъла. Тази глава бележи началото на втория цикъл, който продължава до гл. 21. Редът във втория цикъл е същият като в първия: Елифаз, Валдад и Софар говорят по ред, всеки от които е последван от отговор от Йов. Тази реч на Елифаз е сурова и аргументативна по тон. Тя се разделя на три части: (1) пряк укор на Йов за неговата самонадеяност (ст. 1–6); (2) саркастичен размисъл върху него за самонадеяност и арогантност (ст. 7–16); (3) обяснение на Божиите пътища с човека, основано на опита на древните мъдреци (ст. 17–35).

2. Мъдрец. Всяка от речите на Елифаз започва с въпрос. В началото на В предишната реч на Йов, Йов претендираше за мъдрост. Той каза: „И аз имам разум, както и ти“ (гл. 12:2). Той повтаря същата идея в гл. 13:2. Елифаз оспорва тази мъдрост със сарказъм.

Суетно знание. Буквално „знание за вятъра“. Йов беше приложил тази фигура към своите собствени твърдения в гл. 6:26.

Източният вятър. Източният вятър се е смятал за най-силния от ветровете. Той е бил сух вятър и е духал през пустинята с опустошителни последици (виж Бит. 41:6, 23; Йер. 18:17; Ез. 17:10; 19:12; 27:26; Осия 13:15).

4. Страх. Тоест, благоговение пред Бога. Йов беше не само смел, но и открито непочтителен в отношението му към Бога (вижте гл. 9:23). Неговата самоувереност го накара да предизвика Бога и да поиска възможност да защити случая си, за да покаже къде Бог е несправедлив (гл. 13:3, 15, 22). Той изрази пълна увереност в своето оправдание (гл. 13:18). Тези твърдения Елифаз тълкува като сходни с богохулство.

Най-сдържана молитва. Или „най-сдържана медитация“, „най-препечена благочестива медитация“. Елифаз вярвал, че безбожното отношение на Йов имало неблагоприятен ефект не само върху него самия, но и върху духовния живот на другите. Ако Бог се отнасял еднакво с праведните и нечестивите, едните нямали на какво да се надяват, а другите – с какво да се страхуват. Можело да има малко основания за насърчение да се молим на Бога. Как биха могли праведните да се надяват на Неговата специална благословия, ако Той е склонен да се отнася еднакво с добрите и лошите? Защо не е толкова добре да живееш в грях, колкото да бъдеш свят? Как би могъл такъв Бог да бъде обект на доверие или молитва? Елифаз издава липсата си на разбиране за наградите и наказанията отвъд настоящия живот. Те ще компенсират неравенствата в този живот.

5. Устата ти. Изречението може да се преведе и като „твоео беззаконие учи устата ти“. И двата варианта на превод са граматически защитими. Последният изразява идеята, че думите на Йов са провокирани от греховете му.

Хитър. Така преведената дума е от същия корен като тази, преведена като „хитър“ в Битие 3:1.

6. Осъжда те. Сравнете подобно обвинение срещу Исус: „Той е говорил богохулство; каква нужда имаме вече от свидетели? Ето, сега чухте богохулството Му“ (Матей 26:65).

7. Първият човек. Това е първият от поредица от остри въпроси. Елифаз се стреми да победи Йов чрез подигравки и осмиване.

8. Тайна. Евр. копка, съвет, кръг от приятели, които седят заедно за запознаване разговор. Думата „коп“ е преведена като „събор“ в Йер. 6:11; 15:17; Езек. 13:9 и като „съвет“ в Йер. 23:18, 22.

Ограничавайте мъдростта. Тоест, монополизира ли мъдростта? Йов донесе съществена част от същото обвинение срещу приятелите му в гл. 12:2.

9. Какво знаеш ти? Сравни мисълта от гл. 13:2.

10. С нас. Тоест, „от нашата партия“ или „на наша страна“. Елифаз иска да впечатли Йов с идеята, че всички белобради от неговото време, както и всички древни мъже от минали времена, са на негова страна и мислят като него. Валдад използва подобен аргумент в гл. 8:8.

11. Утешения. Вероятно перспективите за божествена благосклонност, които приятелите на Йов са му предлагали, ако се покае (вж. гл. 5:18–27; 8:20–22; 11:13–19).

Тайна. Евр. *dabar la'aṭ*, буквално „нежна дума“. Елифаз вероятно има предвид собствените си думи и тези на приятелите си, с които са се опитали да убедят Йов в грешката му. Той смята, че Йов би трябвало да е бил впечатлен от техните „добри“ думи.

12. Намигване на. Евр. *razam*, среща се само тук. Смята се, че се отнася до блясъка на очите. Вероятно очите на Йов са блестяли, когато е слушал обвиненията на приятелите си.

13. Такива думи. За Елифаз и неговите спътници оплакванията на Йов били признаци на горд, бунтовен и богохулен дух.

14. Какво е човек? Това е повторение на мисълта от твърдение, което Елифаз е направил в първата си реч (вж. гл. 4:17–19).

15. Светии. Буквално „светии“, тук очевидно ангелите. Според Елифаз, дори небето и ангелите изглеждат нечисти в сравнение с безкрайната святост на Бога.

16. Отвратително. Човекът е изобразен като покварено същество, което е толкова нетърпеливо да върши беззаконие, колкото жадният човек е нетърпелив да намери вода.

17. Чуй ме. Тук Елифаз представя, с подробен предговор (ст. 17–19), какво е или цитат от книга, или задълбочено описание от самия него на съдбата на нечестивите. Това описание се простира от стих 20 до края на главата и очевидно е предназначено да се отнася за Йов.

18. Мъдrecи. Вижте гл. 8:8–10. Отново се позовава на стара традиция.

19. Не е непознато. Сред източните народи, от най-ранни времена, чистотата на расата е била считан за белег на най-висше благородство.

20. Нечестивият човек. Стихове 20–35 съдържат подробна реч, пълна с илюстрации и метафори, в която се твърди, че нечестивият не може да избегне нещастieto.

Труди. Йов беше заявил: „Онези, които провокират Бога, са в безопасност“ (гл. 12:6). Елифаз заема противоположната позиция. И двамата мъже сякаш преувеличават твърденията си. Опитът доказва, че нечестивите могат да бъдат или да не бъдат проспериращи, а праведните могат или да не бъдат страдащи.

21. Ужасен звук. Може би проклятието на зла съвест.

В благоденствие. Вижте Пс. 37:35, 36; 73:18–20.

22. Той не вярва. Нечестивият човек е в постоянен страх от някакво страшно зло. Той е никога не е сигурен. Умът му никога не е спокоен. Той живее в постоянен страх.

Тъмнина. Често се използва преносно за нещастие (виж стихове 23, 30; гл. 19:8).

23. Хляб. Вероятно картина на богатия потисник, измъчван от видения за глад.

24. Проблеми и мъки. Йов едва успя да избегне предвиденото приложение към себе си.

25. Срещу Бога. Тук е описано предизвикателното отношение на нечестивите. Не е ли вярно, обаче, че да игнорираш Бог е толкова сериозно, колкото да Му се противопоставиш?

26. Той тича върху него. Образът тук е взет от начина, по който мъжете се втурват в битка. Яростната атака обикновено е била съпроводена с вик, в опит да се сплаши врагът.

Вдлъбнатините на щитовете му. Изпъкналите издатини на щит, частта, представена на врага.

27. Тлъстота. Картина на луксозния и невъздържан живот на нечестивите (виж Втор. 32:15; Пс. 73:7; Йер. 5:28).

28. Запустили градове. Вероятно става дума за градове, които самият нечестив човек беше опустошен в своята алчност или го поставя под Божието проклятие и по този начин е обречен на вечно запустение (виж Втор. 13:16; Исус Навин 6:26; 3 Царе 16:34). Последното описва неподчинението на нечестивите срещу Бога.

31. Суета. Гледайки през очите на предразсъдъците, приятелите на Йов можеха да видят само празнота в думите на Йов.

32. Изпълнено. Тоест, обещанието трябва да бъде изплатено изцяло преди датата на падежа.

33. Маслина. Точно както едно дърво хвърля цветовете си в огромно количество, по подобен начин нечестивият човек би загубил цялото си имущество.

34. Лицемери. Намек, че Йов е виновен за лицемерие и корупция.

35. Замисля пакост. Промяна във фигурата (виж Исая 59:4).

ГЛАВА 16

1 Йов изобличава приятелите си за безмилостност. 7 Показва мизерността на случая си. 17 Той твърди, че е невинен.

1. Йов отговори. Тонът на отговора на Йов на втората реч на Елифаз е отчаян.

2. Много подобни неща. В речта нямаше нищо ново, освен нарастващата ѝ горчивина. Йов беше чувал много пъти преди всички банални фрази за всеобщата греховност на човека и неизменната връзка между греха и страданието. Вижте върху Пс. 38:3; 39:9.

Жалки утешители. Елифаз беше попитал: „Утешенията ли са от Бога?“ „малък ли си с теб?“ (гл. 15:11). Това очевидно е отговорът на Йов на този натиск.

3. Напразни думи. Буквално „думи на вятъра“. Йов умолявал приятелите си да мълчат (гл. 13:5, 13). Настоящото му изявление е отговор на Елифаз, който обвини Йов, че е изрекъл глупави думи (виж гл. 15:2, 3).

Какво те окуражава? Буквално „какво те мъчи“, тоест какво те безпокои или измъчва?

4. Говорете както говорите. Няма трудност да се намерят аргументи, които да смажат страдащия. Всеки може да говори, когато се наслаждава на благословиите на живота. Ако позициите бяха обърнати, Йов би могъл да осъжда и да морализира също толкова ефективно, колкото и те.

Трупайте думи. Тоест, свързвайте думите заедно, рецитирайки една след друга стари максими и пословици, както приятелите на Йов са били толкова склонни да правят.

Поклащам глава. Еврейски начин на осъждане (виж Пс. 22:7; Ис. 37:22; Йер. 18:16; Мат. 27:39).

5. Укрепи те. „Ако бях на твое място“, заявява Йов, всъщност, „нямаше да действам както ти постъпи. Бих те утешил и насърчил.“

6. Въпреки че говоря. Приятелите на Йов биха могли да му донесат утеха, ако искаха, но Йов не успя да получи никакво облекчение нито с думите си, нито с мълчанието си.

7. Ти. Внезапната промяна от трето към второ лице не е необичайна в еврейския език. Обърнете внимание на промяната в обратен ред в стихове 8, 9. Стих 7 бележи преход. Йов преминава от оплаквания срещу утешителите си към изброяване на собствените си страдания. Първото му оплакване е умора (виж гл. 3:13). Естествено е да копнее за почивка. Второто му оплакване е, че е загубил децата си и че приятелите му са му нелоялни. Умората и чувството за самота се съчетават, за да му донесат големи страдания.

8. Напълни ме с бръчки. Буквално „ти ме хвана“. Глаголът, преведен с тази фраза, се среща само тук и в гл. 22:16. Някои смятат, че еврейската дума тук се отнася до свиването на лицето в бръчки. Други обаче смятат, че може да означава „изпънат“ или „сгъстен“, тоест от страдания. Йов сякаш си представя Бог как го притиска с мъки, докато тялото му се свие и се сбръчка. Това състояние се тълкува от приятелите му като свидетелство срещу него, според тяхната теория за страданието.

Мършавост. Измършавяването на Йов също се тълкува като доказателство за неговата изключителна греховност (виж Пс. 109:24).

9. Той ме разкъсва. Картината изглежда като диво животно, атакуващо плячката си. На Йов му се струва, че Бог е негов враг, докато ако фактите бяха известни, Сатана щеше да бъде обвинен (виж Йов 10:16; срв. Осия 13:7).

10. Те. И Бог, и човекът, според Йов, са против него (виж Пс. 22:13; 35:15, 16; Михей 5:1; Мат. 27:30; Лука 22:64; Йоан 18:22).

11. Избави ме. Всичко, което Йов беше претърпял от ръцете на хората – подигравките на неговите „утешители“, обидите и подигравките на низките хора, изоставянето на мнозина, от които можеше да се очаква да му помогнат – всички тези бедствия Йов приписва на самия Бог. По този начин той извършва често срещана грешка на човечеството – обвинява Бог за онези зли прояви на човешката природа, подбудени от Сатана.

12. Неговият белег. Йов смята себе си за мишена за Божиите стрели (виж Втор. 32:23; Йов 6:4; Пс. 7:13; 38:2; Плач 3:12).

13. Неговите стрелци с лък. Йов може да има предвид своите „приятели“.

Юзди. Тоест, бърбреците. (Вижте на гл. 19:27).

14. Пролом след пролом. Фигурата се променя и Йов изглежда като крепост, която Бог разрушава се от атака след атака, докато не се превърне в руини.

15. Уши вретиче. Друг преход в мисълта. Йов се обръща към размисъл за как е постъпил под тежкото си страдание. Облякъл е вретиче, не за известно време, както правят обикновените опечалени, а завинаги, като го е зашил плътно около кожата си.

Рог. Символ на „гордост“, „достоинство“, „сила“.

16. Нечисто. От еврейския корен *shatah*, който тук може да е еквивалентен на арабски корен „да бъде червен“; следователно първата половина на стиха трябва да гласи „лицето ми е червено от плача ми“.

Сянка на смъртта. Погледът на очите на Йов предвещава смърт.

17. Несправедливост. Йов отрича намеците, които Елифаз е направил срещу него (виж гл. 15:34, 35).

Молитвата ми е чиста. Йов запазва не само целостта на действията си, но и искреността на молитвите си.

18. Не покривай. Стихове 18–22 записват пламенна молба за оправдание.

Моят вик. Йов желаше гласът на протеста му да не заглъхне нечут.

Нямат място. Тоест, нямат място за почивка.

19. Свидетел съм. Този стих представя доказателство за слаб лъч надежда в тъмната нощ на отчаянието. Въпреки че Йов е убеден, че Бог го измъчва, той все пак запазва поне известна доза доверие в Него.

Моят опит. Буквално „моят свидетел“, тоест „този, който свидетелства“. LXX тук гласи: „моят защитник е на небето“.

20. Към Бога. Само Бог е убежището на Йов. Колкото и силно да си мисли, че Бог го е използвал, той все още се обръща към Него за оправдание, подкрепа и съчувствие. Няма към кого другаде да се обърне. Въпреки бурите, които раздвижват повърхността на живота му, дълбините остават до известна степен невъзмутими.

21. Застъпете се за един човек. Молбата на Йов изглежда е Бог да го обяви за невинен; Бог да спре да го измъчва и да се яви на негова страна. В стих 19 Йов е нарекъл Бог свой свидетел. Стих 21 изглежда е молба Бог действително да свидетелства в полза на Йов.

За своя съсед. Йов несъмнено често се е явявал като свидетел на приятел. Защо Не направи ли Бог същото и за него, когато той имаше такава остра нужда от Божията помощ?

22. Ще си отида. Този стих е по-подходящ за започване на следващата глава, която започва с очакване на приближаването на смъртта.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

2 ТМ 350; 3Т 508

4, 5 3Т 508

ГЛАВА 17

1 Йов се обръща към Бога от човешките. 6 Безмилостното отношение на хората към окаяните може да учуди, но не и да обезкуражи праведния. 11 Надеждата му не е в живота, а в смъртта.

1. Е покварен. Буквално „е разрушен“, „е счупен“. Същата форма на еврейския глагол се среща в Исая 10:27 и там е преведена като „ще бъде унищожен“. Вместо „дъхът ми“

(евр. ручи) можем да прочетем „моят дух“.

Тази глава е продължение на оплакванията на Йов, които започнаха с глава 16.

Логично е това разделение на главите да бъде или пропуснато, или поставено след гл. 16:21.

Изчезнал. Йов чувства, че е близо до смъртта.

Грейвс. LXX и Вулгата предават тази дума в единствено число. Множественото число в Еврейската дума може да се обясни, като се разглежда като отнасяща се до нишите, обикновено издълбани в погребални камери, за да се приемат мъртвите тела.

2. Присмехулници. Приятелите на Йов настояваха, че животът му може да бъде пощаден, ако се покае за греховете си. Те дори му предлагаха перспективи за светло бъдеще. За Йов подобна перспектива беше толкова далечна, че изглеждаше като чиста подигравка.

В тяхната провокация. Думата, преведена като „провокация“, произлиза от коренно значение, „да бъде непокорен“. Цифрата изглежда означава, че Йов не е могъл да получи облекчение от тези подигравки.

3. Положи сега. Или „дай сега залог“. Термините, използвани в този стих, са юридически термини. Йов призовава Бог да се яви на съд с него. „Залогът“ се отнася до парите, които съдът изисква, преди да започне разследването на случая. Целият пасаж би бил по-ясен, ако знаехме повече за древните правни практики. Изглежда, че Йов е искал Бог да даде гаранция, че ще влезе в съдебен процес с Йов при равни условия.

Поръчителство. Вероятно допълнително правно изискване, чието естество не се разкрива. Може да се отнася до обещание взаимна страна по делото, че ще спазват решението на съдията.

Удрям с ръце. Израз, означаващ потвърждаване на споразумение (виж Притчи 6:1; 17:18).

4. Скриха сърцето си. Йов говори за приятелите си. Той е сигурен, че Бог няма да им позволи да триумфират.

5. Говори ласкателства. Някои смятат, че този израз се отнася до онези, които предават приятелите си на разрушителя. Ако това е вярно, Йов сравнява приятелите си с хора, които съобщават местонахождението на съседите си на разбойници, за да могат разбойниците да ги ограбят.

На децата си. Децата страдат от бедствието, което сполетява родителите.

6. Наричателно. Йов наистина стана нарицателно, но не в смисъла, който очакваше. Той роди толкова добре преживя страданието си, че стана синоним на търпение и издръжливост (виж Яков 5:11).

Табрет. Евр. тофет, акт на плюене. Йов казва буквално: „плюене на лицето правя аз“ „стана.“ Преводът „табрет“ идва от объркването на тофет с тоф, „ръчен барабан“.

7. Окоито ми. Вижте Пс. 6:7; 31:9.

Сянка. Йов е просто скелет, изтощен и измършавял.

8. Смаян. Праведните хора ще се удивляват как човек, който е известен с верността си можеше да бъде позволено да страда толкова ужасно.

да се раздвижи. Същите тези праведни мъже ще се противопоставят на безбожните. Йов може да бъде визирайки приятелите си. Изводът не е ясен.

9. Да се придържа към пътя си. Йов сякаш говори за себе си и заявява, че той, праведен човек, който е бил толкова жестоко онеправдан, ще „се придържа към пътя си“. Въпреки изкушенията и нещастията си, Йов беше убеден, че ще може да устои. Той беше установил определени неща в сърцето си. Бедствието можеше да го разтърси, но не можеше да унищожи неговата почтеност (виж 2 Кор. 4:8, 9).

10. Върни се. Поднови атаката си. Вземи старите си аргументи. Повтори безчувствеността си. критики. Ще разкриете отново липсата си на мъдрост.

11. Дните ми са отминали. Йов всъщност пита: „Какво значение има какво ще се случи с мен сега?“ Той чувства, че всяка надежда за възстановяване е отминала. Кратките му фрази наподобяват въздишките на умиращ човек.

12. Те. Тоест, приятелите на Йов. Те се бяха опитали да убедят Йов, че денят ще се зазори за него, ако се покае (гл. 5:18–26; 8:21, 22; 11:15–19). Те заявяват по свой начин това, което е изразено в мисълта: „Най-тъмният час е точно преди зазоряване.“ Йов не беше намерил утеха в тези уверения. Изглеждаше, че им липсва звукът на искреност.

13. Гробът. Евр. she'ol. Йов очаква с известно нетърпение останалото от страданието, което гробът ще донесе.

14. Ти си мой баща. Силно фигуративен начин за описание на смъртта. Полът се променя от „баща“ на „майка“ и „сестра“, за да съответства на „червей“, което е женски род.

15. Надеждата ми. Въпросът е нерешена загадка. Приятелите му бяха устояли надежда. Като се има предвид близостта на гроба, къде е тази надежда?

16. Слезте надолу. Възниква въпросът кой е правилният подлог на глагола. Граматически се изисква подлог в женски род, множествено число, но такъв не е наличен или удобно да се използва от контекста. Някои считат „bars“ (решетки), съществително от мъжки род, за подлог и превеждат изречението по следния начин: „Ще се спуснат ли решетките на гроба?“ Други се връщат към „hope“ (надежда), женски род, единствено число (ст. 15), и говорят за надеждата като слизаща до решетките на преизподнята.

Речта на Йов завършва с нотка на пълно отчаяние. Гробът изглежда е единствената му надежда.

ГЛАВА 18

1 Валдад изобличава Йов за самонадеяност и нетърпение. 5 Бедствията на нечестивите.

1. Тогава отговори Валдад. Силно раздразнен, че Йов се отнася с такова презрение към съветите на приятелите си, Валдад вече не е в състояние да сдържа емоциите си. Той засипва Йов с презрителни обиди и се опитва да го уплаши, за да се съгласи. Той рисува по-страшна картина на крайния край на нечестивите от всяка предишна; и наемква, че Йов може да очаква още по-лоши неща, ако не промени начина си на живот. За Валдад Йов се е превърнал в...

нечестив човек (ст. 5, 21), възплъщение на злото. Няма твърде тежко наказание за такъв покварен човек.

2. Докога ще продължи? Валдад упреква Йов за многословието му. В предишната си реч той е направил същото (гл. 8:2). Причината за второто лице на множествено число в този и следващите стихове не е ясна. Може би Валдад смята, че Йов има поддръжници сред наблюдателите, от които може да е имало няколко, или се обръща не само към Йов, но и към онези, които са вярвали като Йов.

Марк. Тоест, наблюдавай, обръщай внимание, обмисляй. Помисли малко, вместо да говориш. Тогава, Спокойно и без бързане ще пристъпим към отговор на казаното от вас.

3. Зверове. Валдад може би има предвид казаното от Йов в гл. 12:7, че дори зверовете биха могли да дадат на тези приятели информация за Бога. Общата идея изглежда е, че Йов не е отнесъл възгледите им с уважението, което те смятали, че заслужава такава мъдрост.

Подло. Йов не беше използвал този термин, за да опише приятелите си. Обвинението беше изопачаване на фактите.

4. Той разкъсва себе си. Еврейският език позволява бързи преходи от второ към трето лице и обратно. В тези думи може да има алюзия към гл. 16:9, където Йов представя Бог като разкъсващ го „в гнева си“.

Бъди изоставен заради теб. Ще се промени ли ходът на света, за да отговори на желанията ти? Йов си е пожелавал някои невъзможни неща (виж гл. 3:3–6). Укорът на Валдад не е напълно несправедлив, но той не взема предвид ефекта, който страданието на Йов е оказало върху мисленето му.

5. Ще бъдат угасени. Този стих започва поредица от очевидно пословични поговорки, показващи, че бедствие със сигурност ще застигне нечестивите. Думите тук може да се отнасят до обичаите на арабското гостоприемство, при които огнят се е поддържал в полза на непознати и гости (виж Притчи 13:9; 24:20).

6. Неговата свещ. За ориенталците угасването на лампа е образ на пълно опустошение. Светлината, горяща в къщата, и огнят, горящ в огнището, са символи, че съдбата на собственика е все още непокътната. Когато тази съдба е разрушена, светлината угасва (виж гл. 21:17).

7. Ще бъде стеснен. Образен начин да се каже, че сферата му на дейност ще бъде стеснен, дейностите му ограничени, правомощията му ограничени.

Неговият собствен съвет. Вижте Йов 5:13; Пс. 7:14–16; 9:16; 10:2; Осия 10:6.

Някои виждат в стихове 7–13 алюзия към различни изкуства и методи, практикувани в лова. В стих 7 няколко души се разпростират в гора и подгонват дивеча пред себе си, стеснявайки пространството от широка основа до тясна точка. Стихове 8–10 описват мрежи, ями и ями, приготвени за плячката. Според тази теория, стих 11 напуска за виещите кучета, които безмилостно подгонват дивеча. Стихове 12 и 13 описват евентуалното залавяне на жертвите. Тълкуването изглежда донякъде фантастично. Валдад вероятно не е имал предвид нищо повече от това да натрупа фигури, които биха подчертали неизбежността на окончателното залавяне.

8. Мрежа. Вижте Пс. 7:15; 9:15; 35:8; 57:6; Притчи 26:27. Нечестивите погубват себе си, докато кроят планове за гибелта на другите.

9. Джин. Капан за птици.

Разбойник. По-добре „капан за хора“, такъв, какъвто е предназначен да хваща и задържа крадци.

10. Примката. Валдад събира всяка дума, която му хрумва, описваща изкуството на хващането на примки. В ранните паметници е представено голямо разнообразие от приспособления за хващане на примки.

b12. Ухапан от глад. Към другите страдания на нечестивия човек ще се добавят и мъките на глада.

13. Здравината на кожата му. Буквално „частите от кожата му“, тоест крайниците или членовете на тялото.

Първороден на смъртта. Изглежда, че болестите се наричат синове на смъртта, тоест синове причинявайки смърт. В този случай „първородният на смъртта“ би бил болест от особено тежко естество. Вероятно има пряка препратка към Йов и неговото страдание.

14. От скинията си. Тоест, от шатрата си. Сигурността на дома е изгубена.

Крал на ужасите. Вероятно препратка към смъртта.

15. Ще обитава. Неясен пасаж. Вероятно става дума за непознати, живеещи в къщата му.

Журап. Възможна препратка към разрушението на градовете в равнината (Битие 19:24); или може да е алюзия към унищожението на имуществото на Йов от така наречения „огън Божий“ (Йов 1:16); или просто препратка към журапа като символ на запустение.

16. Пресъхнал. Вижте гл. 14:8. Друг образ на пълно запустение.

17. Спомен. Светът няма да почувства загуба, когато нечестивият човек си отиде (виж Пс. 34:16; 109:13).

На улицата. Тоест, във външния свят.

18. В тъмнината. Това, което Йов представя като добре дошло убежище (виж гл. 10:21, 22; 17:16), където той сам би се оттеглил с радост, Валдад изобразява като изгнание, в което Йов ще бъде тласнат заради греховете си.

19. Син, нито племенник. Нечестивият човек ще бъде скитник без дом, странстващ ту тук, ту там.

Нито сред собствения си народ, нито в местата на временното си обиталище ще остави потомство. Валдад вероятно се отнася до унищожението на децата на Йов.

20. Тези, които идват след това. Тази клауза е тълкувана като „потомци“.

Паралелното изречение „тези, които вървяха отпред“ е от еврейската дума *qadam*, която може да означава „да бъде отпред“, „да бъде с лице към“, откъдето идва и тълкуването „съвременници“. Някои превеждат двете изречения като „те от Запада“ и „те от Изтока“. Това е възможен превод, но прилагателните, преведени по този начин, не се използват никъде другаде за жителите на тези места. области.

21. Със сигурност такива са. Валдад не добавя нищо стряскащо ново в изблика на осъждане, който се намира в тази глава. Той изразява с нова ярост схващането си, че бедствията на Йов са резултат от греховете му. Възможно е подновената ярост на атаката на Валдад да се дължи отчасти на разочарованието, което той изпитваше в резултат на факта, че по-ранните му предупреждения не бяха чути. Може би Валдад е изчерпал логиката си и сега разчита на ярост, за да запълни липсата.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

8 АН 72

ГЛАВА 19

1 Йов, оплаквайки се от жестокостта на приятелите си, показва, че в него има достатъчно нещастие, за да ги храни тяхната жестокост. 21, 28 Той жадува за състрадание. 23 Той вярва във възкресението.

1. Йов отговори. Йов отговаря на втората реч на Валдад, като протестира срещу грубостта на приятелите му и като отново разказа за неволите си.

2. Измъчвай душата ми. Йов не е стоик. Той не е безчувствен към атаките на приятелите си. Напротив, думите им го жият, измъчват го, нараняват душата му. Атаката на Валдад е най-жестоката от всички. Отговорът на Йов показва колко дълбоко е засегнат всъщност. Валдад е попитал колко време ще мине, преди Йов да спре да говори (гл. 18:2). Йов отговаря, като пита Валдад колко дълго ще продължи да го наранява.

3. Десет пъти. Този израз вероятно е кръгло число (виж върху Бит. 31:7; виж също Бит. 31:41; Чис. 14:22; Неем. 4:12; Дан. 1:20).

Вие се правите на странни. Евр. тахкеру, което се среща само тук. Значението е несигурно. Други възможни значения са „онеправдаваш ме“, „обиждаш ме грубо“.

4. Сгреших. Не е задължително да е признание за морална вина, а по-скоро осъзнаване на грешката. на човешките ограничения.

Остава със себе си. Вероятно означава „не наранява никого освен себе си“.

5. Възвеличавайте се. Тоест, поставяйте се в ролята на цензори и съдии.

Пледи срещу мен. Приятелите използват нещастията на Йов като доказателство срещу него.

6. Бог е съборил. Йов не само е бил жертва на неразбирането на приятелите си; той е чувствал, че е и жертва на Божия гняв. Валдад е придавал голямо значение на капаните, клопките и мрежите, поставени за нечестивите (гл. 18:7-12). Валдад е намекнал, че Йов е попаднал в капани, които самият той е поставил. Йов отговаря, че мрежата, в която е оплетен, е от Бога.

7. Плача. Още от самото начало Йов вика, че е бил неоправдан (виж Йов 3:26; 6:29; 9:17, 22; 10:3; Йер. 20:8; Авак. 1:2). Досега той не е получил отговор от Бога.

8. Ограден. Вижте Йов 3:23; 13:27; Плач 3:7, 9; Осия 2:6. Това може да е образ, взет от пътник, чийто път е препречен, така че не може да напредва. Йов чувства, че е осуетен.

Тъмнина. Йов се чувства като човек, който не вижда накъде отива.

9. Слава ... корона. Достойнство и чест (виж Притчи 17:6; Плач 5:16; Езекиил 16:12).

10. Унищожи ме. Йов сякаш се сравнява с град, чиито стени са нападнати от всички страни и разбити.

Премахнат като дърво. Или „изтръгнат като дърво“. Надеждата на Йов беше да води спокойно и благочестив живот, заобиколен от роднини и приятели, докато настъпи старостта и той може да слезе в зряло достойнство в гроба. Тази надежда беше изкоренена, когато го сполетяха бедствията.

11. Неговите врагове. Йов не казва, че той и Бог са врагове, а че Бог се отнася с него, сякаш е Негов враг, и Йов не може да разбере защо.

12. Войски. Йов се връща към сравнението с обсадения град и представя нападателите си като издигайки насипи, за да го обградят, или могили, от които да разрушат защитните му съоръжения.

13. Братя. Не е ясно дали Йов говори за буквалните си братя (гл. 42:11), или е използвал термина в преносен смисъл, за да се отнесе към близки приятели или към хора от същия ранг в живота. Този стих е първият от поредица изрази, описващи неговите приятели и роднини и отношението им към него. В гл. 19:13-19 се срещат следните изрази: „братя“, „познати“, „роднини“, „близки приятели“, „тези, които живеят в дома ми“, „служини“, „служиня“, „жена“, „деца“, „близки приятели“, „тези, които обичах“.

14. Роднини. Буквално „близки“. Думата се отнася до близост, независимо дали чрез кръв, обич или местоположение.

Познати приятели. Сравнено с Пс. 41:9.

15. Тези, които живеят. Евр. гарим, буквално „пришълци“. Може да се отнася до гости, непознати, слуги, наематели. Основната идея е, че те не са постоянни жители, макар че за известно време са обитатели на дома.

Аз съм извънземен. Тоест, те престават да ме третират като глава на семейството.

16. Няма отговор. Йов беше свикнал с послушанието от страна на слугите си. Сега те го игнорираха.

17. Дъхът ми е странен. Вероятно е неприятен заради болестта му.

Моята жена. В цялата книга се споменава само една съпруга на Йов – забележителен факт, доколкото той със сигурност е живял във време, когато полигамията е била често срещана.

Моето собствено тяло. Буквално „моята утроба“, тоест утробата на майка му (виж гл. 3:10). Под деца Йов очевидно има предвид своите братя и сестри.

18. Малки деца. Евр. „авилим“, дума, означаваща или „малки деца“, както тук и в гл. 21:11, или „нечестиви“, както в гл. 16:11. Децата са представени като отказващи на Йов уважението, дължимо на възрастта му.

19. Вътрешни приятели. Буквално „всички мъже, които съм съветвал“.

Тези, които обичах. Сравнете Пс. 41:9; 55:12–14; Йер. 20:10. Отчуждението на Близките приятели са едно от най-горчивите преживявания в живота.

20. Впива се в кожата ми. Описание на състояние на тежка измършавялост, резултат от болестта му.

Кожата на зъбите ми. Пословичен израз, показващ, че Йов едва се е измъкнал. Болест го преследваше, докато не изтощи напълно.

21. Смилете се. Това е един от най-трогателните призиви на книгата. Йов е показал колко е изоставен и самотен. Той е описал най-красноречиво тежкото си положение. Сега моли приятелите си за състрадание.

22. Преследвайте ме. Защо ме преследвате, без да дадете причина за това? Защо ме обвиняваш в престъпления, които не съм извършил?

Доволен от плътта си. Ориенталски идиом, означаващ „Защо винаги клеветиш?“ „мене?“ В Дан. 3:8 думата, преведена като „обвиняван“, буквално е „яде парчета от“. Клеветникът, обвинителят, е образно изобразен като поглъщащ плътта на жертвата си.

23. Сега бяха написани. Това може да се отнася до думите, които следват непосредствено след това. Този стих въвежда един от най-важните пасажии в книгата.

Отпечатано. Буквално „изрязвам“, „вписвам“. Преводът „отпечатано“ може да предава погрешна представа, тъй като печатането е било непознато по времето на Йов.

Книга. Евр. sepher. Не е задължително да е разширен документ. Думата се използва за описание на удостоверение за развод (Втор. 24:1, 3), акт за покупка (Ер. 32:11, 12), общ регистър (Бит. 5:1), книга със закони (Исх. 24:7), както и разширени разкази като историята на царете (1 Царе 11:41).

24. Олово в скалата. Йов желае записът му да бъде изсечен дълбоко в скалата с желязо длето, а издълбаният жлеб да се запълни с олово. Сега е известно, че точно тази практика е била следвана в древността, както например с надписа Бехистун (виж илюстрацията срещу стр. 81; виж също том I, стр. 98, 110).

25. Моят изкупител. Това е един от най-често цитираните текстове в книгата. Той представлява значителен напредък в развитието на Йов от отчаяние към увереност и надежда. „От дълбините на обезсърчението и униинето Йов се издигна до висотите на безпогрешното...“

уповавай се на милостта и спасителната сила на Бога" (РК 163). Еврейската дума, преведена като „изкупител“, го'ел, се превежда като „отмъстител“ или „мъстител“ (Числа 35:12, 19, 21, 24, 25, 27) и роднина, или близък роднина (Рут 2:20; 3:9, 12; 4:1, 3, 6, 8, 14; виж върху Рут 2:20).

Бог често е наричан гоел в смисъл, че Той защитава правата на хората и откупва онези, които са попаднали под чужда власт (Исая 41:14; 43:14; 44:24; 47:4; и др.).

Йов вече е изразил желанието си да има „съдия“ между него и Бога (гл. 9:32–35). В гл. 16:19 той заявява убеждението си, че неговият „свидетел е на небето“. В стих 21 от същата глава той копнее да има защитник, който да се застъпва за делото му пред Бога. В гл. 17:3 той призовава Бога да бъде негов гарант. След като е разпознал Бога като „съдия“, свидетел, защитник, гарант, е напълно логично той да стигне до разпознаването на Бога като свой изкупител. Този текст представлява едно от старозаветните откровения за Бога като изкупител на човека, дълбока истина, която е била напълно разкрита на хората в личността и мисията на Исус Христос.

Последният ден. Значението е, че колкото и дълго да страда Йов, колкото и продължителни да са били бедствията му, той е бил напълно уверен, че Бог в крайна сметка ще го реабилитира. Формулировката на стихове 25 и 26 показва, че божественото реабилитиране ще се случи, когато Бог „застане... на земята“ и когато Йов „види Бога“. Това е безпогрешен поглед към възкресението.

26. В плътта ми. Този текст представлява няколко трудности при превода. Еврейският има нито „червеите“, нито „тялото“. Различните английски версии показват интересна вариация в превода както в текстовете, така и в полетата си. Преводът, който се намира в полето на RV (цитиран в Ed 156), дава сравнително буквален превод на еврейския: „И след като кожата ми бъде унищожена, ето какво ще стане, дори от плътта ми ще видя Бога.“ Вместо „от плътта ми“ някои превеждат „без плътта ми“ или „далеч от плътта ми“.

Разликата произтича от възможността за придаване на различни определения на еврейския предлог *min*, предаден по различен начин като „в“ (KJV), „от“ (RV), „без“ (RSV). Мин има редица значения: (1) „от“, изразяващ отстраняване, като „от планината“ (Исх. 19:14); (2) „далеч от“, с идеята за отделяне, като „без знанието на събранието [буквално „от очите на събранието“]“; (3) „извън“, като „извън водата“ (Исх. 2:10); (4) различни други значения, като например „отстрани“, „отстрани на“, „на“, „вследствие на“, „при“, „чрез“. Контекстът трябва да определи избора на значение във всяка среща на предлога.

В разглеждания текст, независимо от приетия превод, има индикация за вяра в телесно възкресение или поне не за отричане на това. Преводите, използващи фразата „в плътта ми“ или „от плътта ми“, ясно изразяват такава вяра.

Преводите, подкрепящи тълкуването „без плътта ми“ или „далеч от плътта ми“, биха могли да се разглеждат като представящи мисълта, че Йов е очаквал да види Бог във възкресеното си тяло, а не в сегашното си тяло – гледна точка, по същество паралелна на твърдението на Павел в 1 Коринтяни 15:36–50. Ако това е било намерението на твърдението на Йов, той прави важното наблюдение, че някой ден ще бъде свободен от измъчването си от болести и болка тяло и че в славното си ново тяло ще има привилегиата да види Бог (виж Фил. 3:21; ВЦ 644, 645).

27. Ще видя. „Патриархът Йов, гледайки надолу към времето на втория път на Христос пришествието, каза: „Когато ще видя сам, и очите ми ще видят, и не чужденец“ (COL 421). Йов посочва, че при възкресението той ще запази личната си идентичност.

Юздите ми. В иврит няма „макар че“. Изречението е отделено от гореспоменатото. Юздите са били смятани за седалище на силни емоции и Йов тук сякаш изразява искрен копнеж за изпълнението на славните събития, за които току-що е говорил.

28. Трябва да кажете. Йов заплашва приятелите си. Всъщност той казва: „Ако след това, което казах, продължите да се огорчавате срещу мен и да се съветвате как най-добре да ме преследвате, все още приемайки, че аз съм виновен – бойте се.“ Приятелите на Йов многократно са произнасяли присъди срещу него. Сега, с повишена увереност, Йов на свой ред ги заплашва с божествен гняв и съд.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

7–21 Изд. 156

24 СН 561; ТМ 430; 7Т 164

25 мм 33; МУР 410; РК 264

25, 26 МЛ 328

25–27 Изд. 156; ГК 299; П.К. 164; 2С 88

27 КОЛ 421

ГЛАВА 20

Софар показва състоянието и участието на нечестивите.

1. Тогава отговори Софар. Това е втората реч на Софар. Целта му е да покаже, че без значение колко високо може да се въздигне един нечестив човек, без значение колко проспериращ може да стане, Бог ще го смири и ще го накара да страда. Приложението към Йов е твърде очевидно, за да бъде пренебрегнато. Глава 19 завършва с предупреждение от устата на Йов. Софар негодува, че Йов прехвърля заплахата от наказание върху приятелите си, когато Софар е сигурен, че единствено Йов е виновен.

2. Моите мисли. Мислите на Софар не са спокойно размишление или дълбока медитация. Той е развълнуван. Мислите му сякаш се преплитат една в друга, търсейки израз.

Бързам. Софар признава прибързания си и импулсивен темперамент.

3. Чекът. Вероятно Софар има предвид казаното от Йов в края на речта му. (гл. 19:29). Или може да се позовава на укора от гл. 19:2. Също така, той не може да е забравил какво е казал Йов в отговор на предишната реч на Софар (гл. 12:2). Софар всъщност казва: „Обвини ме лъжливо и негодуванието ми ме подтиква да отговоря.“ Този стих разкрива характера на Софар; той е възбудим и импулсивен. Едва е могъл да изчака, докато Йов приключи – тогава избухва в ярост.

Доколкото разбирам. Не е необичайно един импулсивен човек да твърди, че той говори от диктата на спокойната мъдрост.

4. Не знаеш ли? Въпросът е саркастичен, както бяха въпросите на Елифаз (гл. 15:7–13). Софар казва, че цялата история доказва неговата теза.

5. За момент. Този стих обяснява решението на Софар на проблема с просперитета на нечестивите. Той признава, че те може да викат от триумф, но радостта е мимолетна. Отчасти Софар е прав; но аргументът му е слаб, тъй като не успява да признае, че грешникът може да изглежда, че триумфира през целия си смъртен живот (виж Пс. 37:35, 36; 73:1–17). Краткотрайността на триумфа на нечестивите е една от основните теми на спора между

Йов и неговите противници. Елифаз и Валдад са поддържали същото мнение като Софар (Йов 4:8-11; 5:3-5; 8:11-19; 15:21, 29). Йов е убеден по различен начин. Той е видял нечестивите „да живеят, да остаряват, ... да стават могъщи в сила“ (гл. 21:7). Виждал ги е „да прекарват дните си в богатство и в един миг да слизат в гроба“ (гл. 21:13). Той не е готов да признае обобщенията на приятелите си. Йов показва по-голяма проникателност от приятелите си – проникателност, родена от страданието.

6. До небесата. Друг начин да се опишат висотите на постиженията и влиянието, които нечестивите могат да достигнат (виж Пс. 73:9; Дан. 4:22).

8. Като сън. Фигура на нестабилността на нечестивите. Няма нищо по-нереално и мимолетно от съня.

9. Окоето също. Софар използва почти същия език относно грешника, който Йов използва беше използвал по отношение на себе си (Йов 7:8, 10; вж. Йов 8:18; Пс. 103:16).

10. Угаждай на бедните. Може би в смисъл да бъдеш просяци на просяците.

Възстановяване. Този стих изобразява унижението на гордия, преуспяващ грешник пред място, където той търси благоволенieto на бедните и е принуден да им даде богатството си.

11. Костите му са пълни. Редът буквално гласи „костите му са пълни с младостта му“, че е пълен с младежка енергия. Изглежда няма нужда да добавяме думите „на греха“. Без тях следващият ред може да се разбере като казващ, че младежката енергия ще легне в прахта.

12. Бъди сладък. Този стих започва нова строфа. Злото има своето удоволствие, но то е плитко и преходно.

13. Макар и да го щади. Злото е вкусно. Грешникът мрази да се разделя с глупостта и удоволствието си. Той е като дете, което се стреми да накара едно бонбон да издържи възможно най-дълго.

14. Обръща се. Погълнатият грях става горчив и става като отровата на аспида.

15. Повърни ги. Изразителен начин за изобразяване на божествения съд, който Софар вярва, че е приготвен за нечестивите.

17. Мед и масло. Сравнете Изх. 3:8, 17; 13:5; Втор. 26:9, 15; Ис. 7:22; Йоил 3:18.

Просперитетът е зависел от изобилието от водоснабдяване. „Маслото“ вероятно е било квасено мляко.

18. Ще възстанови ли? За да обезщети онези, които е ограбил, нечестивият ще трябва да им даде богатство, което е спечелил честно.

19. Изоставени бедните. Тези обвинения за малтретиране на бедните сега за първи път са насочени срещу Йов. По-късно те са открито повдигнати от Елифаз (гл. 22:5-9). Йов отрича тези обвинения (гл. 29:11-17).

20. Да не чувства тишина. Редът гласи буквално „защото не познаваше тишина в корема си“, тоест, неговата алчност никога не беше задоволена.

Няма да спести. Няма да може да задържи нещата, натрупани от алчността му.

21. Месо. евр. 'okel, "храна".

Търсете неговите блага. LXX тук гласи: „Затова богатата му няма да процъфтяват.“

22. В затруднено положение. Благоденствието няма да го освободи от затруднения.

23. Яростта. Софар очевидно прилага тези думи към Йов. В разгара на своето благоденствие, Йов е съкрушен. Думите на Софар са предназначени да нанесат дълбока вреда. Той се опитва да представи Йов като грешник, страдащ от яростта на Божия гняв.

24. Той ще избяга. Бог е изобразен като воюващ срещу грешника, който се опитва безуспешно да избяга.

25. Блестящ меч. Евр. *baraq*, буквално „светкавица“, използвано тук преносно, за блестящ връх на стрела. Графичната картина изглежда е на нечестивия човек, който се опитва да извади стрела от тялото си. Ужасите от неминуема смърт са върху него. Изводът е, че Йов е като такъв човек.

26. Тайни места. Изречението гласи буквално: „цялата тъмнина е запазена за неговите съкровища“. Идеята вероятно е, че всякакъв вид бедствие очаква съкровищата, които нечестивият човек е събрал и е запазил за себе си.

Огънят не е раздухан. Вероятно това е бил огън, който не е бил запален от човешки ръце. Софар може би намекват за „огъня Божий“ (гл. 1:16), който изгорил овцете и слугите на Йов.

27. Разкрий беззаконието му. Това е отговорът на Софар на апела, който Йов отправя в гл. 16:18, 19 към небето и земята да свидетелстват за него. Небето, казва той, вместо да говори в негова полза, ще разкрие беззаконието му. Земята, вместо да застане на негова страна, ще се въстане срещу него.

28. Умножете се. Божият гняв ще накара всички тези неща да изчезнат като потоп, който се оттича.

29. Това е откъсът. Това заключение е подобно на това, което Валдад направи в края на речта си (гл. 18:21). С това размахване Софар възнамеряваше да внуши на Йов, че не може да очаква друга съдба освен тази, която страда.

С това приключение на Софар завършва. Той не се появява в третия кръг от речи. Речта му представя тесногръдото, легалистично, критично отношение на приятелите в неговия апогей. Едва ли е възможно да се подчертае по-страшно и графично, отколкото прави Софар, теорията, че нечестивият богаташ е наказан от Бога. За Софар Йов е безбожен човек, който понася последиците от собствените си грехове. Той е виновен за несправедлива печалба; следователно Бог поглъща притежанията му. Софар се стреми да задуши новото доверие в Бога, което Йов е изразил. Не се забелязва никакъв намек за доброта или съчувствие.

ГЛАВА 21

4

1 Йов показва, че дори в съда на човека той има причина да скърби. 7 Понякога нечестивите преуспяват, тъй като презират Бога. 16 Понякога гибелта им е очевидна. 22 Щастливите и нещастните са еднакви в смъртта. 27 Съдът на нечестивите е в друг свят.

1. Йов отговори. Това е началото на третия цикъл от речи (гл. 21–31), включващ три от Йов, един от Елифаз и един от Валдад. Софар липсва в този цикъл.

2. Утешения. Елифаз е говорил за собствените си думи като за утеха от Бога (гл. 15:11). Тук Йов търси утеха в привилегията да бъде чул. Често има повече терапия за душата в това да бъдеш изслушан, отколкото в това да ти говорят.

3. Търпи ме. Тоест, позволи ми. В първия ред е поставен акцент върху „аз-а“. Йов сякаш намеква, че опонентите му не му дават справедливия му дял от спора, обвинение, което едва ли може да бъде оправдано. Откакто диалогът започна, Йов имаше да каже повече от своите утешители.

⁴ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 13:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

Подигравка. Това твърдение може да е било насочено специално към Софар, чието последно Разговорът сигурно го е натъжил особено много и който, след отговора, който Йов сега прави, няма какво повече да каже.

4. Моето оплакване. Йов намеква, че се оплаква от нещо, което има свръхестествена причина.

Бъдете обезпокоени. Като се има предвид факта, че Бог го наказва, защо да не се тревожи?

5. Бъдете учудени. Йов е на път да твърди, че нечестивите хора живеят дълъг, безгрижен и проспериращ живот. Знаейки, че тази революционна идея ще предизвика ужас и възмущение у слушателите му, той ги подготвя за шока.

6. Страхувам се. Самият Йов е изпълнен със страх, когато мисли за последиците от това, което ще каже. Сериозно нещо е да се изразява философия, която е в противоречие с мисленето на съвременниците.

7. Защо? Предходните стихове разкриват, че Йов не задава въпроса просто заради спора. Той е искрено загрижен. Наблюдавал е успеха и просперитета на нечестивите. За разлика от приятелите си, той е готов да признае това странно явление. Но въпреки че го признава, му е трудно да се примири с него. Йов не е единственият човек, който е търсил отговора на този объркващ въпрос.

Остарейте. Софар твърди, че триумфът на нечестивите е кратък (гл. 20:5). С по-голямо прозрение Йов вижда, че благоденствието на нечестивите може да продължи през целия им живот.

8. Потомството е установено. Приятелите на Йов твърдят, че децата на нечестивите мъже ще бъде отсечен (гл. 18:19). Тази позиция Йов оспорва.

9. В безопасност от страх. Приятелите на Йов твърдяха точно обратното (гл. 15:21–24; 20:27, 28).

11. Децата танцуват. Картина на безгрижно щастие и просперитет.

12. Тимпан. „Тимпанът“ е бил ръчен барабан. Арфата, всъщност лира, е била прост инструмент, състоящ се от дървена рамка, върху която са били опънати от четири до седем струни. Органът е бил обикновена тръстикова тръбичка. Тези инструменти изглеждат представляват оригинала на трите вида музикални инструменти – ударни, струнни и духови. За допълнителна информация относно древните музикални инструменти вижте стр. 29–42.

13. За миг. Нечестивите живеят своя проспериращ, безгрижен живот и умират без страдание или продължителна болест. Йов не бива да се разбира в смисъл, че това винаги е преживяването на нечестивите. Но той е наблюдавал достатъчно от живота, за да знае, че това често е така. Тази картина на живота е напълно в противоречие с тази на неговите приятели, които са си представяли нечестивите като неизменно страдащи от угризения на съвестта (гл. 15:20), бездетност (гл. 18:19) и трагична смърт (гл. 20:24).

14. Махнете се от нас. Твърденията тук изразяват философията на неверието във всички епохи. Самодостатъчният човек не чувства никаква нужда от Бог. Той не иска да познава Божиите пътища. Той не признава авторитета на Всемогъщия. Той не се интересува от нищо, което не му обещава незабавна печалба.

16. В ръката им. Някои предават това изречение като въпрос: „Не е ли доброто им в ръката им?“

Съвет. Изречението може да се преведе като „Далеч от мен бъде съветът на нечестивите!“ Сатана беше обвинил Йов, че служи на Бога за временна награда. Йов опроверга това обвинение, като се придържаше към Бога, въпреки че не можеше да разбере Божиите пътища. Сега той отива

освен това, и отказва да се съюзи с нечестивите, въпреки че признава, че те са проспериращи, а той не е.

17. Колко често. Валдад беше казал: „Да, светлината на нечестивите ще бъде угасена“ (гл. 18:5). Йов сега пита: Колко често всъщност се случва това?

Разпределя скърби. Този ред вероятно трябва да се чете като въпрос, паралелен на първите два реда от стиха. Мисълта тогава би била: „Колко често Бог раздава скърби в гнева Си?“

18. Стърнище. Този стих вероятно трябва да продължи като част от поредицата въпроси въведено в предишния стих и гласи: „Колко често са като слама?“

19. За децата си. Йов сякаш предполага, че опонентите му могат да повдигнат следното възражение срещу аргументите му: „„Бог“, казвате вие, „наказва нечестивия, като наказва децата му.““

Възнаграждава го. Тази част от стиха изглежда е отговорът на Йов: „Нека си го отплати, за да го узнаят“ (RSV). Йов желае самите грешници, а не техните деца, да усетят въздействието на злите си дела.

20. Очите му. Този стих продължава мисълта на предишния стих и може да гласи: „Нека собствените им очи.“ Йов е забелязал, че грешниците умират в просперитет и привидна благосклонност, но той би искал да не е така. Той е склонен да пожелае приятелите му да са прави в настояването си, че злото се възнаграждава в този живот – но опитът го е научил, че те не са прави в своето мнение.

Гняв. „Нека пият“ (виж Втор. 32:33; Ис. 51:17, 22; Йер. 25:15; Откр. 14:8).

21. В дома му. Приятелите на Йов изглежда са били на мнение, че децата на нечестивите хора ще бъдат наказани (вижте стих 19). Йов отговаря, че нечестивите трябва да страдат за собствените си грехове, защото, казва той, всъщност доколко нечестивите се интересуват какво се случва с домовете им след собствената им смърт? Виж Езекиил 18:1–23.

22. Учи Бога на знание. Йов посочва неразгадаемостта на Божиите пътища и признава, че е безполезно човек да се опитва да разбере или промени Божиите пътища. Това е дълбоко чувство.

23. Човек умира. Йов отново подчертава очевидния факт, че няма надежден норма, чрез която да се обясни страданието или свободата от страдание.

24. Гърди. Евр. „aṭînim“, само тук в Стария завет. Значението е неясно. В съвременния иврит „aṭan“ означава „да се сложи“, например маслини в съд. От това някои извличат значението „кофи“ (вижте полето на KJV). LXX има „вътре“, сирийското „страни“, тоест „хълбоци“. RSV го превежда като „тялото му, пълно с тлъстини“. Какъвто и да е правилният превод, цифрата очевидно означава просперитет.

25. В горчивината. За разлика от просперитета на едни, други умират в горчивина след живот, изпълнен с нещастие. Йов не се опитва да обясни тази аномалия в живота.

26. Еднакви. В смъртта състоянието и на двамата е едно и също (вижте на гл. 3:20).

27. Грешно си въобразяване. Йов е наясно, че приятелите му го смятат за много зъл. Той знае, че не се радва на тяхното съчувствие.

28. Къщата. Приятелите на Йов твърдяха, че домът на нечестивите ще бъде разрушен (гл. 8:15, 22; 15:34; 18:15, 21). Те бяха упорити в своята теория. Заключение им бяха ненадеждни от тяхната гледна точка, защото смятаха, че всеки, който е сполетял нещастие, е нечестив.

29. Тези, които отиват. Йов моли приятелите си да разпитат пътешественици, които са наблюдавали много хора в много страни, и да видят дали не са съгласни с него. Йов беше сигурен, че

Наблюдението на такива хора би разкрило, че много добри хора страдат, а много зли хора преуспяват.

30. Запазено е. Евр. *uṣṣāṣek*, от *ṣāṣak*, „да задържа“ (виж Бит. 20:6; 22:12, 16). Думата понякога се превежда като „да пощада“ (виж 4 Царе 5:20; Пс. 78:50). Изречението изглежда означава, че нечестивите са пощадени от проблемите на настоящия живот с оглед на предстоящия съд, когато ще получат наказанието си. Това наблюдение е в хармония с твърдението на Петър (2 Петрово 2:9).

До деня на погибелта. Някои превеждат това като „в деня на погибелта“. „До деня на гнева“ превеждат те като „в деня на гнева“. Това е направено с известно преувеличение на значението на еврейския предлог *le*, който правилно означава „до“ или „защото“. Проманата е направена в опит да се приведат твърденията на този стих в хармония с контекста, защото се смята, че Йов все още подчертава факта, че нечестивите избягват беди.

31. Кой ще обяви? Докато нечестивият е на власт, никой не смее да го осъди в лице или да го накаже за нечестие то му.

32. И все пак. Думата, преведена като „доведен“, означава „да вода“, „да нося“, както в процесия. Идеята изглежда е, че нечестивият човек умира с пълна почит и е носен в процесия до гроба си.

33. Ще бъде сладко. Фигура на речта, която не трябва да се тълкува като поучение за съзнание. в смъртта (вижте върху Пс. 146:4).

Безброй. Откакто Каин беше убит, портите на гробницата се отваряха и затворени в безкраен ритъм. Имаше само две изключения, Енох и Илия. Мрачният жътвар ще продължи да взема своята жертва, докато накрая „смъртта бъде погълната от победата“ (1 Кор. 15:54).

34. Напразно. Философията ти е погрешна, казва Йов на приятелите си. Твоята идея за божествено Възмездие в този живот не се потвърждава от фактите на човешкия опит. Няма утеха в това, което казваш, защото не говориш истината. Тази глава може да се нарече триумфът на Йов над противниците му. Той не е раздражителен, както в началото. Неговите изявления са по-малко лични и по-дълбоки. Тази реч е белязана от сериозност, увереност и благоговение.

ГЛАВА 22

1 Елифаз показва, че човешката доброта не е от полза за Бога. 5 Той обвинява Йов в различни грехове.

21 Той го увещава към покаяние с обещания за милост.

1. След това Елифаз. Отличителната черта на тази трета реч на Елифаз е, че той обвинява Йов в конкретни грехове срещу неговите близки. Въпреки че Елифаз е най-милият от приятелите, в тази реч той изглежда отчаян в опита си да защити позицията си.

Той завършва тази реч, както направи и първата си, с призив към Йов да промени начина си на живот, за да може да бъде избавен от страданията си.

2. Полезен. Този стих съдържа първия от четири въпроса, които, взети заедно, се разглеждат като силогизъм. Според тази схема първите два въпроса (ст. 2, 3) съставляват основната предпоставка; третият въпрос (ст. 4) - второстепенната предпоставка; и четвъртият въпрос (ст. 5) - заключението. В стих 2 Елифаз признава, че мъдрият човек може да се възползва от собствената си изгода, но отрича, че някой може да окаже каквато и да е благосклонност към Бога. Той заключава, че Йов смята Бог за свой задължен, заключение, което според него не е оправдано.

3. Дали е удоволствие? Елифаз прави Бог да изглежда изключително безличен. Той заявява, че Праведността или съвършенството на човека не носят нито удоволствие, нито печалба на Бога. Той сякаш се стреми да покаже, че мотивите, които подтиква Бог да причинява страдание, не са нито егоистични, нито произволни. Въпреки това, опитвайки се да докаже тезата си, Елифаз не успява да отдаде дължимото на характера на Бога. Псалмистът е имал по-адекватно разбиране за Бога (Пс. 147:11; 149:4).

4. От страх от теб. На този пасаж са дадени две тълкувания, представящи две различни значения: (1) Елифаз пита Йов дали смята, че Бог се страхува от него; (2) Елифаз пита: „Заради страха ти от Бога ли те изобличава Той?“ Последният въпрос предполага отрицателен отговор: „Със сигурност не! Ако Той те изобличава, това трябва да е защото не се боиш от Него. Фактът, че си изобличен, е положително доказателство за твоята вина.“ „Страх“ се използва в смисъл на благочестие: „Наистина Бог не наранява човека, защото е благочестив!“

Съд. Йов многократно е изразявал желание да отнесе случая си директно пред Бога (виж гл. 13:3). Елифаз смята подобна идея за абсурдна.

5. Голямо нечестие. Това е въведението на Елифаз към изброяване на това, което той считани за грехове на Йов.

6. Взет залог. „Залог“ е това, което е дадено от длъжник на кредитор за обезпечение. Престъплението, в което е обвинен Йов, е, че е изисквал такива обещания без основателна причина: тоест, когато няма дълг, когато дългът е платен или когато обезпечението е далеч надхвърляло стойността на дълга (виж Неем. 5:2–11). Според Левитския кодекс, дрехите, взети като залог, трябва да бъдат върнати до залез слънце (Изм. 22:26, 27). Също така е било забранено да се вземат воденични камъни като залог (Втор. 24:6). Несправедливото облагодетелстване на бедните е било често срещан недостатък на човечеството във всички епохи.

Греховете, в които Елифаз обвинява Йов, са злодеяния, които често се извършват от богати и влиятелни мъже. Повечето глаголи в стихове 6–9 са във време, което подсказва идеята за честота, което показва, че Елифаз е представил тези грехове като обичайния начин на живот на Йов. Единственото доказателство, което е имал, че Йов е извършил тези грехове, доколкото е известно, е фактът на неговото страдание. Ужасното нещастие, според философията на Елифаз, предполага тежки грехове.

7. Вода. Даването на вода на жадните се е смятало на Изток за едно от най-важните елементарни задължения на човека към ближните му (Притчи 25:21). Исая похвали теманитите (народът на Елифаз), защото те „донесоха вода на тридесетгодишния, изпревариха с хляба си бягащия“ (Исая 21:14).

8. Могъщ мъж. Буквално „ръка с ръка“. „Ръката“ в Писанието е символ на власт (Пс. 10:15; 89:13; 98:1; Езек. 30:21). Някои приемат този стих като умишлена препратка към Йов. Ако това е било намерението, Елифаз е имал предвид, че Йов е лишил бедните от собственост и е завладял насилствено земята. Други смятат, че „могъщите“ и „почтените“ мъже може да се отнасят до приятелите и васалите на Йов.

9. Изгони вдовиците. Потисничеството на тези класи се счита в Писанията за тежко престъпление (Второзаконие 27:19; Йеремия 7:6; 22:3). Йов не можеше да остави подобно обвинение безспорно (вижте неговия отговор в Йов 29:13; 31:21, 22).

10. Следователно, Елифаз не поема никакви рискове, ако Йов не тълкува погрешно твърденията му. Той прави заключенията си конкретни. Нещастията на Йов са пряк резултат, подчертава Елифаз, от грубото му малтретиране на слабите и нуждаещите се.

Примки. Сравнете заплахата на Валдад в гл. 18:8–10 и собственото признание на Йов в гл. 19:6.

Внезапен страх. Вижте гл. 7:14; 13:21.

11. Тъмнина. Символ на объркване и бедствие (виж гл. 19:8; 23:17).

Води. Често срещан библейски символ за бедствие (виж Йов 27:20; Пс. 42:7; Пс. 69:1, 2; 124:4, 5; Ис. 43:2; Плач 3:54).

Стихове 10 и 11 са преход от обвинението в предходния раздел към предупреждението, което следва.

12. Във висините. Елифаз обръща внимание на трансцендентността и всемогъществото на Бог. Това е просто повторение на често повтаряния аргумент на приятелите на Йов. Те наблюдаваха на суверенитета на Бог. До известна степен много от твърденията им бяха верни, но в крайна сметка самият Бог, когото описваха с такива възвишени думи, ги смъмри за казаното от тях (гл. 42:7). Излагането на абстрактни факти не е достатъчно. Правилното прилагане на такива факти е от съществено значение. В гл. 21 Йов основава тезата си на наблюдаеми, неоспорими факти. Вместо да отговори на тези факти, Елифаз упреква Йов, че отрича божественото провидение и се опитва да замъгли какво всъщност прави Бог, като обръща внимание на това, което Бог е способен да направи.

Много хора от времето на Елифаз са допускали подобна грешка. Това, което Бог избира да направи, е... безкрайно по-голямо значение от това, което Той теоретично е способен да направи. Йов се стреми да разбере Бога, докато Елифаз просто се опитва да защити Бога. В дългосрочен план човекът, който се опитва да изясни тайните на Божиите действия, защитава Бога по-ефективно от човека, който се задоволява само с изрази на подчинение. Разбира се, човешкият ум не може да проумее всички Божии пътища, но това, което може да се разбере относно Бога, трябва усърдно да се търси.

Напълно правилно и уместно е да положим всичките си усилия, за да разберем какво Бог е сметнал за уместно да разкрие относно начините Си на отношение към Своите творения. Самият факт, че Той е сметнал за уместно да направи определена информация достъпна, е доказателство, че възнамерява тя да бъде известна. Но човек тръгва по път, изпълнен с опасности, когато си позволява да проумее това, което Бог не е сметнал за уместно да разкрие. Именно тук мнозина са се изгубили и са претърпели корабкрушение в душите си. Затова нека се задоволим с това, което Бог е сметнал за уместно да разкрие, но усърдно се стремим да разберем колкото е възможно повече с ограничените ни умове.

13. Тъмният облак. В стихове 13 и 14 Елифаз влага думи в устата на Йов. Той не вижда как Йов би могъл да отстоява мнението си, без да отрича възможността Бог да е наясно с условията на тази земя (виж Пс. 10:11; 73:11; 94:7; Ис. 29:15; Езек. 8:12).

Йов е обвинен, че вярва, че Бог не може да вижда през тъмните облаци, които Го обграждат (виж Пс. 18:11; 97:2).

14. Кръг. Евр. *chug*, буквално „кръг“, както в Исаия 40:22.

15. Отбелязал ли си стария път? Буквално: „Ще пазиш ли стария път?“ Елифаз предполага, че намерението на Йов е да се съюзи с онези хора, чието процъфтяващо нечестие е описал в предишната глава (ст. 7–15). Някои смятат, че има препратка към допотопните хора (виж гл. 22:16).

16. Потоп. Елифаз подчертава несигурността на нечестивите.

17. Махни се от нас. Йов преди това е приписвал тази поговорка на преуспяващите нечестиви (гл. 21:14, 15).

За тях. LXX и сирийският превод тук гласят „за нас“, което прави изречението още един израз на арогантност.

18. Напълни домовете им. Може би фразата е предназначена да бъде иронична: „Искаш да кажеш, че Той напълни домовете им с добри неща!“ Или Елифаз може би се опитва да изрази това, което му се струва контрастът между внезапното наказание, което сполетява нечестивите, и дългия период на просперитет, който го предшества, което им придава вид на освобождаване от наказание. В гл. 21 Йов подчертава просперитета на нечестивите. Елифаз подчертава тяхното сигурно унищожение.

Съвет. Последният ред на стих 18 повтаря изявлението на Йов в гл. 21:16. Йов беше използвал изразът след описанието му на преуспяващите грешници. Елифаз, след като е описал и нечестивите, сред които очевидно нарежда Йов, повтаря същия израз в потвърждение на своето благочестие.

19. Радват се. Праведните са описани като радващи се на унищожението на нечестивите. Ако това е подходяща реакция, защо приятелите на Йов да не се радват, когато Бог е решил да накаже някой толкова нечестив, колкото са предполагали, че е Йов?

Има основателен смисъл, поради който добрите хора могат да се радват на наказанието на нечестивите. Те не се радват, че грехът е извършен. Нито пък се радват на страданието, свързано с наказанието. Те се радват на факта, че злото е изкоренено, че в крайна сметка доброто ще триумфира.

20. Нашата субстанция. Евр. *qīṭaṇi*, буквално „нашето въстание“. Някои превеждат тази дума като „нашите противници“. Те смятат стиха за изявление на „невинните“ от предишния стих и ги карат да заявят: „Наистина онези, които се вдигнаха срещу нас, са отсечени.“ Преводът „субстанция“ следва LXX.

Огън. Друг символ на унищожението на нечестивите.

21. Запознай се. Този стих започва призива на Елифаз към Йов да се поправи. Елифаз приема за даденост, че Йов е грешник, напълно непримирен с Бога и непознаващ Него. Призивът е красив, но неправилно приложен.

Мир. Вижте Рим. 5:1.

Добро. Анализът на „доброто“, което е резултат от общуването с Бога, разкрива, че То включва следното: (1) прошка на греха, (2) увереност в спасението, (3) мир на съвестта, (4) победа над греха, (5) подкрепа в изпитания, (6) радост от служенето, (7) гражданство в царството на славата.

22. Законът. Евр. *torah*. Това е единственото срещане на думата в книгата Йов.

Тора основно означава „наставление“. Част от преживяването на пребиваването с Бога е получаването на Неговите наставления и цененето на Неговите думи.

23. Изграден. Това изглежда е обещание за възстановяване и възстановяване, обусловено от завръщане при Бога. Някои приемат тълкуването на LXX и превеждат първата част на изречението като „Ако се обърнеш и се смириш пред Господа“.

Твоите шатри. Или „твоите шатри“. Сравни гл. 11:14, където Софар има предвид съществуването на незаконно придобити печалби в шатрите на Йов.

24. Като прах. Или описание на благословиите, за които Елифаз вярваше, че ще последват покаянието на Йов, или твърдение, че златото е по-нисша ценност – такава, която може да бъде хвърлена в праха – в сравнение с общуването с Всемогъщия.

25. Защита. Евр. *beṣer*, думата, преведена като „злато“ в стих 24. Думата означава също „крепост“, но тъй като е толкова тясно свързано с предходната мисъл, е по-естествено да се преведе като „злато“. Тогава твърдението би звучало така: „Нека Всемогъщият бъде твое злато и твое скъпоценно сребро.“ Сравнете отговора на Йов, гл. 31:24, 25.

26. Ще ... има ... наслада. Вместо да се оплакваме от Бога, такова общение с Него би донесло щастие и увереност. Сравнете оплакванията на Йов от Бога в гл. 7:17–20; 9:17, 34; 10:15–17; 13:21; 14:6–13.

27. Той ще те чуе. Йов чувства, че има странна пропаст между него и Бога. В предишни времена той се е молил и Бог го е чувал. Сега Бог изглежда далеч. Елифаз обещава, че старата близост ще бъде възстановена, ако Йов се покае.

29. Смирени. Вижте Мат. 23:12.

30. Остров. Евр. 'i, понякога означава „остров“. Също така е отрицателна частица. Присвояване на функцията на отрицанието води до превода „Той избавя невинните“.

Изглежда смисълът е, че по молба на Йов Бог ще освободи дори виновните.

LXX дава съвсем различен смисъл, като превежда „Той ще избави невинните“. Според това, Елифаз просто потвърждава едно от основните си обещания, а именно, че Бог благоуспява на праведните.

То. По-скоро „той“. LXX гласи „ти“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

12 МХ 434

21 АА 126; Ed 14; МВ 188; МЛ 336; 5Т 742

21, 22 МХ 410

22 МЛ 28

25–29МН 410

ГЛАВА 23

1 Йов копнее да се яви пред Бога, б уповавайки се на Неговата милост. 8 Бог, който е невидим, наблюдава нашите пътища. 11 Невинността на Йов. 13 Божията повеля е неизменна.

1. Йов отговаря. Йов отговаря на Елифаз в реч, заемаща две глави (гл. 23 и 24) от 42 стиха. За разлика от предишните отговори на Йов, тази реч е под формата на монолог, без директно обръщение към приятелите. Той започва с оправдание на пламенността на оплакванията си. В гл. 24 той преглежда предишните си аргументи, твърдейки, че нечестивите се радват на просперитет. Той завършва с предизвикателство към опонентите си да опровергават истинността на казаното от него.

2. Горчив. Буквално „бунтовен“. „Горчив“ е тълкуването на сирийския превод, Вулгата и Таргумите. Йов не се извинява за оплакванията си. Той признава, че въпреки всичко, което противниците му са казали за правото му да се оплаква, той все още се оплаква горчиво, както винаги.

Удар. Буквално „ръка“. Изразът може да се преведе като „ръката ми тежи върху стенанието ми“, което означава, че Йов се опитва да потисне стенанието си, което по никакъв начин не отразява неговите бедствия. LXX предава изречението като „Ръката Му тежи върху стенанието ми“.

3. Към престола си. Тоест, към обиталището си. Йов е измъчван от чувството за отдалеченост и недостъпност на Бога. Той чувства, че някак си трябва да намери Бога. Той повтаря желанието си да отнесе случая си директно до Бога.

5 Той би отговорил. Йов е уморен от човешките разсъждения. Той е нетърпелив да узнае Божието отношение.

6. Ще се моли ли? Йов проявява увереност в божествената справедливост.

7. Праведният. Съвестта на Йов свидетелства за неговата фундаментална почтеност и праведност. Той чувства, че ако успее да получи Божието ухо, ще бъде оправдан веднъж завинаги. Неговата основна

Оплакването в стихове 1–7 е, че той не знае как да намери пътя си към Бога. Изглежда чувства, че Бог ще бъде мил с него, ако само може да дойде в Неговото присъствие.

8. Продължавам напред. Тук започва нова строфа. Стихове 8 и 9 графично описват безплодното търсене на Бог от страна на Йов. Йов гледа към всички посоки на света в търсене на Бог, но всичко е напразно. Ориенталските географи са се смятали за обърнати на изток, а не на север, както правим ние. Западът е бил зад тях. Югът е бил отдясно, а северът отляво.

10. Излез. Това е един от ключовите стихове на книгата. Въпреки че Йов сякаш не можеше да намери Бог, той вярваше, че Бог е наясно с пътищата му и е целенасочен в отношенията Си с него. Йов започваше да разбира, че е изкушаван. Той все още не знаеше за предизвикателството на Сатана по отношение на него. Едно от стъпалата на стълбата, по която Йов се изкачи от отчаянието към вярата, беше осъзнаването от негова страна, че не е наказан или несправедливо третиран, а по-скоро е изкушаван, за да може да излезе като чисто злато от пещ.

12. Необходимата ми храна. Евр. чуки, буквално „предписаната ми порция“. Може да е храна (виж Бит. 47:22, където choq се превежда като „част“) или нещо друго, което е предписано. Choq често се превежда като „устав“ (Изм. 15:25, 26; 18:16; и др.), а понякога и като „закон“ (Бит. 47:26; 1 Лет. 16:17; Пс. 94:20; 105:10). Следователно някои тълкуват израза „повече от [или над] собствения си закон“, което означава, че той е дал предимство на Божиата воля пред собствените си наклонности. Други следват тълкуването на LXX, „в пазвата си“. Ако това е предвиденият образ, Йов намеква, че думите на Божиите уста са за него най-ценно съкровище. (Но вижте различно тълкуване под стих 14.)

13. Единодушие. Вижте Яков 1:17. Йов ясно разбираше суверенитета на Бог.

14. Определен за мен. Евр. chuqqi, буквално „моят определен дял“. Сравнете употребата на тази дума в стих 12. Фактът, че преводът в стих 14 толкова очевидно изисква смисъла на „определен“, а не на „гръд“, прави разумно същият превод да се следва и в двата стиха (вижте стих 12).

15. Смутен. Страхът на Йов беше провокиран от страданието му и несигурното му бъдеще. Една от великите цели на Божието послание към Йов (гл. 38 до 41) беше да разсее този страх и несигурност. Бог не оставя децата Си в страх.

16. Мек. Или „слаб“ (виж Втор. 20:3).

17. Тъмнина. Нещото, което съкруши Йов, не беше толкова страданието му, колкото мисълта, че Богът, когото обичаше и на когото служи, е причинил страданието му. Той признава тъмнината, която го обгръща, и се чуди защо Бог не го е унищожил преди бедствието му, нито пък я е премахнал от него. Той продължава оплакванията си в гл. 24.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3–10 Ед 156 10

CH 300; Ev 632; TM 355; 1T 83; 7T 210, 274 ГЛАВА 24

1 Злобата често остава ненаказана. 17 Има таен съд за нечестивите.

1. Времената не са скрити. Първият ред на този стих може да се преведе като „Защо времената не се ценят от Всемогъщия?“ Тези „времена“ изглежда се отнасят до специални случаи, когато Бог проявява Себе Си в действие, оправдавайки праведните и

съдейки грешниците. В недоумението си Йов не успява да види доказателства за подобни периоди на възмездие от страна на Бога.

Дали тези, които Го познават? Тоест, „Защо тези, които Го познават, не виждат дните Му?“
което разбира се означава дни на възмездие.

2. Забележителности. Йов започва да разказва за това, което му се струва доказателство, че Бог нито възнагражда праведните, нито наказва нечестивите. Относно забележителните места виж Втор. 19:14; 27:17; Притчи 22:28; 23:10; Осия 5:10. Където съседните имоти не са били разделени от каквито и да е огради, както обикновено на Изток, единственият начин за разграничаване между земята на един човек и тази на друг е бил чрез междинни знаци, които обикновено са били ниски камъни, поставени на интервали по граничната линия. Лесна форма на грабеж е била да се изместят тези знаци, като се разположат по-назад в земята на съседа.

Отнемат стада. Те крадат стадата на другите и ги пасат със своите.

3. Без баща. Вижте 1 Царе 12:3. Относно естествената склонност на егоистичните мъже да бъдат груби към сираците и вдовиците и разпоредбите, предназначени да ограничат тази склонност, вижте Изх. 22:22; Втор. 24:17; 27:19; Пс. 94:6; Ис. 1:23; 10:2; Йер. 5:28; Зах. 7:10. Магарето на сирачето и волът на вдовицата са сред най-ценните притежания на тези нещастници.

4. От пътя. Нечестивите принуждават бедните мъже да се отклоняват от пътя, когато го използват, и да чакат, докато те минат. Или твърдението може да означава, че нечестивите правят пътищата толкова опасни с насилието си, че принуждават бедните и нуждаещите се да търсят странични пътища за безопасност. За защита тези бедни се скупчват заедно във всяко място за убежище, което могат да намерят (виж гл. 30:6).

5. Като диви магарета в пустинята. Това може да се отнася до банди мародери, които дебнат пустинята като орди от диви магарета, или до потиснатите и нуждаещи се хора, прогонени от обществото и принудени да търсят несигурно препитание, подобно на дивото магаре в пустинята.

За плячка. Тоест, като храна за децата им. Загрижеността на Йов за тежкото положение на обикновените хора отразява неговия праведен характер.

6. Винтидж. Текстът е възможен за две интерпретации: (1) „Те“ се отнася до мародери, които събират реколтата за препитание. (2) „Те“ се отнася до угнетените бедни, които „обират плодове от лозето на нечестивия“ (RSV).

8. Мокри от дъжда. Графично описание на бездомни скитници, търсещи подслон от бурята.

9. Оскубете сираците. Това е препратка към порочния обичай да се вземат деца.
в робство в удовлетворяване на дълга на баща си (виж Неем. 5:5; срв. 4 Царе 4:7).

Дайте обет. Вижте гл. 22:6.

10. Отнесете снопа. Картина на гладен мъж, носещ снопи зърно, но не му е позволено да задоволи глада си от тях, е графично изобразяване на потисничеството във всяка епоха. И все пак Бог сякаш не се намесва, за да накаже онези, които са отговорни за подобна жестокост, а по-скоро им позволява да следват злия си път безпрепятствено.

11. Правете масло. Същите нещастници са наети в именията на своите потисници.
да извличат масло от маслините и вино от гроздето. Те са измъчвани от непрестанна жажда, но не им е позволено да задоволят храната си с продуктите, които са им наблизо.

12. Извън града. Не само от пустините и фермите, но и от градовете, се чува вик на угнетените. Целта на Йов беше да покаже, противно на погрешното учение на приятелите си, че Бог не наказва прибързано всяко зло дело, нито възнагражда всяко добро.

Порокът често остава дълго ненаказан, а добродетелта невъзнаградена; следователно характерът на човек не бива да се оценява по неговия просперитет или несгоди. Тук се крие основният недостатък във философията на евентуалните приятели на Йов и всъщност в тази на евреите като нация.

13. Срещу светлината. Този стих започва нов раздел, който обхваща стихове 13–17, разглеждащи убийци, прелюбодейци и крадци. Този вид беззаконие процъфтява под прикритието на тъмнината. Неговите последователи „се бунтуват срещу светлината“ – не само срещу светлината на деня, но и срещу светлината на разума, съвестта и закона. Те не спазват никакви морални ограничения.

15. Прелюбодеецът. Той също чака да падне мрак, за да потърси плячката си. Той тайно преоблича се, за да не бъде хванат. (виж Притчи 7:8, 9).

16. Копайте през къщи. В древността кражбите с взлом често са приемали тази форма. Прозорците са били малко и високо по стените. Вратите са били здраво закрепени с болтове и решетки, но стените, направени от глина, чакъл или изсушени на слънце тухли, са били слаби и лесно се разрушавали. Сравни Езекиил 12:5, 12.

Белязани за себе си. Изречението гласи буквално „денем те се запечатват за себе си“, тоест, те се затварят. Тези престъпници мразят светлината и обичат тъмнината.

17. Сянка на смъртта. Или „дълбока тъмнина“. Когато започне най-дълбоката тъмнина на нощта, тези хора се захващат за дневната си работа. Приближаването на нощта е за тях това, което е зората за другите. Този стих завършва раздела, започващ със стих 13, който подчертава начина, по който нарушителите на шестата, седмата и осмата заповед обичат тъмнината и мразят светлината.

18. Бързи като водите. Тази жива фраза може да внуши образа на лека лодка, парче плаващи отпадъци или друг лек обект, който се движи безшумно по повърхността на водата. Тихите, бързи движения на крадец се сравняват с тях. Или идеята може да е, че нечестивите ще бъдат отнесени като отломки по бързотечаща река.

Техният удел. Тоест, техният начин на живот, начинът им на осигуряване на препитание е достоен за проклетие.

Лозята. Лозята им няма да дадат плод. Те са живели от грабеж и не заслужават препитание от лозарските си преси.

19. Суша и жегата. Значението изглежда е, че както лятната жегата кара снежната вода да изчезне, така гробът поглъща нечестивите.

20. Ще го забравят. Да бъдеш забравен дори от собствената си майка, да бъдеш храна за червеи, да бъдеш отсечен като дърво, беше общоприетата идея за съдбата на нечестивите. В стиховете, предхождащи този раздел (ст. 18–20), и в следващите стихове Йов отбелязва, че реалността на живота не се съобразява с този модел.

21. Безплодна. В този нов раздел Йов се връща към описанието си на потисничеството на слаб. Безплодието се смятало за едно от най-големите възможни нещастия (виж 1 Царе.

1:5–8). Потисничеството на безплодна жена показва изключителна жестокост. Безплодната жена е била особено безпомощна жертва на потисничество, защото нямала син, който да защити правата ѝ. Нейното безплодие обикновено се е смятало за резултат от грях и божествено неодобрение.

22. Могъщ. Мнозина приемат местоимението „той“, за да обозначат потисника. Смята се, че текстът разкрива, че нечестивите не само потискат слабите, но и правят живота на силните неприятен. Други смятат, че „той“ се отнася до Бог: „Бог удължава живота на силните.“ Ако това е правилното тълкуване, това е поредното оплакване от страна на Йов относно Божия неспособност да накаже нечестивите.

23. Да бъде в безопасност. Бог дава сигурност на нечестивия човек. Това е убеждението на Йов. въз основа на собственото му наблюдение.

24. Те са възвишени. Това е заключението на Йов относно Божието отношение към нечестивите. Неговите приятели твърдят, че те са наказани за греховете си в този живот и че големите престъпления скоро ще се сблъскат с големи бедствия. Йов отрича това и казва, че факт е, че те са възвишени. И все пак той знае, че ще дойде време, когато ще бъдат възнаградени за злите си дела. Той обаче твърди, че смъртта им може да бъде спокойна и лека и че никакво необикновено доказателство за божествено неодобрение не може да съпътства заминаването им.

25. Направи ме лъжец. Йов предизвиква приятелите си да опровергават твърдението му. Той чувства че той има подкрепата на човешкия опит, която приятелите му не могат да опровергават.

ГЛАВА 25

Валдад показва, че човек не може да бъде оправдан пред Бога.

1. Вилдад. Този кратък отговор на Вилдад завършва казаното от тримата приятели на Йов, защото Софар не се опитва да отговори. Речта изглежда като усилено усилие на човек, който чувства, че трябва да каже нещо, но не знае как да отговори на аргументите, които Йов е изтъкнал. Далеч от това да приеме предизвикателството на Йов и да се справи с трудността, свързана с просперитета на нечестивите, Вилдад напълно избягва темата и се ограничава до кратко засягане на две стари и добре познати теми – могъществото на Бог и всеобщата греховност на хората. Върху нито една от тези точки той не хвърля нова светлина.

Той до голяма степен повтаря казаното от Елифаз в предишни беседи (виж гл. 4:17; 15:14).

2. Господство. Йов напълно е признал Божия суверенитет (гл. 23:13). Въпреки това, Валдад можел да прави подобни изявления лекомислено, защото не преминавал през преживяване като това на Йов. Йов бил подложен на лично изпитание на доверието си в Бога. Вилдад не беше.

Той създава мир. Това сякаш сочи към Бог като Този, който поддържа хармонията в небесните сфери.

3. Армии. По-очевидното тълкуване на този термин е, че той се отнася до множеството от свръхестествени същества (виж 4 Царе 6:16, 17; Пс. 68:17; Дан. 7:10; Мат. 26:53; Евр. 12:22). Подобно на армии, тези множества изпълняват Божиите заповеди.

4. Може ли човек да бъде оправдан? Нито Валдад, нито приятелите му, нито Йов можеха да отговорят на този въпрос. Едва в евангелската епоха хората получиха пълно разяснение на принципа на оправданието чрез вяра (виж Рим. 3:23–25; Кол. 1:25–27).

5. Не свети. Валдад приема, че и луната, и звездите са несъвършени. когато бъдат противопоставени на Бога, техния Създател. В такъв случай, колко смирен трябва да изглежда човекът! Това, което Валдад не знаеше, е, че човекът, въпреки своята крехкост, е безкрайно по-ценен в очите на Бога от неодушевените творения.

6. Това е червей. Вижте гл. 7:5.

Тези думи са предназначени да смирят Йов и да му внушат неговата нищожност. Йов се нуждаел от насърчение, а не от напомняне за слабостта му. Така приятелите му прекратяват защитата на традицията – говорейки за червей! В пламенността си да защитят една идея, те напълно не са успели да разберат нито Бог, нито страдащия си приятел.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 МХ 434

6 АА 572

ГЛАВА 26

1 Йов, укорявайки безмилостния дух на Валдад, 5 признава, че Божията сила е безкрайна и неизследима.

1. Йов. Сега започва дългата беседа на Йов, която завършва с гл. 31. В тази реч Йов, след като набързо отхвърля последната реч на Валдад, продължава да обяснява своите гледни точки. Той излага, на първо място, могъществото и величието на Бога (гл. 26:5–14). След това разглежда въпросите, които се отнасят до неговата собствена почтеност и Божиите отношения с човечеството. Той все още поддържа първото. Относно второто, той признава, че възмездие най-накрая сполетява нечестивите (гл. 27). В гл. 28, след като отдава заслужена почит на човешката интелигентност и изобретателност по отношение на земните неща, той обявява духовния свят и принципите на божественото управление за неразгадаеми за него, а единствената му истинска мъдрост е правилното поведение. Накрая той се връща към собствения си случай и след като е дал описание на предишния си, проспериращ живот (гл. 29) в контраст с настоящия си, самотен живот (гл. 30), той завършва с признание за своята почтеност във всички различни задължения и задължения на живота (гл. 31).

2. Как си помогнал? Стихове 2–4 съдържат поредица от въпроси, целящи да разкрият слабата логика на речта на Валдад. Това е най-дългото продължително обръщение на Йов към един човек. Йов обикновено се обръщаше и към тримата заедно във второ лице множествено число. Валдад не беше казал на Йов нищо, което той вече да не знаеше. Каква полза се постигаше от това, че му се напомняше, че е червей и напълно нечист?

3. Посъветван. Вероятно ироничен коментар върху мисълта за кратката реч на Валдад. Ако Йов признаеше липсата на мъдрост, какво беше направил Валдад, за да компенсира тази липса? Нещото такова, каквото е. Или „здравословно знание“, „разумен съвет“.

4. Чий дух? Какъв е източникът на твоята власт? Със сигурност няма доказателства за божествено вдъхновение. Елифаз ли те е подтикнал (виж гл. 4:17–19)?

5. Мъртви неща. Евр. рефаим, термин, прилаган (1) към древна раса от гиганти (Бит. 14:5; 15:20; Втор. 3:11; Исус Навин 17:15), (2) до долина извън Йерусалим (Исус Навин 15:8; 18:16; 2 Царе 5:18, 22; 23:13; 1 Лет. 11:15; 14:9; Ис. 17:5) и (3) до мъртвите (Пс. 88:10; Притчи 2:18; 9:18; 21:16; Исая 14:9; 26:14, 19). Произходът на думата е неясен и как тя би могла да се отнася едновременно до раса от хора и до мъртвите, не е окончателно известно. Може би думата „рефаим“, която обозначава раса, произлиза от различен корен от думата „рефаим“, която обозначава мъртвите. Някои свързват двете идеи, като отбелязват, че като раса рефаимите са изчезнали и са безсилни. Гордите им представители лежат проснати в шеола. Споменът за тях е станал неясен и сенчест. Следователно те се превръщат в подходящ символ на мъртвите.

Други извличат значението на „мъртъв“ от корена *garah*, който означава „да потъне“, „да се отпусне“. Мъртвите се считат за потънали и безсилни.

Че рефаимите са били раса от гиганти, се подразбира във Втор. 2:11, 20; 3:11, 13. Идеята за ръст вероятно произлиза не от коренно значение, присъщо на самата дума, а от контекста.

Контекстът на Йов 26:5 сякаш подсказва, че се има предвид мъртвите. Валдад е наблегнал на суверенитета на Бог в небесата. Йов добавя, че Божията сила се простира до обитателите на шеола (виж стих 6).

Са оформени. Буквално „са накарани да треперят“, от корена *chil*, „да треперят“, „да се гърчат“. Образно мъртвите са представени като съзнателни (виж Исая 14:9, 10), макар че всъщност не е така (Пс. 146:4; Екл. 9:5, 6).

6. Ад. Евр. шеол, фигуративно място, където всички мъртви са описани като събрани заедно (виж Исая 14:9, 10).

Унищожение. Евр. „Авадон“. Име, съответстващо на „шеол“ и представляващо го като място. на разруха и унищожение. Думата се среща само шест пъти в Стария завет (Йов 26:6; 28:22; 31:12; Пс. 88:11; Притчи 15:11; 27:20; срв. Откр. 9:11).

7. Север. Йов се обръща от Божията сила, проявена в смърт и разрушение, към Божията сила, проявена в творението. Северните небеса съдържали по-важните съзвездия, споменати в книгата Йов. В този текст Йов признава, че тези небесни тела се поддържат от божествена сила (виж Йов 9:8; Пс. 104:2; Ис. 40:22; Ис. 44:24; Захария 12:1).

Думата, преведена като „простира“, често се използва за опъване на шатра (Битие 12:8; 26:25; 33:19; 35:21; Съдии 4:11). Небесата са възприемани като опънати като шатра, само че нямат подпорни пръти.

Празно място. Евр. тоху, думата, преведена като „безформена“ в Бит. 1:2. Вместо да си представя земята като лежаща на стълбове, както някои от древните, Йов се покланял на Бог, чиято сила той възприемал като поддържаща земята.

8. Връзва водите. Метафората вероятно е извлечена от меховете за вода, толкова добре познати на Изток и особено в Арабия, в които се е съхранявала вода. Тези мехове е вероятно да се „разкъсат“ или да се разкъсат от тежестта на течността. И все пак облаците са могли да носят огромни количества вода без подобни злополуки (вижте Йов 38:37; Притчи 30:4).

9. Той се въздържа. Тоест, Той покрива трона Си с облаци. Значението Една от причините за това твърдение може да е, че Бог се скрива от физическите сетива на човека. Бог смята за уместно да поддържа общуването Си с човека на духовно, а не на сетивно ниво. Въпреки че облаците могат да скрият Неговия трон от погледа (вижте 1 Царе 8:12; Пс. 18:11; 97:2), Неговият трон съществува и в крайна сметка ще бъде видян от изкупените (Откр. 22:1–4).

Преводът „луна“ вместо „трон“ (виж RSV) изисква промяна в посоката на изписване на еврейската дума *kisseh*, за да се чете *keseh*. Посоките за изписване с гласни са въведени едва около 7 век сл. Хр. и следователно не са използвани в оригиналните документи. Но като правило традиционният правопис се приема, освен ако контекстът граматически или по друг начин ясно не показва промяна. Тук контекстът изглежда е против подобна промяна.

10. Той е обградил. Цялото изречение гласи буквално: „Указът за кръг върху повърхността на водите“. Сирийските преводи и Таргумите гласят: „Той вписа кръг върху повърхността на водите“. Изглежда, че става дума за формата на хоризонта, който изглежда като кръг и сякаш е очертан с пергел.

Ден и нощ. Редът гласи буквално „до края на [границата между] светлината и тъмнина“, тоест хоризонтът.

„Тогава спряха пламенните колела и в ръката му

Той взе златните пергели, приготви се

В Божия вечен запас, за да очертая границите

Тази вселена и всички сътворени неща:

Единият му крак беше центриран, а другият се обърна

Кръг през необятната, неясна бездна;

И каза: „Дотук се простират, дотук се простират твоите граници,

Това да бъде твоята справедлива обиколка, о, свят!“

—МИЛТЪН, Изгубеният рай, книга VII.

11. Стълбове. Това изглежда е фигура на планините на хоризонта, върху които Небето се е смятало за почиващо.

12. Той разделя. Евр. рага', „да смущавам“, също „да бъда в покой“. Рага' илюстрира как определени думи могат да изразяват противоположни идеи. Когато се използват такива думи, контекстът трябва да определи избора на значение. В разглеждания случай и двете значения са логични. И с двете определения текстът разкрива Божието господство над морето.

Гордият. Евр. Раав (виж на гл. 9:13).

13. Дух. Евр. ruach, което може да се преведе и като „вятър“, както в 90 случая в Стария завет. Контекстът трябва да определи избора на значение. С едно полъхване от Бога, тоест чрез вятър, който Той изпраща, небесата, доскоро само облаци и бури, възвръщат спокойствието си. Както бурята, така и спокойствието са изобразени като идващи от Бога.

Оформен. Буквално „прободен“.

Кривата змия. Буквално „бягащата змия“. Йов може би е имал предвид войната в небето, когато Сатана, тази „стара змия“, е бил изгонен от небето (Откр. 12:7-9; вж. Рим. 16:20).

14. Части. Евр. кесот, „краища“, „ръбове“. Йов се е стремил да изобрази Бог като велик създател и поддържащ вселената. Неговият метод е бил да илюстрира Божията сила, като се позовава на природни явления. Но след като е направил всичко възможно, той възкликва: „Ето, това са само краищата на Неговите пътища.“ Йов е успял да опише само границите на Божията сила.

Малка част. Буквално „шепот на дума“. Това, което знаем за Бог, е просто слаб шепот.

Гръмотевици. За разлика от шепота, Йов сравнява действителната Божия сила с гръмотевиците. Той намеква, че е изброил само малка част от великите Божии дела.

Едва ли би могъл да избере по-благороден език, за да изрази дълбоките си чувства относно начина, по който божествената слава надминава човешкото познание.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 Изд. 132

7-14 Изд. 131; 8С6. 282

10 AA 572; SL 53

ГЛАВА 27

1 Йов доказва своята искреност. 8 Лицемерът е без надежда. 11 Благословенията, които Нечестивите са се превърнали в проклетия.

1. Йов. Тази глава може да бъде разделена на три отделни части. В първата (ст. 1-6) Йов запазва своята почтеност и решимост да остане верен докрай. Във втората (ст. 7-12) той осъжда враговете си. В третата (ст. 13-23) той се връща към разглеждането на Божието отношение към нечестивите и признава тяхното крайно наказание и унищожение. Тази реч е под формата на поредица от поговорки, които той цитира една след друга.

Притча. Евр. машал, използва се за описание на (1) пословично твърдение (1 Царе 10:12; Езек. 18:2, 3); (2) поговорка (Втор. 28:37; 3 Царе 9:7); (3) пророческо, фигуративно

беседа (Числа 23:7, 18; (Исая 14:4; Михей 2:4); (4) сравнение (Езек. 17:2; 20:49); (5) стихотворение (Числа 21:27–30); (6) кратки изречения с етична мъдрост (3 Царе 4:32; Притчи 1:1).

10:1)). Този термин подсказва нова тенденция в думите на Йов. Спорното и емоционалното отстъпва място на добре обмисления израз на съзнателна преценка. Обърнете внимание на повторението на термина в Йов 29:1.

2. Заклевам се в живота на Бога. Това е единственото място, където Йов прибегва до клетва. При тържествените обстоятелства на случая, отправяйки последния си апел към приятелите си, Йов смята за уместно да започне думите си с апел към Бога като негов свидетел (виж Съдии 8:19; Рут 3:13; 1 Царе 14:39; 2 Царе 4:9; 12:5; 3 Царе 2:24; 4 Царе 5:20; 2 Лет. 14:20). 18:13; Йер. 38:16). Увереността на Йов в собствената му искреност е такава, че той се чувства свободен да се обърне към Бога, който, както изглежда, се е отнасял с него сякаш е виновен.

3. Дъх. евр. *neshamah*, от корена *nasham*, „да задъхвам“.

Дух. Евр. *ruah*. Дума, понякога синоним на *neshamah*, но имаща и други значения, като например „вятър“ (виж върху гл. 26:13) и оживяващия принцип на живота (виж върху Екл. 3:19).

4. Нечестие. Приятелите на Йов се опитват да изтръгнат признание за вина от него. Йов Йов не само е твърдо убеден в своята голяма почтеност, но и поема категоричен ангажимент за бъдещата си лоялност. Независимо от натиска и традициите, той е решен да бъде честен.

5. Оправдавам те. Приятелите на Йов упорито настояват за вината му. С груб език Йов отказва да признае правилността на позицията си. Някои мъже под принуда ще признаят неправда, за която не са виновни. Йов твърдо отказа да направи това.

6. Държа се здраво. Човек може да загуби имущество, семейство, приятели, здраве; но все пак може да има един неизчерпаем източник на утеха – чиста съвест (виж Деяния 23:1; 24:16; 1 Кор. 4:3, 4; 2 Тим. 1:3; 1 Йоан 3:21).

7. Враг. Този стих, с проклятията си към враговете на Йов, започва втората част на главата.

8. Лицемерът. Или „нерелигиозният“. Вижте Марк 8:36, 37. Това твърдение е в съответствие с твърдението на Валдад в гл. 8:13 и с това на Софар в гл. 20:5.

9. Проблем. Съзнателното лицемерие и упорито безбожие откъсват човека от Бога, често правейки отговора на молитвите му за помощ невъзможен. Приятелите на Йов са правили подобни твърдения, прилагайки ги към Йов.

10. Винаги ли ще се обаждат? Грешникът се моли само при изключителни случаи. Той го прави. не поддържа молитвени навици. Той позволява на работата си да прекъсва времето му за молитва, пренебрегва тайното си благочестие под най-малък предлог и скоро го изоставя напълно.

11. Аз ще ви науча. Вижте стих 13.

12. Вие самите. Йов прави и не планира да каже на приятелите си нищо, което те не са чули. възможността да се знае.

13. Частта. Стихове 13–23 представят проблем, тъй като те са пълно отричане на предишната позиция на Йов относно наказанието на нечестивите в този живот (виж гл. 9:22–24; 21; 24). Правени са различни опити да се обясни очевидната промяна в теорията, като се приема: (1) Че този

пасаж всъщност е обръщение на Софар. Това мнение е несъстоятелно, защото Ако го поддържаме, трябва да предположим пропускането на два стиха – единият между стихове 10 и 11, представящ Софар като говорещ, и единият в началото на глава 28, въвеждащ отново Йов. Това също така изисква промяна на всички местоимения в стихове 11, 12 от второ лице множествено число

във второ лице единствено число, тъй като би се считало, че Софар е адресирал тези думи към Йов.

(2) Че Йов се опитва да оттегли предишните си изявления, изречени доста прибързано в разгара на спора и не особено добре обмислени. Тази гледна точка е в своя полза, че запазва Йов като говорител, но е против факта, че кара Йов да учи приятелите си на това, в което те вече са вярвали и многократно са потвърждавали (виж стих 12). Освен това го кара да упреква приятелите си за глупостта да не са невежи за това, което са се опитвали да му внушат с такава упоритост (виж стих 13).

(3) Че Йов повтаря аргумента, който очаква приятелите му да използват в отговор на настоящата му реч. Няма обаче нищо, което да показва подобна цел, и няма опровержение на аргумента, каквото би могло да се очаква, ако Йов обръщаше внимание на очакван аргумент.

(4) Че Йов говори за последния съд. Това мнение се изключва от внимателен анализ на бедствията, който разкрива, че всички те ще дойдат в настоящия живот. Говорената смърт е първата смърт, а не втората.

(5) Че Йов е тук, обръщайки оръжията на приятелите си срещу тях и призовава да ги сполетят бедствията, които бяха обявили за участ на нечестивите. Тази гледна точка сякаш се вписва в последователността на мислите. Йов е потвърдил отново своята невинност (ст. 1–6). Подразбира се, че приятелите му са обвинени, защото повдигат фалшиви обвинения срещу друг. Йов ги заплашва със същите ужаси, с които те са се опитвали да го сплашат. Той ги упреква за бавното им възприемане, тъй като не осъзнават, че са казали тези неща срещу себе си. Тази гледна точка, както и другите, също е предполагаема, но изглежда изисква минимални корекции, за да се впише в общата картина.

14. Деца. Йов беше загубил децата си, загуба, която беше индикация за приятелите му за неговата греховност. Самият Йов твърдеше, че децата на нечестивите преуспяват (гл. 21:8, 11).

15. Оцелелите ще бъдат отнесени от мор, погребани и забравени (виж Лев. 26:25; 2 Цар. 24:13; Йер. 14:12; 15:2).

18. Молец. Символ на крехкост, разпад и слабост.

Колиба. Това се отнася за колиби или ложи от клони, поставени в лозя или овощни градини за временно обитаване (виж Исая 1:8; Плач 2:6). Те са били жилища от най-слабия и крехък вид. На нечестивите им липсва стабилност, постоянство и сигурност.

19. Богатият. Фразата може да гласи „той ляга богат“.

Няма да се събере. LXX гласи „няма да се добавя“, тоест, преживяването няма да се повтори.

Той не е. Или „не е“. Или човекът се събужда и установява, че е погинал или е в ръцете на убийци, или се събужда и открива, че съкровището му е изчезнало.

20. Ужаси. Сравнете Йов 18:14; 20:25; Пс. 18:4.

21. Източният вятър. Сравнете Йов 1:19; 9:17; 15:2; 38:24; 27:8; 27:26. Идвайки от Арабската пустиня, източният вятър означавал жегата и суша, докато идващият от запад донесъл дъжд.

22. Бог. Тази дума е предоставена. Разумно е да се счита бурята все още за тема, „Тя [бурята] ще се стоварва върху него и няма да го пощади.“

23. Пляскат с ръце. Все още не е ясно дали подлогът на изречението е „the източен вятър“, „Бог“ или „хора“. Във всеки случай, нечестивият човек е жертва на подигравки.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5 AA 575; 3T 311; 4T 525

ГЛАВА 28

1 Има познание за природните неща. 12 Но мъдростта е превъзходен дар от Бога.

1. Жила за среброто. Тази глава е едно от най-старите и най-хубави произведения по естествена история в света. Тя е и едно от най-великите стихотворения в цялата литература. Тази глава не е спор, а размишление. Нейният замисъл сякаш е да покаже, че човекът трябва да приеме божественото провидение, дори и да не го разбира. Йов показва, че човекът е направил изненадващи открития относно природата, но истинската мъдрост се намира само в страха от Господа.

Добивът на сребро и злато е посочен като пример за човешкото умение.

На други места в Стария завет минното дело се споменава само във Второзаконие 8:9, където Ханаан е описан като земя на желязо и мед. Диодор описва древните минни операции по следния начин: Шахтите следват жилите на кварца дълбоко в планината. Огънят е бил използван, за да се направи камъкът крехък, след което е бил изкопан от мъже, носещи лампи. Кварцът е бил смачкан, стриван на прах и промиван, докато не остане злато (виж Ерман, Живот в древен Египет, стр. 463 и сл.). Книгата на Йов разкрива, че дори в далечните му дни подобни изкуства са били известни (виж Бит. 2:11, 12; 4:22).

2. Желязо. Желязото е споменато тук като илюстрация на уменията и постиженията на човека (виж върху Бит. 4:22; срв. Числа 35:16; Втор. 27:5).

Месинг. Под „месинг“ се има предвид мед или бронз (виж Бит. 4:22; Изх. 25:3; 26:11). Споменаването на „камък“, от който е разтопен, показва, че металът е бил извлечен от руда.

Това е доказателство, че се има предвид мед. Месингът е сплав от мед и цинк и трябва да се смесва. Сплавта е влязла в обща употреба векове по-късно. Бронзът, сплав от мед и калай, е много по-стар. Винаги, когато се споменава „месинг“ в Стария завет, се има предвид или мед, или бронз.

3. Край на мрака. Препратката сякаш все още е към минните операции, а идеята е, че хората се ровят в най-тъмните райони. Те внасят светлина – изкуствена или дневна – в райони, които никога преди не са виждали светлина.

Сянка на смъртта. Вижте гл. 3:5.

4. Настъпва потоп. Значението на този стих не е ясно. Йов сякаш все още говори за минни операции. Неясността може да произтича от алюзия към практики, които тогава са били разбирани, но сега са непознати. Описанието може да е на процеса на пробиване на шахта в мина. Думата, преведена като „потоп“, се използва и за обозначаване на поток, ручей или вади.

5. Идва хляб. От изкуството на минното дело, Йов се обръща към изкуството на земеделието. Същото земята, която произвежда злато и сребро, желязо и мед, произвежда и хляб.

Като огън. Тази фраза е много неясна. Някои предполагат, че става въпрос за някакво горимо вещество, подобно на въглища, което е било изкопано от земята на някои места в Арабия. Ако това е вярно, идеята би била, че същата земя, която произвежда хляб, когато се обърне, произвежда гориво за огъня. Други смятат, че Йов има предвид скъпоценните камъни, споменати в следващите стихове, за които може да се каже, че светят като огнени въглини.

6. Сапфири. Този минерал е бил полускъпоценен камък, вероятно такъв, какъвто е известен днес. като лапис лазули (виж Изх. 28:18).

7. Никоя птица не знае. Онзи, който търси скъпоценни камъни и благородни метали, върви по път, невидим дори за птица с остро зрение.

8. Свирепият лъв. Лъвът, който се впуска в най-опасните места в преследването си. плячката не е смела да отиде там, където човекът е отишъл в преследване на скъпоценни камъни и злато.

9. Преобръщане. Минното дело все още е предмет на обсъждане. Идеята е, че нищо обаче трудно, дори неспособно да се отсече най-твърдата скала, възпира миньора да продължи работата си.

10. Реже. В минното дело човекът изрязва канали с цел отвеждане на вода, която натрупва се в мини.

Скъпоценно нещо. Окоето му е проникателно да наблюдава всички доказателства за минерално богатство.

11. Биндет. Това може да се отнася до създаването на язовири, диги и други форми на насипи за контрол на водата в процесите на добив.

Нещото. Скрытите съкровища, златото и скъпоценните камъни, заровени дълбоко в земята. Илюстрацията беше възхитително избрана. Целта на Йов беше да покаже, че истинската мъдрост не може да се намери чрез човешка наука или просто чрез изследване. Затова той избира случай, в който човекът е показал най-много умения и мъдрост и където е проникнал най-дълбоко в тъмнината. Той е забил стрелата си през скали, е затворил бликащи извори и е разкрил съкровищата, които са били заровени поколения наред. И все пак всичко това не му е позволило да разбере действията на Божието управление.

12. Мъдрост. Сега Йов се обръща към приложението на своята илюстрация. Целта му е да покаже че мъдростта не се крие в най-дълбоката наука или в най-великите човешки постижения.

13. Цена. Евр. 'erek, правилно „оценка“. LXX се чете hodos, „път“, което е превод на евр. derek. И двата превода са логични.

Земя. Човекът трябва да търси мъдрост от по-висш източник. Истинската мъдрост идва чрез божествено откровение.

14. Дълбочина. Евр. tehom, „дълбок“, „море“, „бездна“ (виж върху Бит. 1:2); понякога се използва за подземни води (Бит. 7:11; Втор. 8:7). Идеята е, че огромните дълбини могат да бъдат изследвани, но истинската мъдрост няма да бъде намерена там.

15. Злато. Златото се споменава пет пъти в стихове 15–19. Четири различни еврейски думи са използвано, за да се засили силата на образа, показвайки, че няма злато от какъвто и да е вид, което може да купи мъдрост.

16. Злато от Офир. Думата, използвана за „злато“ тук, е различна от думата, използвана за злато в предишния стих. Златото от Офир е било високо ценено. За местоположението на Офир вижте 1 Царе 9:28.

Оникс... сапфир. Полускъпоценни камъни, вероятно не камъните, които носят тези имена днес.

17. Злато. Вижте стих 15.

Кристал. Така преведената еврейска дума не се среща никъде другаде в Библията. Тя е смята се, че означава „стъкло“ и тук може да се отнася до някаква форма на планински кристал.

18. Корал. Евр. Рамот. Конкретният скъпоценен камък или ценно вещество, за което се говори тук, е несигурно. Приложението на думата за корал е равинско тълкуване.

Перли. Тази дума най-вероятно означава „кристал“.

Рубини. Точната идентификация на скъпоценния камък не е известна (виж Притчи 3:15; 8:11; 20:15; 31:10; Плач 4:7).

20. Откъде? Предвид факта, че мъдростта не може да бъде добита или купена, къде може да бъде намерена? Този въпрос, повдигнат в стих 12, е повторен за акцент. Това е основният въпрос, на който се обръща внимание в главата.

21. Скрито е. Жителите нито на земята, нито на въздуха знаят отговора на въпрос. Терминът „всички живи“ може, образно, да се отнася до животинското царство, като по този начин в текста се създава баланс между зверове и птици.

22. Унищожение. Евр. „авадон“ (виж на гл. 26:6). Йов е говорил за откритията на науката, но в нито едно от тях не е открита истинска мъдрост. Не е открита в шахтата, в която миньорът е потънал в земята. Тя не може да се купи със сребро, злато или скъпоценни камъни. Нито птиците, нито зверовете знаят това. Сега търсенето е отведено до пределите на Унищожението и Смъртта. Чрез олицетворение те са представени като връщащи се с неясен и незадоволителен отговор: „Чухме слух за това с ушите си.“

23. Бог разбира. Човекът е разширил изследванията на науката далеч отвъд границите на знанието, достигнато по времето на Йов. Той е проникнал в тайните на атома. Въпреки това твърдението на Йов е толкова вярно днес, колкото и когато е било изречено. Истинската мъдрост идва само чрез божествено откровение.

24. Той гледа. Картина на Божието вездесъщество и всезнание. Божието виждане не е ограничено или изкривено. Той вижда това, което човекът не може да види.

25. Вятърът... водите. Тези, сред най-неконтролируемите земни елементи, са под контрола на Бога. Този, който претегля ветровете и измерва водите, е надежден източник на мъдрост за човечеството.

26. Указ за дъжда. Този, който контролира тези елементи, е квалифициран да разкрие истината на мъже и може да разкрие принципите, върху които се управлява Неговото управление.

27. Вижте го. Този стих съдържа впечатляващ набор от глаголи, които разкриват Божията връзка с мъдростта. Той я разбира и я разкрива. Мъдростта няма друг източник (вижте Притчи 8:22–30). Мъдростта не е резултат от случайността. Тя е обобщена в Бога, тъй като Той е Първопричината.

28. Ето. Йов сега насочва слушателите си към заключението, към което се е насочила цялата глава. Какво е мъдрост? Отговорът е даден – „Страхът от Господа“. Правилното разпознаване на Бога и подчинението Му е важният фактор. Смирение, благоговение, уважение, обожание, вяра – това са аспекти на мъдростта, която надделява над земното знание. Какво е разбиране? Отговорът е също толкова ясен – „Да се отклониш от злото“. Разбирането е повече от интелектуално – то е етично. То изисква определен стандарт на живот. Благоговение и праведност – това са двете големи изисквания на Бог. Михай (гл. 6:8) говори за тези две черти на характера като справедливост и милост към човека и смирение пред Бога. Сравнете Мат. 22:36–40.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

10 бр. 265

12–28МН 430; 8Т 280

14–18СОЛ 107

15, 16 5Т 544

15–18 Изд. 18

16 КТ 132

28 ДА 89; РР 222

ГЛАВА 29

Йов се оплаква от предишното си благополучие и слава.

1. Продължава своята притча. От дълбокото си размишление върху природата на истинската мъдрост и контраста между човешките постижения и безкрайното познание за Бога, Йов се обръща към друг контраст, който проследява през две глави (гл. 29 и 30). Тази беседа представя контраста между това, което Йов беше, и това, което е той – между състоянието му по време на неговия просперитет и това, до което е бил сведен от своите страдания. Описанието на предишния му живот в гл. 29 ефективно отговаря на обвиненията на приятелите му относно характера и поведението му.

2. В отминали месеци. Никой никога не е копнеел по-силно за „добрите стари времена“ от Йов. Малко мъже са преживявали по-голям обрат на обстоятелствата или по-убедителни причини да ценят спомена за отминалите дни.

Пазен. Или „бдигнат“. В този израз може да се види не само копнеж за минали материални благословии, но и самота от грижата за Бога, който някога му е изглеждал толкова близо. Плачът на Йов е като плач на осиротяло дете.

3. Свещ. Сравнете Йов 18:6; 21:17; Пс. 18:28. Бог беше светлина за Йов. Внезапно светлината угасна и го остави да лута пипнешком в тъмнината. Но той си спомня светлината, копнее за нея и се надява въпреки всякаква надежда, че ще може да я намери отново. Сравнете Притчи 20:27.

4. В дните на младостта ми. Буквално „в дните на есента ми“. Йов вероятно има предвид до дните на зрялата му мъжественост, която беше достигнал, когато го сполетяха бедствията.

Тайна. Евр. *sod*, „съвет“ или „съвет“, от което произлиза идеята за интимно приятелство. LXX превежда това изречение като „Когато Бог се погрижи за дома ми“. Йов сякаш си представя Бог, като приятел, идващ в шатрата му, и как той се наслаждава на Божието другарство и споделя Божиите планове. Сега, изглежда, Бог го е подминал. Той вече не разбира Божиите пътища и Бог го е оставил да страда сам, без обяснение защо го е сполетяло такова страдание.

5. И все пак с мен. Чрез своите страдания Йов започна да гледа на Всемогъщия, сякаш вече не е с него (виж гл. 6:4; 7:19; 9:17; 10:16).

Деца. Двете преживявания, които най-много нараниха Йов, са представени паралелно в този стих—привидното отдръпване на приятелството с Бога и загубата на Неговите деца. Най-голямото щастие крие в себе си възможностите за най-голяма скръб. Най-големите благословии, когато бъдат премахнати, оставят най-голяма празнота.

6. Масло. Маслото и олиото са били символи на просперитет сред ориенталците. Йов описва предишния си живот като време, когато млякото и маслото са били толкова често срещани, колкото водата, и когато скалистата земя, върху която са растяли маслиновите дървета, е изливала реки от олио. Олиото е било използвано за храна, за светлина, за помазване на тялото и за лечебни цели (виж Втор. 32:13, 14) и е било ценна и ценна стока.

7. Към портата. Йов си спомня три основни източника на предишното си щастие: (1) общение с Бога, (2) другарство с децата си, (3) уважение към ближните си.

⁵ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 21:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

В тази глава най-голямо внимание е отделено на последното от тези три преживявания. Портата е била мястото, където се е раздавало правосъдие и са се извършвали обществени дела. На това място се събирали тълпите и отдавали почит на Йов като водач сред тях (виж Неем. 8:1, 3, 16).

Седалка. Ще бъде изнесена и приготвена седалка, където съдиите ще седнат, за да слушат. дела и постановяване на решения.

8. Млади мъже. Цялото изображение представлява красива илюстрация на ориенталските обноски и на уважението, отдавано на човек с характер и отличие. Младите мъже се оттеглиха в незабележими ъгли, а старите мъже се изправиха в благоговейно отношение. Почитта, отдавана не беше толкова към възрастта, колкото към достойнството.

9. Князите. Тези сановници никога не са се осмелявали да изразят мнение, противоречащо на Йов, толкова високо са уважавали неговата мъдрост и характер (вж. гл. 21:5).

11. Ухото. Олицетворение на „тези, които ме чува“, както омото е на „тези, които ме видяха“. Този стих обхваща, освен князете и благородниците, и народа. Обикновените хора приветствали Йов като шампион и защитник и той получил удовлетворението, което идва от искрената любов на хората.

12. Аз избавих. Този стих разкрива духа на Йов в контраст с обвиненията на приятелите му (виж гл. 22:5–10). Един от най-често подчертаваните етични принципи на Стария завет е справедливостта за бедните и милостта за безпомощните (виж Пс. 72:12–14; Притчи 21:13; 24:11, 12; Ис. 1:17).

13. Готов да погине. Той се отнася до човека, който е бил лъжливо обвинен и е бил в опасност. на екзекуцията или на човека, който е бил близо до смъртта в резултат на бедност и нужда. Няма по-ентузиасирана и искрена благодарност от тази на човек, чийто благодетел го е избавил от неминуема смърт.

Вдовишко сърце. Йов живял във време, когато оцеляването на безпомощните класи, като например вдовици и сираци, беше зависима от щедростта на съчувстващите хора. Не е имало „социална държава“, каквато съществува в някои страни днес, която да задоволи човешките нужди. Такива мъже като Йов донесоха голямо щастие на онези, чиято подкрепа беше отнета.

14. Облечен. Праведността и разумът били толкова присъщи на Йов, че се превърнали в отличителните черти, по които хората го разпознавали (Ис. 61:10; вж. Пс. 109:18, 19).

15. Слепи. В дните преди съвременната медицинска наука, слепите са били многобройни. Често те са се издържали, като са просили. Йов не е забравял тези отхвърлени. Цифрата показва, че даровете му са били повече от нищо. Очевидно е стигал доколкото е било възможно, за да запълни липсата им. Такава милосърдие би го оправдало да каже, че е „очи“ за слепите и „крака“ за куците.

16. Беден. Вижте стих 12. Даровете на Йов вървяха в крак със съчувствието му.

Причината, която не знаех. По-точно, „причината за него не знаех“. Конструкцията е подобно на преведеното като „мястото на знаещия“ (гл. 18:21). Йов беше готов да положи усилия в полза на непознати, за да види, че те получават справедливост.

17. Счупи челюстите. Метафората е взета от лова. Йов сравнява нечестивите с див звяр с безпомощната си жертва в хватката си. Той си представя себе си като този, който спасява такива жертви, като чупи челюстите на хищния звяр.

18. Гнездо. Метафора за „място за живеене“ или „дом“.

Като пясъка. Сравнение с дългия живот.

19. Моят корен. Йов сравнява себе си в предишното си проспериращо състояние с дърво, растящо край река, подхранвано от водата, която достига до корените му, и росата по листата и клоните му (виж Бит. 27:39; Пс. 1:3; 133:3; Йер. 17:8).

20. Моят лък. Символ на сила (Битие 49:24). Йов не беше изтощен; той продължаваше да бъде бодър и силен.

21. Съветник. В стих 7 Йов е говорил за длъжността си на съдия. Сега той говори за позицията, която той заемаше сред сънародниците си като държавник и съветник.

23. Дъжд. Да се сравни съветът на Йов с дъжда означаваше да му се придаде най-висока стойност. „Късният дъжд“ се отнася до пролетните дъждове, които са спомагали за узряването на реколтата (виж том II, стр. 108, 109; вж. Втор. 11:14; Йер. 3:3; 5:24; Йоил 2:23; Осия 6:3).

24. Ако се засмеех. Старите еврейски коментатори смятали, че този текст означава, че мъжете толкова високо уважаваха важността на Йов, че не можеха да повярват, че е възможно той да им се смее фамилиарно. По-правдоподобно обяснение е, че Йов е окуражавал отчаяните хора с приятелски усмивки.

Лицето ми. Йов успяваше да помогне с усмивката си на онези, които бяха объркани и унил, а унинието от страна на другите никога не е успявало да помрачи лицето му. Той е имал достатъчно духовни ресурси, за да остане щастлив и невъзмутим, въпреки че околните са били унили.

25. Вожд. Този стих сякаш посочва Йов в неговия граждански, административен и домашен живот. Като магистрат, той избира пътя, урежда различията и е вожд. Като способен администратор, той живее като цар над армията, пазейки реда и дисциплината. Като мъж, той се стреми да облекчава и утешава своите събратя.

Защо Йов се стараеше толкова усърдно да се реабилитира? Той беше обвинен в огромна вина и лицемерие. Тези обвинения не можеха да останат неоспорени. Този разказ за предишното участие на Йов сякаш подчертаваше, напротив, величината на неговото нещастие.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4-16, Изд. 142

11-167Т 238

12-16МВ 40

15 ML 243; 3Т 521, 530

15-173Т 518

16 ML 244; 4Т 513; 5Т 151

21-25, Изд. 142

ГЛАВА 30

1 Славата на Йов се обърна в крайно презрение. 15 Благоденствието му – в бедствие.

1. Но сега. Това е една от най-трогателните глави в книгата. В нея Йов е изобразен контрастът между сегашното и предишното му състояние.

Които са по-млади. Изглежда, че в района на Йов е живял подъл и унил народ, смятани за крадци от съседите си, които виждали в бедствията на Йов възможност да обидят член на по-висша група. Тези хора били толкова низши и корумпирани, че били ценени по-малко от овчарските кучета. Ориенталците едва ли могли да използват език, който би изразил по-голямо презрение към някого, отколкото да го нарекат куче (виж Втор. Зак. 1:1). 23:18; 1 Царе 17:43; 24:14; 2 Царе 3:8; 9:8; 16:9; 4 Царе 8:13).

2. Полезни са ми. Йов сякаш описва онези, които са били сведени от деградация и бедност до място, където не са били ценни за работодателя. Сега самият той, който

някога е бил почитан от князе и благородници (гл. 29:9, 10), е бил сведен до място, където хора от най-ниските слоеве на обществото не са проявявали уважение към него.

3. Нужда и глад. За да подчертае собственото си тежко положение, Йов навлиза в подробности, за да покажете нещастieto на тези хора, които му се подиграват.

Бягство. Това представлява превода на LXX. Така преведената еврейска дума среща се само два пъти, тук и в стих 17, където причастната форма е преведена като „сухожилия“. По-правилно би трябвало да се чете „гризани“, което изглежда е и значението му тук. Тези хора буквално са били „гризачи на пустинята“. Те са били сведени до място, където са гризали корените и храстите, открити в пустинята.

4. Слез. Смята се, че така преведената дума описва растение, което има малки, дебели, с кисел вкус листа. Това растение беше годно за консумация, но нежелателно за храна.

Корени от хвойна. Думата, преведена като „хвойна“, се среща само тук и в 3 Царе 19:4, 5 и Пс. 120:4. Вероятно е вид растение метличка, което расте в долината на река Йордан и в Арабия. Не бива да се бърка със съвременната хвойна. Бедуините често лагеруват на място, където расте, за да се предпазят от вятъра и слънцето. Използвала се е за храна само от онези, които са били доведени до крайна нищета. Това е „хвойната“, под която Илия е търсил покой, когато е бягал от гнева на Йезавел.

5. Прогонени. Изгнаните племена почти неизменно се превръщаха в разбойнически племена. Лишени от обичайните източници на препитание, те прибегваха до грабеж и грабежи. Йов беше изключително дразнещ, че е обект на подигравки от такива скитници.

6. Долини. Западна Азия е пълна със скалисти региони, пронизани от дълбоки клисури и пукнатини които са пронизани от пещери и пукнатини. Районът около Петра е може би най-забележителният от тези региони, но има много други, които много му приличат. Думата, преведена като „скали“, може да се преведе като „страшни“, което дава смисъл, че тези изгнаници са живели в най-страшните клисури, сурови, изолирани региони, иначе обитавани само от диви зверове.

7. Ревяха. Гласовете на тези скитници звучаха като рев на диви магарета.

Събрани заедно. Тези хора бяха почти нечовешки по начина си на живот, И все пак Йов беше паднал толкова ниско, че стана обект на техните подигравки. Че той не е несъчувствен към тези хора, се вижда от описанието му на очевидно същата група в гл. 24:4-8. Той не ги презира, но е объркан и наранен от факта, че е паднал по-ниско от тях.

8. Долни мъже. Буквално „мъже без име“. Цялото описание сочи към обръщане на до животинското ниво на съществуване. Те нямаха семейно наследство, не познаваха нищо от похубавите неща в живота, но въпреки това бяха готови да се подиграват на човек, който някога е притежавал такива неща.

9. Тяхната песен. Забавление на дегенератите е да измислят неприлични песни за онези, които презират. Йов е бил жертва на такива унижения (виж Йов 17:6; Пс. 69:12; Плач Иерусалимски 3:14).

10. Те ме отвращават. За Йов е трудно да осъзнае, че същите хора, които човечеството по принцип е отвращавало, трябва да го отвращават. Най-ниските хора сега се смятаха за много по-висши от него.

Плюй ми в лицето. Еврейската дума може да означава или да плюеш в лицето, или да плюеш в присъствието на някого. Първият начин изглежда е по-естественият начин за превод на еврейския израз.

11. Разхлабих въжето си. Фигурата изглежда като лък. Приложението не е изцяло ясно. Йов може би казва, че Бог е развързал тетивата на лъка си, тоест е отнел силата му. Сега той е жертва на най-слабите си врагове, които се нахвърлят върху него с необуздана свирепост. Те отхвърлят всякаква сдържаност, произтичаща от уважението към неговия ранг, положение и морална стойност, и се отнасят с него с всякакъв вид унижение.

12. Младост. Евр. пирхах. Това съществително име не се среща никъде другаде в Стария завет, но коренът, от който произлиза, е често срещан и означава „пъпкувам“, „пониквам“, „стрелям“. Следователно пирхах е преведено като „люпилня“ или „потомство“ и е било отнасяно до вече описаната тълпа.

Отблъснете. Йов сякаш казва: „Те ме блъскат и ме изтласкват от пътеката. Щом Възрастни и почтени мъже станаха и застанаха в мое присъствие, а младежът се оттегли на заден план; но сега тълпата ме блъска с лакти. Спъват ме, стъпчват ме и ме смазват.“

13. Помрачават пътя ми. Тоест, те разбиват всичките ми планове. Бившите приятели на Йов не се оказаха приятели в часа на неговата краен предел. Вместо това, те бяха разочарование за него. Те направиха бремето на страданието му много по-голямо с липсата си на разбиране. Вместо да затруднят пътя му, можеха да направят обратното. Те бяха приятели за хубаво време, а сега, когато бурите на живота се стоварили върху душата му, не му донесоха никаква насърчение. „Приятел в нужда е истински приятел.“

Няма помощник. Това може да означава, че тези хора са толкова безполезни и деградирани, че никой няма да им помогне.

14. Нахлуване с взлом. Това може да се отнася до пробив, направен от враг в стените на града. Когато такава стена падне, атакуващата армия щеше да се излее навътре (виж Исаия 30:13).

15. Ужаси. Нещастията му, враговете му и дори приятелите му се наговарят, за да изпълнят душата на Йов с ужас. Яркия контраст между славното минало и мрачното настояще е склонен да засилва този ужас.

Душа. Евр. *nedibah*, „благородство“, „благородство“.

Като вятъра. Фигурата разкрива колко безмилостно е било преследването. Трудно е да се открие в пустинята е скривалище от вятъра.

Благосъстояние. Евр. *йешуа*, „спасение“, „избавление“, тук вероятно „просперитет“. Разсейването на облака пред вятъра е подходящ символ на изчезването на предишното благосъстояние и просперитет на Йов.

16. Излят. Йов сякаш е преживял тежък разпад на живота си да го изразя с думи. Неговите неуспехи са му причинили нещо. Той е тежко ранен и все още не е излекуван. Той е смачкан, очукан и изтощен.

17. Кости. Често са представяни в Писанията като място на остра болка (виж Пс. 6:2; 22:14; 31:10; 38:3; 42:10; 14:30).

Сухожилия. Буквално „гризачи“ (вижте на стих 3). Ден и нощ Йов страдаше от опустошителните непрестанни болки.

18. Дрехата е променена. Обичайното тълкуване на този пасаж е, че поради Поради естеството на болестта му, дрехата на Йов се беше обезобразила и мръсна. Това може също да означава, че вместо да бъде облечен само с обикновена дреха, както досега, той сега е облечен с дреха от отвратителни изви – болезнена дреха, която се е прилепила към него толкова плътно, колкото яката на туниката му.

21. Жестоко. Това твърдение трябва да се разбира като отражение на гледната точка на Йов под натиска на страданието му, а не като отражение на истинския характер на Бога.

22. Към вятъра. Йов сякаш казва: „Аз съм като слама, увлечена от вихрушка и носено насам-натам, докато изчезне.“

23. Доведете ме до смърт. Това е езикът на отчаянието. Йов редува надежда и отчаяние.

24. До гроба. LXX дава съвсем различен смисъл: „О, тогава да можех да лежа ръцете си, или поне да помоля друг, и той да го направи вместо мен.“

25. Не плаках ли аз? Йов отново апелира, въз основа на предишния си живот. Той се чувства оправдан да вика за помощ, защото винаги е бил състрадателен към другите.

26. Когато погледнах, Йов не можеше да разбере защо, след като беше толкова съчувствен към другите, трябваше да бъде принуден да се справя със злото и тъмнината.

27. Предотврати ме. Тоест, конфронтира ме.

29. Драconi. Евр. tannim, също думата за чакали, както в RSV (виж Пс. 44:19; Ис. 13:22; 34:13; 35:7; 43:20; Йер. 9:11; 10:22; 51:37; Михей 1:8; Мал. 1:3). Йов сравнява оплакванията си с виковете на дивите животни.

Сови. За предпочитане „щрауси“. Скръбта на Йов наподобяваше тъжния шум, издаван от щраусът в самотната пустиня.

30. Кожата ми е черна. Някои се опитват да поставят диагноза от тези и други симптоми. Болестта на Йов (виж гл. 2:7).

31. Към скръбта. Това, което преди е издавало весели звуци, сега издава само нотки на тъга и плач. Това е трогателен контраст между миналото на Йов и настоящето му.

ГЛАВА 31

Йов тържествено заявява своята почтеност в няколко свои задължения.

1. Ключих завет. Тази глава представлява заключението на дългата реч на Йов. В гл. 29 Йов говори за своя почитан обществен живот и за почитта, която му е била отдавана в миналото. В тази глава той очертава принципите, които регулират личното му поведение.

Тези принципи могат да бъдат очертани по следния начин: (1) целомъдрие (ст. 1–4), (2) сериозност и искреност (ст. 5, 6), (3) праведност и чистота (ст. 7, 8), (4) вярност към брачния обет (ст. 9–12), (5) вярност към слугите Му (ст. 13–15), (6) благосклонност към безпомощните (ст. 16–23), (7) свобода от алчност и идолопоклонство (ст. 24–28), (8) доброта към враговете Му (ст. 29, 30), (9) гостоприемство (ст. 31, 32), (10) свобода от тайни грехове (ст. 33–33).

37), (11) честност по въпроси, свързани с имуществото (ст. 38–40). Тази глава предоставя необичайно изчерпателно обобщение на етиката на Йов. Тя е ненадмината като пример за възвишен идеализъм.

Помисли за девица. Буквално „помисли за девица“. Сравни Мат. 5:27, 28. Йов разбирал, че самото избягване на явния акт на прелюбодеяние не е достатъчно. За да отговаря на Божия стандарт, мисленето, както и действията, трябва да бъдат чисти. Йов се справил с проблема, като сключил споразумение със себе си, че няма да позволи на ума си да бъде отзивчив към изкушенията на похотта. На образния език на текста е сключен завет между съвестта и очите – споразумение, което налага определено задължение на очите да не гледат това, което би внушавало нечисти мисли.

2. Какъв дял? Значението изглежда е: Ако се отдавах на нечисти мисли, какъв дял или наследство бих могъл да очаквам от Бога? Йов смятал за самонадеяно човек да поддържа нечист ум и да очаква одобрението и благоволенieto на Бога. Той

притежавал етично съзнание, далеч по-напреднало от това на мнозинството от своите съвременници или дори на хората във всяка епоха от човешката история.

4. Вижте моите пътища. Йов разпознава всевиждащото око на Бога. Той намира увереност в знанието, че Бог е наясно с неговата чистота, и е насърчен да продължи по пътищата на праведността от мисълта за отговорността си пред Бога (вижте Йов 34:21; Пс. 139:3; Притчи 5:21; 15:3).

5. Суета. Приятелите на Йов многократно са го обвинявали в лицемерие (виж гл. 4:7-9; 8:6; 11:4, 6, 11-14; 15:30-35; 20:5-29). Това обвинение е лесно за отправяне и трудно за опровергаване. Той чувства необходимостта да говори в защита на собствената си почтеност и е готов да призове Бог за свидетел на тази почтеност. Знае, че животът му е без измама или лукавство и не се страхува от никакви разкрития, които биха могли да бъдат направени от Бог или човек.

6. Претеглен. Йов е готов Бог да прецени мотивите му. Той няма какво да крие.

7. След моите очи. Този символ описва борбата между сетивата (очите) и вътрешните мисли (сърцето). Йов твърди, че не е позволил на сетивата си да го контролират.

Прилепнало към ръцете ми. Познатата илюстрация за чисти ръце. Йов не е нужно да се разбира като твърдение, че никога не е имало петно по ръцете му, но той отрича, че някакво петно се е „прилепило“ към ръцете му.

8. Нека друг яде. Йов назовава проклятията, които е готов да приеме, ако не е бил изправен в подробностите, посочени в стих 7. Ако Йов не е бил честен в отношенията си с другите, нека бъде лишен от плодовете на собствения си труд (виж Лев. 26:16; Втор. 28:33, 51; Йов 5:5).

Потомство. Евр. *še'eṣa'au*, или потомството на хората, или плодът на земята. Защото за последното вижте Исаия 34:1; 42:5. Това, че *še'eṣa'au* се отнася тук до „произвежда“, прави двете части на текста успоредни.

9. От жена. В стихове 9-12 Йов заявява, че е безупречен в отношенията си с жените. Тук той говори за омъжени жени, за разлика от девиците (ст. 1). В LXX се казва „чужда жена“. Примамките на похотта са добре изобразени в израза „Ако сърцето ми е било измамано“.

Чакаше. Тоест, за да наблюдава кога съседът му трябва да е далеч от дома.

10. Нека жена ми меле. Положението на робиня, която мелела царевицата, се е смятало за най-ниската точка в домашното робство (виж Изх. 11:5; Съдии 16:21; Ис. 47:2).

Поклонете се. Някои смятат, че това се отнася до отношението към робините, превръщането им в наложници.

11. Това е ужасно престъпление. Вижте Лев. 20:10; Втор. 22:22.

12. Това е огън. Увлечението в този грях има тенденция да унищожи всичко добро в човека. Той е опустошителен по отношение на живота.

Изкоренете целия ми доход. Той би погълнал богатството, или като доведе до прахосване и разхищение, или като призове Божиите съдби. Човешкият опит показва как неморалността често води до бедност (вижте Лука 15:11-32).

13. За моя слуга. Елифаз обвини Йов в грубост и жестокост в отношенията му със слабите (гл. 22:5-9). Йов опровергава това обвинение, като разкрива отношението си към слугите си. Преди закона робите имали малко права, но Йов бил готов да изслушва оплакванията на слугите си и да разглежда техните оплаквания.

14. Когато Бог се издигне. Йов чувства, че ще трябва да отговаря пред Бога за начина, по който се отнася със слугите си. Ако се отнасяше зле с тях, щеше да се страхува от божественото негодование.

15. Един ни оформя. Този стих разкрива чудесно разбиране за равенството на човечеството пред Бога (виж Деяния 17:26). Йов е бил далеч изпреварващ времето си в разпознаването на правилното отношение на господаря към роба. Това, че Бог е съзателят на всички хора – както на господаря, така и на роба – е едно от великите откровения на Писанието.

16. Задържа бедните. Стихове 16–23 потвърждават доброжелателното отношение на Йов към безпомощните. Елифаз обвинява Йов, че се отнася лошо с бедните (гл. 22:6, 7). Йов отрича това твърдение (гл. 29:12–16). В стиховете, които разглеждаме сега, той повтаря отричането си.

Вдовица. Вижте Йов 22:9; вж. Йов 13; вижте също Изх. 22:22; Втор. 14:29; 16:11, 14; 24:19; 26:12, 13; Пс. 146:9; Прит. 15:25; Ис. 1:17; Йер. 7:6; Мал. 3:5; 1 Тим. 5:16; Яков 1:27.

„Накара“ „очите й... да се помрачат“ се отнася до неосъществено желание, тоест, вдовицата е възпрепятствана да получи обекта на своите очаквания.

17. Сам. Установен обичай сред арабите е гостите винаги да получават предимство, независимо колко нуждаещо се е семейството. Да изяде хапката си сам вероятно означава да наруши законите на гостоприемството, както и да не се съобрази с нуждите на нещастните.

Без сираци. Последното изречение показва, че Йов е имал предвид конкретно онези, които са били сираци. Споделянето с тези нещастници се е смятало за една от основните добродетели в живота (виж Изх. 22:22; Втор. 10:18; Пс. 68:5; Ис. 1:17; Йер. 22:3; Ез. 22:7; Зах. 7:10).

Елифаз специално обвини Йов в потискане на сираците (Йов 22:9), а това обвинение Йов отрече (гл. 29:12).

18. Той ... нея. Тези две местоимения изглежда се отнасят до „сиракът“ и „вдовицата“. Идеята е, че Йов винаги е бил баща на сираците и водач на вдовиците.

Утробата на майка ми. Хиперболичен израз, показващ, че Йов не помни когато не обръщаше внимание на нуждите на безпомощните.

19. Липса на дрехи. Йов изпреварил Доркас (Деяния 9:36–42) с много векове (вж. Исая 58:7; Езекиил 18:7, 16; Матей 25:36).

20. Слабините му. Олицетворение, чрез което частта от тялото, облечена от благоволенieto на Йов, се предполага, че изразява благодарност към благодетеля (виж гл. 29:11, 13).

21. Вдигнах ръка. Йов отрича някога да се е възползвал от сираците, дори когато е бил магистрат и е имал достатъчно власт да го прави. Винаги е имало хора, които биха оказали „помощ“ на Йов в неправомерните му действия, но въпреки че е имал власт, приятели и влиятелна подкрепа, той е отказвал да ги използва в ущърб на бедните.

22. Нека ръката ми падне. Този стих назовава проклятието, което Йов е готов да приеме, ако може да се докаже, че се е възползвал от бедните. Нека съдът падне особено върху онези части на тялото, които са извършили зло или са отказали да постъпят правилно. Силният език, който Йов използва, показва, че е уверен в своята невинност и че мрази прегрешенията, за които говори.

23. Унищожение от Бога. Йов заявява страха и уважението си към Бога, които представя като причини, поради които не е могъл да бъде виновен за жестоките дела, в които е обвинен.

24. Направих златото своя надежда. Йов беше богат, но не беше направил златото своя надежда или увереност. Неговото упование беше в Бог.

25. Моето богатство. Виж гл. 1:3; 20:15; 22:24.

26. Видя слънцето. Конкретно позоваване на идолопоклонството. Поклонението пред слънцето е било широко разпространено на Изток и доминиращо в Египет от много ранна дата. Поклонението пред луната обикновено е било второстепенно спрямо поклонението пред слънцето. Изглежда е имало естествена склонност да се покланяме на това, което осигурява светлина (виж Втор. 4:19; 2 Царе 23:5; Езек. 8:16).

27. Тайно примамен. Грехът на сърцето е на първо място. Имаше нещо примамливо за поклонението на небесните тела, с неговите ритуали, които силно се харесвали на естественото сърце.

Целуна ми ръка. Съблазняването на сърцето е последвано от действието на ръката. Беше обичайно да се целуват идоли (1 Царе 19:18; Осия 13:2). Небесните тела бяха толкова отдалечени, че поклонниците не можеха да имат достъп до тях, затова изразяваха обожанието си, като целуваха ръката. Йов искаше да каже, че никога не е участвал в подобно идолопоклонство.

29. Радваше се. Чувството, изразено от Йов, предвещава ученията от Проповедта. на планината. Мнозина в древността, както и днес, са се чувствали оправдани да се радват на падението на враг. Йов е притежавал по-дълбоко духовно прозрение и е доловил идеята да обичаме враговете си (вижте Матей 5:44).

31. Моята скиния. Идеята изглежда е, че Йов предизвиква всеки да посочи случай, в който неговата щедрост или гостоприемство са били поставени под въпрос.

32. На улицата. Йов защитава репутацията си на гостоприемник. Той е отговарял на всички изисквания на източното гостоприемство, помнейки както чужденеца, така и членовете на собственото си домакинство. Вижте Бит. 18:2-8.

33. Като Адам. „Като Адам“ или „като хората“. Евр. „адам“ може да означава човешкия род, както и да бъде личното име на Адам.

34. Страхувах ли се? Йов сякаш се стреми да покаже ясно, че не се възпира от страха на другите да върши правилно. „Някога гласът на множеството ли ме е спирал да върша правилно? Когато семейства или племена са ме натискували да върша зло, поддавах ли се на убеждаването им? Оставях ли в убежище и скритост, когато трябваше да изляза да защитавам праведна кауза?“ Съвестта на Йов е чиста, докато си спомня честността в отношенията си с хората.

35. Моето желание. Евр. tawî. Буквално „моят белег“. Taw е думата, преведена като „бележка“ на Езекиил 9:4. Мнозина смятат, че думите „ето, моето желание [taw]“ се отнасят до драматичното подписване на Йов, така да се каже, върху молбата му в този стих.

Книга. Или „документ“, тук, обвинителен акт. Йов сякаш все още търси изясняване на въпроса между него и Бога.

36. На рамото ми. Йов е толкова уверен в своята невинност, че ако получи Божието обвинение срещу него в писмена форма, не би се поколебал да го носи на рамото или на главата си. Това е драматично доказателство за невинност.

37. Обяви му. Йов нямаше какво да крие от Бога. Той е готов да разкрие всяка постъпка от живота си. Той ще отговори на Божието обвинение във всяка подробност. Той може да застане пред Бога не като осъден, а като принц.

38. Земята ми вика. Йов завършва аргумента си с признание относно честността си по въпросите на собствеността. Йов се обръща към самата земя, която е обработвал, за да го защити. Той се чуди дали земята има някакво оплакване срещу него.

39. Без пари. Йов е сигурен, че един от често срещаните грехове на много големи земевладелци не е негов. Софар го обвинява в грабеж и потисничество (гл. 20:12–19).

Така е и с Елифаз (гл. 22:5–9). Йов категорично отрича подобни обвинения.

40. Нека растат бодили. Ако съм нечестен, казва Йов, нека растат тръни и гнусни плевели вместо зърно.

Думите на Йов. Така приключва аргументът на патриарха в негова полза. Към Най-накрая той протестира срещу своята почитеност. Той се колебае между надежда и отчаяние. Отношението му към Бога е наранена увереност и търсене на изцеление. Постигнат е напредък към решение, но заплетените нишки не се разплитат, докато Бог не се разкрие (гл. 38:1).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

24, 28 MX 210

32 DA 500; Ed 142

ГЛАВА 32

1 Елиху е разгневен на Йов и тримата му приятели. 6 Понеже мъдростта не идва от старостта, той извинява смелостта на младостта си. 11 Той ги укорява, че не са задоволили Йов. 16 Неговата ревност да говори.

1. Спря да отговаря. Въпреки великолепната защита на Йов, приятелите му го определиха като упорит, своеволен и самодоволен. Те не можеха да отговорят на аргументите му, но не смееха да направят компромис с традициите си. Йов можеше да ги задоволи само чрез унижително изповядване на греха. Той не можеше честно да направи това; затова дискусията между Йов и Елифаз, Валдад и Софар завърши в патова ситуация.

2. Елиху. Информацията относно Елиху е ограничена. Той не е споменат преди това в книгата, нито е споменат след речта си. Въпреки това, за неговия произход са дадени повече подробности, отколкото за която и да е друга личност, спомената в книгата. Елиху е доста често срещано еврейско име, което означава „Той е [моят] Бог“ (виж 1 Царе 1:1; 1 Лет. 12:20; 26:7; 27:18). „Варахил“, името на баща му, означава „Бог благославя“. „Вузит“ идентифицира Елиху като от семейството на Нахор, брат на Авраам (Бит. 22:20, 21; вж. Бит. 11:29). Рам е идентифициран от някои като прародител на Давид, споменат в Рут 4:19; и в Матей 1:3, 4, под името „Арам“. Други предполагат, че той е бил от семейството на Нахор, споменато в Битие 22:21.

Оправда се. Мотивът на дългата реч на Елиу е да защити Бога. Той е Малко е да се каже за миналото на Йов. Той е философ, решен да защити едно твърдение, а тезата му е: „Има ли право човек да се оплаква от Бога?“

3. Не намерих отговор. Причините, изложени от Елифаз, Вилдад и Софар, не бяха адекватно, както Елиху виждаше нещата. Той се стреми да установи това, което смята за адекватна философия, за да разреши загадката, породена от очевидното противоречие между живота на Йов и неговите страдания. Елиху осъжда Йов, както и приятелите му, но по различни причини.

7. Казах аз. Елиху беше преминал през борба. Искаше да говори, но добрата преценка и Традицията му подсказвала да позволи на по-възрастните да бъдат защитници на мъдростта.

8. Дух. Тук Елиу дава причината да се осмелява да говори, въпреки че е най-младият от групата. Той е заключил, че разбирането идва не от възрастта, а от Божия Дух. Доколкото мъдростта е дар от Бога, младостта може да я има, както и възрастта.

9. Велики мъже. Или „мнозината“. LXX, сирийският превод и Вулгата подкрепят тълкуването „възрастните“.

10. Следователно. С оглед на факта, че мъдростта е дар от Бога и не се ограничава само до възраст или положение, Елиу смело изразява мнението си.

11. Чакаше. Този стих показва, че Елиу е слушал внимателно всичко, което приятелите на Йов са имали да кажат.

12. Убеден. Или „осъден“. Елиху не само има предвид, че Йов не е бил убеден. Той също така има предвид, че аргументите на Йов не са били посрещнати от опонентите му.

13. Бог го поваля. Не е ясно дали това изречение е израз на Мисълта на Елиху или част от предполагаемото изказване на приятелите на Йов. Според последната гледна точка, Елиу предупреждава приятелите да не се извиняват за неуспеха си да убедят Йов, като се основава на това, че само Бог може да отговори на аргументите на Йов. Според първия възглед, смисълът е, че само Бог може да смири Йов. Мъдреците не са успели да опровергават аргументите на Йов. Техните традиции и предписания са били безполезни. Бог ще трябва да се намеси и да извърши това, което те не са успели да направят.

14. Против мен. Елиху може да подходи към аргумента по-обективно, защото Йов Острите думи не са били насочени към него. Той е бил страничен наблюдател.

С твоите речи. Елиху планира нов подход. Тримата приятели до голяма степен са повтаряха мненията си един на друг. Елиху обещава да допринесе с нещо ново за дискусиата.

15. Изумен. В това изказване Елиу може би се обръща към Йов или може би използва третото лице, просто за да изглежда по-малко неуважителен. Във всеки случай, изглежда, че има предвид тримата приятели. Изглежда ги смъря заради неспособността им да отговорят на аргументите на Йов.

16. Когато чаках. Това може да се преведе и като „и да чакам ли?“. Нетърпението на младия Елиу се проявява, подтиквайки по-възрастните мъже заради мълчанието им и проявявайки нарастващ плам за представяне на собствените си гледни точки.

17. Ще отговоря. Решението е взето. Елиу няма да чака повече. Той е изтърпял мълчанието на приятелите, докато може.

18. Материя. Или „думи“. Сравнете изявлението на Софар в гл. 20:2, 3. Приятелите на Йов не говореше нито дума повече. Елиу, напротив, беше „пълнен с“ думи.

Духът в мен. Буквално „духът на корема ми“.

19. Като вино. Ферментиращото вино в древни мехове е раздувало съда, обикновено направени от кожи, до степен на пръсване (виж Матей 9:17), подходяща илюстрация на нетърпението за изразяване, което изпълваше душата на Елиу.

20. Освежени. Вътрешното напрежение се е натрупвало по време на дългите речи на приятелите. Достигната е точката на спукване.

21. Приемете. Елиху искрено желае да бъде справедлив. Той се отрича от лични пристрастия. Той не желае да бъде повлиян от възраст, ранг или лично приятелство. Неговата философия със сигурност ще се хареса на някои от слушателите му; затова той чувства необходимостта да направи това твърдение по отношение на своята обективност.

Ласкателни титли. Ориенталската практика да се дават дълги и екстравагантни титли е добре позната. Ласкателството е осъдено от Йов (гл. 17:5), от псалмиста (Пс. 12:2, 3; Пс. 78:36) и от Соломон (Пр. 2:16; 7:21; 28:23).

22. Моят създател. Елиу чувства, че Бог ще го погуби, ако се унижи до ласкателство. Той е верен на обещанието си и през цялата си дълга реч не може да бъде обвинен в неискреност.

ГЛАВА 33

1 Елиху се предлага вместо Бога, с искреност и кротост, за да разсъждава с Йов. 8 Той освобождава Бога от отговорност да дава на човека отчет за пътищата Си чрез величието Си. 14 Бог призовава човека към покаяние чрез видения, 19 чрез скърби, 23 и чрез служението Си. 31 Той подбужда Йов към внимание.

1. Следователно, Йов. Беседата в тази глава е насочена към Йов. Основната цел на главата е да убеди Йов, че е сгрешил във възгледите си относно страданието. Приятелите на Йов смятат страданието за наказание. Йов не е съгласен; той сякаш смята страданието просто за израз на божествен суверенитет. Елиху смята, че нито Йов, нито приятелите му имат правилния отговор. Той вярва, че истинската цел на страданието е да пречисти, укрепи, подобри, докаже, просветли, развие вярата и спаси.

4. Божият Дух. Божествена енергия го е създала и го е оживила (виж Бит. 2:7).

5. Отговор. Елиу обещава, че спорът между него и Йов ще се води по справедлив начин. Той обещава да не се опитва да засипе Йов с упреци.

Той признава правото на Йов да му отговори и да не се съгласи с него.

6. В името на Бога. Елиу не претендира за превъзходство или благородство. Той се омаловажава, докато се опитва да изгради фона на своето послание.

7. Моят ужас. Елиу подканва Йов да не се страхува от него.

Ръката ми да е тежка. Елиу не възнамерява да насърчава спора чрез принуда.

8. Ти говори. Елиу напомня на Йов за твърденията, които е направил. направено. Изглежда планът му е да осъди Йов въз основа на собствените му твърдения.

9. Аз съм чист. Това е преувеличение. Йов не е твърдял, че е абсолютно съвършен (вж. гл. 7:20, 21; 9:28; 13:26; 14:4, 17). Вярно е, че той поддържаше невинността си по обвиненията в грубо беззаконие, които приятелите му повдигнаха срещу него, но не стигна до крайност да твърди, че е свободен от всякакъв грях.

10. Неговият враг. Вижте гл. 16:9; 19:11.

11. В кладата. Вижте гл. 13:27.

12. Бог е по-велик. В стихове 8–11 Елиу обобщава аргумента на Йов. Сега той оспорва позицията на Йов. Първото му опровержение е: „Бог е по-велик от човека.“ Мощта не представлява право и е лош начин да се оправдае Бог да се твърди, че Той е всемогъщ и следователно може да прави каквото си поиска.

13. Защо се бориш? Елиху подчертава безполезността на борбата с Бога. Бог прави това, което смята за най-добро, и не е нужно да обяснява причините за действията Си. Бог е като баща, който може да вижда причини за действията си, които не смята за разумно да разкрива на детето си.

14. Веднъж. Бог има повече от един начин да говори на човека, но човекът не винаги разпознава Божия глас. Йов поиска отговор от Бога (гл. 10:2; 13:22; 23:5). Елиу твърди, че Бог говори на Йов по различни начини, което той обяснява в следващите стихове.

15. Насън. Вижте Бит. 20:3–7; 31:11, 24; 41:1–7, 25; Числа 12:6; 3 Царе 3:5; Дан. 2:1, 29; Дан. 4:5–18; Мат. 1:20; 2:13, 19).

16. Запечатва инструкциите им. Допустим превод. Някои, вероятно въз основа на LXX, който тук гласи „Той ги плаши с такива страшни видения“, променят смисъла на еврейския текст, за да предадат по същество тази мисъл (виж том I, стр. 34).

17. Отдръпни човека. Този стих разкрива целта на инструкциите, споменати в предишния стих. Бог се стреми да отвърне човека от злото и да излекува гордостта му.

18. Въздържа се. Този стих разкрива още повече целта на божествените предупреждения. Чрез тях, Бог може да спаси човек от гибел.

19. С болка. Елиу се доближава все повече и повече до проблема на Йов. Той изразява своята собствено разбиране за служението на болката. Той схваща Бог като мил и любящ в причиняването на болка, не като наказание, а като дисциплина. Изглежда има известна прогресия в дискурса на Елиу. Първо той споменава сънища, след това предупреждения, накрая болка. Идеята за болката като начин на дисциплина не е била съвсем нова. Елифаз е загатнал за нея в гл. 5:17. Елиу обаче разширява и развива идеята, както Елифаз не е направил. Относно дисциплинирането на скръбта вижте Пс. 119:67, 71, 75.

20. Отвращава се от хляба. Тук се загатва за сериозността на страданието. Страданието на Йов го беше довело до мястото, където нещата, които обикновено биха му донесли удоволствие, като изисканата храна, бяха загубили цялата си привлекателност.

21. Погълнат. Този стих продължава да описва страданието по начин, разбран от Йов.

22. Гроб. Евр. шахат, думата, преведена като „яма“ в стих 18. Йов многократно изразява чувството му, че смъртта е близо.

Разрушители. Буквално „тези, които умъртвяват“. Вероятно преносен намек за свръхестествени същества, натоварени да изпълняват присъда (виж 2 Царе 24:16, 17). Или изразът може да се отнася до болките и неразположенията, които сякаш слагаха край на живота.

23. Пратеник. Евр. мал'ак, „ангел“ или „пратеник“. Този пасаж (ст. 23, 24) може да се счита за месиански. Езикът е описателен за Неговото дело и е използван по този начин (вж. Ед 115; вж. стр. 366).

Неговата праведност. Това е пътят, по който трябва да върви (виж Йоан 16:8).

24. Откуп. Евр. kopher, от което произлиза глаголът karhar, обикновено се превежда като „да извърши изкупление“.

25. Ще бъде по-свеж. Този текст може да се разглежда като продължение на думите на „пратеника“, започнати в стих 24, „Нека плътта му стане“ и т.н. (RSV). След като наказанието е свършило работата си, следва възстановяването на здравето. Възстановената плът, по-свежа от тази на дете, е в контраст със страданието на Йов (виж 2 Царе 5:14).

26. Той ще се моли. Елиу се стреми да нарисова окужаваща картина на резултатите от дисциплината на страданието. Общение с Бога, радост, праведност следват горчивия опит на болката и скръбта.

27. Той гледа. Евр. яшор, което някои смятат за поетична форма на яшир, „той ще пее“, но други – от шур, „да гледам“, „да съзерцавам“. Тогава пасажът би описал радостта на възстановената и простена душа.

Ако някой каже. За предпочитане „той ще каже“.

28. Неговата душа. По-скоро „моята душа“. Стихът е продължение на хвалебствената песен на човека.

29. Често. Буквално „два пъти и три пъти“. Елиу твърди, че Бог често довежда страдание, което може да доведе до славно избавление. Неговият извод е, че страданията на Йов са дисциплинарни и че те по подобен начин могат да работят в негова полза.

31. Мълчи. Може би в този момент Йов показва някакво желание да наруши мълчанието и да отговори на Елиху. Не желаейки да бъде прекъсван, Елиху спря думите на Йов. След това, желаейки да бъде учтив, както и да представи аргумента си, той направи отстъпката със следващия стих.

32. Оправдай се. Изглежда, че Елиу искрено желае Йов да бъде обявен за праведен.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

24 Изд. 115

ГЛАВА 34

1 Елиху обвинява Йов, че обвинява Бога в несправедливост. 10 Всемогъщият Бог не може да бъде несправедлив.

31 Човек трябва да се смири пред Бога. 34 Елиху укорява Йов.

2. Мъдрец. В този момент Елиу се обръща от Йов към онези, които нарича „мъдрец“ или „разумни мъже“ (ст. 10). Тази група може да включва повече от тримата приятели. Вероятно е значителен брой влиятелни личности да са се събрали, за да чуят дискусията.

3. Изпитва думи. Сравни гл. 12:11. Елиу се стреми да се обърне към духовната проникателност на своите слушатели. Той иска те да сравнят позицията му с тази на Йов и възнамерява да усетят това, което му се струва голямото превъзходство на неговата гледна точка.

4. Изберете. Този стих е апел от страна на Елиу да открие истинската истина от сред противоречивите мнения и настроения, които са били изразени.

5. Йов каза. Стихове 5–9 преглеждат обвиненията на Йов срещу Бога. Елиу заявява, че Йов обвинява Бога, че го е наранил, въпреки че е бил праведен. Всъщност това е била основата на проблема на Йов. Той не е могъл да хармонизира нещастията си с чувството си, че е живял праведно.

6. Трябва ли да лъжа? В този стих Елиу продължава да цитира Йов, казвайки: „Въпреки моята праведен живот, аз съм смятан за лъжец, когато се защитавам. Аз понасям наказание като злодеец, макар че съм чист от прегрешение.“

Рана. Буквално „стрела“. Метафорично значение за раната, нанесена от Божията стрела. Бог е нанесъл смъртоносна рана, но Йов не е осъзнал никакво прегрешение от своя страна.

7. Какъв човек? На Елиу му е трудно да намери думи, за да изрази пълното си отвращение от нечестията на Йов. Според Елиу, Йов се е отдавал на непочтителност и укори толкова свободно, колкото човек пие вода (виж гл. 15:16).

8. С нечестиви мъже. Този стих продължава израза на ужаса на Елиу от непочтителността на Йов и отразява по-скоро отношението на Елиу, отколкото действията на Йов. Философията на Елиу за божествената дисциплина показва, че Йов трябва да е грешник. В това отношение неговите идеи не се различават от тези на тримата приятели. Според неговото тълкуване, независимо дали нещастията на Йов са били дисциплина или наказание, Йов трябва да е направил нещо, за да ги заслужи.

9. Той е казал. Вижте гл. 9:22. Ужасът на Елиу от Йов достига своя връх в този стих. Той За Елиу е напълно немислимо човек да смята, че божествената благосклонност не следва автоматично върнатата служба. Всъщност този цитат не изразява точно позицията на Йов. Йов никога не е стигал дотам, че да твърди, че няма награда за вършене на добро. Той твърди, че праведните хора не винаги са благословени, а нечестивите хора не...

винаги получават незабавно възмездие. Но обобщението на Елиу, както много подобни твърдения, е насилие над истинското отношение на Йов (виж гл. 17:9; 21:9; 28:28).

10. Чуйте ме. Елиу е заявил това, което според него е позицията на Йов. Сега той предизвиква вниманието на слушателите си и тържествено заявява, че Бог е праведен.

Твърдението на Елиу относно Бога е вярно, но правенето на такова твърдение не решава разглеждания проблем. Вместо да се запознае с фактите по случая и да се опита да съгласува събитията с Божията справедливост, Елиу решава целия проблем като въпрос на божествен суверенитет, което допринася малко за истинското решение на въпроса.

11. Според пътищата Си. Това твърдение е вярно (виж Рим. 2:6–10; 2 Кор. 5:10; Откр. 22:12). Това се отнася за цялостното поведение на човека и за цялостното отношение на Бог към него. Може да не изглежда вярно, когато животът се разглежда частично, а не като цяло. Поради тази причина заключенията относно характера на човек не могат да се правят от преглед на неговите нещастия.

12. Бог няма да постъпва нечестиво. Вижте стих 10.

13. Даде му такса. Въпросът е зададен, за да се подчертае фактът, че никой не му е дал Бог, Неговата сила и авторитет. Той е Създателят и източникът на силата.

14. Събира се при Себе Си. Спомнете си дъха на живота, който Той е дал на човешкия род при сътворението (вижте Битие 2:7).

15. Всяка плът. Елиу излага Божията суверенна власт. Ако Бог пожелае, Той би могъл да унищожи човека за миг. Никой не може да отрече на Бог правото да го направи. Човекът няма претенции върху живота. Бидейки такъв суверен, Бог си запазва правото да наранява Своите създания, ако сметне за най-добро.

16. Чуйте това. Стихове 1–15 бяха казани на минавачите (ст. 2). Сега е адресиран директно към Йов.

17. Мрази правото. Елиу изглежда се отнася до управлението на вселената. Бог е върховен владетел и е немислимо Той да мрази правилното и да обича погрешното.

18. Към един цар. Елиу използва пример със земното кралско семейство. Поданиците им показват уважават ги и не ги наричат „нечестиви“ (евр. *beliyya'al*, често превеждано като „Belial“, което буквално означава „безполезен човек“) или „безбожни“.

19. Колко по-малко? Ако уважение се дължи на царете и принцовете, колко повече на Този, Който е създал царете и принцовете?

Не приема. Да приемаш личността на някого означава да се отнасяш към него със специална благосклонност поради неговия ранг, богатство или други съображения (виж Лев. 19:15; Втор. 1:17; 16:19; 2 Лет. 19:7; Деяния 10:34; Рим. 2:11; Гал. 2:6; Еф. 6:9; Кол. 3:25; Яков 2:1, 9).

20. Смутени в полунощ. Този текст сочи към непосредствената близост до катастрофа. Болест, земетресение, наводнение, насилие, пожар, злополука, всички тези убийци дебнат наблизо. Те удрят, когато най-малко се очаква – „в полунощ“ – и вземат жертви както сред богатите, така и сред бедните.

Без ръка. Буквално „не с ръка“, тоест, не с човешки ръце (виж Дан. 8:25).

21. Неговите действия. Елиу възприема нов аргумент. Той се обръща към всезнанието на Бог като гаранция, че ще действа справедливо. Бог познава способностите, характера, обстоятелствата и изкушенията на всеки човек. Той няма да направи грешката да налага прекомерни страдания на човека.

22. Тъмнина. Божието всезнание не е само защита за праведните; то е източник на ужас за нечестивите (виж Пс. 139:11; Евр. 4:13).

23. Възложи. Този текст е преведен по различен начин. Очевидното значение на KJV е, че Бог няма да наложи на човек повече, отколкото вината му заслужава. Друг възможен

Преводът е: „Защото не е нужно Той да гледа дълго човек, за да го представи на съд пред Бога.“ Бог може да види характера на човека с един поглед. Друг предложен превод е: „Не е нужно Той да гледа дълго човек, за да го представи на съд пред Бога.“ По необходимост човешките съдилища трябва да провеждат дълго и търпеливо разследване и след това често грешат. Бог не познава такава необходимост. Друго тълкуване, „Защото Той не е определил време за никой човек да се яви пред Бога на съд“ (RSV), предоставя думата mo'ed, „време“, която обаче не е необходима, тъй като еврейският вариант, както е сега, прави смисъл.

24. Безброй. Или „без да изследва“. Няма нужда Бог да прави продължително претърсване на живота на нечестивите. Той ги вижда веднага, знае всичките им действия и може да предприеме действия срещу тях без забавяне (виж Пс. 75:7; Дан. 2:21).

26. Пред очите на другите. Бог наказва нечестивите открито, пред очите на техните събратя.

28. Плачът на бедните. Елиу гледа на нечестивите мъже като на потисници. Йов и приятелите му имат обменяха обвинения и отричания по този въпрос (виж гл. 22:5–10; 29:12).

29. Може да създава проблеми. Елиху подчертава Божието всемогъщество. Никой не може да устои на Бога, нито човек, нито народ. Независимо дали Той благославя или проклина, Неговите действия са ефективни и неоспорими (виж Пс. 104:29; Рим. 8:31–34).

31. Подходящо е. Този стих въвежда развитието на нова идея. Целта изглежда е да вдъхнови Йов да се смири. Идеалната реакция на страданието, както е замислена от Елиу, е обобщена в четирите изказвания на страдащия човек (ст. 31, 32). Елиу желае Йов да прави подобни изявления, вместо да се защитава и да настоява за собствената си почтеност. Чувствата, внушени от Елиу, са благородни и в съответствие с неговата концепция за страданието като дисциплина. Той обаче не разбира истинската причина за страданието на Йов.

33. Според твоя ум. Следното е предложено като значение на пасажа: „Трябва ли от Бог да се очаква да въздаде според желанията ти? Ще направи ли Бог това, което смяташ за правилно? Това е въпрос, който засяга теб, а не мен; обаче ти трябва да вземеш решение и да изразиш мнението си.“ Целта на стиха изглежда е призив към Йов да вземе решение. Съдейки по предишните изявления на Елиу, решението, което той настоява, е Йов да изповяда греховете си, да признае, че Бог е оправдан в Своите съдби и да приеме страданието си като дисциплина. Досега Йов е отказвал да компрометира съзнанието си за почтеност чрез подобно признание.

34. Разумни мъже. Този стих изглежда е въведение към цитат в стих.

35. Текстът може да се преведе като „Разумните мъже ще ми кажат, да, всеки мъдър човек, който ме чува, ще каже.“

35. Без знание. Елиу се опитва да унижи Йов, като му напомня колко е мъдър мъжете го гледат. Да бъдеш лошо оценен от изтъкнати мъже е мъчително в екстремни.

36. Заради отговорите му. Въз основа на два еврейски ръкописа този ред може да бъде преведено като „Заради отговорите като тези на нечестивите мъже“. Елиу вярва, че Йов заслужава повече страдания, за да бъде очистен от това, което той, Елиу, смята за свои нечестиви идеи. Твърдението е сурово и се вписва добре в модела на изказвания на тримата приятели.

37. Пляска с ръце. Белег на възмущение, подигравка или подигравка (виж Числа). 24:10; Йов 27:23).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

ГЛАВА 35

1 Не бива да се прави сравнение с Бога, защото нашето добро или зло не може да се разпростре до

Него. 9 Мнозина викат в страданията си, но не биват чути поради липса на вяра.

1. Елиу проговори. Вижте гл. 32:2.

2. Повече от Божията. Йов не беше отправил подобни твърдения. Той беше поставил под въпрос Божията справедливост (гл. 9:22-24; 10:3; 12:6), но обвинението на Елиу, както е предадено тук, съдържа влияние, което надхвърля всичко, което Йов е възнамерявал в речите си.

3. Какво предимство? Елиу оспорва правото на Йов да заеме позицията, че праведният човек може да страда по същия начин като грешника. Подобна гледна точка е също толкова обидна за него, колкото и за тримата приятели. Той обаче прави неоснователни заключения от твърденията на Йов. Йов не твърдял, че праведните нямат крайно предимство пред грешника. Това, което той настоявал, било, че действията на Провидението в този свят не винаги са в съответствие с характера на хората.

4. Ще отговоря. Отговорът на Елиу разширява аргумента на Елифаз в гл. 22:2, 3.

Другари. Евр. re'im, преведено като „приятели“ в гл. 2:11; 19:21; 42:7. Тримата Посочени са приятелите на Йов.

5. Погледнете към небесата. Целта на твърдението на Елиу е да покаже, че Бог е толкова велик, че не може да бъде повлиян от човешкото поведение. Величието на Бог е илюстрирано от възвишеността и величието на небесата и облаците.

6. Към него. Аргументът е, че Богът, създал небесата, не е повлиян или по някакъв начин принуден от човешкия грях. Неговата сила не е намалена. Той не е наранен, нито е уронено Неговото достойнство.

7. Какво му даваш? Обратно, твърди Елиу, човешката праведност не може да бъде от полза за Бога, нито пък задължава Бога към човека.

8. Може да нарани човек. Според разсъжденията на Елиу, резултатите от беззаконието или праведността се усещат не от Бог, а от човека. Бог е толкова отделен от последиците както от греха, така и от праведността, че няма причина Той да се отклонява от строгата справедливост. От това следва, че където трябва да има награда, ще има и където трябва да има наказание, ще има. Следователно, има предимство в това да си праведен. Бог е твърде възвишен, за да променя действието на причината и следствието, което според Елиу изисква награда за праведния и наказание за злодея. С други думи, нечестие или праведността на човека засяга само него, а не Бога. Философията на Елиу в това отношение не успява да вземе предвид тясната връзка между Бог и Неговите създания. Елиу вижда Божията трансцендентност, но не успява да види Неговата близост до Неговите създания. Евангелието учи за любящ Бог, Който е засегнат от това, което правят Неговите създания, и Който се отнася към тях лично (вижте Евр. 4:15).

9. Множество потисничество. Елиу е изправен пред упорития факт на потисничеството. Той не можеше да отрече, че множествата викат заради отношението, което получават от по-силните от тях. Как би могъл да впише този факт във философията си?

Защо тези потиснати хора не бяха освободени?

10. Никой не казва. Твърдението на Елиу е, че потиснатите продължават да страдат, защото се оплакват от злините си, но не успяват да призовават Бога с правилния дух. Ако те се обърнат към Бога по този начин, Той ще им даде „песен през нощта“ или щастие в часа на тъмнина и страдание (виж Пс. 30:5; 77:6; 90:14; 143:8). Слабостта на това твърдение е, че то предполага, че онези, които продължават да страдат, не призовават Бога правилно.

11. Повече от зверовете. Зверовете и птиците викат инстинктивно под болка и страдание, но те не знаят как да се обърнат към своя Създател. Бог е научил човека да прави повече от това да се оплаква – той трябва да отнесе мъката си към Бога в дух на вяра, благочестие, смирение и примирение. Според Елиу, ако Бог не отговори на такъв апел, правилният дух трябва да липсва.

12. Те плачат. Елиу очевидно е насочил окото си към Йов. Бог отговаря на искрения вик. Това Вярно е, но следва ли от това, че на всички искрени викове се отговаря незабавно или по начина, по който желаем? Това е опростяване на проблема със страданието. То показва как една привидно логична позиция може да бъде изключително подвеждаща.

Отговор. Елиу твърди, че Бог не отговаря на злите хора, защото те питат гордо, а не смирено. Те твърдят, че имат право на облекчение от страданието. Те се обръщат към Бога от егоистични мотиви.

14. Въпреки че. Това изречение вероятно би трябвало да се преведе като „Колко по-малко, когато казваш, че не можеш да Го видиш“. Тоест, ако Бог не чуе празен вик, колко по-малко ще чуе вика на някой, който се оплаква, че не може да види Бога. Елиху очевидно се позовава на обезсърчителни изявления, направени от Йов, като например в гл. 9:11; 13:24; 23:3, 8, 9; 30:20; 33:10.

15. Сега, защото. Първата част на този стих може да се преведе буквално: „И сега, понеже не наказва гнева Си [на Йов].“ Мисълта може да е, че Бог не е нанесъл ново страдание заради арогантните думи на Йов. По този начин Йов беше окуражен да продължи оплакванията си.

16. Напразно. Елиу заключава, че Йов няма основателна причина за оплакване. Той намеква, че Йов не е страдал толкова, колкото заслужава – всъщност не знае за какво говори. Със сигурност никаква утеха не би могла да дойде за Йов от подобна реч!

ГЛАВА 36

1 Елиху показва как Бог е справедлив в пътищата Си. 16 Как греховете на Йов пречат на Божиите благословии. 24 Божиите дела трябва да бъдат възвеличавани.

1. Елиху също продължи. Глави 36 и 37 образуват едно цяло. Те представляват последен призив към Йов да бъде примирен и търпелив пред Бога.

2. От името на Бог. Твърдяната му причина да продължи речта си е, че има още че той се чувства принуден да каже в защита на Бога. Елиу чувства, че е Божият защитник в случая Бог срещу Йов.

3. Отдалеч. Елиу не възнамерява да повтаря изтъркани аргументи. Той иска да извлече знанията си от сферата на нещата, които са убягнали на вниманието им. От широката сфера на историята и природата, Елиу планира да извлече аргументи, за да защити Божията праведност (виж гл. 8:8).

4. Е с теб. Тези думи звучат арогантно, но може би Елиу не ги има предвид в по този начин. Йов обвини приятелите си, че използват неоснователни аргументи в защита на Бога (виж гл. 13:7, 8). Тук Елиу обещава, че думите му ще бъдат истина. Той ще основава твърденията си на това, което смята за съвършено знание, а не на предразсъдъци.

5. Е могъщ. Този стих въвежда темата на речта на Елиу, силата и разбирането на Бога.

6. Той не пази. Елиу поддържа по същество същата философия като тримата приятели на Йов. Той вярва, че Божиите отношения с човека в този живот се определят от характера на човека. Йов е забелязал, че нечестивите хора сякаш са защитени от нещастие (гл. 21:7).

7. Не се отдръпва. Елиху заема позицията, че макар праведните да са измъчвани, Те не са изоставени. Бог ги наблюдава, независимо дали са на тронове или в тъмници (ст. 8). Йов намекна, че Бог го е изоставил (гл. 29:2). Елиу отрича това (виж Пс. 34:15). Той твърдо вярва във възвисяването на праведните.

8. Оковани във вериги. Вижте Бит. 39:20; Ер. 40:1; Дан. 3:21; Мат. 14:3; Деяния 12:1–6; 16:24; 24:27.

9. Той показва. Елиу твърди, че скръбта сполетява праведните с цел да им разкрие слабостите в характера им и естеството на техните прегрешения.

10. Отваря. Елиу твърди, че Бог прави хората склонни да учат и да слушат, като позволявайки на страданията да ги сполетят. Така е било, казва той, с Йов.

Заповядва. Божиите страдания са заповеди да отидем и да не грешим повече. Тук Елиу развива теорията си за страданието като дисциплинарно, а не като наказание. Вместо да гледа на Йов, както са гледали другите му приятели – като на грешник, на когото Бог си отмъщава – Той го гледа като на човек, който е наказван с любов за неговите грешки.

11. Ако се подчинят. Елиху обещава, че ще последват просперитет и удоволствие в този живот, ако онези, които са наказани, реагират по правилния начин (вижте Йов 33:23–28; Йеремиа. 7:23; 26:13). Той твърди, че завръщането на благоденствието на Йов ще зависи от покаянието му за греховете му и от послушанието му към Бога. Йов е подложен на дисциплинарни мерки. Но праведните трябва да очакват скърби и преследване (виж Йоан 16:33; Деяния 14:22; 2 Тим. 3:12; Евр. 12:1–11; 1 Петрово 4:12, 13).

12. Не се подчинявай. Този стих представя алтернативата на стих 11. Идеята е да не се подчиниш и да умреш. В гледната точка на Елиу има елементи на истина.

14. Те умират в младост. Елиху вижда ранен край за нечестивите. Старостта е била силно уважаван сред древните, а смъртта в младост се е смятала за голяма трагедия.

Нечист. Евр. qedeshim, „храмови блудници“. Същата еврейска дума се среща във Втор. 23:18; 3 Царе 14:24; 15:12; 22:46; 4 Царе 23:7. Идеята изглежда е, че безбожните ще споделят съдбата на най-изоставените и подли от човечеството. Изповядването на религията им няма да ги защити от наказанието.

15. В скръбта си. Или „чрез скръбта си“. Мисълта изглежда е, че Бог използва страданието като средство за избавление за праведните (виж Пс. 119:67, 71).

Отваря ушите им. Ушите, които са били глухи за звука на Божия глас, стават чувствителни. в резултат на несгоди.

16. Премахнат. Елиу казва на Йов, че и той би бил избавен и би възвърнал благоденствието си, ако беше приел страданията си по правилен начин и беше научил уроците, на които те са били предназначени да го научат.

17. Дръж се здраво. Според Елиу, Йов не е откликнал както трябва на Божието наказание; затова Божиите наказания, запазени за нечестивите, са го сполетели.

18. Има гняв. Елиу сякаш казва: „Йов, понеже си ядосан, пази се да не понесеш Божието наказание за гнева си. В такъв случай няма да има начин за избавление за теб.“

19. Богатство. Еврейската дума „шуа“ се приема от някои като обозначение на богатство, както тук; от други – като вик за помощ. И двете идеи са възможни.

20. Не желай. Алюзия към многократното желание на Йов да бъде отсечен веднага и положен гроба (виж гл. 6:9; 7:15; 14:13). Елиу смята, че това желание е погрешно.

21. Не гледай на беззаконието. Елиу обвинява Йов, че е избрал да даде воля на оплакванията си, вместо да понесе изпитанията си с примирение.

22. Бог възвисява. Това е наречено ключова нота на цялата проповед на Елиу. Той е стремежи се да изградят представата за Бог като велик учител (виж гл. 33:14, 16; 35:11; 36:10). Неговите провидения би трябвало да се разглеждат като уроци, които, ако бъдат взети присърце, ще доведат до просперитет, но ако бъдат отхвърлени, ще доведат до несгоди.

23. Кой е заповядал? Макар че Бог е всесъвършеният учител, има някои, които биха се опитали да Го наставляват, да Му диктуват курса, който трябва да следва, и да подобряват и изменят Неговата вселена. Елиу заключава, че нещо от този дух се е появило в протестите на Йов (виж гл. 9:22-24; 10:3; 12:20-25; 16:11-17). Йов се приближи опасно близо до това да обвини Бога в несправедливост. Той беше дал извинение на Елиу да отпрати такива обвинения.

24. Възвеличавайте делото му. Вместо да обвинява Бога, Йов трябва да Го хвали, както и другите, които Му пеят хвалебствия.

26. Бог е велик. Величието на Бог и крехкостта на човека са противопоставени в това стих.

27. Излей дъжд. Елиу се обръща към природата, за да защити величието на Бог. Той описва явленията изпарение и дестилация, които правят дъжда възможен.

29. Шум. Елиху очевидно въвежда описание на гръмотевична буря.

30. Светлина. Вероятно става дума за мълния.

31. Чрез тях. Вероятно предшественикът е „облаци“. Чрез облаците Си се казва, че Бог работи два противоположни ефекта. От една страна, Той изпълнява съдби над народите, унищожавайки реколтата им, причинявайки широко разпространени разрушения, поразявайки и убивайки с мълнии. От друга страна, Той дава храна в изобилие, правейки възможна растителността чрез дъждовните порои, които облаците осигуряват.

32. Заповядва го. Образът на речта изглежда е, че Бог приема мълнията ръцете Си и го насочва, както Му е угодно. Изразът „да не блести от облака, който идва между“ е преводът на еврейския предлог *be*, „от“ или „с“, и една-единствена дума *marphgia*, „нападател“. Някои променят масоретското посочване, за да се чете *mirphga*, „белега“.

33. Шумът. Трясъкът на гръмотевици.

Добитъкът също. Буквален превод на масоретския текст е „добитъкът също относно това, което се изкачва [или този, който се изкачва]“. KJV е верен превод на еврейския текст, както е намерен тук, като тълкува „това, което се изкачва“ като пара, очевидно от контекста. Но значението е неясно. Някои, чрез промяна на масоретските пояснения, са получили много различни тълкувания, например „който ревнува с гняв срещу беззаконието“ (RSV). Такива варианти на тълкувания, разбира се, са чисто предположения.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

18 ЗТ 549

ГЛАВА 37

1 Бог е страхопочитаем заради великите Му дела. 15 Мъдростта Му е неизследима в тях.

1. И тук също. Няма естествено разделение между глави 36 и 37. Елиу продължава образа на гръмотевична буря като средство за описание на Божията сила. Той казва, че сърцето му трепери, когато чува гръмотевиците и вижда светкавиците да проблясват по небето.

2. Шумът на гласа му. Елиу използва фигуративен израз. Той няма предвид, че гръмотевицата всъщност е Божият глас (виж Пс. 77:18; 104:7).

5. Велики неща. Този стих завършва притчата за гръмотевичната буря. В това ярко описание Елиу се опитва да вдъхне на Йов чувство за величието и могъществото на Бог.

7. Той запечатва. Това може да се отнася до прекратяването на работата на открито през зимата, поради сняг, лед и проливни дъждове. Тази пауза в човешката дейност дава повод за размисъл и по този начин насърчава по-ясно познание за Бога.

8. Влезте в леговища. Този стих е склонен да потвърди тълкуването на стих 7. През зимата животните спят зимен сън. Това също е доказателство за Елиу за Божията мъдрост. Той е осигурил животните да бъдат защитени от студа и да могат да се хранят с малки количества храна през сезона, когато храната би била оскъдна.

9. От юг. Буквално „от стаята“, тоест, складът, където Бог е изобразен като пазител на бурите Си (виж Йов 38:22; Пс. 135:7).

От север. Буквално „от разпръскващите“. Това изглежда са силните ветрове, които прогонват облаците и носят ясна, мразовита атмосфера.

Елиу подчертава, че всички тези неща са под контрола на Бога и че те природните явления доказват Неговото величие.

10. Притеснен е. Буквално „в принуда“, тоест, замръзнал (виж Пс. 147:16–18).

11. Той изтощава. Буквално „той обременява“. Тоест, Той обременява облака с влага. Дъждът е една от основните грижи в тези сухи страни. Бог е, Който дава влажните облаци, които осигуряват вода за жадната земя.

Неговият светъл облак. Буквално „облакът от светлината Му“. Сякаш може би мълния е съхранена в облак. Или изразът може да означава „облаците, върху които почива Неговата слънчева светлина“.

12. То. „Облакът“ е най-очевидният предшественик.

Съвети. Евр. тахбулот, „напътствие“, „насока“. Бог насочва облаците и светкавици, въртейки ги във всички посоки, насочвайки ги според Своята воля.

15. Когато Бог разпорежи. Елиу пита Йов дали знае как Бог дава заповедите Си и организира хода и последователността на природните събития.

16. Балансиране. Феноменът на облаците, увиснали в небето, все още обилно обилни от дъжд без подкрепа, предизвика учудването на Елиу (виж гл. 26:8).

Знание. Природните явления показват безграничното познание на Бог. Изводът е, че Йов не бива да критикува Бог, който разкрива всезнанието си чрез такива чудни дела.

19. Научи ни. Това звучи като ирония. Елиу казва на Йов: „Щом си толкова мъдър, научи ни как да се обърнем към такъв велик Бог, защото сме в тъмнина.“

20. Ако човек проговори. Йов изрази желанието Бог да го чуе и да му отговори него. Елиу, възнамерявайки да опровергае това предположение, но отдръпвайки се от това да го направи директно, се поставя на мястото на Йов и пита: „Уместно ли е да поискам да говоря с Бога?“ Ако не, не е уместно Йов да го прави.

21. Ярка светлина. Вероятно слънцето. Мъжете не могат да гледат ослепителното слънце. Колко по-малко биха могли да се изправят пред Бога.

22. Хубаво време. Евр. захаб, буквално „злато“.

24. Бойте се от него. Елиу завършва речта си с прощален удар към Йов, в смисъл, че Бог не уважава суетните мъже.

Мъдър по сърце. Тоест, самонадеян. Разбира се, това, което Елиу заявява като принцип, е вярно. Глупост е човек да мисли да съпоставя своята нищожна мъдрост с тази на Бога. Грешката на Елиу

е в опита да се приложи принципът към Йов. Проблемът с Елиу и другите главни герои беше, че те си позволиха да съдят Йов.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

5–24MH 434

14–16ML 112

16 CG 46; Ed 15, 21; MM 7; PP 50

ГЛАВА 38

1 Бог предизвиква Йов да отговори. 4 Бог, чрез могъщите си дела, убеждава Йов в невежеството, 31 и на глупост.

1. Господ. Божият отговор към Йов заема четири глави (38–41), прекъснати по средата от кратко изповедание от страна на Йов (гл. 40:3–5). Глави 38 и 39 са тясно свързани и представляват апел към Йов, предвид неговото непознаване на Божието естествено творение. Бог се стреми да разшири представата на Йов за Божеството. Тези две глави могат да бъдат подразделени, както следва:

Сътворението на света (гл. 38:4–7); морето (ст. 8–11); зората (ст. 12–15); други земни явления като тайните на морето, светлината и тъмнината, снегът, градушката, наводненията, дъждът, мълниите, гръмотевиците, ледът, росата, сланата (ст. 16–30); звездите и облаците (ст. 31–38); животинският свят (гл. 38:39 до 39:30).

Отговорът на Йов е такъв. Бог не оправдава Йов веднага. Неговата божествена цел не е да се уреди спор, а да разкрие Себе Си. Той също така не обяснява на Йов причината за страданието му. Ясното разбиране на Бог е по-важно от разкриването на всички причини за божественото провидение. Бог не обяснява защо нечестивите просперират или защо праведните страдат. Той не казва нищо за бъдещия свят или бъдещата компенсация за настоящите неравенства. Бог просто разкрива Себе Си – Своята доброта, Своята сила, Своята мъдрост – и възнамерява това откровение да отговори на проблемите на Йов.

Божият отговор запознава Йов не просто с факти, но и с Бога. Този подход е толкова ефективен, че отговорът на Йов е: „Сега окото ми те вижда“ (гл. 42:5). Когато Йов вижда Бога, недоумението му изчезва. Само Бог може да осигури подобно решение на проблемите му. Има дълбочина в начина, по който Бог отговаря на въпросите на Йов, която предизвиква и най-дълбоките размисли.

2. Кой е това? Не е ясно дали Бог говори за Йов или за Елиу. В полза на тълкуването на твърдението като отнасящо се до Елиу са следните аргументи: (1) Изглежда непоследователно Бог да казва в този случай, че Йов е помрачил съвета с „думи без знание“, а след това в гл. 42:7 да казва, че приятелите не са говорили правилно, „както слугата ми Йов“. (2) Елиу е говорил непосредствено преди Бог да се появи и не би било непоследователно Бог да отхвърли аргументите му, заедно с тези на другите приятели, преди да се обърне към Йов. В полза на това твърдението да се разглежда като отнасящо се до Йов са следните аргументи: (1) Речта е насочена към Йов (виж гл. 38:1; 40:1, 6; 42:7). (2)

Йов сякаш прилага коментара към себе си (гл. 42:3).

3. Препаша се. Бог сега се обръща към Йов. Йов искал да разпита Бог, но Бог поема инициативата и му съобщава, че е на път да бъде разпитан (виж гл. 9:32–35; 13:3, 18–22; 23:4–7; 31:35). „Препаша се през кръста“ е фраза, която намеква за древния начин на обличане. Свободната, развяваща се роба, която обикновено се е носила, се е закопчавала с пояс, когато мъжете са тичали, трудили са се или са участвали в конфликт. Идеята тук е: „Направи се възможно най-силен и енергичен. Бъди готов да положиш най-високи усилия.“

4. Основи. Често се използва образът на земята, която има основи (виж Пс. 102:25; 104:5; Прит. 8:29; Ис. 48:13; 51:13, 16; Зах. 12:1; Евр. 1:10).

Заявявам. Тези изрази показват на Йов колко ограничени са всъщност знанията му.

5. Ако знаеш. Или „защото знаеш“. Целта на изказването очевидно е да помогне на Йов да промени мисленето си.

Опъна линията. Фигура, взета от строежа на сграда. Божествен архитект изложи плана на земята.

6. Закрепен. Буквално „потънал“. Фигура, отнасяща се до потъването или установяването на основен камък, докато се втвърди. Бог пита Йов върху какво почива светът. Цифрата не бива да се приема буквално.

7. Утринни звезди. Тук очевидно са синоним на „синове Божии“. За идентичността за „синовете Божии“ вижте на гл. 1:6.

Викаха от радост. Три пъти се казва, че ангелите „викат от радост“ при сътворението, изкупление и пресъздаване на земята (виж 6Т 456: РР 65; 8Т 42).

8 Море. От земята Бог прехвърля вниманието на Йов към морето като второто велико чудо на творението (виж Бит. 1:9, 10; Изх. 20:11; Пс. 104:24, 25).

Издаден. Бог сравнява създаването на морето с раждането на бебе. Стихът насочва вниманието към две доказателства за Божията сила – първо, създаването на морето, и второ, ограничаването на морето в неговите граници.

9. Облак. Новороденото море е представено като облечено в облак и повита в гъста тъмнина.

10. Спирай. LXX тук гласи: „Аз му поставям граници.“

11. Досега. Красивата поетична структура на тези стихове притежава особена привлекателност за тези, които обичат морето.

12. Утро. От морето Бог се обръща към изгрева. Зората е постоянно повтарящо се чудо и Йов е попитан дали упражнява някакъв контрол над него.

Зора. Тоест „зора“.

13. Разтърсени от нея. Идеята изглежда е, че зората обгръща земята и разтърсва нечестивите от нея. Тази ярка фигура се отнася до факта, че нечестивите мразят светлината (виж гл. 24:16, 17). Когато настъпи изгрев, те изчезват.

14. Обърнал се. Или „преобразява се“.

Като глина. Както печатът променя глината от матова, безформена буца във фигурална повърхност, така и идването на зората променя земята от неясна маса в обект, имащ форма и цвят.

Като дреха. Изгревът кара земята да придобие форма и цвят, подобно на богато бродирания мотив върху дреха. Хълмовете, дърветата, цветята, къщите и полетата стават изпъкнали и красиви, докато през нощта земята е изглеждала пуста и безинтересна.

15. Светлината им е задържана. Дневната светлина не носи радост на нечестивите. Тъмнината вътре ги кара да търсят бягство от светлината навън. Разкритие и наказание ги сполетяват, когато се разсъмне.

Високо вдигната ръка. Ръката, вдигната за извършване на някакво насилствено деяние, е „счупена“ от идващата светлина. Беззаконната дейност е спряна.

16. Извори на морето. Йов е попитан дали е бил там, където извира морето.

Дълбочина. Незисследваните пещери на дъното на морето са непознати и неизследвани от Йов.

17. Порти на смъртта. Вижте Пс. 107:18; вж. Ис. 38:10; Откр. 20:14.

18. Широтата на земята. Светът на Йов бил малък. Вероятно е пътувал в радиус от само няколко мили. Когато Бог го попитал дали разбира широчината на земята, мисълта сигурно го е обзела от мъка.

19. Където обитава светлината. Йов е предизвикан да обясни феномените на светлината и тъмнината.

20. Към дома му. Светлината и тъмнината са олицетворени и се възприемат като обитаващи в жилища. Когато падне нощта, светлината се връща в обиталището си, а тъмнината излиза. На сутринта тъмнината отива в обиталището си, а светлината излиза.

21. Знаеш ли? LXX свързва този стих с предходния по следния начин: „Ако можеше да ме доведеш до техните крайни предели и ако знаеш и пътищата им, тогава ще знам, че си се родил по това време и че числото на годините ти е голямо.“ Еврейският текст от стих 21 е двусмислен и може да се преведе или като въпрос, или като утвърдително твърдение, както следва: „Ти знаеш, защото си се родил тогава; и числото на дните ти е голямо.“ Тъй като утвърдителното твърдение представлява такава крайна форма на ирония, вероятно е по-добре да се запази въпросителната форма или да се възприеме идеята, предложена от LXX. Сравнете ироничния въпрос на Елифаз (гл. 15:7).

22. Сняг. Природни явления като сняг и градушка са били загадка за мнозина хора. векове, но те не бяха тайни за Бога.

23. Запазено. Градушката е разглеждана в Писанията като инструмент на божествения съд (виж Изх. 9:18–29; Исус Навин 10:11; Пс. 18:12, 13; 78:47, 48; 105:32; Ис. 30:30; Езек. 13:11, 13; Откр. 11:19; 16:21).

24. По какъв начин? Много от Божиите въпроси се връщат към основния въпрос за произхода. Философският проблем на Йов беше, че не разбираше източника на бедата си.

25. Разделял е воден поток. Или „разцепвал е канал“. Каналите, които са отвеждали водата Преливната вода от силните дъждове не беше изорана от човека и неговите товарни животни.

Път за мълнията. Никой човек не може да определи пътя на гръмотевицата.

26. Където няма човек. Божието провидение не се ограничава само до задоволяване на нуждите на хората, но се грижи нежно и за животинския живот.

31. Можеш ли? Бог насочва вниманието на Йов от сътворените чудеса на земята към

великолепието на небесата. Посочвайки няколко блестящи, познати съзвездия, Бог пита дали Йов смята, че е способен да ги води в техните пътища по небето.

Плеяди. Евр. *kimah*, вероятно обозначение за Плеядите, от арабския корен *kim*, което означава „група“ или „стадо“. В Амос 5:8 *kimah* се превежда като „седем звезди“ и се споменава отново заедно с Орион, съседно съзвездие в зимното небе. От най-древни времена хората са смятали Плеядите, блестящ звезден куп в съзвездието Телец (Бикът), за най-красивото и завладяващо зрелище в небето.

Тенисън ги описва като рояк светулки, уловени в сребърна плитка. Дори през малки телескопи блестящата красота на този клъстер пораждава наблюдателя със същото чувство на страхопочитание и удивление, което обзема този, който се вира в необятните дълбини на Големия каньон на река Колорадо.

Думата, преведена като „сладки влияния“, евр. *ma'adannoth*, изглежда означава „окови“ или „вериги“. Преводът в RSV, „вериги“, би предал мисълта на оригинала

по-точно. Може би мааданот се отнася до силите на гравитацията, които държат отделните членове на клъстера заедно по време на полета им през космоса. Известно е, че тези звезди съставляват тясно свързана физическа група и се движат успоредно. Някои предполагат, че мааданот се отнася до забележителната мъглявина, в която са потопени Плеядите. Този мъглив материал, осветен от потопените в него звезди, сякаш е газ в неонов тръба, е ясно видим дори с телескоп с ниска мощност, а на фотографска плака прави Плеядите обект на красота, несравним в небесата.

Въпреки това, колкото и привлекателно да е това обяснение, трябва да се помни, че Йов не е могъл да види мъглявината. Следователно е по-вероятно Бог да е насочил вниманието на Йов към нещо, което той може да види, и че мааданот се отнася до „веригите“ на гравитацията, които държат членовете на този изящен клъстер заедно по време на пътуването им през пространството.

Орион. Тази идентификация се счита за сигурна. Но какво се има предвид под „ленти“ или „врвчици“ на Орион не е ясно. Някои предполагат, че думата, преведена като „ленти“, обозначава трите звезди, известни като „пояс“ на Орион. Въпреки че изглеждат близо една до друга в небето, тези звезди не са членове на клъстер като Плеядите. Всъщност те се движат в различни посоки с голяма скорост. Това предположение би било в хармония с очевидния контраст в текста между „връзването“ на Плеядите и „освобождаването“ на Орион.

32. Мазарот. Без да знаят какво означава така преведената дума, преводачите просто я транслитерират на английски. В полето е даден преводът „дванадесетте знака [на Зодиака]“. Тези 12 „знака“ или съзвездия – Овен (Овен), Телец (Бик), Близнаци (Близнаци), Рак (Рак), Лъв (Лъв), Дева (Дева), Везни (Равновесие), Скорпион (Скорпион), Стрелец (Стрелец), Козирог (Коза), Водолей (Водоносец) и Риби (Риби) – появяват небесния екватор и по този начин маркират пътя, по който слънцето изглежда да изминава в своята обиколка около звездното небе в течение на една година. Тъй като mazzaroth произлиза от корен, означаващ „да светя“ или „да бъде ярък“, Ланге го превежда като „ярките звезди“.

Арктур. Обикновено се смята, че се отнася до съзвездието Голяма мечка, а не към Арктур, въпреки че нито една от идентификациите не е категорична. Ако тук е посочен Арктур, „неговите синове“ биха били седемте звезди на Голямата мечка, които са част от съседното съзвездие Голяма мечка. Думата Арктур произлиза от две гръцки думи, arktos, „мечка“ и ouros, „пазач“. Като най-ярката звезда в съзвездието Бъотес, Арктур понякога е изобразяван като ловец или „гонич на мечки“, който с ловните си кучета (близкото съзвездие Ловни кучета) на каишка, сякаш гони Голямата мечка около северните небеса. Тези, които подкрепят превода „Арктур“, посочват забележително голямото „собствено движение“ на тази звезда, тоест нейното видимо движение спрямо съседните звезди, което го прави подходящо за думите от Йов 38:32. Ако, от друга страна, се отнася до съзвездието Голяма мечка, „неговите синове“ биха били различните звезди от тази група. Беше посочено, че звездите, образуващи Голямата мечка, макар и да изглеждат сравнително близо една до друга на небето, всъщност не са членове на истински звезден клъстер, а се раздалечават в различни посоки с огромни скорости.

36. Вътрешни части. Този текст е съвсем ясен, както се чете, но трудността да се обясни внезапният преход от облаци и небесни явления в стихове 34, 35 към човек и след това обратно към облаци в стих 37 е накарала мнозина да се опитат да открият други значения.

за еврейските думи, преведени като „вътрешни части“ и „сърце“. RSV ги предава като „облаци“ и „мъгли“. Тези определения са само предполагаеми.

37. Облаци. Облаците, подобно на пясъка на морския бряг, са отвъд статистическите изчисления.

Оставете бутилките. Буквално „накарайте бутилките да лежат“, тоест, наклонете ги така, че съдържанието да изтече.

38. Втвърдява се. Този стих допълва мисълта на предишната фигура. Когато земята е твърда и изпечена, кой може да убеди облаците да я поливат?

39. Лъв. Картината отново се променя. Логично, глава 39, която е дискусия за животинското царство, би трябвало да започне от този момент. Бог пита Йов дали би могъл да успее, ако му бъде възложена отговорността да изхранва семейство лъвове. Божествено вложените инстинкти карат животните да правят това, което би било трудно или невъзможно за човека.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 РК 164

2 MX 442; 1Т 330

3 ЗТ 509

4–27 Изд. 159

4 EW 217; GC 455

6, 7 ГК 455; ML 140

7 DA 281, 769; Ед 22, 161; EW 217; FE 375; GC 511; MB 78; ML 348; MM 215; PK

732; стр. 47, 65; TM 136; 6Т 349, 456; 8Т 42, 197

11 AA 572; ML 336; MM 143; PP 97, 694; SL 53, 55; 4Т 287

22, 23 ПП 509

31 EW 41

31, 32 Изд. 160; GW 14

41 ЛС 230

6

ГЛАВА 39

1 На дивите кози и кошути. 5 На дивото магаре. 9 Еднорогът. 13 Паунът, щъркелът и щраусът. 19 Конят. 26 Ястребът. 27 Орелът.

1. Знаеш ли? Бог продължава да представя на Йов божественото описание на чудесата на животинското творение, което започва в гл. 38:39. Изрази като „знаеш ли“ подчертават невежеството на Йов в контраст с Божията мъдрост. Човекът дори не е в състояние да разбере нещата, които Бог е способен да създаде.

Диви кози. Това бяха много диви животни и обитаваха отдалечени, скалисти райони. Природата е правила невъзможно хората да се запознаят с техните навици. И все пак Бог, като Създател, е знаел всяка подробност относно тях.

Хиндс. Сравнете Пс. 29:9. Терминът може да се отнася или до женската от вида дива коза, като приложението му прави втория ред от текста повторение на първия, или до елена.

2. Пребройте месеците. Периодът на бременност на животни като дивата коза вероятно не е бил известен на човека, тъй като такива животни не са могли нито да бъдат опитомени, нито

⁶ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 29:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

внимателно наблюдавано. Всяко раждане, дори и да е на диво животно, е доказателство за животворната сила на Създателя.

4. Млади. Самостоятелността на малките на дивите животни е забележителна. „В „приятен за окото“ означава здрав и силен (виж Дан. 1:10).

Растете с царевица. В откритите полета тези млади животни порастват и скоро напускат майките си. Тези забележителни явления по никакъв начин не зависят от мъдростта или планирането на човека. Вместо това, те разкриват удивителното планиране на един интелигентен и любящ Бог.

5. Диво магаре. Вижте гл. 11:12. Казва се, че това животно е различно по дух, енергия, пъргавина и външен вид от домашното животно със същото име. В своята дивота то е изцяло извън орбитата на човешкото влияние. Всеки, който обмисля навиците на такова същество, не може да не се удиви на творческото знание, отговорно за такава красота, пъргавина и самостоятелност. Изглежда това е урокът, който Бог се опитва да научи на Йов.

6. Безплодна земя. Евр. *melechaḥ*, буквално „соленост“, „безплодие“, тук се отнася до солениите равнини. *Melechaḥ* е преведено като „солена земя“ в Йер. 17:6. Бог е създал дивото магаре, за да може то да живее удобно в сухи, безлесни пустоши, където човекът и неговите опитомени животни едва биха могли да оцелеят.

7. Плач на водача. Одомашненото магаре е управлявано от човека, но командите на водача не означават нищо за дивото магаре, детето на безлесните равнини. То няма да бъде обуздано в безграничната си свобода.

8. Неговото пасище. Скалистите вериги са източник на храна за дивото магаре. То оцелява там, където много други животни биха гладували. Откъде този звяр получава необичайните си способности? Не от човека, а от Бога.

9. Еднорог. Евр. *gēn*, другаде *ge'ēn*, среща се 9 пъти в Стария завет. От различните описания на това животно се смята, че то обозначава дивия вол (виж Числа 23:22; 24:8; Втор. 33:17; Пс. 22:21; 29:6; 92:10). Дивият бик, често срещан върху асирийски паметници, е бил известен като *gīnu*. Животното вероятно е било подобно на тези, които Цезар е намерил в Галия и които е описал по следния начин: „Тези ури са едва ли по-малки от слоновете по размер, но по природа, цвят и форма са бикове. Голяма е силата им и голяма е бързината им. Нито пък щадят човек, нито животно, щом веднъж го зърнат. ... Дори когато са млади, те не могат да бъдат свикнали с човека и да бъдат направени послушни.“ Размерът и формата на рогата им са много различни от тези на нашите волове“ (*De bello Gallico* vi. 28). Смята се, че контрастът между дивия вол и опитомения вол в стихове 9–12 е сравним с контраста между дивото магаре и опитоменото магаре в стихове 5–8.

Служи ти. Питомният вол би теглил плуга, но дивият вол не може да бъде използван за такива цели.

Кълна се в яслите ти. Дивият вол не можеше да се отглежда в домашна среда. Природата му беше различна. Кой го е дарил с толкова различни характеристики, въпреки че външно можеше да прилича на своя опитомен брат? Отговорът е – Бог.

11. Ще му се довериш ли? На дивия вол не може да се разчита. Силата му не може да бъде използвана за човешки цели. Разнообразието в природата е божествено заложено и се съпротивлява на всички усилия за промяна.

12. Донеси потомството си у дома. Надеждността на опитомения вол е пословична. Йов добре знае, че дивият вол е напълно различен в това отношение. Може ли Йов да обясни причините за разликата? Такова знание е отвъд неговото разбиране.

13. Пауни. Еврейският текст на този стих е труден за превод. Обикновено се смята, че се говори за щрауса, а не за пауна. Щраусът е бил често срещан в страната на Йов.

От алтернативното тълкуване, дадено в полето на второто изречение, „перата на щъркелът и щраусът“, някои са заключили, че Бог противопоставя щъркела и щрауса, както е противопоставил питомното и дивото магаре и питомното и дивото бик. Щъркелът е птица, която може да лети лесно и грациозно. Щраусът има големи криле, които размахват, докато птицата тича, но тези криле едва ли ще повдигнат тежкото същество от земята. Има и забележима разлика в навиците на двете птици. Щъркелът е мил с малките си, но щраусът сякаш не се грижи много за тях. Тази характеристика е развита в следващите стихове на главата. Идеята изглежда е, че Бог, в Своето провидение, е надарил различните същества с различни характеристики. Тези вариации не могат да бъдат обяснени или контролирани от човека.

Други опити за превод на изключително неясния втори ред са „но дали те са крилата и оперението на любовта?“ (RSV) и „но дали нейните крила и пера са мили?“

(караван).

14. Оставя яйцата си. Щраусите снасят яйцата си в пясъка, за да се стоплят от слънцето. Женските от една група използват едно гнездо, като едното остава с яйцата през част от деня, докато другите се скитат в търсене на храна. Мъжкият мъти яйцата през нощта.

15. Забравя. Женската броди безгрижно около яйцата си. По-късно всички пиленца тича с цялата група. Това може да обясни безразличието ѝ към малките ѝ.

16. Заковавял. Щраусът сякаш няма достатъчно интелигентност, за да прояви загриженост за нейното потомство (виж Плач 4:3).

Напразно. Въпреки че яйцата ѝ са счупени и няма малки, тя остава безразлична.

17. Лишил я е. Създавайки това създание, Бог очевидно е сметнал за уместно да дари щрауса с ограничен интелект. Той не посочва причините Си за това, а такива причини човек не може да проумее. Има една арабска поговорка: „Глупав като щраус“.

Бог говори за Себе Си тук в трето лице, може би за акцент.

18. Презира коня. Въпреки глупостта му и липсата на загриженост за малките му, Щраусът е надарен от Бог със забележителна способност за бързо пътуване. Добре известно е, че птицата може да надбяга и най-бързия кон.

19. Кон. Стихове 19–25 описват бойния кон. Следният цитат от Вергилий наподобява тази жива картина:

„Но при сблъсъка на оръжия, ухото му
отдалеч Пие дълбокия звук и вибрира за войната;
Пламъци от всяка ноздра се търкалят в събран поток,
треперещите му крайници с неспокойно движение
блестят; Над дясното му рамо, носейки се плътно и
красиво, Помята гъстата му грива и разпръсква пищната му
коса; Бързо работи двойния му гръбнак и пръстта
наоколо Звъни на здравето му копито, което износва земята.“

Гръм. Евр. ра'ма, чието значение е неясно. Някои са взели думата

за обозначаване на гривата на коня. Ра'ма е женската форма на думата, преведена като „гръм“ в стих 25, но е съмнително дали женската форма има същото значение като мъжката. Картината е тази на вълнението и нетърпението на бойния кон, когато с извита шия се втурва в битката.

21. Той рита с копита. Картината на кон, който рита с копита нетърпеливо, за да се отправи на битка.

Въоръжените мъже. Буквално „екипировка“, „оръжия“, „арсенал“.

22. Присмива се на страха. Ездачът му може да се уплаши, но не и той. Мечът не го ужасява.

24. Поглъща земята. Ярък начин за описание на бързината, с която обучен боен кон покрива земята.

25. Ха, ха. Може би описание на пръхтенето или цвиленето на коня; или може би преносно опишете коня как издава израз на задоволство, когато чуе бойната тръба.

Гръм. Сравнете Исая 5:28–30. Ланге е описал арабския кон по следния начин: „Въпреки че послушна като агънце и не изискваща друг водач освен оглавника, когато арабската кобила чуе бойния вик на племето и види треперещото копие на ездачката си, очите ѝ блестят с огън, кървавочервените ѝ ноздри се отварят широко, шията ѝ е благородно извита, а опашката и гривата ѝ са вдигнати и разперени към вятъра.“

26. Ястреб. От атакуващия боен кон Бог прехвърля вниманието на Йов към мигриращия ястреб. Дали Йов е внедрил инстинкта, който кара птицата да търси по-топъл климат през зимата? Отново той е изправен пред пример за непостижимата Божия мъдрост.

27. На високо. Орелът винаги е бил известен с големите висоти, до които се издига изкачва се. Дали Йов е заповядал на тези птици да намерят високи върхове за домовете си?

28. На скалата. Няма място, което да е твърде сурово или недостъпно, за да бъде дом на орел.

29. Оттам. Орлите, известни с острото си зрение, усещат присъствието на плячка от невероятно разстояние и се спускат от високите си гнезда, за да я сграбчат. Кой им е дал тези забележителни инстинкти, напълно отвъд всичко познато на човека?

30. Ето я. Виж Мат. 24:28; Лука 17:37.

Споменатите явления илюстрират силата и добротата на Бог. Всичко, което човекът е открил за природата от времето на Йов, само потвърждава същата тази сила и доброта.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

26 мл 105

ГЛАВА 40

1 Йов се смирява пред Бога. 6 Бог го подтиква да покаже правдата, силата и мъдростта Си. 15 За бегемота.

1. Отговор на Йов. Стихове 1–5 от тази глава отбелязват кратка пауза в Божието обръщение към Йов. Изглежда сякаш Бог дава на Йов възможност да се предаде напълно в този момент.

2. Спори. Божият въпрос към Йов се върти около четири глагола: „спори“, „наставлява“, „изобличава“, „отговаря“. Йов е чул дълбоките въпроси от глави 38 и 39. Сега въпросът идва при него: Може ли той, който открива недостатъците, който се бори, да наставлява

Бог на цялата природа? Отговорът, който Йов ще даде, е очевиден, предвид откровенията от предишните две глави. Йов е нарочно предизвикан да защити усилията си да поучава Бога. Сатана е предсказал, че Йов ще прокълне Бога. Той не е направил това. Но е сгрешил, опитвайки се да каже на Бога какво да прави.

Йов изрази желание да оспори случая си с Бога. Изглеждаше сякаш чувстваше, че Бог някак си не го разбира напълно. Сега, след като Бог му е дал ново откровение за Своята мъдрост, Йов е попитан дали все още се чувства квалифициран да бъде ищец в дело срещу Бога.

3. Йов отговори. Йов беше очаквал подобна възможност – възможност да изложи случая си директно пред Бога. Това е неговият дългоочакван повод. Какво щеше да направи с него?

4. Аз съм подъл. Вместо да каже „Аз съм невинен“, както е възнамерявал да каже, той отговаря: „Аз съм подъл.“ Божието откровение е променило цялото му отношение към себе си и към Бога. Подобно убеждение осеза всички хора, които стигат до правилно разбиране на Бога.

Какво да отговоря? Йов, който толкова много искаше да представи случая си пред Бога, няма... отговор.

Моята ръка. Сравни гл. 21:5; 29:9.

5. Няма да отговоря. Този стих е признание от страна на Йов за безполезността на неговите аргументи.

6. Отговори Господ. Очевидно Йов се нуждае от допълнителни напътствия. От вихрушката отвърща божественият глас. Ако Божията мотивация беше да засрами Йов, Той нямаше да е нужно да казва повече. Йов вече е признал своята нищожност и е обещал да не казва нищо повече. Но основната цел на Бог не е да засрами Йов, а да го доведе до ново преживяване.

7. Препашете се. Вижте гл. 38:3.

8. Отменете присъдата ми. Ще твърдите ли, че не съм бил справедлив и честен? Осъждаш ли поведението Ми, за да оправдаеш себе си? Йов беше стигнал опасно близо до това.

9. Ръка като Божия. Вижте Втор. 5:15; 7:19; Пс. 89:13; Ис. 51:9. Бог напомня на Йов, че е глупаво за него да осъжда Бога, защото е толкова слаб в сравнение с Бога. Йов не може да действа, нито да говори по начин, сравним с този на Бога.

10. Величие. Този текст назовава четири качества на Бог: величие, превъзходство, слава и красота (виж Пс. 93:1; 104:1, 2). Йов е призван да се облече в тези качества, защото само тогава ще бъде равен с Бога, за да може да разсъждава с Него при сравними условия.

11. Унижи го. Йов е предизвикан да види какво може да направи по отношение на прегрешенията и прегрешителите.

13. Превържете им лицата. Това може да се отнася до древен обичай относно погребването на мъртвите. Известно е, че при съхранението на мумии цялото тяло е било увито, включително лицето.

14. Може да те спаси. Когато Йов може да си припише качества на Бог, когато може да унижи гордите и нечестивите, когато може да доведе до гроба вършителите на беззаконие, тогава Бог ще признае, че е способен да спаси себе си.

15. Бегемот. Това име е транслитерация на еврейската дума. То е множествено число на разпространената еврейска дума behemah, преведена като „говедо“ (Бит. 1:24, 25 и др.) или звяр (Бит. 8:20; 36:6 и др.). Изглежда тук се използва като интензивно множествено число, отнасящо се до

мамутски звяр. Повечето експерти смятат, че терминът се отнася до хипопотама.

Има обаче и такива, които го свързват с (1) слона, (2) някои изчезнали видове, (3) емблематично изображение.

С теб. Бог е съзателят на този звяр, както и на Йов.

Яде трева. Животното, наричано бехема, очевидно е било тревопасно.

17. Като кедър. Тънката опашка на слона не отговаря на това описание. Опашката на хипопотама е дебела, къса и мускулеста.

Камъни. Или „бедра“.

19. Вожд. Евр. re'shith. Думата може да означава първи по време или първи по ранг. Последното вероятно е приложимо тук.

Мечът му да се приближи. Това изречение може да се преведе като „Този, който го е създал, го е снабдил с меч си“. Следователно „меч“ може да се тълкува като отнасящо се до остриите зъби на хипопотама, за които се казва, че са много ефикасни както за хранене, така и за защита. Преводът от KJV предава идеята, че само този, който е създал бегемот, може да го убие.

20. Планини. Хълмовете от двете страни на реката - ако хипопотамът е бегемот (вижте на стих 15). В противен случай картината би била на звяр, бродещ по планините (вижте Пс. 104:14).

21. Сенчести дървета. Евр. še'elim, смятан за вид лотос. Бегемот очевидно е бил водно животно.

22. Върби. Това е допълнително описание на водния живот.

23. Изпива река. LXX тук се превежда като „Ако има наводнение, той няма да го усети“. Картината е на звяр, толкова свикнал с водата, че не се смущава от наводнения или бързеи. Това, разбира се, предполага хипопотама.

Йордан. Тук вероятно се използва в смисъла на всяка голяма река.

24. С очите си. Първото изречение на стиха може да се преведе като „Той го приема в очите му [тоест, в неговия поглед]“.

ГЛАВА 41

За голямата Божия сила в левиатана.

1. Левиатан. Транслитерация на еврейското liwyathan. Liwyathan се превежда също като „тяхната скръб“ (виж върху гл. 3:8; виж също Пс. 74:14; Пс. 104:26; Ис. 27:1). Съществото е представено като диво, свиреп и неуправляемо, с голяма уста и въоръжено с внушителен набор от зъби. Тялото е покрито с люспи, разположени близо една до друга, като ризница. Дали Йов тук описва крокодила, както много коментатори смятат, или някакво чудовище, което вече е изчезнало, не може да се установи.

С въже. Дивите животни често са били водени с въже, прикрепено към устата им, както Асирийските скулптури разкриват. Бог пита дали великият левиатан може да бъде хванат с рибарска кука или воден, като се завърже въже около челюстта му. Този въпрос, както и други предходни, подчертава слабостта на човека в сравнение с творческата сила на Бог.

2. Кука. Буквално „тръсота“, използвана като шнур или шнур, изплетен от влакна от тръстика.

Трън. Това изглежда се отнася до кука или пръстен, каквито са били използвани за държане на риба в плен под вода или за довеждане на военнопленници с висок ранг пред монарсите, които са ги пленили (виж 4 Царе 19:28; 2 Летописи 33:11 [„сред тръните“ вероятно би трябвало да се преведе като „с куки“]; Амос 4:2).

3. Много молби. Може ли някой да си представи могъщия левиатан, който моли Йов за милост!

4. Сключете завет. По ирония на съдбата, Бог пита дали Йов може да направи левиатана свой роб (виж Изх. 21:6; Втор. 15:17).

5. Играй си с него. Древни надписи разкриват, че египтяните и други древни народи са обичали домашни любимци. Кучета, антилопи, леопарди, маймуни и птици от различни видове са били опитомени. Един опитомен крокодил би бил най-необикновен домашен любимец! „Девите“ със сигурност биха възразили срещу подобна идея! Сарказмът се използва, за да се подчертаят начините, по които левиатанът е превъзхождал човека.

6. Другари. Буквално „партньори“. Думата може да се отнася до група хора, обединени заедно за каквато и да е цел, било то приятелство или бизнес.

Направете банкет. Евр. кара. Тази дума има три основни значения: „копая“, „търгувам“, „давам пиршество“. Тук „търгувам“ изглежда най-подходящото определение, особено ако „другари“ означава партньорство между рибари.

Сред търговците. Крокодилът никога не е бил използван като търговска стока.

7. Напълнете кожата му. Този стих наемква за дебелата, почти непроницаема кожа на животното. Харпуни и копия можели да се използват за улавяне на хипопотама, но крокодилът бил добре защитен срещу подобни методи на атака.

8. Не прави повече. Самата мисъл за битката те възпира от предприемане на по-нататъшни стъпки.

9. Надеждата за него. Очевидно надеждата да залови или убие чудовището.

Само гледката на левиатан би спласила човека. Силата на левиатана беше толкова превъзхождаща човешката, че звярът беше оставен да спи необезпокояван по пясъчните брегове край реките.

10. Застанете пред мен. Този стих съдържа смисъла на целия спор. Едно създание което Бог е създал, е толкова страховито, че човек не смее да го „разбуди“. Как тогава някой смее да се бори със Създателя? Това несъмнено е предназначено като укор към Йов за неговата прибрзаност в желанието му да спори с Бога.

Според Таргумите и редица еврейски ръкописи последният ред от това Текстът гласи: „Кой тогава може да устои пред Него?“ LXX и другите древни преводи обаче подкрепят четенето „мен“.

11. Кой е попречил? Мисълта на текста изглежда е: „Кой Ме е направил длъжен към Него, за да Му се отплатя?“ Аргументът е: Ако човек не може да контролира същества като левиатана, как може да очаква да принуди ръката на Създателя за специални благоволения? Алюзията изглежда е към многократните искания на Йов да бъде изслушан (гл. 9:34, 35; 13:3, 22; 23:3–7). Бог се съпротивлява на всяко предизвикателство, с което се оправдава. Той не е задължен към никое от Своите създания.

Мое е. Бог напомня на Йов, че е собственик на вселената.

12. Неговите части. Бог се връща към по-пълно и по-подробно описание на левиатана.

13. Откривам. Буквално „разкривам“.

Лицевата страна на дрехата му. Или „външната му покривка“. Това изглежда се отнася до люспестата му външна част палто.

Двойна юзда. Значението на тази фигура не е ясно. Някои приемат изречението като „Кой би посмял да се опита да му сложи юзда, както на кон?“. Други вярват, че „двойната юзда“ се отнася до двойния му ред зъби и че Бог пита дали някой би посмял да се доближи до тези зъби. Други приемат тълкуване, основано на LXX, където се казва: „Кой може да влезе в гънката на нагръдника му?“.

14. Кой може да отвори? Ако левиатанът реши да си държи устата затворена, кой би смелостта или силата да го отвориш?

15. Везни. Буквално „щитове“. Везните са представени като много щитове.

18. Кихане. Староанглийска дума за „кихане“. Когато крокодилът се обърна към слънцето с отворени челюсти, е развълнуван да киха, водата, бликаща от устата му, блести ярко на слънчевата светлина.

Очи. Малките очи на крокодила притежават котешки блясък, който е широко наблюдаван.

19. Горещи лампи. Езикът на този стих е силно фигуративен. Той сякаш описва впечатлението, което чудовището е направило върху съзнанието на наблюдателите. Хъркането, пръскайките и блискането на звяра в искрящата слънчева светлина внушават идеята за лампи и искри.

20. Дим. Този стих и стих 21 продължават фигуративната картина на стих 19.

22. Врат. Както силата на „бегемота“ е в слабините му (гл. 40:16), така и силата на левиатанът е във врата му.

Скръбта е обърната. Този ред гласи буквално „и пред него танцува ужас“. Идеята е, че всичко трепери пред него. Където и да отиде, той всява ужас. Хората бягат в паника.

23. Люспи от плътта му. Буквално „отпадъците от плътта му“, вероятно онези части, които висят надолу, като под брадичката.

24. Твърд като камък. Вероятно се отнася до нрава на левиатана.

Долен воденичен камък. Долният воденичен камък. Той беше по-голям и по-твърд от горния.

25. Те се пречистват. По-точно казано, „те са извън себе си“.

26. Не може да удържи. Никое оръжие, познато на Йов, не беше ефективно срещу това същество.

27. Желязо. Желязото и бронзът са били най-ефективните метали за военни сечива. познати на Йов, но те бяха като слама или гнило дърво в отношенията си с левиатана.

28. Стрела. Левиатан не се страхува от нищожните изобретения на хората.

30. Остри камъни. Буквално „остри парчета от керамика“. Значението е, че Долните части на животното бяха покрити с люспи, подобни на парчета счупена керамика.

Остри, заострени предмети. Отпечатьци по калните брегове, където лежи животното.

31. Кипи като в тенджерата. Това описва вида на водата, когато е блъсната от левиатан.

Мехлем. Това може да се отнася до особена, подобна на мускус миризма, за която се твърди, че е характерна за крокодила.

32. Беше. Бялата пяна в следата на съществото кара водата да изглежда сякаш е остаряла и е побеляла.

34. Цар. Колкото и горди да са другите зверове, те трябва да му се подчиняват.

ГЛАВА 42

1 Йов се покорява на Бога. 7 Бог, предпочитайки каузата на Йов, кара приятелите му да се покорят и го приема.

10 Той възвеличава и благославя Йов. 16 Възрастта и смъртта на Йов.

1. Йов отговори. Йов неуклонно се изкачва по дългата стълба от отчаянието към вярата.

Той е получил откровение от Бога, каквото малцина хора някога са преживявали. Бог му е говорил в притчи, взети от природата. Йов е слушал гласа на Този, Когото сега знае, че може да обича и на Когото може да се довери. Сега е ред на Йов да говори. Това, което казва, е записано в стихове 2–6.

2. Ти можеш. Йов признава Божието всемогъщество.

Може да бъде скрито. Йов признава Божието всезнание (виж Пс. 44:21; 139:2).

3. Кой е той? Този въпрос повтаря с почти идентични думи въпроса на Бога в гл.

38:2. Дали този въпрос се отнася до Елиу или до Йов, не може да се установи със сигурност (виж гл. 38:2). Йов сега го прилага към себе си. Първото му признание е за ограниченията на знанията му. Заключениета му са били основани на невежество; следователно, макар че може да е бил искрен, той е грешал.

Което не знаех. Колко неадекватно изглежда частичното знание, когато го огрее светлината на по-голяма истина! Когато Йов отправи оплакванията си, разсъжденията му му се сториха неоспорими. Той чувстваше, че отношението му е напълно оправдано. Но когато започна да разбира Бога по-пълно, предишните му разсъждения загубиха своята убедителност. Човешкият разум толкова често се е доказвал като погрешен. Идеите, които днес изглеждат като голяма мъдрост, утре може да се окажат чиста глупост.

Готовността на Йов да признае невежеството си е похвална. Той не се опитва да се извинява или да защитава позицията си. Той е толкова честен в признанието си, колкото е бил и в спора си. Тази черта е част от почтеността, с която повествованието приписва заслугата на Йов от самото начало (гл. 1:1).

4. Ще говоря. Както в стих 3 Йов споменава въпроса от гл. 38:2, така и сега той повтаря въпроса от гл.

38:3. Той е готов да посрещне Божието предизвикателство. Той е готов да говори. Най-накрая той знае какво иска да каже.

5. Но сега. Йов признава, че предишното му познание за Бога се е основавало на слухове.

Сега той е постигнал познание от първа ръка. Най-важният урок от книгата Йов се намира в този текст. В това изказване Йов разкрива прехода от религиозно преживяване, оформено от традицията, към преживяване, основано на лично общение с Бога.

Според традицията, в която е бил отгледан, праведните не е трябвало да страдат. Още от младостта си Йов чувал, че Бог ще избави праведните от всяко зло в този живот. Но когато се сблъскал със страдание, той бил объркан, защото то противоречило на това, което бил чувал за Бога. Объркването му се засилвало от отношението на приятелите му. Сега Йов е видял Бога. Той знае, че Бог притежава безкрайна сила и милост, а също така знае, че дори и да страда, той е Божие дете. Бог не се е опитал да му обясни защо страда, но той е убеден, че каквато и да е причината, не бива да има никакви съмнения.

Опитът на Йов го е научил на значението на вярата. Видението му за Бога му е дало възможност да се предаде на божествената воля. Неговата отдаденост на Бога вече не е засегната от обстоятелствата му. Той вече не очаква временни благословии като доказателство за небесната благосклонност. Връзката му с Бога сега е на по-твърда, по-надеждна основа от преди. Йов намира решение на проблемите си, когато открива, че Бог не е ограничен от традициите, които хората са развили за Него. Това по-широко разбиране, което Йов разкрива, когато казва: „Сега окото ми Те вижда“, е подобно на преживяването на вярата, което е толкова силно подчертано в Писанията, особено в Евангелието на Йоан и посланията до римляните и галатяните (Йоан 1:12–17; Римляни 8:1–8; Галаяни 4:3–7).

6. Покайте се. Йов вероятно все още е седял на пепелната купчина, върху която се е хвърлил, когато болестта му го е поразила за първи път (гл. 2:8). Приятелите му са го призовавали да се покае, но апелът им се е основавал на предположението, че е извършил грехове, за които не е виновен. В крайна сметка покаянието му е било за погрешното му отношение към Бога. Сравнете покаянието на Йов с това на Петър (Лука 5:8) и на Исаия (Исаия 6:5). Във всеки случай проявлението на Бог е постигнало това, което никой аргумент, основан на човешка традиция, не е могъл да постигне.

7. Гневът ми пламна. Този стих започва заключителната прозаична част на книгата. Бог насочва вниманието си към тримата приятели на Йов, обръщайки се към Елифаз очевидно като към водач на триото. Бог е смърлил Йов за липсата му на разбиране, но Той показва гняв към приятелите им за това, че не са говорили това, което е „правилно“. Това повдига интересния въпрос за разликата между грешките на Йов и грешките на неговите приятели. Анализът разкрива, че Йов е сгрешил поради страдание, натиск, обезсърчение и отчаяние. Той е бил жертва на мъчителна ситуация, която не е могъл да разбере. Неговите твърдения понякога са били раздразнителни, понякога почти светотатствени. Въпреки това, през цялото време той е запазил основно доверие в Бога. Приятелите не са страдали като Йов. Техните грешни думи са били израз на фалшива философия. Те са позволили на традицията да засенчи съчувствието. Те са чувствали, че са оправдани в суровостта си, защото тяхната представа за Бога сякаш изисква такова отношение. Елифаз и неговите приятели имат много еквиваленти в днешно време – добри хора, да, но с грешни идеи, които се чувстват длъжни да защитават по съвест. Йов правел грешки, но в сравнение с приятелите си, той говорил „това, което е правилно“. Неговите жалки викове на отчаяние били по-угодни на Бога от студената логика на приятелите му.

8. Молете се за вас. Пример за ходатайствена молитва (вижте Яков 5:16; 1 Йоан 5:16). Бог понякога смята за уместно да дарява Своята прошка и Своите благословии в отговор на ходатайствена молитва. В този случай значението на такава молитва се засилва от факта, че Йов се моли за онези, които не са се отнесли с него справедливо или любезно.

Глупост. Така Бог характеризира речите на приятелите. Колко глупави изглеждат човешките традиции и любими идеи на Бога. Колко изненадани ли са били Елифаз и неговите спътници, като са се постарали да оправдаят Бога! Хората трябва да се научат, че най-добре защитават Бога, като Го представят такъв, какъвто е – Бог на любовта и милостта.

9. Приели Йов. Човекът, когото се били опитали да поправят, станал техен ходатай за спасение и покаяние. Това е драматичен контраст. Бог приел молитвата на Йов от тяхно име. Би било интересно, ако можеше да се знае, дали тези трима мъже са преразгледали своята житейска философия в хармония с това, което Бог се опитвал да ги научи.

10. Обърна пленниците. Новият завет учи, че проската от Бога се дава пропорционално на степента, до която хората си прощават един на друг (Матей 6:12, 14, 15; 18:32–35). Този принцип сякаш е бил предвиден в преживяването на Йов. Именно когато той се моли за приятелите си, съдбата му се променя. Това не трябва да се тълкува като означаващо, че ходатайствената молитва, колкото и искрена да е, ще гарантира материален просперитет. Книгата Йов като цяло опровергава това предположение. Това преживяване показва Божието одобрение на човека, който ще се моли за онези, които са се отнасяли с него злобно.

11. Братя. Роднините на Йов го бяха забравили, изоставили и се обърнали срещу него (гл. 19:13, 14, 19). Сега, когато съдбата му се е обърнала, те идват да му помогнат да празнува. Изглежда не са искали да рискуват съчувствието си, докато не получат доказателства, че нещата се развиват добре. В тази си черта те отразяват често срещан човешки недостатък.

Пари. Евр. кесита, среща се само тук и в Бит. 33:19 и Исус Навин 24:32. Кесита вероятно е била мярка за тегло. Тук има индикация за древността на книгата.

Обеца. Евр. pezem, използвана за различни видове пръстени, както и обеци (виж Бит. 24:47; 35:4; Съдии 8:24, 25; Пр. 11:22 [преведено като „скъпоценен камък“]; 25:12; Ис. 3:21; Осия 2:13).

12. Господ благослови. И тримата техни приятели бяха предсказали, че ако Йов се покае, ще бъде благословен (гл. 5:18–26; 8:20, 21; 11:13–19). Предсказанията им се сбъднаха; но покаянieto на Йов беше от съвсем различно естество от това, което си представяха; и е сигурно, че никога не са очаквали, че самите те ще бъдат призовани да се покаят за погрешните си мнения и поведение.

16. Живял Йов. Човекът, който бил толкова сигурен, че гробът е точно пред него, продължил да живее още близо век и половина! Животът, който изглеждал съсипан, разцъфтял отново с по-голям блясък от преди. Благословиите, които сякаш били изчезнали завинаги, се завърнали, по-прекрасни от всякога. Имот, семейство, приятели, репутация били отново негови. Но дори по-голям от тези благословии бил споменът за преживяване, в което се е изправил лице в лице с Бога и е научил уроци, по-ценни от материалните притежания. Тези уроци Бог в Своето провидение сметнал за уместно да сподели с цялото човечество и така книгата Йов била запазена като едно от великите духовни наследства от далечното минало. Наша привилегия днес е да се учим от опита на Йов уроци за доверие и увереност в Бога.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

6 ГК 471; 3Т 509

10–12 Изд. 508

7

⁷ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Йов 39:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.